Aşktan Bu Kadar

Hervé Le Tellier

MonoKL Edebiyat

MONOKL

Hervé Le Tellier

Aşktan Bu Kadar

1957 doğumlu olan Hervé Le Tellier uluslararası avangard edebiyat grubu Oulipo'nun etkili bir üyesidir. Oulipo'nun en önemli figürleri sayılan Raymond Queneau, Georges Perec, Italio Calvino, Jacques Roubaud, Jean Lescure ve Harry Mathews gibi yazarlarla yazınsal uzamda kalıcı bağlar sergilemiştir. Bilim gazetecisi olan Tellier'in edebiyat alanında dikkatleri çektiği yapıtı *Les amnésiques n'ont rien vécu d'inoubliable "Je pense que" (Düşünüyorum ki)* bin kısa cümleden oluşmaktadır. *Le voleur de nostalgie* (Nostalji Hırsızı) adlı yapıtını Calvino'ya adamıştır. 2002'den beri Le Monde gazetesinde cam kağıt adlı bir köşede yazmaktadır. Başlıca yapıtları arasında *Les amnésiques n'ont rien vécu d'inoubliable (Amnezikler unutulmaz hiçbir şey yaşamamıştır), Cités de mémoire (Anı Şehirleri), La chapelle Sextine (Sextine Şapeli), Je m'attache très facilement (Çok kolay bağlanıyorum)* gösterilebilir.

Yazarın Monokl'daki Diğer Kitapları:

Bar Sonatları (2011 Aralık)

MonoKL Yayınları

1- Ahmet Soysal
İlke Olarak Yaşam Üstüne Notlar ya da Mini-Etika
2- Jean-Luc Nancy
Demokrasinin Hakikati
3- Jean-François Lyotard
Pagan Eğitimler
4- Ahmet Soysal
Birlikte ve Başka I ve II
5- Thomas de Quincey
Immanuel Kant'ın Son Günleri
6- Jean-Luc Nancy
Tanrı, Adalet, Aşk, Güzellik
Dört Küçük Konferans
7- Emmanuel Levinas
Maurice Blanchot Üstüne
8- Michel Henry
Marx'a Göre Sosyalizm
9- Arthur Machen
Büyük Tanrı Pan - En Derindeki Işık
10- Sheckley, Clarke, Doyle, Asimov
Yamuk Bakan Öyküler (seçki)
11- Marguerite Duras
Yıkmak Diyor Kadın
12- Giorgio Agamben
Dünyevileştirmeler
13-Hervé Le Tellier
Bar Sonatları
14- Alain Badiou
Felsefe ile Politika
Arasındaki Gizemli İlişki

15- Alain Badiou
Sonlu ve Sonsuz
16- Alain Badiou - Barbara Cassin
Heidegger. Nazizm, Kadınlar, Felsefe
17- Alain Badiou
Tarihin Uyanışı
18- Dionys Mascolo
Aşk Üstüne
19- Peter Sloterdijk
Derrida, Bir Mısırlı
20- Ahmet Soysal
İtkisel Mantık
21- Jean-Luc Nancy
Gitmek/Yola Çıkış
22- Giorgio Agamben
Dispozitif Nedir? Dost
23- Felix Guattari
Franz Kafka'nın Altmış Beş Düşü
24- Robert E. Howard
Almuric
25- Christian Bobin
Eksik Parça
26- Juan Pablo Villalobos
Tavşan Deliğinde Fiesta
27- Giovanni Papini
Düşsel Konçerto Cilt I
28-Hervé Le Tellier
Aşktan Bu Kadar

MonoKL

"Mono Kurgusuz Labirent"

YAZININ DOSTLUĞU
ile
DOSTLUĞUN YAZISI

MonoKL Yayınları
Kuloğlu Mah. Gazeteci Erol
Dernek Sk. No:14 D:4 Taksim
Beyoğlu - İstanbul
e-posta: editor@monokl.net
www.monokl.net

Hervé Le Tellier
Aşktan Bu Kadar

Yapıtın Özgün Adı:
Assez parlé d'amour

©Editions JC Lattès, 2010
© Monokl Yayınları, 2012

Birinci Basım: 2012 Temmuz
Yayıma Hazırlayan: Volkan Çelebi
Fransızcadan Çeviren: Mehmet Rasim Emirosmanoğlu
Düzelti: Monokl Atölye - Sevil Tanışan
Kapak Düzenleme: İzzet Memati
ISBN: 978-605-63216-0-3
Sertifika Numarası: 22834

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Monokl
Baskı ve Cilt: Bayrak Matbaacılık
Davutpaşa Cd. No:14/2 Topkapı İstanbul

HERVE LE TELLIER

AŞKTAN BU KADAR

Fransızcadan Çeviren: Mehmet Rasim Emirosmanoğlu

Sarah'ya

"Aşk benim için her daim sorunların en büyüğü oldu,
hatta belki de tek sorun oydu."

STENDHAL, *Henri Brûlard'ın Hayatı*

ÖNSÖZ

"Yeryüzü bu yıl son beş asrın en sıcak güzüyle tanıştı. Ama bu durum, Tanrı'nın kayrası sayesinde bir sorun yaratmayacak. Bu roman üç aylık bir zaman dilimini, hatta belki biraz daha fazlasını kapsıyor. Kadın ya da erkek, aşktan bahsedilmesini istemeyenler ya da bundan böyle bu kadar aşk yeter diyenler bu kitaba hiç bulaşmasınlar."

THOMAS

Büyük parklar olmalı şehirlerde. Parklar, gençlerin hayatlarını alt üst etmek, onları bir kestirme arayışına sokmak, hangisinden gideceklerini bilemeyecekleri yol ayrımlarına sevk etmek için gereklidir. Bu, potansiyellerinin bir kısmını göstermeleri konusunda onları teşvik eder. İşte bir genç giriş yapıyor bir parka, yıllardan 1974, aylardan şubat, vakit sabah, yer Lüksemburg Parkı. Yün eşarplı, uzun saçlı ve adı Thomas, Thomas Le Gall.

Thomas iyi bir öğrenci. Tam on altı yaşında, annesinin onun "yüksekokul" kazanacağına dair umutlarını gerçeğe dönüştürmek zorunda, tercihen mühendislik. Ama işte bu şubat sabahında Thomas, Barbès on sekizinci bölgedeki evini terk edip metroya biniyor ve lise durağında inmiyor üstelik trenden. Onun yerine 4. hattaki, Saint-Michel durağına kadar devam ediyor, ardından da parka varıncaya dek caddede yol alıyor. Parktaki göle ulaşana kadar Fransa kraliçelerinin yanından geçiyor sırayla, metal bir sandalyeye kuruluyor sonra. Ufak kaçamağını çok iyi planlamış belli ki: çantasında bir sürü kitap var. Hava da çok soğuk değil zaten.

Akşam ailesinin yanına dönüyor. Karnı aç, kahvaltıda yediği bir baget ekmek ve bir meyveyle duruyor.

Ertesi gün, sonraki gün ve diğer tüm günlerde Thomas Lüksemburg Parkı'na gidiyor. Park onun mekanı haline geliyor. Bazı günler bohem arkadaşlar da ediniyor kendine, kendi yaşlarında bir kız, adı Manon, sarışın, ucu kalkık ve kırmızı lekeli bir burnu var, Thomas'tan daha sefil –sonraları paçuli kokusu hep onu hatırlatacaktı–, bir de Kader var, siyahi büyük bir adam, belki otuzlarında, metroda gitar tıngırdatıp para toplayan bir gitarist. Yağmur yağdığında Thomas çardakların birisine sığınıyor ya da *Malebranche'da* ısınıyor, yani Louis-le-Grand Lisesi ineklerinin üşüştüğü duman altı bir kafede. Burada siyaset, edebiyat tartışıp, Proust'a, Althusser'e, Troçki'ye ve Barthes'a sövüyor, yazarların metinleri hakkındaki bilgisi ne kadar azsa, o kadar coşup verip veriştiriyor. Sonraları onları hakkını vererek okuduğunda ettiği budalaca sözlerin her birisi için biraz daha fazla kızaracak ve bu küstahlığına kimsenin ses çıkarmamış olmasına şaşırıp kalacaktı.

Mart oluyor, ardından nisan. Thomas öğretmenlerine bildiriyor okuldan ayrıldığını. Tabii ailesine yalan söylüyor. Yalan söylemenin ne kadar da basit olduğunu keşfediyor, keyifleniyor hatta yalan söylemek konusundaki yeteneğini fark edince. Tütün mü kokuyor? Derslerde öğrencilerin sigara içmesinden dem vuruyor. Yemek parası mı yok? Kantinin artık yalnızca nakit kabul ettiğini söyleyip yöneticinin rüşvet aldığından şüphelenin diyor. Es kaza eve erken mi döndü? Kesin, bir redoks tepkimesi[1] kötü gitmiştir ve "inanmazsınız" kimya hocasının bir tarafları tutuşmuştur. Derslerinden hiç bu kadar konuşması gerekmemişti, ta ki onlarla ilişiğini kestiği güne kadar.

Bir mayıs akşamı eve döner dönmez Thomas, o gün okuduğu roman hakkında yine maval okuyor. Babası sessizce onu izliyor. Annesi birden patlayıveriyor. Her şeyi öğrenmiş. Hazırlık lisesinden telefon gelmiş çünkü; üç ay önce kaydını sildirmesine rağmen kütüphaneden

[1] Bir atomun, iyonun ya da molekülün elektron ve nötron kaybına uğradığı ya da elektron aldığı tepkimelerdir (ç.n.).

aldığı kitabı hala geri götürmemiş. Tartışma, sinir harbi, bozuşmalar. Thomas hiçbir zaman yüksekokula gitmeyecek. Aile ocağını terk edip bir arkadaşına sığınıyor. Ufak işlerde çalışıyor –bu bugün bile mümkün– bir yandan da gençliğinin on yılı boyunca sürecek karman çorman psikoloji ve sosyoloji derslerini izliyor. Bir mayıs sabahı karakoldan gelen bir telefon sonrası neye uğradığını şaşırıyor. Depresyon teşhisiyle hastaneye yatan sevdiği kadın Piette, hastaneden çıkış iznini alır almaz kendini bir trenin altına atıvermiş. Thomas üç gün içinde cenaze işlerini hallediyor, merasimi organize edip arkadaşını toprağa veriyor. Mezar kapatılınca soluğu evde alıyor. Ancak bir hafta sonra evden dışarı adımını atabiliyor, kıvırcık siyah saçları neredeyse sıfıra vurulmuş. Derslere geri dönüyor. Hikayenin başlangıç zamanındaki halini, Lüksemburg Parkı'na çok da uzak olmayan bir yerde, Monge 28. sokakta asılı bakır bir levha çok iyi özetliyor:

Dr. THOMAS LE GALL
Psikiyatr, psikanalist
eski Paris psikiyatri hastaneleri
stajyer hekimi

Tabela ona oldukça profesyonel bir hava katıyor, ama havasından öte Thomas Le Gall artık gerçek bir profesyonel.

Dördüncü katta, üç odalı aile tipi eski bir daire psikanaliz mabedine dönüşüyor. Thomas mutfağını modern ve geniş tutuyor. Bazı zamanlar, çin lokantasından aldığı çin böreklerinden yiyesi tutuyor kahvaltıda. Girişin solundaki oda bugünlerde bekleme odası. Ahşap döşemeleri cilalı, çift kanepeli, alçak bir masa ona çakma bir İngiliz centilmenler kulübü havası katmıyor değil, perdesiz penceresinden ise cad-

de boylu boyunca gözler önüne seriliyor. Yarımşar saatlik seansların aralarında birer saatlik boşluklar olduğundan hastalar hiç birbirlerine denk gelmiyorlar. Bazı günlerde Thomas egzotik ahşap dükkanlarının arasından zar zor görünen gökyüzünü ve avludaki çınarları seyrediyor. Siyah bir kadife kapıyı kaplıyor, zeytuni rengi deriden divanı görünce insanın üstünde kestiresi geliyor. Afrika maskeleri, sırtını denize verip Paskalya Adası'nı koruyan Maoi heykelleri misali odayı iyi niyetli bakışlarla süzüyor. Louis-Philippe tarzı ofis masasının arkasında Stephen Lowry'nin maviye çalan kurşuni bir endüstriyel manzara resmi asılı. Son duvarda ise Bram Van Velde'nin, Matisse ile arkadaş olduğu döneme dayanan ufak, karamsar bir tablo var. Bu, değerli tek eser. Thomas zamanında onu Drouot'dan[2] ederinden biraz fazla para sayarak alıyor –her ne kadar eser, verilen para oranında değer kazansa da– ve sonucunda bir daha Drouot'dan alışverişe tövbe ediyor.

Thomas bu yerde, klasik bir psikanalist bürosuna öykündüğünün farkında. En azından ofiste dogon heykeli ve iğneyle delik deşik edilmiş fetiş bebek yok. Ama dekorun ifade ettikleri önemli ve Thomas bu noktada oldukça dikkatli davranıyor.

Son duvardaki yüksek ve uzun kitaplıkta edebiyat, psikanalizle yatışmış bir çatışma içerisinde. Joyce, Pierre Kahn'ı kovalıyor; Leiris, Lacan'la didişiyor; düzensizce yerleştirilmiş bir Queneau –bu bir kitap için iyiye işarettir– Deleuze'e sırtını vermiş. Queneau öldüğünde Thomas daha on beşine basmamıştı. *Si tu crois xava, xava xava xa, xava durer toujours la saison des za la saison des zamours...*[3] Thomas

---

[2] Açık artırma usulüyle antika eşyalar satan bir internet sitesi (ç.n.).

[3] *"Aşıkların mevsiminin hiç bitmeyeceğine inanıyorsan"* sözlerini Raymond Queneau'nun yazdığı, Juliette Gréco'nun *Si tu t'imagines* şarkısının nakarat bölümüdür. Yazımı aslında "Si tu crois que ça va durer toujours la saison des amours" biçimindedir. Cümle duyulduğu ses özellikleriyle kitaba yansıtılınıştır. Bu, aynı zamanda Oulipo akımının öncülerinden Raymond Queneau'nun *Zazie dans le métro* kitabında kullandığı Oulipo biçemidir (ç.n.).

Le Gall inanmayı bırakalı uzun zaman oluyor. Yüzündeki kırışıklar derinleşiyor, kıvırcık saçları gittikçe ağarıyor ve günden güne alnını açıkta bırakıyor, yüzü toplanıyor ve gittikçe tombulumsu bir hal alıyor, şimdiden kocamış kırklık bir adam, altmış olma yolunda ve önünde bundan daha beter bir manzara uzanıyor.

Şömine üstündeki yarım ay duvar saati dokuzu gösteriyor. Thomas seansı bozmasın diye saatin ötme mekanizmasını devre dışı bırakmış. Koltuğunda sabrediyor. Evvelsi günkü *Le Monde*'u okuyor ve birkaç dosya düzenliyor. İlk randevusu gecikti. Belli başlı bahanelerle her daim iki, on, bazen de on beş dakika geç kalır. Ya bebek bakıcısı gecikmiştir, ya Paris trafiği neden olmuştur ya da park yeri bulamamıştır. Thomas ona başka bir saat de önerdi, ama kadın reddetti. Belki de zor kadını oynamayı seviyor. Thomas yaygın kullanılan deyimlerin insanlara bir şeyler anlattığından emin.

Anna Stein. Analize başlayalı on iki yıl oluyor. İlk yıllarında Anna başından geçenleri bolca anlattı. Hayatını deşti, hatıralarını en ufak kırıntılarına kadar belleğinden çıkarıp Thomas'la paylaştığında kendisini suyu çekilmiş, kuru bir nehir gibi hissetti ve ardından bir yıl boyunca, hatta belki biraz daha fazla bir süre yerinde saydı. Kızgınlıkla "Yahu daha başka ne anlatmamı istiyorsunuz"u yumurtladığı gün Freud'un "aklından ne geçiyorsa" formülüne uygun olarak, düşünmeden, yaşadıklarını tekrar kurgulamaya girişmeden, bir anlatım mantığı gütmeksizin anlatır oldu. Anna artık noktaları birleştiriyor, bağlantılar kuruyor ve yaşadıklarını anlayabiliyor. İlerliyor.

Evvelsi gün seansın son dakikasında ağzından baklayı çıkarıyor: "Başıma bir şey geldi. Yeni biriyle tanıştım. Bir adam, yazar." Thomas hoşnut bir ifadeyle Anna Stein'a özel büyük bir deftere ağır ağır birkaç sözcük not alıyor, "yeni biriyle tanışma" –pleonazm[4] ilgisini çeki-

[4] İçinden bir öğesi çıkarılsa dahi anlamının kaybolmayacağı, özünde anlatım bozukluğu yapısına sahip ama yaygın kullanılan, tekrar içeren söz öbekleri (ç.n.).

yor– ardından "adam", "yazar". Sol tarafa, anlatılan hikayedeki verileri not alıyor, sağ tarafa ise ifade biçiminden çıkardıklarını. Anna ekliyor "yıldırım aşkı", kullandığı deyim Thomas'ın hoşuna gidiyor; elektrik ve boşalım.

Sonra kurşun kalemle çiziktirdiği *X* harfinin ucunu, noktalardan oluşturduğu bir çizgiyle, Anna'yı temsil eden *A* harfiyle birleştiriyor. Sonra bakış açısını ve mantığını değiştirerek *X* ve *A* harflerini oval bir diyagramda birleştiriyor; bir boolean kümesi (birlikteliği).[5] Daha fazla anlatması için ısrar etmiyor. Westminster duvar saatinde saat buçuğu birkaç dakika geçmiş. Ağzından yalın bir şekilde şu sözler çıkıyor:

— Perşembe görüşmek üzere.

---

[5] Yazar burada özel bir mantık yapısına gönderme yapmaktadır. Boolean matematiği adını George Boole'dan alır. Boolean Matematiği 1 ve 0'lardan oluşur.
Kendisi de bir matematikçi olan yazar, Oulipo'nun genel özelliklerinden bilindiği üzere olasılık ve farklı matematik modellerini edebiyatın imkanlarına uyarlamaktadır.
Bu matematiğin sembolleri şunlardır:
.(nokta)=VE
+ (artı)=VEYA
¯(üst çizgi)=Hangi değişkenin üstündeyse onun tersini sembolize eder.
'(kesme işareti)=İfadeyi terslemek için kullanılır.
Örnek bir modelleme yapılırsa: Elimizde bir A değişkeni olsun. Bu A değişkeni ya 1 olur ya da 0 olur.
0.0=0 Yani 0 ve 0=0'dır.
1+1=1 Yani 1 veya 1=1'dir.
0+0=0 Yani 0 veya 0=0'dır.
1.1=1 Yani 1 ve 1=1'dir.
1.0=0 Yani 1 ve 0=0'dır.
1+0=0 Yani 1 veya 0=1'dir (ç.n.).

ANNA

Anna Stein 40 yaşına girecek. Herkesin kafadan beş yaş küçük gösterdiği bu rahat yaşam şartlarında o en az on yaş genç gösteriyor. Ama vadenin hızla dolması tehdidi ve sayıların büyüsü onun adeta kanını donduruyor; Anna kendini hala ergenliğinde, kuyruklu yıldızın kuyruğunda gezegenler kovalar gibi hissediyor. Kırk yaş. Çünkü ona göre bir *Öncesi* ve bir *Sonrası* var, tıpkı saç losyonu reklamlarında olduğu gibi. O bir yandan yaşananların matemini tutuyor, bir yandan da yaşanacakların dehşeti içerisinde.

Bir çocukluk hatırası: Anna yedi yaşında, bir kız, iki de erkek kardeşi var. Aralarından en küçükleri daha çat pat konuşuyor. En büyük çocuk olmak kolay iş değil, en çok tartışmaya girilen çocuksun çünkü diğerleri bunun için fazla küçük. Ancak en sevimli çocuk olan Anna annesinin gözdesi kalmayı başarıyor. Kardeşlerinin hepsini yarım ay şeklinde etrafına topluyor. Muhtemelen bir pazar günü, taşrada, pencereden süzülen altın sarısı ışık, gün, gecesine varmasın diye adeta direniyor. Elinde bir kitap, ayakta yüksek sesle okuyor. Hikayeyi kendi kafasına göre ejderhalarla, perilerle, devlerle ve prenslerle allayıp pulluyor, sonucunda ortaya çıkan hikaye öyle karman çorman bir hal

alıyor ki bazı zamanlar kendisi bile içinde kayboluyor. Çocuklar, neşeli, coşkulu ablalarını büyülenmiş, hikayeye kendilerini iyice kaptırmış ve biraz da ürkmüş bir vaziyette dinliyorlar. Anna hikayeyi canlandırıyor, tonlamasını genç dinleyicilerinin dikkatlerini cezbedecek şekilde ayarlıyor. Hiç şüphesi yok; bir gün ya aktris, ya dansçı ya da şarkıcı olacak.

On beş yaşında, Anna, siyah saçlarını ensesini açıkta bırakacak şekilde arkasında topluyor. Taptaze kadınsı bedenini gururla sergiliyor: panter desenli elbiseler, topuklu ayakkabılar giyip kışkırtıcı sütyenler takıyor. Gözler önünde bir gelecek, projektörler önünde bir kariyer hayal ediyor, New York, Buenos Aires, Şanghay gibi şehirlerde yaşama fikri aklını başından alıyor. Vokalliğini kendisinin yaptığı bir rock grubu kuruyor. Grubun adını *"Anna ve onun üç aşkı"* koyuyor. Ne de olsa gitarist, basçı, davulcu hepsi ona sırılsıklam aşık. Ama hepsi havasını alıyor, birisi biraz daha az alıyor ötekilere nazaran, ama o kadarcık.

Anna yirmi yaşında, tıp öğrencisi olarak beyaz önlüğünü üstünde zarafetle taşıyor. Önlüğü tam boyuna göre seçiyor, zarif görünmeyi rahatlığa yeğ tutuyor, göğüs kısmında dekolteyi ihmal etmiyor ve ayakkabıları her daim göz alıyor; ne de olsa onları seçerken mağazaların altını üstüne getiriyor. Ayakkabıları genelde ışıl ışıl. Yıldan yıla doktor Stein oluyor. Zeki ve hevesli Anna sınavları bir bir veriyor; dersleri kaçırmayı göze alabilecek kadar güveniyor kendisine, ama yine de sınıfta kalmayı göze alacak kadar da değil. Maceracı yaşam biçimi içinde barındırdığı tüm taşkınlıklarıyla birlikte avucundan kayıp giderken, o, uzun bacakları ve biçimli göğüslerine rağmen bundan böyle kabarelerde hiçbir zaman boy gösteremeyeceğinin farkına varıyor. Annesi bir doktor, ama Anna psikiyatr oluyor, bir cerrahla dünya evine giriyor, o da bir Yahudi, iki çocukları oluyor; önce Karl, ardından Léa. "Ufak bir Yahudi kuruluşu" diyor bazen Anna gülerek. Ama işte yirmili yaşlarında yaşadığı bu bohem hatıralar, yürüyüşünde bir

yılmazlık, gülüşünde ise bir parıltı bırakıyor. Bu onun sahne ışıklarından hiçbir zaman tam anlamıyla vazgeçmediğini gösteriş biçimi.

Evet, Anna artık Doktor Stein. Ama buna kendisi de inanıyor mu?

Öyle ki bir gün şu meslektaşıyla konuşmak üzere hastaneyi arıyor ve kendinden emin bir şekilde şu sözler dökülüyor ağzından:

— Merhaba Doktor Stein'la görüşebilir miyim?

Şaşkınlıktan çat diye kapatıyor telefonu, santral görevlisinin sesini tanımamış olması için dua ederek. Sonra bir saat beklemesi gerekiyor yeniden aramak için.

THOMAS VE LOUISE

"Yıldırım aşkı." Thomas Le Gall bu deyimin Anna'nın dudaklarından döküldüğünü duyduğunda önce gülümsüyor. Ona yıldırımın parıltısıyla, gök gürültüsü arasında geçen saniyeleri saydın mı diye de sormuyor. Ama hayat bu ya, ne ile karşılaşacağın hiç belli olmuyor: Anna'yla olan seansından hemen birkaç saat sonra Thomas da yıldırımla tanışacaktı. Bu tanışma genç bir sosyolog olan Samy Karamanlis'in ayda bir verdiği "ritüel" haline gelmiş açık masa yemeğinde gerçekleşecekti. Thomas Samy'yi tanımıyordu, ama bir arkadaşı kolundan tutup götürmüştü: "Sıkılmazsın yahu, insanlarla tanışırsın, güzel kadınlar, etkileyici tipler tanırsın." demişti.

Samy, Grenelle Sokağında üç odalı bir evde oturuyor. Oturduğu 7. bölge daha o zamanlar bile zengin olan Latin Mahallesini andırıyor: yüksek tavan, burjuva stilinde döşenmiş bir daire, bina ise devasa bir arnavut kaldırıma bakıyor. Babası Lozan'da bir bankada çalışıyor olmasaydı, CNRS'ten maaşlı bir araştırmacı için burası aşırı lüks olurdu. Sayıları otuz civarındaki davetli topluluğu buranın müdavimi bir görüntü çiziyor, ancak aralarında geçen konuşmalar nadiren özel hayatla ilgili. Thomas ihtiyatlı bir şekilde bir gruptan diğerine geçiyor.

Etraftaki tiplere içinden tanılar koyarak eğleniyor: bir isterik, şuradaki bir nevrotik vaka, al işte bir depresif. Thomas sosyal davranışların yapaylıktan, görüntüden ve kontrolden ibaret olduğunun pekala farkında, bu nedenle oldukça yanıltıcılar. Bu düşünceleri kendisine yasaklıyor.

Derken kısa sarı saçlarıyla, açık renk gözlü, etrafı kalabalık bir kadın ilişiyor gözüne. Sırtını devasa antrenin duvarına vermiş, elinde turuncu renkte bir kokteyl bardağı tutuyor ve öyle yüksek sesle konuşuyor ki yeri göğü inletiyor. Thomas yavaşça sokulup dinliyor. Anlaşılan avukat. Çin, Arnavut ve Rumen mafyalarından, aşırı şiddetten, açık tehditlerden, her şeyi çevirmek istemeyen çevirmenlerden, tanıkların korkudan panik krizlerine girmelerinden, azılı katillerin buz kesen bakışlarının karnında neden olduğu ağrılardan bahsediyor. Üç hafta önce kadın tüccarının biri kadınlardan birisini bağlamış, ağzım bantlamış ve küvete atmış. Usturayla her yerini kesmiş, neredeyse lime lime etmiş kızı. "İki ya da üç saat" içinde tüm kanı boşalmış demiş adli tabip. Ardından kızlara gözdağı vermek için hepsini tutmuş tek tek, son nefesini henüz vermemiş, dehşetten ve acıdan gözleri yerinden uğrayan kıza dokunmaya zorlamış. Kız sonunda ölmüş. Bir meslektaşı bu korkunç adamı savunmak zorunda ve davayı unutamıyor. Hikayeyi hatırlayınca kabus tekrar kadının gözünün önüne geliyor ve bir anda sus pus oluyor.

Şirin bir hareketle önüne düşen bir tutam saçı geri atıyor, Thomas'ı fark ediyor birden, hemen gülümsüyor: O anda Thomas tutulduğunun farkında, zaten öyle çok istiyor ki bunu. Karşı koymayı sevdiği o özünde karşı konulamaz mıknatıslanmayı hissediyor. Fizikteki adı çekim bunun. İlk olarak kadının adının Louise olduğunu öğreniyor, Louise Blum. Hatları kusursuz, zayıflığı biçimli kaslarını gözler önüne seriyor. Hakkında ne söylenebilir ki, nasıl betimlemeli onu kışkırtan tarafını? Sonradan üzerinde kafa patlattığında, bunun yanıtının

o kendinden emin, kendisine özel kaçamak gülümsemesi olduğunu düşünecekti. Kendi kendine tekrar ediyor: Louise Blum. Görünümünün, adına aşırı yakıştığını düşünüyor.

Masada tesadüfen sandalyeler yan yana, tesadüflere kim inanır ki? Organize suçlardan ve emniyetin görevlerinden bahsediyor, çünkü her şeye rağmen korumak gerekiyormuş halkı. Thomas sessiz kalıyor, sözleriyle araya girmeye hiç niyeti yok ve tabii Louise'i dinlemek daha cazip geliyor doğrusu. Sesini seviyor, fiillere eklediği o acelecilik hoşuna gidiyor. Sonra kendini yeterince merak ettiğine inandığında mesleğini söylüyor, ama yalnızca "analist" diyor. Louise sanki onun bir ekonomist ya da finans uzmanı olmasını beklermişçesine "Analist mi?" diye tekrar ediyor. "*Psik*" ekliyor başına Thomas. İlgisini çektiğini gösteren bir ifade beliriyor yüzünde, acaba gerçekten ilgisini çekti mi? Endişeli davranıyor:

— Kaçıkça şeyler yapıyorum sık sık. Mesela kendi kendime konuşuyorum. Sizce bir analiz yaptırmalı mıyım?

— Herkes mutlaka bir analiz yaptırmalı, zorunlu olmalı bence, tıpkı bir zamanlar zorunlu olan askerlik hizmeti gibi.

Thomas azıcık keyiflenir gibi yapıyor. Kafa sallıyor:

— Herkesin analiz yaptırdığı bir yer biliyorum, analiz edilmiş bir topluluk: New York'ta *East Village*. Metrekare başına bu kadar kaçık düşen başka bir yer daha yok.

Hafif küstahça bir kahkaha patlatıyor; duyar duymaz Thomas'ın bayıldığı bir kahkaha.

Sonrası bilindiği gibi işte: ortak şeyler arıyorlar. Bulmakta da zorlanmıyorlar. Thomas Louise'in arkadaşlarından birini ismen tanıyor, bir psikiyatr, Louise de Thomas'ın bir avukat ahbabını tanıyor zaten. Bir an bile düşünmeden lafı yapıştırıyor Louise:

— Tam bir göt!

Güldüğüne göre bir gaf sayılmaz.

— Yakının değil ya?

Thomas kafasını hayır dercesine sallıyor, direnmiyor sonra onaylıyor kafasıyla: doğru, tam bir göt. Biraz daha araştırınca birkaç ortak gazeteci ve sanatçı vb. tanıdık daha keşfediyorlar.

— Umutsuz vaka, deyip gülümsüyor Louise.

— Ne?

— Dünya ne küçük... Kimse de gökten düşmüyor zaten.

— Üzgünüm, deyip iç çekiyor Thomas.

Cevabı belli, ama çok üzgün Thomas yine de. Gökten kollarına düşmek için neler vermezdi. Sonra hemen senli benli oluyorlar. Dizginler Louise'in elinde.

Louise, bir eşi ve çocukları olduğunu söylüyor. Sözlerin neden olduğu yürek sancısının kendisini bir mıknatıs gibi çekmek amaçlı olduğunu anlıyor. Ama o sözlerin söyleniş biçimleri bir şey ifade etmiyor. Louise ne ona ne de kendisine bu tanışmalarının bir ilişki kapısını aralayacağı ümidini vermek istemiyor. Hayır, bu yemek boyunca iş deneyimlerini kıyafetleriyle birlikte vestiyerde bırakıyor. Bazen kadınların bir eşim ve iki çocuğum var demesi, bir eşleri ve iki çocukları olduğu anlamına gelir, bu da bir gerçek. Bir anda kafasında bir şimşek çakıyor, bak şimdi, ya Louise Blum, Anna Stein'ın sarışın ikiz kardeşiyse? Birbirlerine çok benziyorlar, gerçekten, hayatları bile birbirine benziyor.

Vakit ilerliyor, gece yakında son bulacak, Louise mail adresini ve telefon numarasını bırakıyor. Kartvizitlerini tükettiğinden bilgileri özenle yırttığı peçetenin ucuna karalıyor. Thomas kadının uzattığı üçgen kağıdı katlıyor ve cebine koyuyor. Sonraları eve dönüş yolunda kaybetmediğinden emin olmak için iki defa kontrol edecek, eve varır varmaz da numarayı bilgisayarına ve cep telefonuna kaydedecekti.

Thomas, Anna Stein'ı beklediği bu yaz sabahı öğleye varırken Louise Blum'a yazmakta oldukça geç kaldığı –tam bir gün beklemek için

kalbine zorla söz geçirmişti– ve esas arzu ettiklerine bakılırsa oldukça ihtiyatlı sözler kullandığı ilk mailini yazıyor: "Bana böyle güzel bir akşam yaşattığın için çok teşekkür ederim, gerçi tam havamda değildim. Umarım önümüzdeki günlerde Samy'lerde ya da başka bir yerde seni yine görebilirim. Öptüm. Thomas (analist)." Kıytırık bir mail diye düşünüyor Thomas. Ama Louise bu kıytırık maile rağmen yine de yanıt yazarsa bu en azından kendisine ilgi duyduğunu gösterir. Kollarını kaldırıp koltuğunda geriniyor ve gürültülü bir şekilde esniyor; düşüncelerin neden olduğu heyecanı atmak için yapılan bir ritüel. Tık. Gönder. Mac'inden rüzgar sesi geliyor ve saat dokuz randevusu zili çalıyor; kapıda on dakika gecikmeyle Anna Stein var.

ANNA VE YVES

Anna Stein her zamanki gibi farklı giyinmiş. Kalça bölümünde kalçaları belirginleştirmek için daralan beyaz bol bir pantolon, çok hafif transparan gece mavisi rengi bir kadın gömleği, siyah parlak bir trençkot. Kıyafetlerini özenle seçiyor, zayıf ve uzun vücudu sayesinde başkalarını rezil edecek kıyafetler onu vezir ediyor. Kendisini zayıf seviyor, zayıflığı ciddiyetle eşanlamlı görüyor. Çünkü kilo almak bir boşvermişlik göstergesi.

Anna Stein yerleşiyor, geciktiği için özür diliyor: küçük kızı Léa'nın ateşi varmış ve *üstüne üstlük* park yeri bulamamış. Divana yerleşiyor ve hemen iki gün önceki karşılaşmasına dönüyor. Söylediği sözcükleri tekrarlıyor: Yazar. Sonra adını söylüyor, "Yves". Thomas önceki şemada yazdığı *X*'i siliyor ve yerine *Y* yerleştiriyor, ardından *A*'nın etrafına, onu ve eşi Stanislas'ı kapsayan ikinci bir yuvarlak çiziyor. En son yine Anna'yı kapsayan üçüncü bir yuvarlak çiziyor, ancak bu defa içine kendi adını da yazıyor, Thomas'ı. Anna Stein bu üç halkanın tek kesişimi, ancak bundan böyle hiçbirisine bütünüyle ait değil.

Yves, eşi "Stan'la yaşıt", ya da "en fazla birkaç yaş büyüktür". Kadın onun "oldukça züğürt" olduğunu düşünüyor, "ayrıca, Belleville'de

oturuyor". Yazmak Anna Stein için hep bir hayaldi, belki de Yves bu hayalini gerçek kılacaktı. Bir haftadır kahvaltı etmeyi kesmişti. "Artık hiçbir şey yemiyorum, en az iki kilo verdim bile." Başına gelenlerden korkuyor: "Bana neler oluyor anlamıyorum." Yves'le ilk tanıştıkları gecenin ardından daha eve adımını atar atmaz Stan'a her şeyi itiraf ettiğini sanıyor. Oysa keyifli bir sürprizi anlatırcasına takındığı ses tonuyla, akşam, "uzun bir süre sonra" onu "allak bullak eden" bir adamla tanıştığını söylemişti. Stan ne diyeceğini bilememiş, hemen lafı çevirip başka şeylerden bahsetmişti, solfej derslerinden, Léa'nın ne kadar hızlı ilerlediğinden, Anna'nın abisinin göz sorunu nedeniyle aldığı randevudan konuşmuştu. Anna Stein kocasının tepki göstermesini çok isterdi, ya da onun için çaba sarf etmesini, bunları kendisine yeniden, sımsıkı sarılsın diye içgüdüsel olarak anlattığını bilsin isterdi. Ama Stan sarılmadı, ya da bu sözlerin ağırlığının altına girmek istemedi. Onun yerine kendi arzularına açık bir kapı bıraktı ve bu da Anna'yı kızdırdı, hayal kırıklığına uğrattı ama aynı zamanda da memnun etti.

Yves ona ismi oldukça sıra dışı olan son kitabı *İki Yapraklı Yonca*'yı vermişti, içine ise ona ithafen en huzur verici sözcükleri karalamıştı. Bu kısa kitap duygusal bir yıkımı acımasız bir dille anlatıyor, aşk düşlerine mesafeli bir klinik incelemesi: Yeryüzüyle yaşıt bir hikaye, olgun bir adam genç bir kızı tavlıyor, ama birazcık, yeterince değil yani, kıza kavuşmak için İrlanda'ya gidiyor –kitabın adının çıkış yeri burası–, orada kız adamı umursamıyor ve adam fiyaskoların en görkemlisiyle tanışıyor. Hikayedeki ironi Anna'yı güldürdü ve "bu adam işinin ehli" diye düşündü. Üslubunu ve hassasiyetini de sevdiğinden bir kez daha emin oldu. Anna sıkı bir okurdu, eleştirel bakardı ve zor beğenirdi. Kendisini hayal kırıklığına uğratsaydı ondan nefret ederdi, hele ki ayda bir roman çıkaran yazarlardan olsaydı, neyse ki değildi, Anna da hiç hayal kırıklığına uğramamıştı böylece. Bir aşkı böyle anlatabilmesi

hoşuna gitmişti. Ancak bu sabah o gün söylediği şekilde ifade etmedi: "aşktan bahsetmesi" dedi onun yerine. Thomas da bir not daha düştü.

Thomas dikkatle dinliyor ve anbean not alıyor. Yine o nadiren birkaç sözcük söylediği sabah seanslarından birisi işte, yalnızca Anna Stein'ın ağzından dökülen birkaç cümleyi tekrarlayıp bunu mu demek istiyorsun gibisinden onaylatıyor. Cümleleri kaydediyor, düzenliyor ve sınıflandırıyor. Şayet Anna sözlerini unutacak olursa onları ona anımsatacaktı, tıpkı tenisteki çetin bir çizgi oyuncusu gibi. Onca yıllık deneyimleri onu en önemli şeyin kullanılan dil olduğuna inandırdı, ancak sözcükleri gereğinden fazla edebi yorumlamamak konusunda oldukça dikkatli. Yves konusu Thomas'ın ilgisini cezbediyor: şu genç kıza vurulan olgun adamın ta kendisi değil mi bu? Kitaplarından birini okumayı geçiriyor aklından, neden Anna Stein'ın etkilendiği kitap olmasın? Dikkatli bir insan hayatı yaşayarak öğrenmek yerine iyi bir yazarın ellerinden her zaman daha fazla ve daha çabuk öğrenebilir. Nedeni belki de psikanalizle yazı arasında kuvvetli bir benzerlik olmasıdır. Analist gibi yazar da sesi duyulsun, tanınsın ister; düşünceler ve sözcükler tarafından yutulmaktan korkar. Thomas, Yves'i kendisinin bir ikizi olarak hayal ediyor. Belki bu olası okumanın; bir başka açıdan analizindeki dönüm noktası olduğunun Anna Stein da farkında. Bir anda hikayenin Anna'yla aralarında cereyan etmesinden çekiniyor. Thomas'ın aklı Louise Blum'a tümüyle kaymışken, Anna Stein'ın sözcükleri bir başka türlü etki yapıyor. Mesafeyi korumasında fayda var.

THOMAS VE LOUISE

Mac'in ekranı aralıklı olarak yanıp söndüğünde seans sona eriyor. Ad ve soyad gece mavisi bir renkte beliriyor: Louise Blum. Çoktan cevap yazmış. Thomas nefes alışının hızlandığını hissediyor, geriliyor. Anna'ya kapıya kadar eşlik ediyor, ihtiyatlı bir ağırlıkla, hatta sabit bir yavaşlıkla uğurluyor. Uzaklaşırken arkasından bakıyor, belirgin kalçalarını gerçekten güzel buluyor. Analiz edilen kişi için psikanalist tam olarak ete kemiğe bürünmüş bir insan olmayabilir, kabul, ama Thomas için de Anna Stein'ı görünmez kadın yapmak her zaman zor olmuştu.

Ardından kapıyı kapatıp bilgisayarının başına dönüyor. Zayıf iç huzuru sabırsızlığıyla adeta yarışıyor. Mailin penceresi açık, okumayı ertelemesi sanki mailin içeriğine etki edecekmiş gibi bir süre bekliyor. Bu büyü olasılığını düşündüğü için kendisine kızıyor, ama bu fikirlerden kurtulmak için çaba göstermeyi bırakalı da hayli zaman oluyor. Sonunda tıklıyor. Mesaj çok sıcak, gerçekten sıcak, ama yine de beklentilerini tam olarak karşılamıyor. Louise "çok hoş" geceden söz etmiş ve "en kısa sürede" ortak arkadaşlarını toplayarak bir akşam yemeği yemeyi planlıyormuş. Thomas bir anda irkiliyor, yanlış okuyor

mesajı çünkü. Onu kocasıyla ve çocuklarıyla tanıştırıp bir arkadaş, daha da kötüsü ailecek görüştükleri bir dost statüsüne düşüreceğini sanıyor. Nazikçe, ihtiyatlı bir şekilde cevaplıyor, görüşmekten memnun olacağını ama akşam yemeği yerine bir kahvaltının daha güzel olacağını söylüyor, hani olur ya. Malum, kahvaltı karşındakiyle mesafeyi sabit tutar. Anladığını umut ediyor. Cevap neredeyse anında geliyor: "Kahvaltı mı, evet. Yarın boşum. Yoksa önümüzdeki hafta sonundan önce olmaz." yazıyor mesajda. Thomas gülümsüyor "yarın nerede" diye cevaplıyor. Rüzgar sesi. Bir dakika ya geçiyor ya geçmiyor, cevap: "Yarın, saat 13.00'de, Chatelet'de, Café Zimmer'de."

Son bir mesaj daha atıyor:

"Tamamdır, yarın. Biliyor musun dün Truffaut'nun Çalınan Buseler'ini[6] yeniden izledim. Son sahneyi unutmuşum: Claude Jade ve Jean-Pierre Léaud göz göze bir gecenin ardından beraber kahvaltı ediyorlar. Tereyağlı kızarmış ekmek yiyip, kahve içiyorlar. Adam bir not defteri ve kalem istiyor, kadın veriyor. Bir iki sözcük karalayıp sayfayı yırtıyor, katlıyor ve kadına uzatıyor. Kadın okuyor, not defterini alıyor, o da bir şeyler yazıyor, sayfayı onun gibi yırtıyor, katlıyor ve uzatıyor. Sonra böyle birbirlerine beş altı sayfa alıp veriyorlar, fazlası yok, izleyicinin ne yazıştıklarıyla ilgili en ufak bir fikri yok tabii. Léaud bir anda masanın çekmecesinden bildiğin gazoz kapaklarını açmak için kullandığımız gazoz açacağını çıkarıyor, sonra adeta bir yüzük takarcasına genç kızın parmağına usulca geçiriyor. Sinemada gördüğüm en tatlı evlilik tekliflerinden birisi. Bu sahneyi hatırlıyor musun? Sence de bu sahne bizim mail mucizesine benzemiyor mu?"

Tıklıyor. Rüzgar sesi. Uykulu utangaç adam bir anda yaptığından pişman oluyor. Birkaç dakika sonra Louise'den cevap geliyor:

"Truffaut konusunda: Evet, sahneyi hatırlıyorum. Ama bizim durumumuzla hiçbir ilişkisi yok, ben zaten evliyim..."

[6] Özgün adı *Baisers volés* olan 1968 yapımı bir François Truffaut filmi (ç.n.).

Bizim durumumuzla hiçbir ilişkisi yok, ben zaten evliyim... Thomas mesajı tekrar okuyor, kafasında yine bin tilki dolaşıyor. "İlişki"[7] sözcüğünün çift anlamlı olması gözüne çarpıyor. Psikanalist, bir kahkaha koyuveriyor.

[7] *Rapport* sözcüğünü kullanıyor yazar. Fransızcada bu sözcük alaka, ilişki anlamlarına geliyor. Buradaki çift-anlamda, hem insanla kurulan ilişki hem de mevzuyla kurulan alaka kastediliyor (ç.n.).

LOUISE

François Mitterand'dan boşalan Fransa cumhurbaşkanlık koltuğunu Jacques Chirac devralıyor, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Irak ile ilgili olarak, 986 sayılı karardaki "Petrol karşılığında gıda" programını yürürlüğe koyuyor, Avukat Louise Blum ise yirmi beş yaşında. Hiçbir şeyin gözünü korkutamadığı uzun, genç bir kadın ve kuşkusuz "Kapıcı kadın niçin merdivenlerde duruyor?" gibi anlamsız bir isme sahip bir davayı meslektaşlarının önünde savunmak zorunda hiç değil.

"Berryer Konferansı" Paris Barosunun düzenlediği bir etkili konuşma sanatı yarışması. Şeref konuğu yalandan bir başkan (bu sefer bir yazar), zalim ve amansız değerlendiriciler önünde avukatlar mizah anlayışlarını ve ustalıklarını sergilerler. Kıvrak zeka gerektirir, katılmayı herkes ister ama sadece en becerikliler seçilir. Louise bunlardan birisi, konusunu yarım saat önce kurayla çekti. Hemen kafasında bir plan tasarladı, mantık zincirlerini kurdu, doğaçlama sırasında aralara serpiştireceği birkaç ifadeyi not aldı. On iki değerlendirici gözünü dört açmış onu bekliyorlar, onları ikna etmek için varını yoğunu ortaya koyması lazım: Louise daha ciddi bir iddia öne sürecek (zaten

adettendir), bu taş bloğun hayatın ta kendisi olduğunu söyleyecek. Misafir bir yazar olduğu için Georges Perec'ten alıntılar yapacak. "*Yaşam Kullanma Kılavuzu*"ndaki binadan bahsedecek. Katları birbirine bağlayan merdivenle yasa arasında iştah açıcı bir paralellik kuracak. Tüm insanlar için müşterek bu ev, hem yerel hukuk kurallarıyla vatandaşlar arasında hem de apartman görevlisiyle adalet görevlisi arasında bir bağ arz edecek.

Ama evvela biraz güldürmek gerekecek. Nasıl yapacağını biliyor:

— Sayın başkan, sayın jüri üyeleri, tahmin ediyorum bu tip bir konu merdiven esprisine oldukça hakim olan sayın değerlendirme heyeti tarafından seçilmiştir. Yavan güldürüden kaçınacağım, zira babam, annem ve ablam buradalar ve beni izliyorlar. Evet, sayın başkanım, kapıcıların da tahmin edebileceği üzere henüz ailemle göbek bağım bitişik. Yağcılık yapmayacağıma göre Bernard Tapie'den alıntı yapmayacağım ve her ne kadar kapıcılar açgözlülükleriyle nam salmışlar olsalar da spoonerism'den uzak duracağım.

Birkaç ufak kelime oyunu yapıyor, başarıyla suçlamaları göğüslüyor, izleyenler alkış kıyamet, ayaklarıyla ritim tutanlar mı ararsın coşup ıslık çalanlar mı. Louise'in arkadaşları birbirlerini dürtüyorlar, çok iyi gidiyor, Louise formunda.

Aynen öyle. Louise bu şekilde üç dakika daha götürüyor. Ardından yeni bir atağa kalkışmadan önce biraz zaman kazanmak için avukatların sıklıkla başvurduğu o ciddi kollarını kavuşturma haline geçip konuyu tekrarlıyor:

— Evet değerli Jüri üyeleri, "Kapıcı kadın niçin merdivenlerde duruyor?"

Sonra susuyor. Berryer'nin o kısıtlı süresi bir es yaşıyor. Sessizlik devam ediyor, arkadaşları ona bakıyor, hepsini bir endişe alıyor. Yalnızca birkaç dakikası kaldı.

Louise sanki orada değil. Yanakları soluyor, masmavi gözlerinin feri

sönüyor. Kesin bir şeyler dönüyor, sessizlik gittikçe kök salıyor, bir tedirginlik kaplıyor dört bir yanı, az önceki şovdan eser yok.

— Evet, kapıcının niçin merdivenlerde olduğunu biliyorum elbette.

Sesi değişiyor, az önceki yapmacıklığını terk edip daha sade bir ses tonuna geçiş yapıyor. Louise artık notlarına bakmıyor, müdafaa enerjisi yerini kusursuz bir gerilime bırakıyor. Nefes alışı hızlanıyor, gözü salonu görmüyor artık:

...yıl 1942. Kapıcı kadın merdivenlerde ve arkasında kepli iki Fransız polisiyle beraber merdivenleri çıkıyorlar

merdivenlerde olduğu için, kaldığı dairenin kapısında asılı duran panodaki notta merdivende olduğu yazıyor

ve polisler "Merhaba hanımefendi Blumlar hangi katta oturuyor acaba?" diye soruyorlar. Blum, Léon Blum'daki Blum gibi

dördüncü katta soldaki dairede oturuyorlar, cevap veriyor kapıcı kadın: Blumlar dördüncü katta soldaki dairede oturuyor

evet kapıcı kadın elbette böyle cevap veriyor

ve Blumlar gerçekten de dördüncü katta soldaki dairede oturuyorlar

bir kapıcıysanız polislerin sorularına cevap verirsiniz, asiliğin lüzumu yoktur

sonra evet polisler Blumların kapısını çalıyorlar

Blum, herkes bilir Blum'un Almanca "çiçek" demek olduğunu

Marlene Dietrich'in şarkısındaki çiçek gibi "*Sag mir wo die Blumen sind*" söyle nerede çiçekler?

ardından polisler Blumları çiçek toplar gibi topluyorlar

günaydın hanımefendi günaydın bayım

Fransız polisi

bizimle gelmeniz gerekiyor

evet saat henüz çok erken, ama hazırlıklı gelmenizde fayda var, emin değiliz ama işiniz biraz uzun sürebilir

ve Blumlar hazırlanıyorlar
acele edin lütfen
ve dört kat iniyorlar Blumlar çocuklarla
çocuklarla
Sarah yedi yaşında Georges ise on yaşında
Hadi çocuklar seyahate çıkıyoruz önemli bir şey değil, Georges annene valizi taşımada yardım et, çok ağır
hop işte otobüsteyiz
Biçem Alıştırmaları[8] kitabındaki S hattı otobüsü hikayesinin aynısı evet, tek farkı bu seferki S.S. otobüsü[9] değil mi
ve Blumların hemen yanında Sternler, Cohenler, işçiler, terziler ve kuaförler var peki tahmin edin neden kuaförler oradalar bakalım tahmin edebilecek misiniz, yanlarında tabii bir de avukatlar ve yargıçlar var
düzeltiyorum eski avukatlar ve eski yargıçlar
doğru 1940 yılında Blumların akıbetleri oylanmıştı değil mi
yargıçlar ise bu akıbeti seve seve onamışlardı ve iyi ki
bir yargıç merdivendeki bir kapıcı gibidir, sorman kafi gelir, yargıç sana hangi katta olduğunu söyler, kanun kanundur ne de olsa
sonraki dava lütfen. Neymiş bakalım ah Fofana davası, yine tek bir sayfa savunması olmayan bir dava, avukatı var mı bari? Üzgünüz Bay Fofana ama Jules Renard'ın da dediği gibi yargıyı ücretsiz kıldık ama mecburi de değil ha ha ha
döndük mü *dura lex sed lex*'e[10]
kısacası, zamanında *Judenfrei* olan adalet sarayının koridorları ne kadar da ihtişamlı, evet *Judenfrei*, Yahudiler yok, Blumlar yok

[8] Özgün adı *Exercices de style* olan bir Raymond Queneau kitabı (ç.n.).

[9] *Exercices de style* kitabında geçen "S hattı" kalıbını yazar burada nazi vurgulu haliyle S.S. hattı olarak uyarlamıştır (ç.n.).

[10] Latince "Kanun acımasızdır, ama kanun kanundur." anlamına gelen özlü söz (ç.n.).

ve herkes Maréchal Pétain[11] önünde nasıl da ant içmişti

ah hayır, yargıç Didier hariç, değil mi, hep unutuyorum zavallıyı, bizim efsane yargıç Didier'yi, o, o işte bir kapıcı değildi, yargıç Didier Hayır hayır üzgünüm bu benim vicdani sınırımı aşıyor deyip ant içmemişti

bir tek o zaten

ancak baylar bayanlar o da kendisini feda etmişti, sembolik bir direnişti yalnızca, onun dışında karşı koyan daha bir sürü bir sürü insan vardı

vardı vardı

hadi ama bunu kabul edelim

Her neyse her güzel şeyin vardır

bir sonu

ve iyi bir günde bunların hepsi bir son bulur

iyiler kazanır kötüler kaybeder ve evet savaş sona erdi artık her şey eskisi gibi, gerçekten eskisi gibi

bakın

avukatlar tekrardan adalet sarayında davalara giriyorlar ve yargıçlar tekrardan işlerinin başında, hatta yaşlı Mareşal Pétain bile yargılanıyor

evet yaşlı ama gözdağı vermek için yine de yargılanmalı ve yargılaması için kimi görevlendiriyoruz? kimi ha? önünde beş yıl evvel ant içen yargıçları. Bu biraz çirkin kaçıyor doğru ama sonra bir kez daha *dura lex* [12]

---

[11] Maréchal Pétain, Fransa'nın siyasi tarihinde "petanizm" olarak adlandırılan otoriter, sert ve şiddet yanlısı bir siyasi akımın lideridir. II. dünya savaşı yıllarında, 1940-44 arasında Fransa Devlet Başkanı'ydı. İşgal ve direniş sırasında komünistlere karşı sert önlemlere başvurmuştur. "Özgürlük, eşitlik, kardeşlik" sloganının yerine "Emek, aile, anayurt" sloganını geçirmiştir [ed.n.].

[12] Latince "Kanun acımasızdır." (ç.n.).

ve Pétain idama mahkum ediliyor ardından da Pétain affediliyor

Ve tahmin edin o iki polis ne yapıyorlar. O iki polis hala karakoldalar ve hatta aralarından kısa olanı komiser yardımcısı, merhaba komiserim ne o artık kimse selam vermiyor mu?

ve otobüs, S hattı otobüsü, S.S. otobüsü yani, garaja çektiler onu tamir için egzoz kaçırıyordu değil mi? Egzoz ha? Eminim öyledir.

Ve evet kapıcı kadın hala merdivenlerde

ah ama artık dördüncü kattaki sol dairede Lambertlar oturuyor, ne de olsa daire boştu, değil miydi

Lambertlar'ın 1943'ten beri dördüncü katta o evde nasıl yaşadıklarını anlamış olmalısınız

bütün katlarda su ve doğalgaz

Evet hepsi neredeler biliyoruz artık

otobüs, kapıcı, polis memurları neredeler biliyoruz peki ya söyleyin bana Blumlar nerede

Nerede

Sag mir wo die Blumen sind?

Sag mir wo die Blumen sind?

Louise ağladı ağlayacak, sesi çatlıyor, tek kelime etmeksizin ayakta öylece dikiliyor. Salona mutlak bir sessizlik hakim ve oturaklardan çıkan gıcırtılar bu sessizliği daha da belirgin kılıyor.

Louise aslında kürsüden inebilir. Ama henüz bitmedi. Mikrofona yakınlaşıyor ve o daha küçükken annesinin beşikte onu uyutmak için söylediği Almanca Marlene Dietrich şarkısını kusursuz bir aksanla usulca söylemeye koyuluyor:

Sag mir, wo die Blumen sind
Wo sind sie geblieben?
Sag mir, wo die Blumen sind
Was ist gescheh'n?

Söyle nerede çiçekler
Nereye gittiler
Söyle nerede çiçekler
Neler geldi başlarına?

Sesi başlarda bir mırıltı gibi. Ama her dizede daha da bir güçleniyor, yükseliyor sesi, yoğun havayı çekiyor ciğerlerine ve salonu inletiyor. Louise şarkısını söylemeye devam ediyor, sesi usulca titriyor.

Sag mir, wo die Blumen sind
Mädchen pflückten sie geschwind
Wann wird man je versteh'n?
Wanna wird man je versteh'n?

Söyle nerede çiçekler
O genç kızların coşkuyla topladıkları
Peki ne zaman akıllanacağız?
Peki ne zaman akıllanacağız?

Louise nefes nefese, nefes alışının sesi ise mikrofondan duyuluyor. Zaman bir an duruyor, yalnızca birkaç saniyeliğine. Ardından içgüdüsel olarak bir pikardi üçlüsüne girişiyor, aynı annesinin yaptığı gibi, Marlene'in de keza:

Sag mir, wo die
Mädchen sind
Wo sind sie geblieben?
Sag mir, wo die
Mädchen sind
Was ist gescheh'n?

Söyle nerede
o genç kızlar
Nereye gittiler
Söyle nerede
o genç kızlar
Neler geldi başlarına?

Başlarda kimse eşlik etmeye cesaret edemiyor. Sonra onunkinden başka bir ses duyuluyor, usulca, bir erkek sesi, yalnızca ezgiyi mırıldanıyor, sonra bir başkası, bir başkası daha derken gittikçe artıyor eşlik edenlerin sayısı. Bir uğultu eşlik ediyor artık ona.

Sag mir, wo die
Mädchen sind
Männer nahmen sie
geschwind
Wann wird man je
versteh'n?
Wann wird man je
versteh'n?

Sag mir, wo die Männer
sind
Wo sind geblieben?
Sag mir, wo die Männer
sind
Was ist gescheh'n

Sag mir, wo die Männer
sind
Zogen fort, der Krieg
beginnt
Wann wird man je
versteh'n?
Wann wird man je
versteh'n

Söyle nerede
o genç kızlar
Hani adamların
alıp götürdüğü
Peki ne zaman
akıllanacağız?
Peki ne zaman
akıllanacağız?

Söyle nerede
o adamlar
Nereye gittiler?
Söyle nerede
o adamlar
Neler geldi başlarına?

Söyle nerede
o adamlar
Uzaklara gittiler,
savaş başlıyor
Peki ne zaman
akıllanacağız?
Peki ne zaman
akıllanacağız?

Louise'in susmasıyla herkesin sesi kesiliyor. O derin ve kusursuz sessizlik salonu tekrar ele geçiriyor. Salonda bir kadın mendille yaşlı gözlerini silmeye yelteniyor, ama çok geç, bir gözyaşı yanaklarına doğru usulca süzülüyor. Yok hayır, bu kişi Louise'in annesi değil. Louise platformdan yavaşça iniyor ama o alışılagelmiş ölümcül sorulara da fırsat tanımıyor. Zaten kimsenin soru soracak hali de yok, şaşkın ve ne diyeceklerini bilemez haldeler. Başkan ise –şeref konuğu yazar– planları altüst olmuş bir halde yalnızca bakakalıyor: Herkesin hüngür hüngür ağladığı salonda, bu yürekli, sarışın kadının gözleri kupkuru, rüyasından uyanıp arkadaşlarına doğru yürürken yeni yeni gülümsemeye başlıyor.

Genç ve çok uzun bir adam sandalyesiyle gürültü çıkararak ayağa kalkıyor; daha doğrusu iki büklüm halinden kurtulup doğruluyor ve alkışlamaya koyuluyor diğerlerinden önce. Bazıları "bravo" diye bağırıyor, o ise "teşekkürler, teşekkürler" diye. Genç adamın adı Romain, Romain Vidal. Henüz Louise'i tanımıyor, onunla ilk olarak sonraları –ama baya sonraları– tesadüf eseri tanışacaktı. Adalet sarayına avukatların çekişmelerini izlemek üzere gelmişti. Henüz bilmiyor olsa da karısını alkışlıyor.

Louise'e gelirsek adı dışında Yahudi bir yanı yoktu esasen. Büyükbabası Robert Blum Yahudi kültürüyle yetişmişti ama pek dindar sayılmazdı ve güzel bir Breton olan Françoise Le Guérec'le evlenmişti. Louise'in babaannesi alımlı ancak sofuydu. İki çocuğunu iyi birer Hristiyan olarak yetiştirdi, ancak birilerinin gerçekten su üzerinde yürüyüp ekmek çoğaltabileceğinden şüphe duyan Augustine Blum çocukları Louise'in ve kız kardeşinin laik bir eğitim almasını sağladı. Ama Vel' d'Hiv toplamasından sağ çıkmayı başaran ve o daha 8 yaşındayken ölen dedesinden gelen bu soyadı Louise'i uzun süre etkilemişti. Berryer performansı ise Louise'in kimliğinin son dışa vurumu olacaktı.

YVES

İlk sözcüğünü okuduğunda minik Yves daha üç yaşındaydı. "Kennedy" sözcüğünün ne demek olduğunu sorduğunda dedesinin omzunun üstünden bakıyordu dünyaya. Yazı Küba'daki devrimden söz ediyordu. Büyükbabası kızını aramak üzere hemen telefona sarılmıştı:

— Hayatta inanmazsın! Senin oğlan var ya, Yves! Okumayı öğrenmiş!

Yves her önemli aile yemeğinde gözleri kısık, yanakları utançtan al al bir vaziyette bu "Kennedy olayını" zaferin verdiği gururla anlatan annesinden dinlemek zorunda kalacaktı.

Yazmasını öğrenmek onun daha çok zamanını almıştı. Az hata yapıyordu ama yazısı çalakalemdi ve harfleri eğri büğrüydü. On iki yaşından itibaren Yves cebinde hep bir not defteri taşıyacaktı. Ona işittiği cümleleri, bir şiirin birkaç dizesini, daha önce duymadığı kafasına takılan sözcükleri yazacaktı. Bu yazıları kaydetme huyu değişmedi. Kısa süre sonra defterler tutmaya, onlara şiirler ve kısa öyküler yazmaya başladı. Otuz iki yaşında kızının doğduğu günün ertesin günü, yeniyetme dönemlerinden kalma yazılarının içinde bulunduğu kutuyu attığında pişman olduğu kadar hiçbir zaman pişman olmayacaktı bir daha.

Yves Janvier cebinde yeni bir not defteriyle Paris'i geziyor. Bugün yanına aldığı not defteri hafif ve siyah, sert deri kapaklı. Bu tarz bir şey ona normalde iki ay gidiyor. Cité Adası'nı ve çiçek pazarını gezerken, daha sonra bilgisayara aktarmak istediğinde okumakta zorluk çekeceği sıkışık, düzensiz, yamuk yumuk birkaç satır karalıyor.

"Birisi Fontainbleu Ormanı'ndaki bir ressamın yanında duruyor. Ressam Jean-Baptiste Corot. Bir tarih vermek gerekirse: 1855, 1860 belki? Bu kişi tabloya bakıyor, köknarları ve huş ağaçlarını tanıyor ancak tablonun ortasında sularının parıldadığı göleti manzarada göremiyor. Soruyor sonra Corot'ya bu göletin nerede olduğunu. Corot ona doğru dönmeden cevap veriyor: "Arkamda." Kapalı konuşuyor. Ama ne hakkında? Belki de bir şeyle bağlantısı yok."

Not defterinde bundan daha anlaşılmaz şeyler var.

"Jüpiter'in uyduları. On iki. Bazıları çıplak gözle görülebilir." Ya da "Dorukta olmak. Doruğa ulaşmak için vadiden yukarı tırmanmak. Ama dağa onun kadar ilgi duymamak."

Yves Janvier daha sonra birkaç sayfa daha karalamıştı:

"Yağmuru bu kadar sevmemin nedeni ne acaba?"

"Fotoğrafımın çekilmesinden neden hep bu kadar nefret ettim acaba?

"Geçmiş zamanda traire (sağmak) ve extraire (çıkarmak) fiillerini niye kullanamayız?"[13]

"Sol serebral yarımküre konuşmayı sağlıyor (Paul Broca)."

"Abhaz dominosu, oynayacak uygun taşınız olmadığında daha önce koyulmuş olanlardan birini geri alabildiğiniz tek domino çeşididir."

Bütün bunlar bir gün bir işe yarar, belki.

Her neyse, önünde sonunda Yves'in ilgisini cezbeden şeylerin bir listesini yapmak gerekecekti: diğer çocuklar gibi onu da ilk büyüleyen

[13] Fransızcada konuşma ve yazma için iki farklı geçmiş zaman biçimi vardır. Kitaplarda kullanılan geçmiş zamanda yukardaki fillerin çekimleri yoktur (ç.n.).

dinozorlar oldu. Ailesi ona "yaş grubuna uygun" resimli kitaplar almıştı, ama o kısa süre içerisinde daha ileri seviye kitaplara dadanmıştı. Dokuz yaşında, gazetelerin birinde bir pterodaktilusun[14], plateosaurus[15] sürüsü üstünde süzüldüğü resimde fark ettiği anakronizme çok öfkelenmişti. Farz-ı misal onu dinozor devrine ışınlasalar barışçıl bir barosaurusu[16] kendisinden hiç de aşağı sakin olmayan bir camarasaurustan[17] kolaylıkla ayırt edebilirdi. Ailesi bunu kalıcı bir ilgi sanmıştı, hatta bir yetenek olduğunu bile düşünmüşlerdi, ancak bir botanik bahçesi gezisinde ilgisi etobur bitkilere kaymıştı. Yves gün geçmeden, içinde bir sıra sinekkapan bitkisini sinek ve cırcırböcekleriyle besleyeceği ufak bir sera yapma iznini kapmıştı. Onu sırasıyla hiyeroglif, kabartma resim ve kamış kalem merakı takip etmişti.

Yves'in merakı ilk günkü gibi, hala tatmin olmuş değil. Geçen yıllarla birlikte okyanusların faunaları, protohistorya dönemindeki göçler, Flaubert'de cümle oluşumları, barok dönemi gamlarının harmonileri, Katolik kilisenin ilk dönemleri, "Büyük Retorikçiler"in şiirleri, ardı ardına gelişen renk teorileri, kara deliklerin yakınlarındaki çekim gücünün etkileri, be-bop cazı ve *after hours* tarihi, sembiyotik ilişkilerin mantığı, evrenin birleşim teorileri ve hatta diferansiyel denklemlerin çözümleri hakkında çok şey öğreniyor. Her araştırma birkaç haftasını alıyor, hatta bazen aylarca sürenler de oluyor. Bir kitap alıyor ve bir başka kitapta okuduğu bir konuyu ikilediği ana kadar okuyor, ar-

---

[14] Yüz elli milyon yıl önce yaşamış yetmiş cm civarlarında boya sahip kanatlı bir dinozor cinsi (ç.n.).

[15] İki yüz milyon yıl önce yaşamış, iki ayağa, kısa güçlü ellere, uzun bir boyna ve küçük bir kafaya sahip dinozor cinsi (ç.n.).

[16] Omurgalılardan, uzun bir boyna ve kuyruğa sahip, bitkilerle beslenen barışçıl bir dinozor cinsi (ç.n.).

[17] Yüz elli milyon yıl önce yaşamış boyu on beş ila yirmi üç metre arasında değişiklik gösteren barosaurusa benzer bir dinozor cinsi (ç.n.).

dından bazı noktaları daha detaylıca anlamaya girişiyor. Bir konuda yeterince bilgisi olduğunu düşündüğünde onu terk edip başka bir tutkunun onu etkisi altına almasına izin veriyor. Öğrendiklerinin büyük bölümünü unutuyor, bunun farkında. Dolayısıyla işine yarayacak şeyleri –Broca'nın konuşmayı sağlayan serebral yarımküresi gibi– unutmamak için not alıyor, aslında bu daha çok unutabilmek için. Kafasında kalanlar sıklıkla küçük anekdotlar oluyor. Ama zaten birçokları için bilmek anekdotları arka arkaya dizmek değilse nedir?

Bazı zamanlar boşboğaz bir yabancı ona hayatı hakkında sorular sorduğunda –taksici, berber, trende yanında oturan kişi– Yves tanınmamanın getirdiği rahatlıkla bir meslek uyduruyor, yeni bir hayat kurguluyor. Nezaketle ve ihtiyatla hikayesini anlatıyor. Bu yetkinliklerini sınamak, onları medeni bir sohbet için tekrar vücuda getirmek adına eşsiz bir fırsat. Hatta konuştuğu kişinin ilgisini cezbetmeyi havuç olarak koyuyor önüne, bunun için ses tonu üzerinde oynamalar bile yapıyor. Bir keresinde İtalya Meydanı'na gitmek üzere taksiye atlıyor ve Montmartre Caddesi'nden geçerken tardigradların[18] kriptobiyozları[19] konusunda Avrupa'nın sayılı uzmanlarından birisi bile oluyor.

— Neyin nesiymiş? diye soruyor anlamayan taksici.

— Tardigradların kriptobiyozu. Tardigradlar ufacık hayvanlardır, toplu iğne başı kadar. Antarktika'daki uç hava koşullarına dayanabilmek için vücutlarındaki tüm suyu dışa verip hayatta kalmayı başarabiliyorlar: Kriptobiyoz işte budur. Bu halde yıllarca,

[18] Aşırı soğuk, yüksek sıcaklık, toksik ortam, oksijensiz ortam, radyasyon, kuraklık gibi koşullar karşısında içindeki suyu dışarı verip uzun yıllar canlı kalabilen ve Türkçesi su ayısı olarak da bilinen bir canlı (ç.n.).

[19] Canlının olağanüstü koşullar karşısında metabolizmasını durdurması ve ortam koşulları düzelene kadar kendini saklamasıdır (ç.n.).

hatta yüzyıllarca hayatta kalabilirler. Tam yirmi iki yıldır onlar üzerinde çalışıyorum.

— Verdiğimiz vergilerden mi kesiliyor yoksa bu araştırmanın giderleri? diye soruyor kaygılı bir şekilde taksici.

— Efendim? Ha anlıyorum...

Yves'in sesi daha bir kırılgan çıkıyor, sanki alınmış bir araştırmacı gibi.

— Ama bayım... Bir gün kanser olursanız, ki umuyorum olmazsınız, ama diyelim ki oldunuz, işte o zaman bu lanet olası kanserin tedavisi bulunana kadar sizi nasıl donduracağımı keşfetmiş olursam tardigradları incelediğim yıllar boyunca benim cüzi maaşımı ödemiş olmaktan pişman olmazsınız eminim.

— Haa doğru, haklısın, diyor hak vermiş görünen vergi mükellefi taksici. Eee peki nasılmış bu tradigradlar dersiniz?

— Tardi. Tardigradlar. Ve kriptobiyoz.

— Kriptoboz diye tekrar ediyor kafa sallayarak taksici.

— Biyoz. Biyolojideki biyo gibi.

Hükmen galibiyet.

Bazı zamanlar oyun dengede gidiyor. Rennes'de bir berberde kendisini bir müze müdürü olarak tanıtıyor, üstelik müze adını da veriyor:

— Uzay Müzesi'nde.

— Hadi canım? Uzay Müzesi'nde? Hakikaten mi? diyor yan tarafındaki müşteri. Şahaneymiş ya.

Şanssızlık: Yanındaki adam on iki yaşından beri *Air et Cosmos* dergisine abone amatör bir astronom ve iştahlı bir şekilde tüm çocukluğu boyunca maketten uzay gemileri, uzay kapsülleri ya da fırlatıcılar yaptığını itiraf ediyor: "Benim favorim Soyouz-U'ydu, o var ya en kralıydı ha." En başarılı olanını oturma odasında saklıyormuş. Orijinalinin 24'te 1'i boyutunda ama yine de iki metre on santim boyundaymış, ateşlenen bölümü orijinaline benzesin diye orasında mum kullanmış.

— Eşim sinir oluyor ama ufaklıklar bayılıyor.

Yves konuşmasına izin veriyor. Tecrübelerinden biliyor ki taktik her şeydir: Uzman birisine toslayan bir amatör ilk önce kendi bildiklerini ortaya döker, iyi bir öğrenci gibi güzel bir karneyle dönemi kapatmak ister. Yves'in sezileri adamın bu konuda kendisinden çok daha yetkin olduğunu söylüyor. Bu yüzden Yves dikkatlice konuyu daha uzman olduğu bir alana yönlendiriyor, yakın zamanda yeni bir serginin kurulacağını ileri sürüyor: Uzay savaşları süresince Nasa'nın başındaki Nazi kökenli bilgin Werner von Braun'un hayatı. CIA'in soğuk savaş süresince ihtiyaç duyduğu bilim adamlarını kaçırdığı *"Paperback"*[20] Operasyonundan bahsediyor, von Braun'un *SS Obersturmführer*'i[21] olduğu Dora toplama kampına değiniyor ardından. Yves bir an bile tereddüt etmiyor. "Bu aşağılık von Braun'un" işbirlikçilerini kendinden gayet emin bir şekilde sayıyor: Gustav Jung, Friedrich Hofmannsthal. Her ne kadar soyadları yalan olsa bile anlattığı anekdotların tamamı gerçek: İşte bu yalancının zarafetinden. Bu şekilde on dakika rahatlıkla devam ediyor. Yves düz ve kısa saçları olduğu için çok şanslı, berber şipşak bitiriyor kesme işini.

— Müzeye ziyaretinize gelmemde bir sakınca yoktur herhalde? diye soruyor *Air et Cosmos* abonesi.

Yves romanın dışına çıkıp da gerçek dünyada kandırmaya başladığı her seferinde olduğu gibi utanıp sıkılıyor. Cana yakın bir adamın iyi niyetini suistimal etmiş olmanın verdiği huzursuzluk başka bir kimlik yaratmanın verdiği keyfin üstüne limon sıkıyor. Hemen bir çıkış yolu buluyor.

---

[20] Operasyonun doğru adı *Paperclip*'tir. Yazar bu bölümde Yves'in de bu konuda çok bilgi sahibi olmadığını vurgulamak için *Paperback* kullanmış olabilir (ç.n.).

[21] S.S. Üsteğmen rütbesi (ç.n.).

Yves bir mitoman[22] değil. Tek pişmanlığı küçüklüğünde hiçbir tutkunun diğerlerini süpürüp ruhunu ele geçirememesi. Ne biyolog, ne teolog, ne astronom ne de tarihçi olabildi. Yves bir yazar. Eğer utanmadan olmadığı kişileri anlatıyor idiyse insanlara, bunun nedeni bir yabancıya mesleğini söylediğinde sordukları "Neler yazdınız peki?" sorusu ve sonrasında gelecek "Okumadım onu maalesef." cümlesiydi.

Yazar. Kendisini böyle tanımlamak için uzun süre tereddüt etti, ama hem sözcüklerle yaşıyor hem de sözcüklerden geçiniyor, belki beklediği kadar tatminkar değil ancak yakınılacak kadar da kötü değil. Yayınevleri onu teselli ediyorlar hep: "Bir okuyucu kitlen var, ama asıl okuyucu kitlenle henüz tanışmış değilsin." Yves, sıkı okuyucu kitlesi olabilecek tarzda bir yazar olduğundan şüpheli.

Yves bir yazar çünkü "sonsuz şefkat", "delici bakışlar" ya da "umarsız aşık"ı utanmaksızın yazamazdı. Bazı zamanlar elinden "ölüm uykusu", "varoluşu aşmak", "alelacele çiziktirmek" gibileri kaçıyor. Basıldıktan sonra cümlelerindeki bu tarz klişeleri fark ettiğinde çok üzülüyor. Bir de sıklıkla kullandığı virgüller var tabii, sonra acımasızca yok ediyor onları. İyi yazmanın aslında kötü yazmak olduğunu söylemişti birisi, Yves'in okuduğu onca kitaptan sonra bunu bilmemesi şaşırtıcı olurdu. İsterdi ki tüm cümleler içinden taşsın, onu şaşırtsın ve bu şaşkınlığın tadı hep ilk hali gibi kalsın. Yazdıklarını okuyor ve yapmacık bir yazım dili kullandığı bölümleri fark ettiğinde öfkeleniyor. O zaman hemen yazılarında farkında olmaksızın kullandığı baştan çıkarıcı sesi, zarif gidişatı siliyor, laf salatalarını kitaba dar ediyor, üçlü ritmi ortadan kaldırıyor. Bazen ilk bakışta birkaç çatı dışında hepsini temizliyor. Giacometti hayatın çekirdeğini kavramak için demir telin etrafındaki kili kazıyordu. Yves Janvier'nin boğuştuğu dil onun azılı düşmanı,

[22] Yalan söyleme hastası (ç.n.).

biliyor ki o dil hem çok uzak hem de çok yakın. Sözcükleri gerçek şeyleri resmetmeyi amaçlıyor, bir döşeme taşıyla toprak tenis kortunun kaplandığını düşün: burada olan şey aralardan asi otların fışkırması durumu işte. Ama her zaman üstlerini karalayıp, yazdıklarını gözden geçirebiliyor. Bir mucize arayışında, sonsuz lütfun peşinde, ama ona rastladığı tek yer başkalarının yapıtları. Ama mademki sanatçı olmanın temel ilkesi bu hoşnutsuzluk, takmıyor kafasına o da.

Anna Stein'la kısa görüşmesi hakkında aynı akşam bir şeyler yazmak istiyor. Çok basit: Sadece bir uğrayıp kalkmayı düşündüğü bir partide genç bir kadın ensest tabusundan, Fransız devriminden, Freud'dan ve yasadan bahsediyor. Yaklaşıyor, onu dinliyor. Çok geçmeden hoşlanıyor kadından. Bazıları yemek yemeye gidiyor. Anna da onlardan birisi. Takılıyor peşlerine, aslında onun peşine tabii. Çocukluktan, hastalıktan, ölümden konuşmaya devam ediyor ve daha da kafasını bulandırıyor. O kadar bariz ki. "Aşkın başlangıcını nasıl tarif edebilirsin ki? bu bir "ahiret sorusudur". "Ahiret sorusu" da bir klişe elbette.

Ama vazgeçmiyor. İlk iş sözcükler ve cümlelerle uzun uzun boğuşuyor. Sayfa dolduğunda ona tüm içtenliğiyle seslendiği, ahenkli ama durağan bir ritim eşliğinde okunması tasarlanmış bir şiir uzanmakta parmaklarının altında. Hiç şaşırmıyor. Formu her şeyi açıkça ortaya koyuyor.

THOMAS VE YVES

Thomas Le Gall, Louise Blum konusunda meraklı; meraklı ve aceleci.

Ofis kapısını kapatır kapatmaz onu çeke çeke Samy'lere yemeğe götüren arkadaşını arayıp bir kez daha teşekkür ediyor. İlgisiz gibi davranarak Louise hakkında daha fazla şey öğrenmeye çalışıyor. Kuşkusuz yeterince başarılı olamıyor. İronik bir gülümseme kaplıyor yüzünü.

— Romain Vidal'in karısına mı ilgi duyuyorsun?

Thomas inkar etmiyor, ama konuyu değiştiriyor. Romain Vidal ismine bir yerlerden aşina gibi. Birkaç tık sonucunda Louise Blum'un kocası hakkında neredeyse her şeyi öğreniyor: Biyoloji ve dilbilim doktorası yapmış, saygın bir araştırmacı, iyi bir popüler bilimci, adı internet üzerinde iki yüz bin defa geçiyor. Thomas kendi adını yazıyor. On katı az hit alıyor, şekil yapılacak pek malzeme yok gibi. Tabii Saint-Malo'daki eczacı Thomas Le Gall ve Quebec'teki ilkokul müdürü Thomas Le Gall da dahil bu sayıya... Yves Janvier kaç peki? Otuz beş bin hit. Thomas önce bilgisayarını sonra da bürosunu kapatıyor.

Contrescarpe Meydanı'ndaki kitabevinde Yves Janvier'nin *İki Yapraklı Yonca*'sı yığınla. Kitapçıya kitabı soruyor. Ses tonu inandırıcılık-

tan uzak bir "Fena değil" diyor ki bu da kitap hakkında zerre kadar fikri olmadığını kanıtlıyor. Thomas kitabı alıyor, güneş gökyüzünde parıldadığından ve hava hala sıcak olduğundan Mouffetard Caddesi'nin aşağılarında, fıskiyeli havuzun karşısındaki bir terasa kurulup bir kahve söylüyor.

Janvier, kitabın arka kapağındaki fotoğrafta fotoğrafçıya gülümsemiyor. Kavisli suratının alın ve yanak bölümlerindeki dikine kırışıklıklar yumuşak deri yapısını kesintiye uğratıyor. Açık renk saçları alın bölgesinde seyreliyor. Adamın surat ifadesi, sertlik ve yumuşaklığın mükemmel bir karışımı. Thomas bu adamın Anna'nın hoşlanacağı tipte biri olacağını hiçbir zaman tahmin edemezdi.

İki Yapraklı Yonca Rus edebiyatından çok uzak. Ancak 100 sayfa: Soluk soluğa kaleme alınmış, on iki bölümden oluşan bir öykü daha çok. Bir saatten kısa bir sürede okuyor. Anna Stein konuyu çok iyi özetlemişti: Aralıklı kelt yağmurları altında bir adam, evli genç bir kadının soğukluğu ve kiralık bir Toyota'nın muhalefetiyle karşı karşıya kalıyor. Tatlı bir zulüm, ifadelerde gereksiz uzunluklardan kaçınma, birkaç dilbilimsel keşif. Bu güneş, bu pastırma yazı, tatlı-acı kahvenin bir sonucu muydu acaba? Bu ince kitap paraşütle doğrudan onun dost topraklarına iniş yapmıştı. Louise, Anna'nın kuzeni çıkarsa, Thomas, Yves'in özbeöz kardeşi sayılırdı. Tabii aralarında ortak tanıdıkları Anna vardı. Yves'i daha fazla tanımak çok da onu çekmiyor doğrusu. Lacan hastalarının eşleriyle tanışmakta, anneleriyle görüşmekte sakınca görmüyordu. Bu daha da aşırı bir durumdu, ancak bu örnek bir argüman olmaktan çok uzaktı.

Thomas gözlüklerini çıkarıyor. O ve gözlükleri birkaç yıldır ayrılmaz ikiliydiler. Felsefe ölümü evcilleştirmeye çalışadursun, presbiyopi[23] günden güne ölüme destek çıkıyordu. Kemik çerçe-

[23] Yakını görememe sorunu (ç.n.)

veye bakıyor, sonra mercek kısmına kayıyor gözleri takındığı yüz ifadesinin farkında olmaksızın.

Thomas kalkıyor ve gözleri bir an fıskiyeli havuzun köpüren sularına takılıyor. Cep telefonu çalıyor, bir isim beliriyor ekranda, bazı geceler birlikte olmaktan hoşlandığı eski bir "zor gün dostu". Samimiyetlerini tarif ederken kullandıkları sözcükler "renkli bir arkadaşlık". Renksiz bir aşktan çok daha güzel geliyor kulağa. Thomas aramayı yanıtlıyor.

YVES VE ARIANE

Yves Janvier hala zayıf, bir zamanların uzun boylu sportif genci vücut hareketlerinde hala yaşıyor. Grand-Augustines Rıhtımı'nı boydan boya koşarken birileri elli yaşındaki bu adamı genç birisi sanabilir, ancak kısa bir öksürük nöbetine tutulup öfkeleniyor. Uzun süredir saçının şakak bölümü gri, yine de saçının önündeki asi kıvrım çocukluğundan beri ona Mösyö Hulot havası katıyor.

Yves Paris'i baştan sona kat ediyor çünkü Ariane'ı terk ediyor. Aslında onu uzun süre önce terk ettiğini anlıyor, ama Ariane fark etmedi çünkü görünüşte değişen bir şey yok. Beraber kahvaltı edip akşam yemeğini yine beraber yiyorlar, birlikte uyuyorlar ve eskisinden az da sevişmiyorlar, zaten çok sık da sevişmiyorlardı, hala saygıyla ve şefkatle el ele tutuşuyorlar.

Yves, Ariane'la üç yıl önce Nantes'da bir kitap fuarında, pek de keyif almadığı kitap imzalama işi esnasında, sıkılmış ve köpüklü beyaz şarabın cezbedici sarhoşluğuna yenik bir vaziyetteyken tanışmıştı. Esmer tenli ve esmer saçlı güzel bir kız on yıllık bir kitabı uzatıp "Ariane için" demişti. O da bir hışımla kitabın üçüncü sayfasını açıp biraz da tahrik edici şu sözleri yazdı: "Bir alonun hayat kurtarabileceğini bilen Ariane

için." Yazdıkları aptallıkta son noktaydı, hatta yaşlı askıntı tarzıydı biraz, ama nazikçe gülümseyip oradan sıvışmıştı. Yves, kendisini Paris'e taşıyan trenin barlı vagonunda görmüştü onu sonra, kahve içiyordu. Yves'i fark ettiğinde gülümsemiş ve telefonu açıp bir "Alo" mırıldanıp, sohbet ediyormuş taklidi yapmıştı. Yves, yazdıkları için özür dilemiş ve suçu fazla kaçırdığı köpüklü beyaz şarabın üzerine atmıştı. Aynı akşam beraber yemek yemişlerdi ve Ariane geceyi onda geçirmeye karar vermişti. İkisi de serbestti.

Ariane onun gri gözlerini, yalandan sıkılmış havalarını, toplum içinde yalnızca onun karşısında sergilediği kaçamak gülüş tarzını sevmişti. Ariane ise ışık saçıyordu, zarifti. Gençliğe özgü kendine güven ve incelik karışımı Yves'i baştan çıkaran başlıca nedendi. Ve evet gençti, ama çoğu zaman olduğundan çok daha genç görünüyordu. Bir keresinde kaba bir garson "Peki hanım kızınız ne alırdı?" diye sormuştu. Ariane hemen "Beyefendi 10 yıldır evliyiz biz." diye cevaplamıştı. Bir keresinde daha çok öfkelenip "20 yıldır evliyiz"e kadar çıkmıştı. Yves bir kahkaha koyuvermişti, tabii Ariane da.

Kısa süre sonra Ariane kolayca Yves'in evine yerleşmişti. Az mobilyası ve az kıyafeti vardı. Yves bir oda bir salon evini kiraya vermesini önermişti, Ariane da kirayı paylaşmayı, oturup bir ortak hesap çıkarmışlardı. Yves on üç yaşındaki kızıyla aralarında gerilim olmasından korkuyordu, ama Ariane onunla bir arkadaştan daha yakın olmayı, bir dost olmayı başarmıştı. "Yalvarırım bu seferkini elinden kaçırayım deme." demişti babasına hayatından memnun Julie. Ariane'ın öğrenci dönemlerinden kalma gece çıkma alışkanlığı vardı ve Yves ona el sürmek istememişti. Geceleri beraber çıktığı arkadaşları da en az onun kadar gençti. Yves genç oldukları için onları kıskanmıyordu: yani onunla olduğu sürece kıskanmış gibi davranmasına gerek de yoktu. Yves akşam geç saatlere kadar çalışıyordu ve gece buluşuyorlardı. Hayat güzel, neşeli ve rahattı, herkes onlara gıpta ediyordu.

Yves, Ariane'la tüm bağlarını koparacak. Şayet Anna Stein'la tanışmasaydı bu oyun böyle uzunca sürer giderdi aslında. Ama Anna Stein'la tanıştığına göre böyle uzun süre gidemez. İki cümleden oluşan denklem hoşuna gidiyor, not defterinin bir köşesine not ediyor.

Anna Stein konusunda nasıl bir beklenti içine girmesi gerektiğini bilmiyor. Yüzünün şeklini, gözlerinin rengini bile adam akıllı tasvir edemiyor aslında. O henüz yalnızca bir heyecan, ama bu heyecan tüm bedenini derinden sarmış durumda ve şüpheye hiç mahal vermiyor. Hem acı verici hem de içten bu kederi unutalı çok olmuştu, kaynağı kurudu sanmıştı, her şeyin tadını kaçıran, bayağılaştıran onca yıllık deneyimleri suçluyordu: öyle değilmiş demek ki diye düşünüyor. Bu onu hem teskin ediyor hem de endişelendiriyor. Ariane'la onca güzel an yaşamışlardı. O halde neden hiçbirisinde bu sancıyı hissetmemişti? Ona bin defa "seni seviyorum" demişti. Her seferinde ona yalan söylediğini Yves nereden anlamıştı? Yves Ariane'ı terk edecek ve utanç duyuyor adını vurulmak koydukları bu şeker kokulu sıcaklıktan, utanç duyuyor yapmak zorunda olduğu üzülmüş taklidinden, utanç duyuyor saklamak zorunda olacağı bu yeni heyecandan.

Ariane, Monsieur Le Prince Caddesi'nde bir kafede sıcak çikolata eşliğinde kitap okuyarak onu bekliyor. Karşısına çıkmadan önce Yves onu düşünüyor. Çok güzel bir kadın, belki de birçoklarına göre Anna Stein'dan katbekat daha güzel hem de. Daha şimdiden Ariane'ın, Anna'dan daha yumuşak huylu ve daha neşeli olduğunun farkında. Hatta biliyor ki nostalji yaptığı zamanlarda hep onu, onunla birlikte olduğu günleri düşünecek, bu tatlı huzuru bozduğu için pişmanlık duyacak ve ileride bir gün duyacağı pişmanlığı ona anlatmaya cesaret edemeyecek. Ama Anna Stein onu avucunun içine aldı, gözlerini kamaştırdı ve Yves buna karşı koymuyor, bu keyifli akın karşısında alaşağı olmak ve bir daha hiçbir zaman tadamayacağını sandığı düşüşün sersemletici etkisini yeniden tatmak istiyor.

THOMAS VE LOUISE

Thomas Le Gall Zimmer Otel'i sevmiyor. On yıldır adımını atmadı, ama değişen bir şey yok. Hala çok fazla kadife, çok fazla karmen kırmızısı ve çok fazla halı var. Ve Chatelet Meydanı'nda da çok fazla araç var tabii. Gerçi kendini evinde hissetmemek hoşuna gidiyor: Bu rokoko stili kanepe ve koltuklarla yüzleşmek ona enerji veriyor. Saat daha erken, kendi tercihi değil belki ama yarım saat erken daha. On yıl öncesinde olsa sahaflarda sürter, pet shoplarda çalı çekirgelerine ve boa yılanlarına bakardı. Ama bu gençlik merakı artık köreldi ve her tekrar nostaljik bir esintinin ötesine geçmiyor. Ama Louise isterse her şeye rağmen onu ürpereceği sürüngenleri ve örümcekleri izlemeye götürür, ona, besin kaynağı azaldığında iskeleti küçülen Galapagos deniz iguanasından bahsederdi.

Thomas salonun dibinde bir yere oturmak için hareketleniyor ama masalardan birinde önünde bir fincan çayla onu fark ediyor. Ölçülü bir zarafetle taşıdığı, otuzlu yıllardan kalma bir görüntüsü olan tiril tiril bir elbise var üzerinde. Giydiklerini cesurca sergileme cüreti Anna Stein'da da gözüne çarpan bir ayrıntıydı. Bu cilveli bir kadın davranışı, ama Louise'in cilveden ibaret olduğunu varsaymak hoşuna gitmiyor.

Dizüstü bilgisayarın tuşlarında gezdiriyor parmaklarını, şakaklarındaki mikrofonlu kulaklığa konuşuyor, resmiyetine bakılırsa bir iş görüşmesi. Uzaklaşmak niyetinde, ama Louise gülümsüyor ve eliyle otur işareti yapıyor.

— Özür dilerim hakim bey, şimdi bir duruşmaya giriyorum... Siz de uygun görürseniz müvekkilim hakkında yarın tekrardan konuşuruz. Hayır unutmam. Ve evet salı günü görüşürüz.

Louise telefonu kapatıyor. Thomas parlak güneş ışığında tüm ayrıntılarına dikkat ediyor, gözlerinin etrafındaki zarif göz kırışıklıklarını, yine gözlerinin altındaki kahverengi gölgeyi, sarı saçının arasındaki binlerce gümüşi saç telini ilk defa fark ediyor.

— Merhaba üstadım. Çok güzel yalan söylüyorsunuz.

— Okulum sağlam... Üstat olan ben değilim... Çalan ben değilim, öldüren ben değilim, tecavüzü de ben etmedim. Yalancı çok, her gün bir sürü yalancıyla karşılaşıyorum.

— Bir analist de hayatı boyunca yalancılarla uğraşır durur, yalan söylediğini bildiği yalancılarla hem de, seni sallamayan yalancılarla. Herkes yalan söyler.

Louise Blum düşünürken alnını çatıyor ve Thomas bu dikine çizgileri etkileyici buluyor.

— Yok, herkes değil. Benim eşim söylemez.

— Al işte... Bu hiç normal bir şey değil, derhal bir analize başlasa iyi eder.

— Ama öyle işte, yalan söylemez. Romain bir bilim adamı ve bir bilim adamı asla yalan söylemez.

— Romain Vidal, biliyorum. Çok ünlü birisi.

— Çok mu ünlü? Evet, yeterince ünlü.

Louise başka bir şey söylemiyor. Kağıtlarını düzeltip dizüstünü kapatıyor. Bir not defterine güzel yazısıyla son birkaç not daha alıyor. Güneş etrafında ışıltılı bir hale oluşturuyor, gözlerinde de altın rengi

bir yansıma var. Onu öylesine göz alıcı, öylesine mükemmel buluyor ki, anılarının derinliklerinde gizli bu coşkuyu hemen anımsıyor. Stendhal kristalleşmeyi Thomas'ın da ezbere bildiği şu cümleyle tanımlamıştı: o andır ki, aşık "bütün bulgularında, sevdiği şeyin daha önce fark etmediği kusursuzluklarının olduğunu keşfeder", tıpkı Salzburg tuz madenlerinin, içine bir şekilde girmiş ufak bir dal parçasını yalnızca birkaç ay içerisinde "canlı ve göz kamaştırıcı bir elmas"la kaplaması gibi. Ama eğer şayet Thomas şeyler hakkında sorulabilecek neden ve niçin sorularına biraz yanıt verebiliyorsa, Louise'in parıltısının da ondan aşağı kalır yanı yok. Thomas'ta utangaç cesareti var:

— Seni bu kadar kısa sürede tekrar görebileceğimi tahmin etmiyordum.

— Ücretsiz seans istedim.

— Ücretsiz seans diye bir şey yoktur. Bu yemek gibidir. Ödenecek bir bedel her zaman vardır.

— Öderim. Peki, söyle bakalım. Nasıl psikanalist olunur?

— Aa. Kısa yolu mu anlatayım yoksa uzun yolu mu? Uzun yol beş yıl sürüyor.

Louise kısa yolu anlatmasını istiyor. Thomas Lüksemburg Park'ını anlatıyor, beyhude amatörce uğraşlarını, olduğu şeyi reddedişini, Piette'in intiharıyla hayatına zorla giriş yapan ölümü, başkalaşımı, iki kızının annesiyle tanışmasını ve otuz yaşında tıp derslerini bitirmeye ramak kala, hayattan adam akıllı hiçbir beklentisinin olmadığını, dolayısıyla hiçbir şey olmadığını fark ettiğinde ansızın beliren o korkuyu anlatıyor. Uzun süre bunları anlatıyor, yalın bir dille. Zaten başka birisine, başka bir şekilde anlattı daha önce.

— Ne istediğim hakkında en ufak fikrim yoktu gerçekten. Önüme örülü bir duvar beni engelliyordu. Hayatım bu duvarın ardındaydı. Yaşamımı idame ettirebilmek için analize başladım. Zaman gerekti. Devasa bir duvardı.

— Ya şimdi?

— Duvar hala orada duruyor, ama bazı zamanlar arkasına geçmenin yolunu buluyorum.

Louise dinliyor, onu izliyor. Thomas'ın yumuşak, berrak bir suratı var. Kara gözleri, tok sesi Louise'i teskin ediyor. Böylesine sakinleşmek, böylesine güvende olduğunu hissetmek sıklıkla yaşadığı şeylerden değil.

— Thomas... bu sabah evden çıkıyordum, Romain nereye gidiyorsun diye sormadı... ve buna rağmen ona bir müşteriyle kahvaltı edeceğimi söyledim.

Fincanı kaldırıyor, tekrar indiriyor, bekliyor, ama beklediği soru Thomas'tan gelmiyor. Louise kaşlarını kaldırıyor, başını eğiyor.

— Nedenini sormayacak mısın? Psikanalist olduğunu sanıyordum, değil misin yoksa?

— Tam üstüne bastın, ama olan biteni anlatmak psikanalistin işi değildir.

Thomas ciddiyetle cebinden bir not defteri ve fosforlu kalem çıkarıyor, sayfanın en tepesine özenle günün tarihini atıyor.

— Bayan Blum ilk seansta asla ücret talep etmem. Görüşmelerimizin sıklık derecesini duruma göre daha sonra ayarlarız. Seansımıza dönelim. Sizi dinliyorum.

— Ala. Şimdi ilk olarak Romain'in sormadığı bir soruya yanıt verdim. Bu beni şaşırttı. Ardından sizi bir müşteri yaptım. Bütün sabah bunu düşündüm. On yıl boyunca Romain'e hiç yalan söylemedim ben.

Susuyor. Thomas onu izliyor. Burnunun ucunda bir ter damlacığı var, gözleri Thomas'ın kahve telvesine bakıyor.

— Gerçekten, yalan söylediysem bunun nedeni bu görüşmeyi tertip etmiş olmam. Elbette Romain'e hiçbir şey anlatamazdım, sizden ya da evvelki günkü yemekten bahsedemezdim. Ama bahsetmiş olsam eminim kendimi daha az suçlu hissederdim.

Bir an susuyor. Çayından bir yudum alıyor.

— Ama ona gerçeği söylemek burada olma isteğimden bir korunma çabası olacaktı, tabii burada olmaktan duyduğum hazdan da. Ve doğrusu bu istediğim bir şey değildi.

Burnunun ucundaki ter damlası yer değiştiriyor. Louise hafiften nefes nefese.

— Seninle bu şekilde konuştuğum için tam bir kaçığım. Gerçekten, beni şey sanacaksınız...

— Hayır. Hiç de bir şey sandığım yok.

— Gerçekten, hiçbir zaman böyle davranmaya cesaret edememişimdir. Bu analistin bir çeşit etkisi olsa gerek.

Louise ona bakıyor, gözleri ışıl ışıl, ama bir cinlik peşinde olduğundan değil. Thomas ciddi ciddi birkaç not alıyor.

— Eee? Ne düşünüyorsunuz doktor?

— Bayan Blum, psikanalistiniz "gerçekten" ifadesini oldukça sık kullandığınızı fark ediyor. Bunun bir çeşit inkar olduğundan şüphelenmekte aynı zamanda. Çünkü şu açıkça ortada ki bu bir "gerçek" değil, bu bir hayalin bilinçsizce itirafı.

Louise kibar bir yüz ifadesi takınıyor.

— Ama psikanalist, gerek açık, gerekse konuşmanın satır aralarında gizli parçaları çıkarıp çözmekle yetinir. Adama gelirsek, o...

— Evet? Adam, ne?

— O gece ayrıldığımız andan beri seni tekrar görebilmek için yanıp tutuşuyordum. Bugün uygun olmama ihtimaline karşılık türlü stratejiler hazırlamış ve bu görüşmeyi reddedersen ne gibi bir bahane öne süreceğini bile düşünmüştüm. Her şeyi biliyorsun ve doğruyu söylemek gerekirse...

— Evet?

— Uzun süredir sabahları yalan söyleyeceğim biri dahi yok hayatımda. Yani ben de yalan söylemiyorum.

— Ben de istemezdim... Sizinle buluşmayı asla kabul etmedim, öyle birisi de...

— Bir şey kanıtlamak zorunda değilsin.

Louise kalkıyor, mantosunu giyiyor ve yakasını dikleştiriyor.

— Thomas hiç aç değilim. Saat yarım, 15.30'da Adalet Sarayı'nda bir duruşmam var. Hava ise çok güzel.

— Pet shopa gidip hayvanlara mı baksak? Besinleri azaldığında iguanaların iskeletlerinin küçüldüğünü duymuş muydun?

— O zaman insan için beyin neyse iguana için iskelet de o öyle mi?

— Öyle de denilebilir.

Thomas cinlik planlamadığı, ince hesaplar peşinde koşmadığı haline dönmekten oldukça hoşnut. Galapagos deniz iguanası iş başına. Mekandan çıkıyorlar, birkaç adım sonra Louise'in havada asılı duran elini tutuyor. İlk kapı saçağının altında –hangisi önden yürüyor?– öpüşüyorlar. Thomas, onun dudaklarından aldığı böğürtlen ve meyankökü tadına aşina; Louise de onun parfümüne aşina, Romain'in de bir aralar kullandığı parfüm bu.

Uzunca bir süre devam ediyorlar öpüşmeye, birbirlerine sunuyorlar kendilerini, usulca, Thomas sımsıkı sarıyor onu. Louise sıyrılıyor kollarından, Thomas'ın kulağına bir şeyler fısıldıyor. Thomas gülümsüyor, başını sallıyor. Boş bir taksi geçiyor yanlarından. Thomas el yapıyor. İguanalar vitrinlerinde bir süre daha bekleyedursunlar.

ANNA VE YVES

Yves. Yves. Anna Stein defalarca tekrar ediyor ismi ama çekici bir yan bulamıyor. Başka bir ismi tercih ederdi, daha az demode, yeni bir ismi. Bir Lucas olurdu, Serge olurdu, David olurdu. Daha az "Fransız" bir ismi, daha uluslararası, daha kozmopolit, adını bastığımız topraktan almamış bir ismi, köylü ismi gibi değil anlatabiliyor muyum, avam tarzı değil. Kafasını sallıyor, derin nefes alıyor: Adının Yves olduğuna, adı Yves olan birisine aşık olduğuma inanamıyorum.

Yves, peki. Bahane olduğu aşikar nedenlerle onu üç defa aradı bile. "Alo, Yves?" dediği anda bir sarhoşluk halleri. Bu bile başlı başına bir macera zaten: telefonda bu ismin sahibinin nefesini duymak. Telefondaki sesini seviyor; bir anlığına sözlerini tutması, ritmi yavaşlatması, söyleyeceği sözleri arıyormuş gibi yapması, konsantre olmaya çalışması, duraksaması Anna'nın aklını başından alıyor. Tonlamasını, ses rengini, sanki yazılı metin okur gibi dillendirdiği cümlelerinin düzenini seviyor. O cümlelerde bir yoğunluk sezinliyor, onu delip geçen, onlarda yaşamın özünü bulduğu bir yoğunluk; Yves'de bir şey var, kendi içinde hiçbir zaman

bulamayacağı bir şey. Bu adam ona hiçbir şey borçlu değil. Hayatını yaşamak için Yves onu beklemedi ve bir adamın geçmişinde yer almamış olmasının tuhaflığı onu bir girdap gibi içine çekiyor.

Bugüne kadar Anna tek bir Yves tanıyordu: müdürü Yves Beaudouin. İşten eve döndüğünde müdürü, Stan'a anlatırken Yves demesi yetiyordu. Ama dün sanki belirtmesi çok lazımmış gibi soyadını da söylemişti: Yves Beaudouin.

Stan şaşırıp sinsice eşine sormuştu:

—Bir tane daha mı var ki?

Anna ona bakıp kaşlarını çatmış, anlamamış gibi davranmıştı. Sonra Stan sorusunu yinelemişti:

— Başka bir Yves daha mı var?

Anna utancını gizleyip, gülümsemişti:

— Çok fenasın.

Böylesine bir cevap elbette bir itiraf gibiydi. İsterdi ki Stan her şeyi anlayıp, üstelesin, ama hiçbir şey çakmadığı, bir kez daha gözlerini açmayı reddettiği için üzerindeki suçluluk duygusu hafiflemişti, hatta Stan ondan daha suçluydu artık.

ROMAIN

Tıp fakültesinin meşe ağacından uzun kapısında bir levha asılı. Levha üzerindeki ok "Dil genetiği" çalışma seminerlerinin yapılacağı amfiyi işaret ediyor ve yanında da şu yazı ekli: "Prof. Romain Vidal'in açılış konuşması." 16.00-18.00 saatleri arası. Linné Amfisi tıklım tıklım dolu ve katılımcıların yaş ortalamaları göz önüne alındığında, alışılmışın aksine doktora öğrencilerinden çok hocalar teşrif etmiş. Kürsüde sohbet edip gülüşen iki adam var. Fiziki görünüşlerinin farklılığına bakılırsa bu adamların bir araya gelmelerindeki tek neden bilgiye yönelik bir suç ortaklığı olabilir. İlki neredeyse bir dev, aşağı yukarı kırk yaşında, üzerinde beyaz gömlek ve solgun bir blucin, dizüstüne bağlı kabloları kontrol ediyor. Aralarından daha yaşlı ve toplu olanının üzerinde masmavi takım elbise ve eflatun kravat var ve usulca mikrofonlara vuruyor.

— Merhaba, sesim geliyor değil mi? Yavaş yavaş yerleşelim lütfen, ilk sırada birkaç boş yer daha var oralara geçebiliriz isterseniz... Paris V Üniversitesi Tıp Fakültesi bölüm başkanı olarak arkadaşım Doktor Romain Vidal'i ağırlamanın ayrıcalığını yaşıyorum. Kendisi ilk konuşmacımız olacak. Romain konuşmasını Fransızca yapacak

ama girişten kulaklık aldıysanız İngilizce simültane çevirisini de takip edebilirsiniz. Romain, Ulusal Sağlık ve Tıbbi Araştırmalar Merkezi'nde "Sinir sistemi ve dil" üzerine çalışan 468. birimin başında, Paris V Üniversitesi'nde biyokimya dersleri veriyor ve birkaç yıldır Princeton'da *professor of genetics.* Eminim aranızdan bazıları Romain Vidal'i Nobel ödüllü yazar John Vermont'la birlikte hayvanlarda proto-diller üzerine kaleme aldığı "*Animals that speak*" kitabından tanıyordur.

— *..that speak?*

Romain kitap adının sonundaki soru işaretini vurgulamak için araya giriyor.

— *Animals that speak?,* pardon Romain. En azından aksanın fena değildi, ne dersin?

Romain Vidal'in dudak bükmesi birkaç kıkırtıya sebep oluyor.

— Anladım... O halde, iyisi mi sözü sana bırakayım ben.

Romain Vidal arkadaşça başını sallıyor. Ayakta duruyor, mikrofonunu kontrol ediyor. Sesi anlaşılır, konuşması hızlı ve oldukça profesyonel.

— Kısa takdimin için teşekkürler Jacques. Öncelikle belirtmeliyim ki yirmi yıl önce hücre biyolojisi dersleri aldığım bu amfinin havasını tekrardan solumaktan çok mutluyum. Bu açılış konuşmasının başlığı "Dil genetiğinin kilit noktaları". Bana ayrılan süre izin verdiğince bu konu üzerine bildiklerimi sizlerle paylaşmaya çalışacağım. Bu bağlamda sizlere dilin bir tanımını verip insan ırkının mutasyonunu ve dönüşümünü genetik, evrimsel ve dilsel olarak üç açıdan irdelemeden önce, dilin insan ırkının evrilmesine ne gibi katkılarda bulunmuş olabileceğini düşünmenizi rica edeceğim. Ardından gen tedavisi alanındaki beklentilere değineceğim. Konuşmamın son bölümünde ise bir gün Darwin'le sohbet etme ihtimalimin neden yüksek olduğunu açıklamaya çalışacağım. Bu

arada Darwin kızımın kedisi. Umuyorum bu amfiden çıktığınızda, girerken bildiklerinizden fazlasını biliyor olacaksınız. Ki bu da sizi daha cahil yapacak, kimdi hatırlayamadım, ha evet Henri Michaux'nun da dediği üzere, *her bilgi yeni cehaletler doğurur.*

Tüm amfi gülüyor. Romain Vidal dinleyicilere saygı duyan eğlenceli bir konuşmacı konumuna yükseliyor. Bu ayrıca onun dinleyicileri sıkmamak için kullandığı özel bir formül. Michaux duraksaması da bir bakıma numaraydı zaten. Yıllar evvel Louise'in öğrettiği bir avukat taktiği bu: "Salondakileri arkana almak istiyorsan hayatım, onları ara ara eğlendir ve Flaubert'den alıntı yap, sanki önemsiz bir şeymiş gibi ama hep doğru zamanda. Dostoyevski'den ya da Borges'den de olur. Bunları orada bir anda uyduramazsın aşkım, ama doğal gözükmesi için de çok çalışmalısın. O zaman seni asla unutmazlar. Savunmandan tek bir sözcük hatırlamasalar bile en kötü ihtimal Flaubert'in cümlesini hatırlarlar. Ve hiçbir zaman bir oturumda bir yazardan iki defa faydalanmaya kalkma. Aynı şeyleri ısıtıp ısıtıp önlerine koyduğunu iddia etmekten büyük haz duyacaklardır."

— Epey zamandır hayvanların dilleri üzerine çalışmalar yapılıyor, diye devam ediyor Romain. "Dil", "hayvan", "biz" diyoruz ve bütün bunların altında bir bağlam yatıyor. Tekvin'de nesneleri adlandırabilecek tek varlık Adem. Ama acaba hayvan da nesneleri adlandırabiliyor mu? Eğer öyleyse, konuşabilen, dünyanın şifresini çözecek olan tek varlık insan değil. Peki, bu yeni varsayım nasıl bir önem arz ediyor? Biyoloji bilimi yol kat ettikçe etik, felsefi ve siyasi soruların sayısı artıyor. Dil genetiği üzerine soruların sayısını da varın siz düşünün. Kuşlardan, primatlardan ya da yunuslardan bahsedebilirim ama ilk önce en kolay anlaşılır malzemeyi sunan insanları ele alacağım çünkü insanların dilleri bu kolay anlaşılırlığının aksine en gelişmiş olanı. Hayvanların dil sorunlarını anlamakta büyük

sorunlar yaşardık eminim, ama doğada bir yerlerde kekeme şempanzeler ve disleksik yunuslar olmalı.

"Bir esprinin ardından" demişti ayrıca Louis, "hiçbir zaman ona geri dönüş yapma. Ara da verme, en kötü bir yudum su iç." Romain bardağı dudaklarına götürüyor.

— Bazı insanlar patolojik sebeplerden ötürü konuşma güçlüğü çekiyorlar. Bu "belirli dil bozukluklarının" zihinsel özürlerle bir ilgisi yoktur. Geçtiğimiz yüzyılın sonlarına doğru Londra'nın East-End bölgesinde, fertlerinin çoğunda cümleleri tutarlı bir şekilde birbirine eklemleme, hatta bazılarında sesleri tanımlama sorunları görülen Pakistanlı bir ailenin kalıtımsal özellikleri incelendi. Bu ailenin kromozom 7'sinde yer alan FOXP2 geninin kısa bir bölümünde bozukluğa rastlandı. "*Forkhead box P2*" olarak da bilinen bu protein yüz civarında aminoasitten oluşan bir dizidir ve DNA'ya kelebek motifi şeklinde bağlıdır. Bu slaytta kırmızı renkle boyalı alan, ekson 14 gen bölgesindeki mutasyona uğramış bölümdür. Bir nükleotiddeki guanin, adeninle yer değiştirmiştir.

"Bu FOXP2 geni tüm hayvanlarda dil oluşumunda önemli rol oynuyor. Embriyonun gelişimi esnasında nöral yollar belirlenirken bir orkestra şefi görevi görüyor. FOXP2 geniyle oynanmış, "*knock-out*"[24] bir farenin ciyaklaması ultrasonda bir fare gibi değil, neredeyse yarasa gibi çıkar. Shu, Morissey, Buxbaum vs. ekiplerinin çalışmalarına bir bakın derim. Bu gen aynı zamanda yutkunmayı ve dilin hareket etmesini de sağlıyor.

"Homo erectus'ta FOXP2 200.000 yıl önce kökten değişime uğradı. Yani Neandertal'in ve bizlerin, yani Cro-Magnonların, *homo sapienslerin* varoluşundan kısa süre önce. FOXP2'nin mutasyonu her iki *homo* cinsinde de görülmektedir. Bu ortak bir atadan geldikleri tezini destekler nitelikte ama bu da tabii apayrı bir tartışmanın konusu.

[24] Nakavt (ç.n.).

Gözüken o ki dil bir araçtan çok bir organ. Bir acemilik dönemi gerektiren bir organ. Gelişimi süreklidir ve beyin loblarının gelişimiyle eş zamanlı ilerler: Beyin dilin etrafında tertip olur, aynı şekilde dil de beyni yapılandırır. Tam da bu nedenle altı yaşını aştığımızda bir daha ana dil edinemeyiz... Ama ben dilin ontogenezine girmeyeceğim, diğer konuşmacıların bu konu hakkında söyleyecekleri mutlaka vardır, bu sebeple onların topraklarına adım atmak niyetinde değilim. Burada amacım doğuştan olanla sonradan kazanılan arasında ayrım yapmak da değil; amacım, bir, *söze* olanak veren mutasyonun primat topluluklarında ilk olarak ne zaman görüldüğünü ortaya koymak; iki, hangi evrede nöronal bağlantılar kişinin dil kullanımına olanak sağlamaktadır bunu irdelemek. Ancak bunları cevaplandırabilmek için dil ontogenezi ve dil filogenezi alanlarında yeni buluşlar yapılması gerekmektedir."

"Nasıl ki gözden önce bir proto-göz[25], elden önce bir proto-el vardıysa, dilden önce de bir proto-dil vardı. Birkaç düzine sözcükten oluşan bir dil düşünün, ama korkarım hakkında hiçbir bilgiye haiz değiliz bu dilin, zira dilin fosilleşen bir yapısı yok. Platon'un, *Kratylos'da* söylediklerine katılmamak elde değil: Sözcükler doğal seslerle uyum içerisinde meydana gelirler. Aynı şekilde Jakobson'un meşhur makalesine de değinmekte fayda var: Evet, *mama* sözcüğü sistematik olarak türetilmiş evrensel bir sözcüktür, çünkü *ma* sesi bir bebeğin çıkarabildiği ilk sestir. Bir başka örnek vermek gerekirse "tigre" sözcüğü "*grr*" kükreme sesinden peyda olmuş bir sözcüktür. Ayrıca Merritt Ruehlen'in insan öncesi diller, yani proto-nostratik dilleri inceleyen arkeo-dilbilimin fazlasıyla kurgusal olduğu ve şiir yazmak dışında bir işe yaramadığı konusundaki haklı sözleri üzerine söylenecek bir şey yok doğrusu.

"Emin olduğum tek bir şey var: Bu proto-dil, rekabetçi ve so-

[25] Proto öneki eklemlendiği sözcüklere evrim geçirmeden önceki ilk durum anlamı katar (ç.n.).

nuca götüren bir fayda sağlamış olmalı. Tabii buna bir de faydacı bakış açısı var: Dil sayesinde kitleleri beklenmeyen tehlikelere karşı uyarabilirsiniz, yiyeceğin nerede olduğunu gösterebilirsiniz, bir deneyimi aktarabilirsiniz. Ama ben "edebiyatçıl" olarak adlandırdığım yaklaşımı daha çok beğeniyorum: *homo neandertaller ve homo sapiensler gibi* sosyal primatlarda dil her şeyden önce bir hikaye anlatmaya yarıyor. Bakın yeni gelenek ne diyor: "Daha önce birisi yaptı diye komşunu öldürme ve bunu yapanın başına gelenleri can kulağıyla dinle." Söz, kitlelerin sosyal ahengini güçlendirmeyi ve aklın benmerkezci yönelimlerinin sonuçlarını dengelemeyi hedefliyor. Şunu da eklemekte fayda var sanırım, bazı evrimcilere göre dilin seksüel dünyadaki önemi de büyük: Bir dişi, kaslı bir erkek yerine dile hakim bir erkeği daha çok tercih ediyor. Yani Rambo'yu değil de Rimbaud'yu. Bu tez akademik dünyada oldukça popüler, özellikle kassız olanlar arasında."

İnce yapılı Romain şişman Jacques'a dönüyor, liseli esprisi dinleyicileri güldürüyor. Her zaman işe yarar zaten.

Romain, bundan on yıl önce, gelecekteki eşi Louise'le ilk gecelerinde nasıl kekelediğini, nasıl konuşamadığını ifşa etmeyecekti elbette, duygularına ustalıkla hakim Louise'in kendisiyle nasıl şefkatle alay ettiğini de. Genç akademisyen onu fethedememişti, sadece Louise onu seçmişti. Bu doğal ılımlılığı, Louise'e bakışında neredeyse naif bir arılık hissi veriyor ve aşırı beceriksizliği, sivri zekasını daha da gözler önüne seriyordu. Romain'in konuşmakta çektiği tuhaf zorluk ilk etapta Louise'i etkilemişti, ama Louise bunun böyle devam edemeyeceğini hemen fark etmişti. Romain'den kusursuz bir konuşmacı yaratmak Louise'in boyuna göre seçtiği bir meydan okuma oldu adeta. Çok sürmedi Romain'in istediği seviyeye ulaşması. Ancak Romain'in tek güç aldığı nokta yeni öğretmeninin uzmanlığı değildi. Louise Blum'un, kendisini sokakta

kolunda gezdirmeye yakıştırmasının verdiği gurura daha fazlasını borçluydu Romain.

— Sadede gelirsek..., diye devam ediyor Romain.

Kendisine ayrılan süreyi birazcık aşan bir saat on dakikalık konuşmanın ardından konuşmacı sözü amfiye bırakıyor, Linné Amfisi'nin en arka sırasında bir adam tek bir sözcük not dahi almadı. Soru cevap bölümünde de hiçbir soru sormuyor, her ne kadar böylesi bir bilişsel bilim konferansında tüm psikanalistler gibi "bilinçdışı" sözcüğünün değişik açılardan irdelenmesini istemiş olsa da.

Thomas Le Gall gözlerini Romain Vidal'den bir an bile ayırmamıştı, kendini iyiden iyiye kaptırdığı, seviştiği ilk kadın olan Louise Blum'un yanı başında açıyordu her sabah güne gözlerini bu adam. Romain Vidal onun rakibi değildi, çünkü aslında kimsenin rakibi yoktu. Eş imgesiyle yüzleşmek istemiyordu Thomas'ın, istediği, Louise Blum'un sevdiği ve sevmeye devam ettiği adamı görmekti ve sonra belki kendi duygularını sınamaktı. Thomas, büyük pişmanlık duyarak hiçbir zaman arkadaş olamayacağı, çekingenliğini belli etmeyen, mantıklı ve zehir gibi zekasına hayran olduğu bu uzun boylu çocuğa sempati duyduğunu hissetti.

ANNA VE STAN

Kavurucu bir yaz olmuştu. Anna ve Stan yazı Grignan yakınlarında her sene kiraladıkları evde geçirmişlerdi. Sıcaklıklar istatistikleri zorlar nitelikteydi. Yangın, cinayet, araba kazası ve yaşlıların huzurevlerinde ölüm sayıları alışılmışın iki katıydı. Kuraklık, altmış yönetim bölgesini etkilemişti. Havuzları doldurmaya izin verilmiyordu, önceden dolu olanlar ise itfaiyenin su rezervi olarak kullanılacaktı. Radyolarda, bistrolarda hep küresel ısınmadan bahsediliyordu. Karl ve Léa araba koltuklarına otururken sıcaklardan yakınıyorlardı. Anna, koltukları serinletmek için üstlerinden ıslak bir süngerle geçiyordu. Çocuklar klimanın açık kalması için yalvarıyorlardı ancak camları da açık bırakıyorlardı.

Sıkılıyorlardı. Sabahları alışveriş listesi çıkarıp şehre alışverişe gidiyorlardı, ardından da şehir merkezinde bir kahve içiyorlardı. Hava öğlene doğru ısınmaya başlayınca soluğu evde alıyorlardı. Öğle yemeğinin ardından, masayı hemen toplayıp karıncalar istila etmeden bulaşıkları yıkıyorlardı. Hava siesta yapmak için bile fazla sıcaktı. Karl ve Léa sırf zaman geçirmek için aralıksız itişiyorlardı.

Yaban arıları vardı. Stan kesilmiş bir Evian şişesini şekerli bir şarapla

doldurmuş ve onlara tuzak hazırlamıştı. Kısa süre sonra üşüşüp ölmüşlerdi. Arılar ölürken saatlerce çabalıyorlar, can çekişiyorlardı ve Anna çocuklarının onları izleyip eğlenmelerine dayanamıyordu. Özellikle Karl, ne zaman yeni bir kurban, ölümcül aralıktan içeriye girse büyük bir coşkuyla onu yanına çağırıyordu. Bu zalimce haz esnasında Anna oğlunu tanımakta güçlük çekiyordu. Her sabah hastalıklı bir coşkuyla bu böcek suyunu bahçenin köşesine döken de yine oydu.

Havuz da vardı. Ama akşam beşten önce, güneş çiftlik evinin arka tarafında olduğundan girilmesi mümkün değildi. Çocuklar bir karınca kolonisinin ilerleyişini izler gibi gölge çizgisinin döşeme taşlarının üstünde usulca ilerlemesini takip ediyorlardı. Dakika başı bağırıyorlardı:

— Anne, anne, bir sıra daha gölgede kaldı!

— Harika! diye cevaplıyordu Anna salon kanepesinden.

Akşam çocuklar uyuduğunda Stan ve Anna terasta kalıp hiçbir zaman gelmeyecek serinlikten faydalanmayı umut etmişlerdi. Stan elini eşinin boynunda gezdirmişti, Anna eli savuşturmuştu. Ya çok sıcak oluyordu ya bir şeyler okuyordu ya da canı istemiyordu. Bir gece Stan onu ayartmayı başarmıştı. Vücutları yapış yapış olmasına rağmen onu hissetmişti, hatta orgazma bile ulaşmıştı. Ardından hemen uykuya dalmıştı.

Ağustos sonunda eşyalarını paketleyip Paris'teki evlerine döndüler. Dönüş yolunda çocuklar acıktığı için Stan mola vermek istedi, otoyolun altı şeridini de altına alan otoyol restoranlarından birinde durdular. Çok kötü bir yerdi; kötü ve pahalıydı. Anna huysuzlanmış ve sinirlenmişti. "İğrenç, her şey iğrenç" diye neredeyse bağıracaktı ve Léa, Godard gibi sormuştu: "İğrenç ne demek?" Anna restorandan çıkmış, çocukları Stan'ın yanında bırakıp arabaya kadar yürümüştü. Arka kapıyı açıp oyuncakların ortasına oturmuş, sonra başını ellerinin arasına alıp yavaşça hıçkırarak ağlamaya koyulmuştu.

LOUISE VE ALAIN

Aynı yaz Oslo'da hava o kadar da sıcak olmadı. Romain, Norveç'te düzenlenecek uluslararası bir kolokyuma Louise'i de kendisiyle gelmesi için davet etmişti. Zengin bir kuruluş dünyanın en iyi dil genetikçilerini bir araya getiriyordu.

"Genetiğin yüksek sosyetesi orada olacak" diye fısıldamıştı Romain, Louise'e.

Artık onlardan biri olduğu için kendisiyle gurur duyuyordu.

Radisson Plaza'da, resepsiyonunda teşriflerini bekleyen kişilerin olacağı, şehir merkezine çok yakın lüks bir otelde yapılacaktı. Organizasyon sahipleri kolokyumun çok ilgi çekmeyeceğini düşündüklerinden katılımcılara Oslo haritası, şehrin tarihini anlatan kitaplar ve müze kılavuzu dağıtmışlardı.

Romain Louise'i, Louise'in tanıyormuş da çıkaramamış numarası yapacağı "Nobel ödülü sahibi John Vermont'la" tanıştırmıştı. Sonra "yarının Nobel ödülü sahibi" Daniel Reynolds'la, ardından da "ertesi günün Nobel ödülü sahipleri" Janet Bilger ve Tomomi Tsukuda'yla tanıştırmıştı.

"En güzel sensin" diye fısıldamıştı Romain, Louise'e.

Louise hemfikirdi.

Yemek için masaya otururken Romain, Vermont'a Louise'in yanında oturmayı teklif etmişti, Vermont bundan hoşnut olmuştu: Nobel sahibi her zamanki gibi kendini beğenmiş ve sıkıcıydı, üstelik nefesinin kokusu hala berbattı. Louise diplomatik bir şekilde yol yorgunluğunu bahane ederek masayı tatlıdan önce terk etmişti. Romain bir an ellerini tutmuş ve ona ilerleyen saatlerde katılacağını söyleyerek Reynolds'la sohbetine devam etmişti. Oradan ayrıldığı için hoşnutsuz değildi. Romain her zamanki gayretli küçük çocuğu oynuyordu ve Louise ona duyduğu saygıyı yitirmekten nefret ediyordu. O sahne Louise'e yine kavga ettikleri bir gece onda gözlemlediği, sinema yıldızlarına yakın olmanın getirdiği büyülenmiş çocuk halini hatırlatmıştı.

Kıyafetlerini değiştirip otelin tepesindeki üstü kapalı havuza kadar asansörle çıkmıştı. Cumbalı pencereler Oslo'nun parlak ışıklarına tepeden bakıyordu. Tek yüzücü havuzda yanlamasına bir çizgide serbest yüzüyordu. Louise havuza atladığında hiç istifini bozmamıştı. Birkaç kulaç attıktan sonra Louise suyu biraz serin bulmuştu. İlk titreyişinde havuzdan çıkıp şezlonga oturup Oslo rehberini okumaya koyuldu. Yüzücünün ritmi ağır ve düzenliydi. Havuzun sonuna vardığında gürültülü bir nefes alıp sonraki tur için arkasını dönüyordu. On dakika daha yüzüp sonunda merdivenleri tırmandı. Saçlarını tıpkı gençlerin yaptığı gibi kazıtmıştı ve yaşı rahat kırkı geçkindi. Vücudu kıllı, sağlam ama spor yapmasından beklendiği kadar kaslı değildi. Miyoptu bir de; çünkü el yordamıyla gözlüklerini aramıştı. Louise'i gördüğüne şaşırmış görünüyordu, ona gülüp Norveççe birkaç sözcük söyledi. Louise'in aşırı sarışınlığının burada hiçbir esprisi yoktu. Anlamamıştı Louise, bunun üzerine İngilizce devam etmişti adam:

— *Holidays*?

Fransız aksanı belirgindi, Louise gülümsedi.

— Yalnızca üç günlüğüne. Siz de mi?

— Anladım... İngilizcem daha iyi olabilirdi. Hayır, Norsk Hydro'da çalışıyorum ben.

Louise başını salladı, ardından adam işine açıklık getirdi:

— Petrol, alüminyum, magnezyum. Ben alüminyum bölümündeyim. Adım Alain. Ya da Al diyebilirsin bana. Alüminyumdaki gibi.

— Louise. Louise'deki gibi. Louise Blum.

Louise elini uzatmıştı. Alain Fransız değildi, Belçikalıydı. Mühendisti, Oslo'nun güneyinde yeni bir imalat zincirinin açılışını yönetiyordu. Louise'e doğal tarih müzesini, müzenin mineral koleksiyonunu ve Bygdøy'daki Viking gemileri müzesini görmesini tavsiye edip affını istemişti. Ertesi gün erken kalkması gerekiyordu.

Louise yatağa girdiğinde Romain henüz eve dönmemişti. Bir yarım Noctimax uykusunun gelmesine yardımcı oldu.

Ertesi sabah kolokyum katılımcılarının davetini geri çevirmişti. Çantasında birkaç kitapla şehirde maceraya atılmış ve butikleri gezip kendine bir eşarp satın almıştı. Alain'in tavsiyeleri üzerine öğlen yemeğinde rıhtımda kanada geyiği eti yemeden önce uzun Viking gemilerini, değerli taşları ve akikleri hayranlıkla seyretmeye gitmişti. Ardından Vigeland Parkı'nda gezinip Oslo fiyordu boyunca turistik gemi turuna çıkmıştı. Eve geç dönmüş, yine sıkıntıdan patlayacağı akşam yemeğine tam zamanında yetişmişti. Paris'e dönmeye karar verdi. Ertesi sabah bir sefer vardı, ona binecekti. Romain caydırmaya çalışmıştı, ama çok da üstelememişti. Kararlıydı:

— Dersin ki Judith hastaymış, ya da Maud, fark etmez, ben de çok endişelenmişim. Bavulumu toplayacağım, belki gider biraz yüzerim. Eğlenmene bak hayatım.

Doğrudan havuza çıkmıştı. Belçikalı mühendis yine havuzdaydı. Alain selam vermişti, sevinçle, Louise'in yanındaki şezlonga uzanmıştı sonra. Louise gününü anlatmıştı Alain'e; Viking gemilerini, füme-

lenmiş kanada geyiği etini. Alain'de dinlendirici bir dinginlik vardı, eski dostlar gibi uzun süre konuşmuşlardı. Alain noktasına virgülüne dokunmadan hayatını anlatmıştı. Boşanalı çok olmamıştı, yirmisine yakın bir oğlu vardı, tüm vaktini yiyen bir işi ve hasta bir babası vardı; kanserdi. Karısıyla boşanması zorlu ve sancılı olmuştu, kendini içkiye vurmuş ama zamanla toparlamıştı. Alain açık sözlüydü, güçlüydü ve kulaçlarına benziyordu; güçlü ve düzenli. Kaygısızca Louise'in bacaklarına, karnına ve göğüslerine bakıyordu. Her ne kadar Alain onu çekmese de, bakışlarıyla onu yemesi Louise'e batmıyordu.

— Havuzdan ayrılmak üzereyken, yüzü aydınlanmıştı:

— Baksana Louise, yarın sabah Norveçli bir çift arkadaşı Holmestrand'daki fabrikaya götüreceğim. Yüksek fırında alüminyumun eriyişini izlemek için bize katılmak ister misin? Çarpıcı bir sahnedir, gerçekten bak. 9.15'te yola çıkacağız, arabayla bir saat sürüyor, öğle yemeğini baraj üzerindeki restoranda yapar, öğlen erken saatlerde dönmüş olursun. Görürsün, acayip saf bir alüminyum, Airbus'ta kullanılan alüminyumdan bu.

İştahı bulaşıcıydı. Louise 11.20 uçağını ve dümenden hasta kızını çoktan unutmuştu. Mutluydu, gerçekten mutluydu. Teklifi kabul etti.

Havuzu beraber terk etmişlerdi. Asansörde, kendisini zerre çekmeyen bu bodur adamı bir anda kolundan tutup odasına götürüp, yatağına itip üstündekileri çıkartası geldi. Kalın aletini eline, ağzına alırdı, bedenine sahip olması için yalvarır, derinliklerinde kaybolması için ahlaksız sözcükler fısıldardı. Bütün bunlar doğasına aykırıydı, ancak aşk eksikliği ve büyülü Norveç gecesi mucizevi bir şekilde bu düşünceleri yasal kılmıştı.

Odasına inip, yatağına yattı. Işığı söndürüp karanlıkta doyuma ulaşana kadar kendisini okşadı. Romain'in döndüğü vakitte çoktan uykuya dalmıştı.

Ertesi sabah Norwegian Air, Oslo-Paris uçağına binmişti. Alain'in

alüminyumundan bir Airbus'tı. Alelacele dönüşü için resepsiyona, Alain'e not bırakmıştı: Maud hastaydı. Ağustos sonunda Alain adresini bulup ofisine not bırakmıştı: Paris'teydi, onu tekrar görmek istemişti. Eylül başı gibi iki defa daha aramıştı. Ama Louise onunla hiçbir zaman irtibat kurmadı.

STAN VE SIMON

— Eee doktor, ciddi bir şey mi?

Simon'un sesi eski bir dostun bu tür durumlara daima pozitif bakan sesi gibi. Stan'm önünde Anna'nın genç erkek kardeşi ciddi, korkusuz gözükmeye çalışıyor, ama işaret parmağının üstündeki başparmağı endişesini belli ediyor. Stan ekrandaki iki anjiyografiyi inceliyor: sol retinanın ortasında donuk, siyah bir leke şüpheye mahal vermiyor. Cerrah cevap vermiyor, görüntüyü büyütüyor, ameliyat izinin yerine göre konumlanıyor. İç rahatlatıcı bir şeyler söylemek isterdi. Ama bir Fuchs lekesini andıran tek şey bir başka Fuchs lekesidir.

Kahretsin, düşün Stan, kahretsin Simon, çok şerefsizsin çok, her seferinde en güçlüsü, alfa erkeği olmak istiyorsun, hep son ana kadar bekliyorsun, daha erken aramalıydın, hemen gelecektin işte, şimdi bu sol retina boku yemiş, bitik, her ne kadar mikrocerrahi bir müdahaleye çok açık olmasa da bir şeyler dener bir iki diyoptri kurtarırdık, bir iki diyoptri fena değil sonuçta, kör olmaktan iyidir kardeşim, ya bu sağdakine ne demeli, çünkü hiç iyi gözükmüyor, yok yok bu sol retinadaki bölgesel kanama hiç iyi değil, dur hele bir de sağ retinana yakından bakayım, hassiktir ya, bunda da hafif damar hassaslığı var,

şurada bak optik sinirlerin yakınında hemen, bu şerefsiz biraz fazla şişmiş, on yıl içinde öteki retinanın perte çıkması ihtimali dörtte bir, hadi iyi yanından bakalım sekizde bir olsun, bu da dörtte üç kör olman demektir, tabii tek gözünün kör olacağı kesin, hay amına koyayım ne anlatayım ben sana şimdi Simon, ne anlatmamı istersin, körler alfabesini öğren piyanonun başına otur mu diyeyim?

Stan masanın köşesine usulca oturup Anna'nın kardeşine gülümsüyor.

— Pekala... Simon... Panik yapmayalım. Sol retinandaki şu renksiz bölgeye bak: bunun adı Fuchs lekesi. Senin gibi ya da benim gibi yüksek derece miyoplarda görülen ve ender rastlanan bir sorun, benim de -8, gördüğün üzere çok farklı değiliz. Bak anlatıyorum nasıl bir şey: Miyoplarda göz çok geniş oluyor ve retina üzerine mekanik ve devamlı bir baskı uyguluyor, bu baskı çok şiddetli olduğunda bazen bir damar çatlayabiliyor. Sende de olan bu işte. Küçük bir atardamara denk gelen büyük bir damar olduğu için de kanama sarı beneği mahvetmiş, yani gözün odaklandığı yer olan retina bölümünü.

— İnfilak eden bir damara damar demem ki, diyor Simon alaycı bir şekilde.

Stan hala ekrana bakıyor, espriyi duymuyor.

— Bu görme alanının ortasındaki boşluğun nedenini açıklıyor. İyi haber şu ki, bu daha fazla ilerlemeyecek, dağlanmaya başlamış. O bölgeden başka yere dağılmaz.

— Kendi kendine iyileşir mi?

— İyileşmiş bile, Simon. Göz kendini onarmış, yani olabildiğince. Kapanmış üstü, şimdi de kanla bağlantısı kesilen hücreler –bilirsin çubuk ve koni hücreler– değişime uğramış.

— Tamam da Stan... lazer yapamıyor muyuz? Anna senin için Fransa'nın en iyi cerrahı dedi, mucizeler yaratıyormuşsun, hasta-

ların New York'tan, Buenos Aires'ten, dünyanın dört bir köşesinden geliyormuş...

— Shanghai'dan niye değil peki? Kız kardeşin gerçekten inanılmaz... Dinle bak, doğru verteporfin enjekte edip ardından lazer uygulanabilir, ama bu yalnızca ilk birkaç saat işe yarar, hadi bilemedin ilk birkaç gün. Ama bu en az üç haftalık, bu kabuk kalıcı... Simon her halükarda lazer riskini göze alamam, bu, işleri daha da beter hale sokabilir. Gel bak şu minik, parlak yeşil zikzakı görüyor musun? Damar çatlaması optik sinirin iki milimetre yakınında meydana gelmiş. Yani ışınla temas etme riskini göze alamayacak kadar yakında.

— Peki retina nakli? Yapılamaz mı?

— Kök hücre mi? Beni dinle Simon, karamsar olmayı hiç sevmem, ama laboratuvarımda yeni gelişmeleri çok yakından takip ediyoruz. Şimdilik yapılacak bir şey yok. Buna on yıl belki yirmi yıl daha güvenemeyiz. Sana söz, bunu Fransa'da ilk yapan kişi ben olacağım. Şu anda yapmayı bildiğimiz şey retina hücresi nakli, o da fareler üzerinde... Ama bu salaklar optik sinire bağlanmak için dağılmayı bir türlü öğrenemediler. Yani retina yepyeni ama beynin bundan haberi yok denilebilir. Bununla yaşamayı öğrenmelisin. Sol gözünde çevresel bir görüntü kalacak, her ne kadar başlarda rahatsız edici gelecek olsa da sağ gözünle ne olduğunu çıkartıp zamanla alışacaksın. Ama Simon bak, bundan sonra görüş alanında bozulmalar, dalgalanmalar, kör noktalar, renk değişimleri ya da parlak ışıklar olmasını istemiyorsan, şu götlüğü bırak artık, on beş gün beklemiyorsun, hemen beni arıyorsun ve Rotschild ya da Quinze-Vingts artık hangisindeysem o gün, yanıma koşuyorsun. Hani belli olmaz bir şekilde bana ulaşamazsan adımı verip Herzog'a da gidebilirsin, o da çok iyidir. Aslında var ya sen ona da bir görün. İkinci bir göz de görsün. Merak etme hiç alınmam, şu anda neler hissettiğinin farkındayım.

— Yok Stan, boşuna rahatsız etmeyim onu, sana güvenim tam.

— Israr ediyorum bak, git bir de Herzog'a görün. İçini rahatlatmak için söylediğimi sanmanı istemem, sonuçta sen hem eşimin kardeşisin hem de arkadaşımsın.

— Sağ ol, anlıyorum. Ama gitmem yani. Bir de... yapmam gereken bir diyet falan yok mu? Ya da almam gereken bir besin falan? Retinanın gelişimi için diyorum. Mesela Lusein? Şey dediler...

— Lutein. Parafarmasötik bütün ürünlerden kaçın... Çok lutein istiyorsan ıspanakta, kivide genel olarak yeşil olan her şeyde var... bunları dilediğin kadar yiyebilirsin. Gece görüşün için de istediğin kadar yabanmersini yiyebilirsin, havayolu pilotları gibi. İşe yarıyor.

— Önlem olarak yapılacak hiçbir tedavi yok mu harbiden? Yapacak hiçbir şeyim yok mu?

— Hiçbir şey yok. Futbol, duvar topu, halter gibi anlık göz tansiyonunu yükseltebilecek yorucu sporlarla ilişiğini kes. Biraz kilo ver, bisiklet bin, yürüyüş yap bunlardan kimseye zarar gelmez. Ne de olsa daha otuz beş yaşındasın, hipertansiyon sorunun yoktur.

Simon tek söz söylemiyor. Sağ gözünü kapatıyor, önüne odaklıyor. Kolunu önüne getiriyor ve kayboluşunu izliyor, Fuchs lekesinin görüş alanının ortasında açtığı kara delikte yutuluyor adeta. Kafasını geri yatırıp, derin nefes alıyor... Stan omuzlarından tutuyor.

— Simon... Her şey yolunda.

— Göğüs kafesimin üstünde bir ağırlık var sanki, korkunç bir şey, nefes almakta zorlanıyorum... Şimdi bu sağ gözüme de aynısı olursa, bir daha çalışamam, okuyamam, Nadine'in, çocukların yüzünü bir daha göremem, ben...

— Endişelenme, sağ gözünün retinası gayet iyi durumda. Miyop derecen iki gözünde de aynı biliyorum, ama endişelenecek bir şey yok. Bilateral olma riski...

— Ne riski?

— İki gözünün de aynı olma riski... Oldukça düşük ihtimal.

— Ne kadar düşük ihtimal mesela? Kusura bakma sürekli sorular soruyorum Stan ama, yüzde kaç mesela, on mu, yüzde iki mi, kaç?

— Emin ol çok nadir görülen bir şey bu, yani güvenilir bir istatistiği yok bunun. Ama gözünde Fuchs lekesi olan yüzlerce hastam var ve neredeyse hiçbirinin iki gözünde de Fuchs lekesi yok.

Stan yalan söylüyor. Bugünü atlatsın yeter...

— Sana bir reçete yazacağım. Yatıştırıcı bir şeyler için. Onları düzenli almanı istiyorum, ufak süreli bile olsa depresyona girmemiş tek bir hastam bile olmadı. Normal bir şey. Bir gözünü kaybetmek çok sancılı bir kayıp, e kimya da laf olsun diye bilim dalı değil. İstersen psikiyatr da önerebilirim sana.

— Aman hayır. Simon içerlemiş.

Stan gülümsüyor ve ısrar etmiyor.

— Baksana Simon, iptal olmuş bir randevum var, şu sağ gözünün tansiyonuna bir daha bakalım, çünkü endişeli görünüyorsun, sonra da hastanenin kafeteryasına iner öğle yemeği yeriz. Belki kivi de vardır...

Kivi var, evet. Simon üç tanesini midesine indiriyor.

O gece Stan, Quinze-Vingts Hastanesi'den nöbetçi. Anna endişeli, Stan'ı arıyor. Stan rahatlatıcı konuştuğunu umuyor:

— Uzman sırrı hayatım. Tahmin ettiğim gibi bir damar sorunu çıktı. Sol gözünün görüş alanı odak noktasını yitirmiş.

— Kalıcı olarak?

— Evet. Yapabileceğim hiçbir şey yok. Ama iyi olacaktır. Simon çok güçlü birisi. Ona git bir de Herzog'a görün dedim ama kardeşini biliyorsun, istemedi. Gerçi Herzog da farklı hiçbir şey söylemezdi.

Anna cevap vermiyor. Stan en neşeli sesini koruyup kederini dağıtmak istiyor:

— Bu akşam çıkacak mısın hala dışarı sevgilim? Christiane'lara mı gidiyorsun?

— Evet. Bizimkiler buradalar. Çocuklara göz kulak olacaklar.
— Tek mi çıkıyorsun?
— Maureen'le. Bir de bir arkadaş daha.
— Kim?
— Yves.
— Beaudouin mı? Müdürünü Christiane'lara mı götürüyorsun?
— Hayır. Yves Janvier. Maureen'in tanıdığı. Sen tanımıyorsun. Öpüyorum canım.
— Yarın sabah görüşürüz.

Anna telefonu kapatıyor.

Partide ona eşlik etmesi için Yves'i evvelsi gün kendisi aramıştı. Maureen bahanesi olmuştu, aslında söyledikleri yalan değildi, kuzeni yazarı tanıyordu ama onunla röportaj yapalı birkaç yıl olmuştu, zaten tüm tanışıklığı da bu röportajdan ibaretti.

Yves telefonu açtığında, Anna nasıl konuşulduğunu unutmuştu ve ilk cümlesi, içinden adeta bilinçsizce fışkırmıştı: "Yves? Cuma, eşim nöbette...". Konuşmanın ilerleyen dakikalarında Anna araya bir "Maureen şu an bekar." sıkıştırmıştı. Üzülerek istiyordu ki Maureen ve Yves birbirlerinden hoşlansınlar, sevgili olsunlar ve Yves kendisi için bir potansiyel aşık olmaktan çıksın. Yves davayı çakmadı. Anna'nın çöpçatanı oynadığından şüphe duydu yalnızca.

O esnada Anna dışarıdan gelen asansör kapısının şiddetli çarpış sesini duyuyor. Gelen kişinin Yves olduğunu umuyor.

YVES VE ANNA

İlk günden bu yana henüz görüşmediler. Asansör Yves'i, Anna'nın katına çıkarıyor. Önünde tek bir kapı ve çocukların bisikletlerinin, trotinetlerinin ve pedallı küçük bir Ferrari'nin bulunduğu giriş holü var. Bunlar birtakım uyarı levhaları: Anna'nın dünyası da giriş holü kadar karışık.

Zili çalıyor. Ufak bir çocuk –Karl, Yves adını hatırlıyor– kapıyı açıyor ve Yves'i süzüyor.

— Anne, bir amca gelmiş.

Ardından bir hışımla içeri fırlıyor.

— Girsene Yves. Hoş geldin dedin mi Karl?, diye bağırıyor Anna.

Yves içeri bir adım atıyor. Anna hala ortalıklarda yok. Sesi koridordan yankılanıp geliyor, odasından diye düşünüyor Yves.

— Kusuruma bakma, henüz giyinemedim. Annemlerle oturadurun.

Yves bir adım daha atıyor. Daire şahane, mobilyalar birbirinden farklı tarzlarda, altmışlı yılların zevkine göre döşenmiş. Tekli koltukta oturan, duru bir sefarad güzelliğinde, mücevherlerle kaplı bir kadın görüyor, ancak bir kız çocuğunda görülebilecek güzellikte buklelerin

arasından beliren beyaz küpelerini fark ediyor. Yves, kadının gülümseyişinde Anna'yı görüyor.

— Merhaba... Ben Anna'nın annesiyim. Béatrice. Siz de tanımışsınızdır artık kızımı, hep geç kalır. Léa sen de hoş geldin dedin mi bakayım?

Somurtkan Léa, gözlerini bile kaldırmıyor. Anneanne ısrarcı olmuyor.

— Eşim Laurent.

Yves kütüphanenin yanında, ayakta bir kitap karıştıran, uzun beyaz saçlı, görkemli hatlara sahip adamı görmemişti.

— İyi akşamlar. Ben Laurent Stein, geciken kadının babası.

Yves uzatılan eli sıkıyor:

— Yves Janvier.

— Biliyorum, diyor Laurent Stein, kitabın kapağını ona doğru çevirerek.

Yves *İki Yapraklı Yonca'yı* fark ediyor.

— Bu geceki okumam, diye devam ediyor Anna'nın babası. Çok iyi başlıyor.

— Teşekkürler. Ama kötü bitiyor. Neyse ki çok kısa.

— Kötü bitiyor, çok kısa... Hayat gibi.

Yves gülümsüyor. Anna'nın babası onu süzüyor, kitabın ortasından bir sayfa açıyor.

— Bir eleştiride bulunabilir miyim? Ya da bir yorum diyelim daha çok.

— Elbette, lütfen.

Bu Pascal'dan seçtiğiniz alıntı hakkında: "Aslında kimseyi sevmeyiz, yalnızca niteliklerin kendilerini severiz."

— Evet?

— Özür dileyerekten şunu sormak isterim, aslında durum tam tersi değil midir: Başkasında bizi çeken, karşısında hassas kaldığı şey değil, kabuğundaki gediğin kendisidir. Aşkı körükleyen onda sezinlediğimiz zayıflıktır, bu gedikten beslenir kalbimiz, sizce de öyle değil mi?

Yves'in kafası karışıyor, bu noktaya açıklık getirmek istiyor.

— Belki de. Ama bana öyle geliyor ki Pascal'in nitelik sözcüğünden kastı burada genel kişisel özellikler...

— Korkarım kastettiği daha da yavanmış. İtiraf etmeliyim ki Pascal'den nefret ederim. Üçüncü sınıf bir filozof, düz bir düşünür ve batıl inanç tutsağıdır. Açık konuşmak gerekirse, hayatımda Pascal'in tutuştuğu bahisten daha ahmakça bir şey duymadım.

— Bu konuda hemfikiriz, diyerek gülümsüyor Yves.

Anna'nın eğlenmiş gelen sesi muhabbeti bölüyor:

— Hemen hazırlanmaya çalışıyorum Yves, yoksa babam seni rehin alacak ve o zaman hakikaten çok geç kalacağız. Baba sen de Yves'e takılmaktan vazgeç. Yves eğer babam canını sıkıyorsa...

— Hiç de bile, baban hiç rahatsız...

— Şu anda bir roman yazıyor musunuz Bay Janvier?

— Yves. Lütfen Bay Stein, yalnızca Yves... Evet, bir şeylere başladım, bir çift hakkında... Yani böyle söyleyince çok bayağı duruyor biliyorum...

— Hiç de. Kitaba bir isim düşündünüz mü?

— Adını *Birliktelik Kuramı*[26] koymak istiyorum, birlikte olmaktaki gibi, çoğulsuz. Ya da *Abhaz Dominosu*, henüz karar vermedim.

— Abhaz?

— Abhazyadan geliyor. Karadeniz'in kıyısında ufacık bir ülke.

— İki kitap adı da çok güzel. Belki biraz fazla entelektüel ne dersin? Kızım haklı, takılıyorum sadece.

— Ehm... Aslında istediğim, şey...

---

[26] Yazar kitabına koymayı düşündüğü bu isimde Fransızcada "*La théorie des ensembles*" biçiminde yazılan Kümeler Kuramı'na gönderme yapmaktadır. Ancak kendisi "*La Théorie des ensemble*" biçiminde yazmış ve ensemble [küme] sözcüğünün sonundaki "s" çoğul takısını düşürmüştür. Yazarın burada yaptığı sözcük oyununda *ensemble* sözcüğü Türkçeye küme olarak çevrildiği için ayıu anlamı vermek mümkün olmamıştır. Bu nedenle kitabın adındaki "*ensemble*" sözcüğünün çevirisi olarak, onun diğer bir karşılığı olan "birliktelik" sözcüğü kullanılmıştır ve sonuç olarak kitap adı Birliktelik Kuramı olarak çevrilmiştir (ç.n.).

— Sonunda hazırım.

Anna odadan dışarı fırlıyor, üzerinde doğu motifli kırmızı saten bir elbise var. Yves onu ışıltılı buluyor.

Ayakları çıplak, iki elinde birer sandalet tutuyor.

Anne sence Girit tarzı olanları mı giyeyim yoksa Roma tarzındakileri mi?

Yves aralarında bir fark göremiyor. Ama annesine göre var. Girit tarzını seçiyor.

— Biz çıkıyoruz anne. Az önce Maureen aradı. Park edecek yer yokmuş, bizi aşağıda bekliyor. Görüşürüz baba. Yoksa bebeklerim beni öpmeyecek mi?

Léa ve Karl odalarından fırlayıp Anna'ya boğarcasına sarılıyorlar, Léa terk edilmek üzere olan bir çocuk taklidi yapıyor, ağlamaklı bir surat takınıp bir yandan gülümsüyor. Anna evin dış kapısına varınca onlardan usulca kurtarıyor kendisini. Asansöre doğru yollanıyor, Yves de onu takip ediyor. Son bir kez ufak kırmızı Ferrari'yi görüyor, ardından kapı kapanıyor.

Yves'le Anna'yı ayıran on santimetrecik bir mesafe. Anna'da ferah kokulu, orman ve sarmaşık özlü bir parfüm kokusu var, hiçbir şey söylemiyor, gülümsüyor ve gözlerini deviriyor. Yves, onu kollarına alma güdüsüne karşı koymak için asansör dekorlarına odaklanıyor: ART marka asansör, boyalı ayna, duvarlar siyah ve düz moketle kaplı. Bakır bir levha: "3 kişiliktir. Maksimum taşıma kapasitesi 240 kg." Altı siyah düğme, Z, 1, 2, 3, 4, 5, bir tane kırmızı düğme, "*STOP*", bir tane de yeşil düğme "*24 saat arama*". Izgaralı bir bölümde hoparlör ve mikrofon, "*Kaza anında bildirilecek referans numarası: TL1034.*"

Ama bir kaza yok, iniş on beş saniye sürüyor. Yves kendini tutmakta başarılı oluyor. Bütün gece boyunca Anna'yı öpmek için bundan daha iyi bir fırsat geçmeyecek eline. O ve kuzeni Maureen eve erken dönecekler.

Stan sabah, gece nöbetinden döndüğünde Anna ona alışılmışın aksine uzun uzun Christiane'ın partisinden söz ediyor. Maureen'in "büyüleyici ama belki biraz fazla kendini beğenmiş" yeni sevgilisi Jean'dan, Christiane'ın donukluk hastalığından, orada olan ünlü ve oldukça yetenekli bir film yapımcısından söz ediyor, "adamı tabii ki biliyorsun Stan, beraber izlediğimiz *Denizi görmeden otuz yıl* filmini hatırlıyor musun, onun yapımcısı işte, hatta beraber izlemiştik filmi."

— *Denizi görmeden otuz yıl*, diyor Stan. Evet.

Yves konusunda ise tek kelime etmiyor Anna.

ROMAIN VE LOUISE

Paris, 3 Ekim, gece yarısı.

Romain, saat geç oldu, sen hala laboratuvardasın ve ben bilgisayarda sana mektup yazarak seni bekliyorum –ki bu benim ~~bir bakıma~~ seni beklememe şeklim–. Vakit gecenin bir yarısı, ~~çocukları yatırdım~~ çocuklarımızı yatırdım, uyuyorlar. ~~Uzun zamandır sana mektup yazmamıştım~~ Sana bu mektubu yazmamış olmayı dilerdim. Belki de sadece yazmış olmak için yazıyorumdur ve sana verir miyim ~~tereddütlerim~~ bilemiyorum. Bir adamı terk ettiğinde, açıklayacak neyin olabilir ki?

Bir adamla tanıştım, Romain, ~~onunla yat~~. Önemli olan kim olduğu değil, sanırım, önemli olan bunu yapabilmem ve birisiyle tanışmayı istemiş olmam. Şaşakaldım, kendimi bu kadar suçsuz hissettiğime, utanmamama şaşakaldım. ~~Yirmi on beş yaşında~~ Genç bir kızın ilk randevusundaki mutluluğuna boğuldum adeta.

On yıldır beraberiz Romain. Sana karşı da çok güçlü hislerim var. Geçen yıllarla birlikte benim en iyi arkadaşım, neredeyse abim oldun. Ama elbette sen bir abi olamazsın. Bu artık bir şey ifade ~~edemez~~ etmez. Bazı geceler, yanına uzanıyorum, tenine dokunuyorum, şefkat bekliyorum, bazen de seks, ama gerçekten seni isteyerek değil. İlk ~~al-~~

~~datışım değil seni~~ defa değil ~~bir adamı~~ senden başka bir adamı isteyişim. ~~Oysa~~ Ama ilk defa beni durduran bir güç yok, onu görmeyi hayal etmediğim tek bir an bile yok.

~~Romain, sanırım ayr~~

Louise dosyayı kaydetmeden çarpı tuşuna basıp bilgisayarı kapatıyor. Thomas'ın ona kattıklarını betimleyecek sözcükleri hiçbir zaman bulamayacak; bulmaması da gerekiyor. Bir cesaret bir resim hayal ediyor, bir boranın ardına dek araladığı bir pencere, kahvenin içinde eriyip giden bir şeker olabilir, ama bu bedenle ilgili, çıplaklıkla, arzuyla, kendiliğinden açık bir ihtiyaçla ilgili, lakin sözleri kayıp. Evet, aynen böyle diye düşünüyor. Dolayısıyla söyleyecek sözüm yok. Louise, Thomas'ın bu ifade biçimini nasıl yorumlayacağını düşünüp gülüyor.

Aşık, canı öyle şeker çekiyor ki, bir tane kayısı kurusu yiyor, sonra bir tane daha. Bir anda uyku bastırıyor. Romain'i beklemekten vazgeçip yatmaya karar veriyor. Suçlu değil, hoşnut şekilde tekrar ediyor: sözü yok bu hikayenin. Çok geçmeden uykuya dalıyor.

THOMAS VE LOUISE

Geç vakitler. Perşembe akşamına randevusu olan hasta gitti ve Thomas *Le Monde* üzerinde göz gezdiriyor, acıyla tarihi tekrar okuyor. Yarın Piette'in ölümünün yirmi altıncı yılı. Thomas'ın her daim çalışma masasında duran fotoğrafında Piette yatağında uzanmış, etrafına saçılmış sayfalarca notun ortasından gülümsüyor Thomas'a. Dört aylık hamile. Birkaç haftaya bebeğini kaybedecek, bir yıl sonra da intihar edecekti. Thomas fotoğrafın arkasına *Vita Nuova*'dan bir *canzone* kaydetmiş, mavi mürekkep sonlara doğru giderek silikleşiyor.

"Sì che volendo far come coloro
che per vergogna celan lor mancanza,
di fuor mostro allegranza,
e dentro da lo core struggo e ploro."
"Olmak için onlar gibi
hani utançlarından ihtiyaçlarını saklayanlardan,
neşe saçıyorum etrafıma,
oysa kalbimin derinliklerini aşındırıyor gözyaşlarım."

Işık saçan bazı yapıtlar vardır ki bizlerin boyun eğdiği zavallı yaşamlarımızdan utanç duymamızı sağlarlar, daha makul ve daha eksiksiz bir hayat yaşamamız için adeta yalvarırlar; öylesine güçlü yapıtlardır ki bunlar bizlere cesaret aşılarlar, o yeni yaşama teşebbüs etmemiz için kıvılcımlar yakarlar. Bir kitap bunun için yeter de artar bile. Thomas'ınki, Dante'nin Béatrice'i için gözyaşı döktüğü *Vita Nuova*. Bir arkadaşı Piette'in ölümünden kısa süre sonra hediye etmişti. Ama Thomas, Piette'in kendisini sonraki yaşamda beklediğine inanmıyor, başka bir yerlerde, Lewis'in sonsuz sayıdaki dünyalarından birinde[27], mutlu bir Piette'in oğullarına hayat verdiğine dair inancı oldukça düşük.

Büronun üstünde iki değişik fotoğraf daha var: büyük olanında kızları Alice ve Esther var, beş ve yedi yaşlarındalar, annelerinin yanında midilli atlarının üstünde oturuyorlar. Boşanma işlemleri çoktan yapılmış. Siyah beyaz son fotoğrafta üç adam var, ikisi ünlü Lacan ve Barthes. Ortalarında duran ve aralarında en genç olanı yirmi yaşındaki bir gencin siyah ve sık saçlarına sahip, gülümsüyor, elinde de kalın bir dosya var. Bugün aralarından en az bilineni Thomas. Piette 1978 yılı ocak ayında Collège de France'ta çekmişti fotoğrafı. Görünüşte dünyanın en candan arkadaşlarıymış havası var, Lacan bir psikoloji öğrencisinin şakasına gülüyor gibi, Thomas kendini tutmuş. Çok merak edip soran olursa, Thomas: "Jacques, Roland ve ben" diyor en yalın haliyle.

Thomas ofisinden bahçe kapısının açılış sesini duyuyor, ardından Louise'in tanıdık metalik topuk sesini önce bahçe döşeme taşları üzerinde ardından da merdivenlerde işitiyor, Louise kapıya vurmadan önce, açıp hazır kıta onu bekliyor. Onu bir an önce görmek istemesindeki sabırsızlığını her seferinde belli etmeyi pek sevmiyor, ama sabredebildiğini göstermeyi daha da az seviyor.

Louise onu kapı girişinde görüyor.

---

[27] David Lewis'in *On The Plurality Of Worlds* kitabında bahsettiği, bu dünyadan bağımsız birçok dünya olması ihtimaline gönderme yapmaktadır (ç.n.).

— Ya ben olmasaydım?

— Senin gibi yürüyen başka birini tanımıyorum.

— Bavulla geldiğimde daha farklı bir ses çıkaracağım.

— Yani?

— Yakında, cesaretimi toplayabildiğim ilk anda Romain'le konuşacağım. Ayrılmak istediğimi söyleyeceğim. Senden de bahsederim. İçimde bir yerlerde onarılamayacak kırıklarım var. Ve bu kırıkların tarihi senden daha eskilere dayanıyor. Beni hala istiyor musun, iki çocuklu kaçık bir kadını?

— Evet.

— Çünkü tam bir kaçık olduğumun farkındasın değil mi? Başka hiçbir şey bilmiyorsan bile hakkımda, bunu biliyorsundur herhalde.

Thomas Louise'e bakıyor, gülümsüyor.

— Bir kaçığı çok isterim. Her zaman eve iş getirmeyi hayal etmişimdir.

ANNA VE YVES

Anna, Yves'i Christiane'ın partisinden beri yine görmemişti. Yves yeni bir metin yollamış, dört kişilik bir tiyatro oyunu metni, Belleville Caddesi'nde bir bistroda buluşma ayarlamıştı.

Anna geldiğinde Yves'i bulmak üzere etrafa bakınıyor, buluyor ve tanımadığına şaşırıyor. Onu daha uzun hayal etmişti, anlamsız bir beklenti çünkü oturuyordu, daha genç bir adam hatırlıyordu, fark etmemişti saçlarının başının ön kısmını bu kadar açıkta bıraktığını. Dergi okuyor önünde bir fincan kahveyle, bir anda Anna'yı görüp gülümsüyor. Anna her seferinde hissettiği gerginliği bu defa hissetmiyor. Heyecan duyması onu bir yandan korkuturken bir yandan da hoşuna gidiyor, çünkü yokluğu hem hayal kırıklığı yaratıyor hem de onu teskin ediyordu.

Oturuyor. Hemen oyundaki diyaloglar ve oyunun akışı hakkında yorumlar yapıyor, romanları tercih ettiğini itiraf ediyor. Yves bunun üzerine ilk romanını vermeyi teklif ediyor. Zaten yakında oturuyor ve kendi kahvesi buradakinden çok daha iyi, Anna kabul ediyor. Yanında yürüdükçe heyecan sarıyor tekrardan dört bir yanını, öylesine güçlü ki bu, hoşuna gidiyor. Bahçesi ağaçlı, yenilenmiş bir binaya gidiyorlar,

merdivenleri tırmanıyorlar, Yves'in araladığı kapı geniş, yüksek tavanlı, erkeksi ve sıcak bir daireye açılıyor. Tamamı güneş alan devasa salon bir dizi nesneyle ağzına kadar dolu: sinema projektörleri, kafasında yaylı silindir şapkayla derisiz insan büstü, sahile vurmuş odun parçasından oyma heykel. Anna tüm duvarı boydan boya kaplayan pencereye doğru yürüyor, yavaş yavaş aydınlanan Paris'i seyrediyor: Sacré-Cœur Bazilikası'nı, güneyindeki Beaubourg'u, uzaklardaki Eyfel Kulesi'nin ucunu. Yves bir koliyi karıştırıyor, içinden bir kitap çıkarıp Anna'ya uzatıyor.

— Buldum. İşte. Dağınıklık için kusuruma bakma olur mu Anna. Daha yeni taşındım da.

— Devasa bir yer.

— Evet, ben ve kızım için fazla büyük.

— Kira mı?

— Değil, bir ev sahibinin kaygılanmaması için çaba sarf eden bir sürü işverenim var. Her zaman satın almak zorunda kaldım. Demek istediğim benim mülküm.

Demek ki mümkün diye düşünüyor Anna bozulmuş bir halde. Harap bir apartman hayal etmişti, pis, ağzına kadar eşyayla dolu iki odalı mütevazı bir daire, hatta iç sıkan bir şeyler beklemişti. Fakir olmasını ummuştu, fakirliği onu düşüncesiz bir adam yapsaydı mesela, bu sayede eline başına kakacağı şeyler geçerdi hem, sitemkar bir sesle ona şöyle çıkışırdı belki: "Çocuklarıma ne tarz bir hayat sunabilirsin ki?"

— Sana bir kahve sözüm vardı. Mutfak bu tarafta.

Amerikan mutfak Anna'nın asık suratında bir gülücük oluşturuyor: Stan ile birlikte o da aynı mutfak dizaynını seçmişti, hem de aynı İsviçreli tedarikçiden.

Anna yavaş adımlarla önden gidiyor, Yves ise onun parfümünü içine çekerek peşi sıra ilerliyor. Yves'in daha sonradan fark edeceği üzere, Anna heyecanıyla başa çıkamadığı zamanlarda, tüm enerjisi bir

anlığına emiliyormuşçasına adımlarını yavaşlatıyordu. Şimdi hepten duruyor, tıkanmış gözüküyor. Yves kollarıyla arkadan sarıyor onu, Anna uzaklaştırmak için çaba göstermiyor, kollar Anna'yı döndürüyor, karşı koymadan dönüyor, Yves onu kendisine doğru çekiyor, sonra dudaklarını aralıyor Anna, Yves dudaklarına yapışıyor. Tek kelime etmeden Yves onu yatak odasına yönlendiriyor, karşı koymuyor.

ANNA VE STAN

Depremin ertesindeki günün diğer günlerden bir farkı yok. Odalarında, Léa resim yapıyor, Karl da piyano başında gamlarını çalışıyor. Anna mutfakta yemek hazırlıyor, Stan masayı kuruyor. Anna gününü anlatıyor. Minik bir otistik hasta bugün ilk defa "çikolata" sözcüğünü söyleyebilmiş.

Stan pek soru sormuyor. Eşini dinliyor, sevecen gözlerle ona bakıyor. Anna için konuşmak hiçbir zaman çaba gerektiren bir iş olmadı. Ne kadar yorgun olursa o kadar çenesi açılıyor.

Yemek pişirirken Anna yüzüklerini tezgahın üstüne çıkarmıştı. Hepsi de Stan'ın hediyesi. Alyansı otuz üç pırlantalı. Yüzüklerin bir diğerinde beyaz altından bir halkaya sabitlenmiş, eski görünümlü, kalın, sarı altın şerit üzerinde işlenmemiş yakut ve safir parçaları var, Anna yüzüğün fiyatını hiç merak etmedi; akıllara zarar bir fiyatı vardı muhtemelen. Sonuncusu, çocuklar doğmadan önce, Anna ile Stan henüz festivale gidiyorlarken Avignon'da beğendiği basit, gümüş bir halka üzerine yerleştirilmiş kırmızı siyah akik incili bir yüzük.

Anna rezeneleri, turpları ve kabakları doğrayıp kızartma tavasına atıyor, hafif baharatlar serpip, üstünü hemen buharlanan cam bir ka-

pakla örtüyor. Pirinç güveçte kaynıyor. Kızgınlığından kaynaklı üzgün bir ifade suratına yerleşiyor. Başka bir yerde olmayı hayal edeceğine, kendini bu evde başka bir yerde hissediyor zaten. Bir pencereden akıp giden hayatını görüyor.

Pirinci süzüyor, ardından yüzüklerini ıslak parmaklarına geçiriyor. Farz-ı misal Stan'ı terk etse ve Stan başka bir kadınla bir ilişki yaşasa, onu zerre kıskanmayacağını fark ediyor birdenbire. Kadının sahip olacağı yaşantıyı en ince ayrıntısına kadar biliyor olurdu, Stan'ın gönül okşamalarını, hatta kadına alacağı hediyeleri bile tahmin edebilirdi, onları yeni sevgilinin parmaklarında, gerdanında rahatlıkla seçebilirdi.

Buharı tüten pirinci çukur bir tabağa alıyor, bir yandan da Yves'in kendisinden önce tanıştığı ve haklarında hiçbir şey bilmediği kadınları düşünüyor. Mutlu hayal ediyor onları, koluna girmiş yürüyorlar yapışık ikizler gibi. Görüntüler kısa süreliler, ama o kadar kuvvetliler ki Anna onlardan rahatsız oluyor.

— Ne düşünüyorsun?, diye soruyor Stan.

— Üzgünüm, diye cevaplıyor spontane bir şekilde.

— Bu bir cevap değil, bir itiraf daha çok. Stan eğer anladıysa bile hiçbir şey belli etmiyor, çocukların bardaklarına su dolduruyor.

—Kardeşinin gözündeki Fuchs lekesini mi düşünüyorsun?

Anna yanıtlamıyor.

— Biliyorsun ya, nadir görülen bir sorun. Diğer gözünün de aynı olma olasılığı oldukça düşük yani. Takip etmek lazım işte, hepsi bu.

Anna başını sallıyor, doğrulup çocukları çağırıyor.

— Karl, Léa, yemek hazır.

Kendini toparlamış, sesi neşeli çıkıyor.

LOUISE VE THOMAS

Thomas gördüğü bir kabusu Contrescarpe Meydanı'ndaki sakin bir kafede Louise'e anlatıyor:

— Büyük kızın Maud'yla birlikte mutfağımdayım. Bana fotoğrafını göstermiştin ama yolda görsem büyük ihtimalle tanımazdım. Rüyamda hafiften *Oz Büyücüsü*'ndeki Judy Garland'a benziyordu. Ona krep yapmayı öğretiyorum. Mutfakta kocaman eski bir televizyon var ve ekranda bir film oynuyor. Casusluk üzerine, siyah beyaz bir B filmi.[28] Filmde bir kadın benimkinin aynısı bir mutfakta sıkıca bağlanmış. Arada adamın biri gelip bunu tokatlayıp gidiyor. Bağırmak istiyor ama ağzı bağlı. Sana benzemese de bu kadının sen olduğuna eminim ve her ne kadar hafif bir sahne de olsa Maud dehşete kapılıyor. Ama aklıma televizyonu kapatmak gelmiyor, yalnızca ekranla kızının arasına geçmeyi akıl edebiliyorum ve kadının sızlanmalarını bastırmak için yüksek sesle konuşuyorum. Takım elbiseli bir adam geliyor –adam *Casablanca* filmindeki Humphrey Bogart olabilir– ve kadına bağırıyor: "Hemen evine dön." Kadın bir anda iplerinden kurtuluyor

[28] Hollywood'un altın döneminde yaygın olan çift film gösteriminde asıl filmden önce gösterilmek üzere çekilmiş düşük bütçeli film (ç.n.).

ve topallayarak gidiyor. Sonra arkasını dönüyor ve adama bir kutu kulak çöpü fırlatıyor.

— Bir kutu ne dedin?

— Biliyorum çok saçma, rüya işte, kulak çöpleri ne anlama geliyor bilemiyorum. Sonra televizyon kendiliğinden kapanıyor, umarım Maud bir şey görmemiştir diyorum, ona krep hamurunu kabartan bira mayasından söz ediyorum. Minik kızın yüzüme bakıyor, belli ki kızgın, filmi izlemek istiyor çünkü.

— Bu kadar mı?, diyor Louise.

— Bu kadar. Bunu anlatmak istedim çünkü içimdeki suçluluk hissini ortaya koyuyor bu rüya.

— Humphrey Bogart benim eşim mi peki? Bogart kısa birisi değil miydi?

Gülüyor, kafa sallıyor.

— O mu değil mi bilmiyorum. Rüyalar her zaman karışıktır.

— Ben kabus görmüyorum, sadece zorlu bir müşterim var. Tecavüzcü. Savunulamayacak bir savunma tezi seçti. "Saçmalama aptal, kadında darp izleri var, kıyafetlerinde buldukları madde senin spermin." dedim.

Yüksek sesle söylediği "sperm" sözcüğü yüzünden kafedeki herkes dönüp onlara bakıyor, kimseden çıt çıkmıyor, ama Louise farkına varmıyor. Devam ediyor:

— "Kadına tecavüz ettiğini itiraf et işte. Jüri sana hayatta inanmaz. İnkar etmeye devam edersen dört beş yıl değil, on yıl hapis yiyeceksin."

— Louise...

— Efendim?

— Biraz daha kısık sesle konuşsana. Herkes bize bakıyor. Daha doğrusu herkes bana bakıyor.

Louise arkasını dönüyor. Tüm kafalar Thomas'a dönük, hepsi öfkeli

ve küçümseyici bakışlar. Hemen ayağa zıplıyor ve müşterilere doğru yürüyor.

— Herkes yaptığına bir son versin. Avukatım ben. Bu da hayatımdaki adam, bugün işte yaşadıklarımı anlattım ona, onu seviyorum, pazar günü evleniyoruz zaten.

Thomas'ın yanına oturup dudaklarına yapışıyor. Öpüşme sürüyor, ıslıklar, gülüşmeler hatta alkışlar duyuluyor. Louise Thomas'a acıyıp bıraktığında Thomas'ın yüzünde ablak bir gülümseme beliriyor.

— Hakikaten delisin sen.

— Sana deliyim.

ANNA VE YVES

Arzu, basit açıklamalara geçit vermez. Bir kedi farenin peşinden koşuyorsa, yalnızca farenin molekülleri değildir kedinin moleküllerini çeken. Anna, vücudunun Yves'in ellerini neden bu kadar sevdiğini anlayamıyor, bu, Yves'in ellerini Anna'nın vücuduna iten şeyin ne olduğundan çok daha karmaşık.

Çünkü Anna her şeye izin veriyor, her şey öylesine doğal ki. Utanılacak hiçbir şey yok artık. Yoksa ona hiçbir şeyi yasaklamamasının nedeni doğaya karşı gelinemeyeceği gerçeği mi? Bütün benliğiyle onun olduğu bir gece aniden endişelenip Anna fısıldıyor:

— Bir gün, hakkımızda bir roman yazarsan, bundan bahsetme.

— Bu dediğin nedir?

— Ne olduğunu gayet iyi biliyorsun. Bu işte.

Yves başını sallıyor, Anna'yı öpüyor. Neden endişe ediyordu ki? Zaten istese de nasıl anlatacağını bilemezdi.

Anna Yves'in kendisine duyduğu arzunun, kendisinin ona duyduğu arzu gibi olmasını sevmiyor. Bazı zamanlar Yves'in ona duyduğu arzunun doğrudan benliğine yönelik olmasını istemiyor, istiyor ki o zamanlarda onu "bir kadın olarak", "en temel haliyle" alsın, ellerinde

basit bir nesneye indirgesin, sekse susamış bir makine gibi kendisini kaybetsin. Zamanında onu çıplak gören bir sevgilisi –"biraz pislik bir herif", itiraf ediyor– "Kadın güzel bir şey ha." demişti, bu cümle Anna'nın o güne kadar duyduğu en güzel ifade biçimiydi. Yves aksine, bu ifade için herkesin aklına gelebilecek, basit, kamyon arkası sözü, beyaz atletli bir romantik dize diyor. Anna hemen yanıt veriyor:

— Neyse ne, ben çok seviyorum. Beni özgür kılıyor.

Sevişmeleri esnasında Yves adını da anarak açık saçık ve sevgi dolu sözcükler söylediğinde Anna'nın başı dönüyor:

— Bana Anna diye seslenmene bayılıyorum. Sanki yeni bir şeymiş gibi aklım başımdan gidiyor.

Anna bazen şiddet bekliyor. Isır beni, vur bana diyor. Yves memnuniyetle gerekeni yapıyor, tabii önce nasıl yapılacağını keşfediyor, ardından oyuna dahil oluyor. Sınırlarına çok çabuk ulaşıyor. Oynamayı o da istiyor, ama sahtelik oranı arttıkça kendisiyle birlikte arzusunu da kaybediyor.

Doyuma ulaştıklarında, bedenleri işbirliğine yanaşmadığında, birbirlerine olan iştahları yine de taze kalıyor. Anna boynundan öpüyor, Yves göğüslerini, ensesini, kalçalarını okşuyor doyuramadığı bu açlığa şaşkın bir vaziyette. Anna söyleniyor:

— Göğüslerim sarkıyor. Önceki hallerini görmedin ama şimdikilere göre öylesine güzeldiler ki. Azametli, evet tam sözcüğü bu, azametliydiler.

Yves dilinin altında dikleşen göğüs uçlarını yalıyor, dişliyor, adeta kapıyor. Artık genç bir kız göğüsleri değiller, zaten onu derinden heyecanlandıran da bu ya. Bazen Anna yatışıp uyuyakalıyor, suratındaki gülücük ifadesi o zamanlarda bile dudaklarından okunabiliyor.

Bir keresinde Anna üstünü giyinirken Yves onu tutup tekrar yatağa atmış, bacaklarını ayırıp cinsel organına bir öpücük kondurmuştu. Anna gülerek biraz mücadele etmişti. Sonra Yves giyinirken Anna sormuştu:

— Neden seninle olduğum şekilde Stan'la olamıyorum?

Üzüntülü ve samimiydi, acı çektiği belliydi. Doğru, her şey çok daha kolay olurdu o zaman. Yves gülmüştü. Bu tarz darbeler almakta şaşılacak bir kapasitesi vardı.

Anna'nın ergen bir kız gibi sıklıkla sorduğu bir başka soru da "Beni neden seviyorsun, beni neden bu kadar çok seviyorsun Yves?" sorusu.

Sırıtmıyor da üstelik. İstiyordu ki Yves'in ona karşı hissettiği sevgi derecesine göre etrafında ışık saçsın, buradayım desin, senin için buradayım Anna desin. Kalıcı olmalıydı: kendisine bu kadar soru sormayacak kilden bir golem kadar yoğun ve ağır. Hep birilerine ihtiyaç duyuyordu. Bazı zamanlar kendisini saprofit bitki ya da yaşama gücü bahşedilmiş bir parazit olarak tanımlardı.

Anna onu sonunda yalnız bıraktığında Yves evinde tek başına oturmayı seviyordu, Anna'yla görüştüğünde duyduğu hazzın getirdiği uyuşma hissinin tadını çıkarıyordu. Şayet bir randevusu, bir yemek sözü varsa işi ya da migreni bahane edip iptal ediyordu. Kulaklarında yankılanan notayı kimsenin unutturmasını, Anna'yla buluşmanın onu boyadığı renk tonunu kimsenin değiştirmesini istemiyordu.

ANNA VE LOUISE

Yün süvetere yüz avro, basit siyah bir yün eşarba neredeyse yüz avro daha. Yves bu kadar pahalı bir butiği pek görmemiştir hayatında. Anna hayatına girmeden önce, içleri boşa yakın, yarı sanat galerisi yarı salon, cansız mankenlerin üzerindeki hiçbir elbisenin, hiçbir eteğin, hiçbir montun ikinci bir eşinin olmadığı, ya da sıklıkla tek bir bedeninin olduğu ama ne hikmetse bunların bütün müşterilerin üstüne neredeyse tam oturduğu dükkanlara hiç uğramamıştı. Bu butiklerdeki kıyafetlerin hiçbir zaman yeni görünmemek gibi üstün bir özellikleri vardır.

— Yoo pahalı değiller, bak, hepsi yarı fiyatına, indirimdeler, diyor Anna.

Kıyafetler Anna için olmazsa olmaz bir tutku. Modayı yakından takip ediyor, oyunun kurallarını çok iyi biliyor ve trendleri birbiriyle kombine ediyor. Yves yürüyüş ayakkabıları ve eskimiş kalın tüylü kabanıyla yanında biraz manzarayı bozmuyor değil. Anna onu tepeden tırnağa giydirip "çarpıcı", şık bir adam yapmak isterdi. Daha şimdiden etkilemiş sayılır aslında: Bazı bazı hoş ayakkabılar, koyu renk gömlekler, önden pileli kumaş pantolonlar giyiyor. Anna'nın butikte

komplekssizce takındığı narsisizmi izlemek Yves'i sıkmaktan çok eğlendiriyor. Anna'nın bu kıyafet düşkünlüğüne, ödün vermek zorunda kalmayacağını umduğu bu "estetik" bağımlılığına kendisinin nereye kadar katlanabileceğini ölçmek istediğini düşünüyor Yves.

Anna çekici olmak istiyor, bundan da ne bugün ne de daha sonra yaşı ilerleyince vazgeçmek niyetinde. Altmışında zamanın adaletsizliğiyle dişiyle tırnağıyla mücadele eden o kadınları seviyor. Ölüm vakti gelene kadar yirmisinde görünmek istemeyi saçma bulmuyor doğrusu. Uyanık birisi. Öğle vakti Oberkampf Caddesi'nde Yves'in kolunda yürürken bir kız arkadaşına rastlıyorlar. Çok zayıf, hala genç ve sportif görünümlü bir kadın. Aniden güneş ışınları acımasızlaşıyorlar: Aydınlıkta, bulundukları açıdan kadının beyaz derisi eski ve narin bir parşömen kağıdını andırıyor. Anna ürperiyor. Anna nemlendirici krem almak üzere bir parfümeriye koşmadan önce kadına zor veda ediyorlar.

Yine bir gün Anna'nın yukarı çıkmak için vakti olmadığından ve kendi deyimiyle "beş dakikalık bir sevişme istemediğinden" aşağıda arabasında buluşuyorlar. Hemen yandaki kafeye oturup kahve içmeyi teklif ediyor Anna. Karmen kırmızısı rujunu çıkarıyor, alt dudağına sürüp dağıtmak için dudaklarını kapatıyor, sonuca bakmak üzere dikiz aynasına dönüyor sonra. Süslenmesi bitince Yves'e bakıyor.

— Bu arada, göz makyajımı da yapmamı ister misin?

Yves onu kusursuz buluyor, Anna ilave ediyor:

— Romy Schneider makyajını eşi ona dışarı çıkma teklif ettiği an yapıyormuş, hatta hemen aşağılarındaki restoranda öğle yemeği yemeye giderlerken bile.

Aynalar önemlidir. Yves'in evinde üç tane var: Birisi salondaki şöminenin büyük aynası, ikincisi banyo lavabosunun üstündeki küçük ayna, sonuncu ve üçüncüsü de yatak odasındaki dolabın kapağındaki devasa boy aynası. Anna'nın eve gitmesi gerektiğinde hepsi sırasıyla

rollerini yerine getiriyorlar. İlk olarak banyodakinde detayları kontrol ediyor, sonra yatak odasındakinde resmin bütününe bakıyor, son olarak salondaki aynada da genel denetimden geçiyor.

Yves, acaba bu süs merakı bir gün aralarına girer mi diye düşünüyor bazı zamanlar. Anna'nın babası haklı aslında: kusurlara aşık oluruz biz. Yves bunu çok iyi biliyor. Evinde heykeltıraş arkadaşından sipariş ettiği bir duvar aydınlatması var. Eser eline geçtiğinde, ilk önce hayal kırıklığına uğramıştı. Kötü bulmamıştı, ama beklediği gibi de değildi. Şimdilerde hoşuna gidiyor bu duvar aydınlatması. Bir yerlere kaybolmamayı başarıyor, duvarda gözle görülür bir yapıt işte. Aynı şekilde bir kadının da arka planda kaybolup gitmesini istemiyor. Tabii Anna bir duvar aydınlatmasından çok daha fazlası.

Anna iki elbise arasında karar veremiyor, birisi kısa, pembe ve yeşil renklerde, yetmişlerde Courrèges yapımı gibi duruyor, diğeri gri ve kırmızı karışımı, daha uzun, daha makul. Anna'nın yanındaki güzel sarışın kadın da aynı ikilem içerisinde.

Kısa olanı denedikten sonra "Gerçekten çok güzelmiş bu, ama işte giyemem, hoş, dışarı çıkmaya da cesaret edemem ben bununla." diyor.

"Alıyorum o zaman bunu," diyor Anna sırıtarak, "mahkemede giyerim artık, uzun siyah elbisemin altına."

ANNA VE YVES

Stan'ın Quinze Vingts Hastanesi'nde nöbetçi olduğu kimi geceler, Anna çocukları uyuttuktan sonra Yves, Erasme Caddesi'nde onu görmeye gidiyor. Anna iki kişilik bir yemek hazırlıyor ve bir gün Karl onları sarmaş dolaş yakalayacak diye ödü kopar vaziyette geceyi Yves'in kollarında geçiriyor.

Bir gece Anna Yves'i ebeveyn odasına götürüyor. Dolabın birinden üç tane tozlu ayakkabı kutusu çıkarıp birlikte mutfağa geçiyorlar. İçlerinde yüzlerce fotoğraf var. Yves'in ayakları altına, belki de Yves için tüm hayatını seriyor. Uzun zamandır bu kutuları açmamıştı.

Göğün mavisine doğru tüm bedeniyle salınan minik esmer kız çocuğunun ve babasıyla ona aşıkmışçasına dans eden gencecik kızın o olduğunu hemen anlıyor. Bir diğerinde bir İngiliz bahçesinin ortasındaki gölette kayığa oturmuş, üzerinde beyaz bir elbise var. Fotoğraf belki yirmilerdeki buhran dönemine dayanıyor. Yves kürekleri tutan adamı tanıyor. Bir yazar:

— Kayıkta seninle oturan Hugues Léger değil mi?

— Evet, o. Tanıyor musun?

— Çok değil. Kitaplarını çok severim, aynı yayıneviyle çalışmıştık.

— Bir yıl birlikte olduk. Hala arkadaşız. İstersen bir yemek ayarlayabilirim, ister misin?

Kutuları karıştırmaya devam ediyor, evlilik fotoğraflarını çıkartıyor, onların hakkında bir şeyler anlatıyor, ardından yorumluyor. Yves Anna'nın, onun önünde, onunla birlikte geride bırakacaklarının dökümünü yaptığını düşünüyor. Şu anda kendisinden beklediğiyse bu fotoğrafların canlandırdığı hatıraları unutturup yoluna devam edebilmesi için ona güç verecek sözcükleri bulması. Şu mutluluğuma bakar mısın, eşim, evim, çocuklarım, ailem, baksana. Hepsi burada, bu mutfak masasının üzerine serililer, hayatımın solan renkli yılları, hepsini sana veriyorum, hepsini senin için ardımda bırakıyorum sevgilim. Peki ya sen, sen bana ne veriyorsun? Söyle bana.

Anna "hiçbir zaman başaramayacağından" korkuyor. Bazen kendisini inandırmak için Jane Birkin, Romy Schneider gibi –sıklıkla aktris– hayatından birçok önemli erkek geçmiş kadınları düşünüyor, "birçok hayat" diyor Anna, sanki her erkek bir hayat ediyormuş gibi. Ona, evet senin de buna hakkın var diyecek rol modeller, örnekler arıyor. Çünkü buna ihtiyacı var.

— Biliyor musun bunu bazen başarabilmeyi çok istiyorum. Sıklıkla kendime: Şunu yap madem diyorum.

Yves kopuyor.

— Dediğini duydun mu? "Şu işi yap madem" dedin. "Şu işi yap-ma" geçiyor içinde.

Anna kendisini duymuştu. Bütün kararsızlığı bu sözcüklere yansımıştı. "Şu işi yap madem" ya da "yapma-dem". Tireleme ve bilinçdışının bir oyunu işte.

HUGUES VE YVES

"Hiç dostum var mı bilmiyorum. Bazen uyandığımda yaşımı hatırlayamadığım oluyor. Vaktinde evden çıkabileyim diye saatimi on dakika ileri aldım, ama artık bu dakikaları da göz önünde bulundurduğumdan bir anlamları kalmadı. Genel kayıtsızlık[29] nedeniyle küçük bir yayınevinden okumaya değmez bir kitap yayımladım diyebilmek için, *küçük bir yayınevi* adında bir yayınevinin, *genel kayıtsızlık* serisinden yayımlayacağı, adı *Okumaya değmez bir kitap* olan bir kitap yazmak isterdim. Bir keresinde bir kadın tarafından terk edilmiştim ve onun yattığı yerin yanında yatmak zorunda kalmamak için yatağı ortasından ikiye ayırmıştım. Ne zaman evden acilen çıkmam gerekse anahtarlarımı bulamam. Yatacağım zaman yastığım serin olsun isterim. Lamort[30] adında kendini şu sözlerle tanıtan bir adamla tanıştım: Lamort, la mort'un boşluksuzunu düşün. Cehenneme gideceğim. Tsunami'nin Endonezya kıyılarını su altında bıraktığı görüntüleri te-

[29] Fransızca orijinalinde "*L'indifference generale*" ifadesi geçerken, İngilizce çevirisinde bu ifade "*Complete Obscurity*", Tam Karanlık olarak çevrilmiştir. Biz orijinaline sadık kaldık (ç.n.).

[30] *Mort* sözcüğü Fransızca ölüm demektir. *La* ise sözcüğün artikelidir (ç.n.).

levizyonda en az on defa izledim. Basket ayakkabılarım, tenis ayakkabılarım, tırmanış ayakkabılarım (yalnızca iki defa giydiğim), bağcıklı yürüyüş botlarım, siyah mokasenlerim, siyah klasik ayakkabılarım, terliklerim, kauçuk tabanlı sandaletlerim ve sarı yüzme paletlerim var. Favori filmimin çok iyi bir film olmadığının farkındayım. Sık sık kendime 'ben olmasaydım dünyada ne değişirdi?' diye sorarım."

Yves, Hugues Léger'in ilk kitabı *Definition*'u elinden bırakıyor. Yazarın otoportresini anlattığı cümleleri birbirlerinden ayırıp düzensizce serpiştirdiği bin civarında art arda sıralanmış cümle. Önceki gün akşam Hugues kendini öldürmüş, evinde, ağzına sıktığı tek bir kurşunla. Anna birkaç günlüğüne Berlin'de, muhtemelen henüz bilmiyor. Yves *Liberation* için hemen bir ölüm yazısı hazırlayıp, taslakta başka bir yazı çoktan hazırlanmış olmasına rağmen bastırma sözü alıyor bir gazeteci arkadaşından. Yves o yazıda şöyle yazıyor: Hugues'ün, intiharı konu edindiği son kitabı *Otoliz* "açılmayı bekleyen bir vasiyet mektubudur" ve "arkadaşlarının onu yazarken görmeyi umdukları katartik kitap değildir; yazarın hala açması gereken yaratım alanını açacak kitaptır. Üstelik yazarın en bütünlüklü eseri olan *Otoliz*, var olmak için yazarın ölümünün loş ışığına ihtiyaç duymayacaktır, yazarın ölümü duyurulmasa da ben buradayım diyecektir."

Anna'nın umduğu yemek hiçbir zaman gerçekleşmeyecek, bugünkü sevgilisi dünkü sevgilisiyle hiçbir zaman bir araya gelmeyecek. Ama Yves, Hugues'ün kararlaştırılmış ölümünün set çekmeye çalıştığı bir arkadaşlık tohumunun filizlendiğini hissediyor içinde. Anna'nın zamanında sevdiği adamı tanımak için kitaplarını tekrar okuyor ve cümlelerinde karanlık bir zeka keşfediyor. Okuduğu cümlelerden birisi, *Définition'un* son cümlesi, onu çok duygulandırıyor: "Hayatımın en güzel günü geçmişimde kalmış olabilir." Anna'yla tanışmadan önce Yves de hayatının en güzel gününün geride kaldığını düşünüyordu. Ayrıca biliyor ki Hugues'ü yatağını ikiye ayırmak zorunda bırakan

kadın Anna. Ayrıldığınızda en az bir yatağı kurban etmeniz gereken kadınlardan çünkü o.

Anna Hugues'e bir yakınlıktan fazlasını besliyordu.

Bir keresinde "Hugues biliyorsun, zorda kalırsan her zaman birkaç günlüğüne gelip eşimle bana misafir olabilirsin. Hiç rahatsız da olmayız, misafir odamız var zaten." demişti.

Bir gece –iki yıl geçmişti üzerinden– elinde bir valizle kapılarını çalmıştı. Sevgilisiyle kavga edip, sokakta kalmıştı. Anna Normandiya'daydı, kapıyı Stan açmıştı. Kapının önündeki adama ne diyeceğini bilememişti. Onu tanımıyordu, Anna böyle bir davetten hiç söz etmemişti ve tabii geçen süre içerisinde Karl doğmuştu ve misafir odasını üzerine zimmetlemişti. Stan Anna'yı aramadan önce Hugues'ü eve buyur etmişti. Hugues alınmamıştı, Stan'ın ofise bir tulum açma teklifine rağmen gidip geceyi otelde geçirmişti.

Anna bu hatırayı Yves'e anlatırken sesinde özlem vardı. Hugues'ten kopmuştu, bunu pişman bir sesle söylemişti, birbirimizi farklı şekilde, gerçek bir arkadaş gibi tekrar tanımak için bir fırsat olabilirdi, demişti. Ama aslında şunu söylemek istemişti:

— Yazık. Hugues o gün bizde kalsaydı başka türlü bir ilişkimiz olabilirdi.

Yves cümlenin muğlaklığına güldü. Anna'nın sevişmek sözcüğü yerine neredeyse her zaman "ilişki" sözcüğünü kullandığını iyi biliyordu.

ANNA VE THOMAS

Anna Le Gall'la olan seanslarının sayısını hiç hesaplamadı, ama Le Gall sayfanın tepesine 1000 sayısını konduruyor. Bu çok fazla. Yves hesaplamıştı, bu verdiğin parayla kendine tam donanımlı güzel bir Porsche alabilirdin demişti. Yanılıyordu: Thomas, İtalya'da La Spezia yakınlarında bir köyde küçük bir ev almıştı o parayla.

Anna ne hakkında konuşmak istediğini biliyor, Simon'un görme problemi üzerine konuşacak. Kardeşinin bir gün kör olacağı fikri onu dehşete düşürüyor. Simon'un eşinden ve çocuklarından bahsediyor. Sonra bu durum aşık olduğu erkeğin başına gelse, sevdiği erkek tarafından görülmediğini hissetmenin, bu çok ihtiyaç duyduğu aynanın kırılması durumunun getireceği yürek darlığından söz ediyor. Narsisizmin bencilliğinden utanç duyuyor.

Önceki gün yaptığı Freudcu dil sürçmesini konuşmak istiyor sonra. Karl ve Léa ile yürüyorlardı, Yves onlara eşlik ediyordu, ilk defa çocuklarla hep birlikte öğle yemeği yiyeceklerdi. Çocuklarıyla olduklarında Yves hiçbir zaman bir aşık gibi davranmıyordu, bir arkadaştı sadece. Anna onun hayatında kapladığı alanı henüz açıklayamamıştı çocuklara ve eşine, Yves sıklıkla bunu başarabileceğinden şüphe du-

yuyor. Anna her türlü sevgi ve ilgi jestinden sakınıyor. Karl önde, bir döşeme taşından diğerine zıplayarak koşuyor, Léa ise ikisinin arasında, ikisinin ellerinden tutmuş ve neşeyle bağırıp dans ediyor. Léa'nm Yves'i her görüşünde peyda olan bu coşkusu Anna'yı tedirgin ediyor: Kızı, annesinin sevgilisinin rol yapmak durumunda olduğu bu açık edilmemiş, onay görmeyen birlikteliğe razı olabilirdi. Léa birden ellerinden kurtulup arkada gördüğü bir oyuncak dükkanının vitrinine bakmaya gidiyor. Anna Léa'yı paylıyor:

— Hadi geç kaldık hem açız bak. Hadi acele et Nora!

Nora mı? Anna canı sıkkın, yüzünü yana çeviriyor, sonra toparlanıp:

— Daha hızlı Léa!

Nora. Bunu dediğine inanamıyor. Kızına, küçük kız kardeşinin adıyla seslendi, işte sonunda babası, annesi, kız kardeşi ve erkek kardeşleriyle gezintiye çıktıkları çocukluğuna indi. Léa pek aldırış etmişe benzemiyor, hala ağırdan alıyor.

Anna tüm akşam boyunca yaptığı dil sürçmesini düşünüyor. Gerekçesini buluyor, Yves'e açıklıyor, ardından da Le Gall'e.

— Yves'le olduğum zamanlar bir anne gibi davranamıyorum.

— Hmm. Ama konuştuğunuz kişi Yves değilmiş değil mi?

— Hayır.

— Léa'ydı değil mi?

— Evet.

— O halde Léa'nm ve Karl'ın yanında bir kadın olamıyor da olabilirsiniz. Bunu kendinize yasaklıyorsunuz.

Anna sessizce duruyor. Le Gall az önce tezinin, dil sürçmesi açıklamasının aksini iddia etti. Le Gall'in doğru noktaya parmak bastığını düşünüyor.

— Belki de onları korumaya çalışıyorum.

— Ya da kendinizi korumaya çalışıyorsunuz, kendinizi.

Le Gall'in araya girdiği çok nadirdir. Yalnızca başka, makul ve zengin bir çağrışım yakaladığında yapıyor. Dağarcığından "çünkü" sözcüğünü çıkarmaya çalışıyor. Nedeni ve etkiyi tanımlamak onun işi değil. O yalnızca gerçekleri ortaya koymakla sınırlıyor kendini. Bazen tek yaptığı söyleneni tekrarlamak oluyor. Bir seansta Anna şu sözleri yumurtlamıştı:

— Yves'le olursam hayalini kurduğum hayatı yaşarım.

Thomas tekrarlamıştı:

— Evet. Kurduğunuz hayalin hayatı. Kurduğunuz hayalin.

Le Gall'e "Stan beni bir anne yaptı, Yves ise bir kadın." demişti.

Le Gall bunu formülizasyon olarak adlandırıyor: Yani hayatı bir özdeyiş haline getirmek, onu cümleye indirgemek. Bazı faydaları var. Anna "doğru sözcükleri bulmaya" bayılıyor. Ama doğru sözcüğü bulmak, anlamak mıdır? Hayvanların sözcüklere ihtiyacı yoktur. Thomas Le Gall bazı zamanlarda dil felsefesinden şüphe duyuyor, ama gerek dil gerekse başka bir şeyin felsefesinden şüphe duymak felsefe yapmanın ta kendisi değil midir zaten?

STAN VE YVES

Sponsorluk, şirketlerin imajını iyileştirir ve maliyeti vergiden düşülür. İşte bu iki sebep yüzünden bir su arıtım şirketi, tarihi bir dokusu olan Marais Bölgesi'ndeki bir konağı Heisberg Kongre Merkezi'ne dönüştürüyor. Orada bazı konserler, buluşmalar ve sergiler finanse ediyor. Heisberg Kongre Merkezi'nin konferans salonu bugün siyaseten doğru[31] "Yabancı" temalı ortak bir konuşma yapacak üç yazara ev sahipliği yapıyor. Üç yazarın da metinleri özel olarak sipariş edildi ve Carnets Heisberg Yayınları tarafından verje kağıda, in octavo[32] formatında limitli sayıda ve numaralandırılmış olarak basıldı.

Stan gecikti, acil bir keratit[33] sorununu halletmek zorundaydı. Uzun süredir bir konferansa katılmamıştı, ama çocuklar bu gecelik büyükanne ve büyükbabanın yanındalar, Anna ise psikanaliz semineri için

---

[31] Siyaseten doğruluk, farklı dil, din, kültür ve cinsiyetten kişileri incitmemek amacıyla, özenle kullanılan ifade, düşünce ve uygulamaları tanımlamak amacıyla kullanılan bir terimdir (ç.n.).

[32] Bir kitap basım formatıdır. Bu formatın uygulandığı kitaplarda kağıt ardı ardına üç defa ikiye katlanır ve böylece birbirine bitişik sekiz sayfayla elde edilir (ç.n.).

[33] Kornea iltihabı (ç.n.).

Verneuil Caddesi'ne gitmişti, bu boşlukta, merakı Stan'ı çeke çeke konferansa sürüklüyor. Bisikletini Picasso Müzesi'nin yakınlarına kilitliyor ve konferans binasına kadar koşuyor. Ufak, kütüphane masasında duran gözlüklü sarışın kız kısık sesle cevap veriyor:

— Evet efendim, başladı. Evet, birkaç yer var. Hayır, Yves Janvier'nin henüz sırası gelmedi. Gürültü yapmadan üst kapıdan girebilirsiniz efendim.

O sırada dinleyiciler alkışlıyorlar, Stan kapıyı itiyor ve konferans salonunun olabildiğince yukarılarına oturuyor. Sahnede ayakta bir adam var, Yves Janvier, okuyor:

— 1. Merhaba. Bu metnin adı Yabancı Haberler, bununla birlikte "Haber" kategorisine yabancı. 2. Yabancı haberler 78 maddeden oluşmaktadır, bu sayı oldukça makul ve üzerinde iyi düşünülmüş bir sayıdır, ayrıca yazımı esnasında her maddesinde "yabancı" sözcüğünün bulunması koşulu gözetilmiştir. 3. Bazı durumlarda yabancı sözcüğü yabancı kadın anlamına da gelebilir. 4. Aynı şekilde yabancı sözcüğü çoğul olarak da kullanılmış olabilir. Bu durumda sonuna bir *s* takısı alacaktır. 5. Fransızcada çoğul sözcüklerin sonuna *s* takısı koymayan kişiler bu yabancılardan birisi olma şerefine erişmişlerdir.

6. Yabancı sözcüğü bir sıfat ya da ad olabilir, ama hiçbir koşulda birinci grup bir fiil değildir, yani düzenli değildir. 7. Eğer "yabancılaşmak" diye düzenli bir fiil olsaydı şöyle çekilirdi: Yabancılaşıyorum, yabancılaşıyorsun, yabancılaşıyor. 8. Neye yabancılaşabiliriz? Bu konuda bir fikrim yok. 9. Yabancılaşmak fiili neden

bu adam demek anlattığın o aklını allak bullak eden adam hatta senden sonra evliliğimizden sonra başka hiçbir adam beni bu kadar etkilemedi demiştin ama baksana şuna anna felaket bir tip değil mi bu yves janvier baksana genç değil bir kere biraz kel evet haklısın benden daha kel ve daha yaşlı değil uzun da benden doğru kırışıkları ki çizgiler de daha az

geçişlidir ki? Ayrıca, kendine yabancılaşmanın kendine yalancılaşmayla benzeşmesi ilginç. 10. Exodus'ta şöyle yazar (23:9): Yabancılara zulmetme; sen yabancı kalbi nedir bilirsin, çünkü Mısır topraklarında bir yabancıydın sen de. 11. Son bir alıntı daha: "Ben bir adamım ve insana dair hiçbir şey bana yabancı değildir." Bu cümle de Terentius'dan (M.Ö. 185; M.Ö. 159); bu sözü on üç yaşımdayken sarı bir not defterine not almıştım. 12. On üç yaşındaki o çocuk, şüphesiz, şimdi bana bir yabancı gözüyle bakardı. 13. Çocuğa otuz yedi yaşında bu yabancıya dönüşeceğini söyleseler kesin dehşete kapılırdı. 14. Gerçi ona ben bile bir yabancı gözüyle bakıyor olabilirim (oysa sakınımlı) 15. Bugünkü bedenime bile yabancıyım, otuz yedi yaşında harap olmuş bir bedenle neler olur artık. 16. İnternette bir arama motoruna "yabancı" yazdım ve karşıma ilk çıkan Albert Camus'nün Yabancı'sı oldu. *ama hafif bir göbeği var gibi buradan çok net göremiyorum saçları yağlı ve dağınık alnı parlıyor her halükarda senin tipin değil bu adam anna bu çok ilginç her bakışımda daha iyi anlıyorum bu adam senin tarzın değil anna sesi evet sesi iyi ve huzur verici hakkını vermeliyim anlattıklarını da dinleyeceğim altı üstü yirmi dakika zaten iyice odaklanacağım yok bu adam seni etkilemiş olamaz hiçbir numarası yok üstelik bu saçma metin hiç akmıyor ne kadar şakşaklansın diye yazılmış ve kibirli bir metin bu salon nasıl da dinliyor ona rağmen ne kadar zorlama bir metin bu her maddesine basitçe yabancı sözcüğü entegre edilmiş çok basit bir metin gerçekten ve az önceki kendine yabancı kendine yalancı kısmı ne kadar bayağıydı öyle tabii ki sevmiyorum bu tip adamları kendini bir halt sanan bazı yaratıcı insanları sanatçıları sevmiyorum elbette Paul Valéry olsaydı böyle mi olurdu şimdi orada ya da Aragon ya da Villon kaç kişi var ki bunlar gibi üç kişi altı üstü üç kişi peki ya biz amfide kaç kişiyiz on beş sıra desek*

17. "Bugün annem öldü." Yabancı'nın ilk cümlesi. Nasıl bir duygu hep bilmek istemişimdir. Ya da dünden beridir bilmek istiyorum sadece. Bilmiyorum. 18. Aramada ikinci "hit" ise "Yabancı Fransızlara Destek Kuruluşu" oldu. 19. "Yabancı Fransızlar" ifadesini biraz yabancı buldum ben. 20. Bir "yabancı Fransız" yabancı olmak için Fransa'ya yabancı bir yerde ne kadar süre geçirmelidir? 21. Bu süre "Fransa'ya yabancı" birinin Fransız olması için gerekli zamandan daha mı kısadır? 22. Şunu unutmayalım ki her Fransız soyuna yabancıdır. 23. Soy sözcüğü kulağıma aşırı derecede yabancı geliyor, ama yine goy kadar da değil. 24 "Yves Janvier" sözcükleri de akıl almaz derecede yabancı geliyorlar bana. 25. Yabancı. Yabancı. Yabancı. Bu sözcüğü size yabancı gelene dek tekrarlayın 26. Mobutu sözcüğü, Lingala Dili'nde yabancı demektir. 27. 1965-1997 arası Kinshasa (ve Zaire) diktatörü Mareşal Joseph-Désiré Mobutu bu nedenle *her sırada on sekiz koltuk olsa iki yüz elli eder yarısı dolu en fazla yüz yirmi kişi var hadi yüz otuz olsun yazar başına otuz kişi düşer tıka basa dolu bir sınıf şu adamın yabancı yalancı oyununu dinlemeye gelmiş bay yves janvier siktir git ne kadar çok dinliyorsam seni o kadar çok siktir git başarısız bir yazarsın hiç adının bahsini duymadım ta ki anna bahsedene kadar ah annam benim biricik aşkım seni anlayamıyorum neyin peşinden koşuyorsun bir bak sevgilim hayatımın aşkı hangi mitin hangi hayalin hangi düşün peşinden koşuyorsun bu adamın tek yaptığı sözcükleri sıralamak ve konuşurken kendisini dinlemek Camus'nün Terentius'un omuzlarına binmiş kendisini bir dev sanıyor peki bu salondaki entelektüel mastürbasyon neye yarıyor düşünelim bakalım bugün bir yazar ne kadar para kazanıyor bu gecelik iki yüz avro olsa az mı çok mu bir fikrim yok hadi üç yüz olsun üç yazara toplam bin avro eder ha bir de birden üç yüze kadar numaralandırılmış limitli sayıdaki ufak kitaplar var*

yabancı bir generaldir. 28. Sonra "yabancı cisim" diye bir şey var. 29. İçinde "yalnız sağ yanında iki kırmızı delik var" diye bir dize geçen şiirde, sözü geçen kişinin (bir asker, genç, başlıksız) vücudunda iki yabancı cisim bulmamız muhtemel. 30. Hatta bu akşam taktığım gözlükler bile bir yabancı cisim. 31. Ama yine de dünya onlar olmadan bana çok yabancı görünürdü. 32. Vücudumuz birçok yabancı cisim barındırır: bakteriler, virüsler ve organların fauna ve floraları. Hepsini birleştirseniz tenis topu büyüklüğünde bir hacimleri olur. 33. Kanserin aksine, bu yabancı cisimler bir bakıma kanser parçaları olmalarına rağmen bozulmuş gelişim hızlarıyla bizim en iyi dostlarımızdır. 34. Yabancı, dostumuz, en yakın arkadaşımız da düşmanımız olabilir. 35. Yaban yabancı anlamına da geliyorsa, o zaman yabancı, yabanı seven, yani yabancıyı seven anlamına gelmez mi? 36. Hadi bunu bir yabancıya anlatmayı deneyin bakalım. 37. Yani bir tek

programda yazıyordu iki bin de kitaptan gelse bunun üzerine salon kirası sonra pazarlaması toplamda dört bin avro eder her dolu koltuktan otuz avro devlete gitse vergilere gitse tam bir rezalet harbiden tam rezalet aaa ama sponsor şirket var şirketin vergi masraflarından düşülebilir bir organizasyon bu ve bazı sersemleri bir nevi tedavi ediyor ama bu su arıtım şirketi değil mi yazarlarla haşır neşir olup kültürel aydınlanma yaşadıklarını sanıyorlar hatta belki de sinema yıldızlarıyla karşılaşmayı umuyorlardır maden şirketinin müdürünün dansçıları vardı burada aman ne kadar postmoderndi öyle aynı bokun laciverti işte 34. maddeye geldi toplamda 78 taneydi üçte birini çoktan geçmişiz madde sayısı belli metinlerin avantajı da bu işte ne kadar kaldığını anlayabiliyorsun hiç yoktan yoksa haksızlık mı ediyorum kıskanıp sinir krizlerine gireceğime kendimi metne versem beğenir miydim ki anna anna öyle zekisin öyle çekicisin ki çok hoşlanıyorum senden geçen yıllar daha da körüklüyor sana

yabancı dil bilen bir yabancıya, çünkü bazı yabancılar birden çok yabancı dil bilebilirler. 38. Bazen bizim dilimizde konuşan ve yabancı olmayan insanlara nazaran yabancı dilde konuşan bazı yabancıları kendimize daha yakın hissedebiliriz. 39. Hiçbir yere yabancı olmak istemiyorsan yabancı dil öğrenmek gerekir derler. 40. Şöyle bir deyiş vardır ki çok yanlıştır: İngilizce biliyorsan Londra'da kendini yabancı hissedersin, İtalyanca bilmiyorsan Milan evin gibidir. 41. Alpler'in doruğuna atılan bir adımın beni yabancı bir ülkeye taşıyabileceği fikri beni her zaman etkilemiştir. 42. Ama beni daha çok etkileyen bir şey varsa o da ülke sınırının birkaç metre ötesindeki çocukların yabancı bir dil konuşmalarıdır. 43. Bazen kendimi kendi ülkemde bile yabancı hissederim. 44. Belli ki Fransızlar'ı birer yabancı gibi görmeyi öğrenmem lazım. 45. Yabancı ülkelerde gördüğümüz at gözlüklü vatanseverlerden utanç duyduğumuz bugünlerde kim içimizde bir vatan sevgisi kaldığını iddia edebilir ki? *olan tutkumu yüzlerce insanla tanışıyorsun en son Weiszbrot vardı mesela o piç Weiszbrot'la dans etmiştin senden hoşlandığı çok belliydi ama umurunda olmamıştı peki neden bu adam bunun olayı ne ki tamam şık birisi sesi neşeli ve dostça bunlar kabul karışık yapıda daldan dala atlayan kafa yormayan bir metin hiç fena değil dinleyiciyi elinden tutuyor ve düşünmeye sevk ediyor ama o kadar da yormuyor sonuçta böyle bir metin yazmak kolay değil bir de sipariş üzerine olduğunu düşünürsek kolaylıkla dinleniyor üstelik tam tadında ne aşırı edebi ne aşırı iddialı ben de biraz ayıp ettim ben de önyargılı diyelim daha çok mobutu maddesini bilmiyordum mesela o iyiydi gayet belki klavyemin başına geçsem yeterli zamanım da olsa bu metni ben de yazardım ama zaten yazarlığın sırrı da burada gizli belki de herkese onu yazabileceğine inandırıp okuru ele geçirmekte gizli peki ya ben neden yazmayı bıraktım evet hikâyeler yazmayı şiirler yazmayı sana şiirler yazmayı*

46. Gittiğiniz bazı ülkelerden sonra dünya çok daha yabancı gelir. 47. Bazıları için tüm dünya yabancılardan ibarettir. Mesela Lüksemburglular için. Aynı Los Angeles-Chicago seferinde iki tane Lüksemburglu bulursanız, emin olun aynı ailedendirler. 48. Bazı toplumlar yabancıların varlığının farkında bile değiller. Örneğin Amerikalılar, Godard'ın da dediği gibi, bu yabancıların gerçek bir adları bile yok. 49. Amerikanca gibi yabancı dillerde sözcükler hep pişmiş yemek isimleri ya da "la vie en rose" gibi klişe deyişlerden ibaret gibime geliyor. 50. Belli başlı alanlara yerleşmiş yabancı sözcükleri incelediğimizde çok şanslı olduğumuzu düşünüyorum, ya microsoft Word yerine mikroyumuşak pencere içinde açılmış Sözcük programı deseydik? 51. Amerika'da yabancı filmler kendilerine özel bir kategoride ayrıca ödül alıyorlar. Bu konuda Billy Wilder acımasızca şu sözleri bile söylemişti: "Kimsenin aklına gelmeyecek konularda birkaç sahne çekelim. En İyi Yabancı Film dalında

neden bıraktım aşkım hiç de fena değillerdi hatırlasana kısacık bir şarkı yazmıştım sana biraz acemice basit bir şeydi doğru tekrar bir gözden geçirmem gerekirdi karl ve léa üstüne yemin etmiştim yapacağıma ama hiçbir şey yapmadım hayır zerre bir şey yapmadım zaman hepsini yuttu hepsini tüketti ama henüz her şey sona ermedi henüz imkânsız değil karl'a diyebilirim karl hadi sen daha ufacıkken anlattığım bütün hikâyeleri matmazel fare zylliboum'ları derleyip bir kitap haline getiriyoruz derim léa'dan da çizimler için yardım alırız annen de yardım eder annen çok iyi yazar biliyor musun annenle belki sana bir kız kardeş ya da erkek kardeş de yaparız hatta evet anna haklısın o sihrin uçup gitmesine izin verdim bu benim suçum tembellik rutin hiçbirisi bir bahane olamaz hayatında sürprizler bekler insan masana ceplerine buzdolabına zarflar bırakacağım şiirler yazılı içlerinde eskisi gibi yürüyüşlerimize çıkarız gece yarısında sokak banklarında krepler yeriz başka

Oscar Ödülü'nü almayı çok istiyorum." 52. Yabancı dilde Fransızca bir sözcüğe rastlamak o dili bana daha az yabancı yapmıyor, ama o sözcüğü Fransızca değilmiş gibi hissettiriyor. Örnek vermek gerekirse "déja vu"nün İngilizce'de, "fauteuil"ün Almanca'da olmasını verebiliriz. 53. Frank Sinatra'yı düşünüyorum: "Strangers in the night, exchanging glances, strangersinthenight... vs. sonrasını hatırlamıyorum. 54. Stranger, Fransızca'da yabancı demektir. 55. Fransızca'da yabancı anlamına gelen étranger sözcüğünün ilk harfindeki şapka, estranger sözcüğündeki s harfinin zaman içinde yitmesinden ötürü sözcüğün ses özelliklerini korumak için konulmuştur. Sözcük eskiden estranger'ydi. 56. Dolayısıyla yabancı anlamlarındaki iki sözcüğü kıyasladığımızda étranger sözcüğü stranger sözcüğüne nazaran daha yabancıdır. 57. Bunun yanında İngilizce foreigner sözcüğü de yabancı demektir. 58. Stranger'la Foreigner arasında tek fark vardır, foreigner yabancı bir ülkeden gelen kişiye denir, stranger ise tanımadığımız kişiye.

şeyler yaparız bulacağım ben bir şeyler anna anna anna hayır olamaz ikinci sıradaki kadın sen değil misin ensenden saçlarından elbisenden tanıdım seni buradasın kafasını bana doğru çeviriyor kalbim sıkışıyor anna canım yanıyor seni göremiyorum gülümseyişini hayal ediyorum çünkü gülümsüyorsun biliyorum ona gülümsüyorsun belli belirsiz bir nezaketle bir hayranlıkla yok hayranlıkla değil de gururla neredeyse tedirgin seni tanıyorum bütün bunların hepsini bu bakışı çok iyi biliyorum ve o konuşuyor herkes için senin için okuyor gitmeliyim kimseye görünmeden gitmeliyim bir hırsız gibi uzaklaşmalıyım buradan boynuzlarımla bir puşt gibi çekip gitmeliyim hem de ne puşt nefes almakta zorlanıyorum buradan çıkmalıyım sendeliyorum kapıyı itiyorum gıcırdıyor–erkenden mi çıkıyorsunuz bayım?– evet gidiyorum kusuruma bakmayın ben evet çıkış şu tarafta değil mi teşekkürler

59. Ayrıca bir de outsider vardır. Camus'nün yabancısı bir çevirisinde İngilizce'ye The Outsider olarak da aktarılmıştır. 60. Ya da yine aynı şekilde alien sözcüğü de bu anlamdadır. Her ne kadar Fransızca'da etobur bir dünya dışı canlıyı çağrıştırsa da, bazen "yabancı" anlamında da kullanılabilir. Sting'in şarkısının da dediği gibi, "I'm a legal alien in New York". 61. Fransızca yabancı anlamındaki tek bir sözcük için dört tane İngilizce yabancı anlamlı sözcük, buyurun size yabancı dillerin ne kadar anlaşılabilir olduğuyla ilgili bir örnek.

bu gerçek olamaz nefesim kesildi sonunda dışarıdayım sonunda dışarıdayım bir duvara yaslanabildim yere oturuyorum nefes alıyorum nefes bu bu gerçek olamaz nefesim kesildi sonunda dışarıdayım bir duvara yaslanabildim yere oturuyorum nefes alıyorum nefes alıyorum bunu bana neden yapıyorsun anna neden yapıyorsun ne kadar salağım canım yanıyor kalbim patlayacak gibi hissediyorum neden buraya geldim ki bunu nasıl düşünemedim neden anlayamadım neden anlayamadım anna bunu neden yapıyorsun bana annam

62. Hayatımdaki tüm kadınlar, hayatımdaki tüm kadınlar olmadan önce birer yabancıydılar. 63. Bazılarının yabancılıktan tanıdıklık tarafına geçmesi aylarca sürmüştür. 64. Şüphesiz isterdim ki bir süre daha yabancı kalsınlar. 65. ...

Yves duraksıyor, bir yudum su içiyor.

O sırada Turenne Caddesi'nde Stan, fark etmeksizin eşinin arabasının önünden geçiyor ve bir taksi çeviriyor.

Yves bir an Anna'ya doğru dönüp konuşmasına devam ediyor.

— 65. Yabancı başlığı altında senden bahsetmek için geriye sadece on üç madde kaldı. 66. Beni mutlu eden şey senin de bildiğin üzere bana yabancı olmaman. 67. Ayrıca, hayatının hiçbir evresinde bana yabancı da olmadın. 68. Ama bir parçan direniyor, bütünüyle

tanınmayı reddediyor yabancı kalmak için mücadele ediyor ve ben o yanını seviyorum. 69. Çünkü ben, işte bu yabancı kısmınla seninleyken kıyasıya bir mücadeleye girişiyorum, çok gizemli, alt edilemez, içinden taşan ve mutluluk saçan bir tarafın bu. 70. Aşk için, yabancı dilin ana dilimize getirdiği rengin dengi olacak bir şey bu. 71. Neredeyse tüm yabancı dillere geçmiş bir "je ne sais quoi" işte. 72. Yürüyüşün, bazı davranışların bir anda yabancı geliyor bana. 73. Göğüslerindeki ve omuzlarındaki kıvrımlar yabancı geliyor bir anda. 74. Sesin telefonun öbür ucunda bazı zamanlar farklı tınlıyor. 75. Güve otu esanslı parfümün, teninin baş döndürücü kokusu, hepsi yabancı geliyor. 76. Benim gidiş yoluma tamamen yabancı, kıvrak zeka ürünü dolambaçlı düşüncelerin öylesine temiz ve keskinler ki. 77. Sendeki yabancılığı Fransızca'da karşılayacak yabancı anlamlı bir sözcük bulunamaz. 78. Belki de işin sırrı içimizdeki bu yabancılığı daima korumaktır.

Metin burada son buluyor. Sonlara doğru Yves metnin bittiğini belli etmek için sesinin şiddetini azaltıp ritmi yavaşlatıyor. Dinleyiciyi selamlıyor, salon alkışlıyor, ışıklar yeniden açılıyor. Ardından Heisberg Kongre Merkezi'nin müdürü sonuna birkaç bir şey ekliyor. Salondakiler ayağa kalkınca Anna Yves'e doğru gidiyor, koltukların olduğu bölümden neredeyse koşarak iniyor, gülümsüyor ve elinden tutuyor.

— Yabancım benim, diyor Yves.

Erasme Caddesi'nde Stan taksi ücretini ödüyor. O esnada Picasso Müzesi'nin önüne bağladığı bisikleti aklına geliyor.

STAN VE ANNA

Anna eve döndüğünde saat çok geç. Yves'den biraz evvel ayrıldı ve üzerinde onun kokusu var diye korkuyor. Gerçi Stan'ın kuşku dolu davranışlarına önlem olarak her zamanki kokusunu ona veren markadaki sabunu, çıkmadan önce aldığı duşta kullanmak üzere temin etmişti. Fikri kendisi ortaya atmış olmasına rağmen gerçekleştirme aşamasında onu işlevsel bulduğu kadar bayağı da buldu. Yine de kendisini özenle sabunladı.

Stan bilgisayarın başında.

— Daha yatmadın mı? diye soruyor Anna şaşırmış bir halde.

— Hayır, *Archives of Ophthalmology*[34] okuyordum. Fuchs lekesine neler yapabiliriz diye bakınıyordum. Seni bekliyordum.

— Beklemene gerek yoktu. Seminerden Sarah'yla yemeğe kaldım.

Stan tek sözcük etmiyor. Anna'nın yalan söylemesine gerek yoktu. Çünkü tek soru dahi sormayacaktı zaten. Eşinin bakışlarıyla yüzleşmemek için gözlerini ekrana dikiyor.

Anna şefkatle onun saçlarını okşuyor. On yıl evvel kendisiyle Stan'ı tanıştırdıkları gün geliyor aklına. Ortak arkadaşları şakasına şöyle demişti:

[34] Göz ve göz hastalıkları alanlarındaki gelişmelerin yayımlandığı aylık bir dergi (ç.n.).

— Bir eş arayan siz Bay Stanislas Lubliner, tanıştırayım, bir koca arayan Bayan Anna Stein.

Anna gülerek protesto etmişti, ama Stan ona baktığında, iki gözünü bir an bile ayırmaksızın kuvvetlice ve yumuşakça elini sıktığında anlamıştı: Evet, bu adam eşim ve çocuklarımın babası olabilir. O gün mutlu bir geleceğinin olacağını ve ona açılan kapıyı araladığını sanmıştı.

Stan onun için zaruri bir geçitti, aşılması gereken bir ırmağın üzerinde basıp geçilebilecek bir taş parçasıydı. Aile kozasının içinden çıkmak için ondan faydalandı ve Stan'ı sinir bozucu bulan annesi bunu içgüdüsel olarak biliyordu. Damadı en ezeli düşmanıydı, çünkü Anna kendisiyle ilişiğini kesmek için ona bel bağlamıştı. Anna bu akşam, neredeyse kırk yaşında, kendisini hala aşması gerektiği ırmağın üzerindeki o taşta hissediyor.

Ayakkabılarını kaldırıyor, kıyafetlerini dolaba yerleştiriyor bir robot gibi. Yves'in kollarındayken yaşadığı mutluluğun ardından, Erasme Caddesi'ndeki yuvasında da huzuru ve mutluluğu bulduğuna şaşırıyor. Kendisini dengede hissediyor, işte bu, dengede hissetmek böyle bir şey. Yves'e şöyle demişti:

— Seninleyken yürüyorum, ilerliyorum, ama dengede değilim, daimi bir dengesizlikteyim.

O da Anna'nın çizdiği resmi kabul etmiş ve şöyle cevaplamıştı:

— Bu normal. Yürüdüğümüz zaman hiçbir anlık görüntü sabit değildir. Eğer sabit bir pozisyon istiyorsan, kımıldamamalısın.

Anna:

— Eşimleyken herkes bana birinci sınıf bir yolcu gemisinde olduğumu söyler.

Yves, onu bir şezlonga uzanmış, ailesi etrafında, deniz kıyısından yükselen kara dumanı izlerken hayal etmekte güçlük çekmiyor, üstelik Anna bir daha asla kıyılara demirlemesi gerekmeyecek bir gemide. Yves hayatın gerçekten lüks bir geminin ahşap güvertesine benzeyip

benzemediğini düşünmüştü bir keresinde. Sonra Anna da Yves'i eşiyle kıyaslamıştı, birisi bir yatı bonkörce emrine sunarken diğeri bir kayıktan el sallardı. Kafasında çizdiği resim Yves'e zalimce geliyor, ama haksız da değildi.

— Bir iki direkli yelkenli için yolcu vapurunu terk etmek iyi bir fikir mi emin değilim, diye eklemişti Anna.

Stan Anna'yı bir şeylerle ilgilenirken seyrediyor. Karısını kucaklamak isterdi ama o bunu reddederdi, üstelik ona karşı takınacağı bu ikiyüzlülükten çekiniyor.

— Bir duş alacağım aşkım, günün teri üzerimde, kokusuna hiç dayanamıyorum, diyor Anna.

Stan gözlerini kaldırmıyor.

— Gayet güzel kokuyordun aslında.

Anna cevap vermiyor. Üzerindeki sabun kokusunu meşrulaştıracak duşunu alacak.

STAN

Stan yaşlı. Bu düşünce zihnini delip geçiyor. Bu sabah aynada yüzüne bakarken, bir anda kendini tanıyamadı. Belki de bu Anna çıktığında, kapı yüzüne kapandığında oldu, emin değil. İlk defa, bir gün Anna'nın geri gelmeyebileceğini düşündü. Pencereden uzaklaşan eşine baktı, ardından montunu aldı ve dışarı çıkıp Jardin des Plantes'a kadar yürüdü. Büyük Sera'ya girdi ve işte bu noktada, girişe çok da uzak olmayan taş bir bank üzerinde oturuyor. Avuç içini eski bir dostun kırışmış elini tutar gibi dev incir ağacının yaşlı kabuğuna koydu, ama kabuğun buna tepkisi soğuk, pürüzlü ve nemli kalmak oldu, ardından ağaççа ekledi: "Yaşlısın."

Anna ona yalan söyledi. Bu söylediği yalanla da çekip gidebileceğini düşündü, hepsi bu. Ama gözlerinde Stan'ın tanıyamadığı bir ışık vardı, Anna'ya adeta ihanet eden bir kaytarıştı bu, çünkü o hiçbir zaman yalan söylemek istemezdi. Bakışları bir şeyler itiraf etmeliydi, onun adına konuşmalıydı ve Anna'nın utanmadan gidebilmesi için Stan'ın bunu fark etmesi gerekiyordu. Çıkarken sıklıkla yaptığı üzere onu içinde hiçbir arzu barındırmayan bir öpücükle ödüllendirmiş ve biraz ilerleyince arkasını dönüp kısa bir süre el sallamıştı. Stan onu tut-

mamıştı, hiçbir karşılık vermeden öylece durmuştu, adımlarının sesi merdivende gitgide kaybolurken onu dinlemişti. Bu yepyeni gölge yüzünden bundan böyle her şey daha farklıydı; Stan bir dahaki sefere gözünü bile kırpmayacaktı, böylelikle Anna yalan söyleyebilecekti ve üstelik bu seferki gerçek bir yalan olacaktı, çünkü Stan bunu bilmeyecekti.

Stan su damlacıklarının devetabanının geniş ve kesik yapraklarından süzülmesini izliyor. Önceleri, yani Karl ve Léa'nın doğduğu günler, Anna, Pitié Hastanesi'ndeki gece nöbetlerinin bitimine onu çıkışa karşılamaya gelirdi. Gelmeden beraberinde getirdiği bir termos kahvenin yanma bir elmalı turta ve birkaç kruvasan alırdı ve Büyük Sera'daki bu bankın üstünde yerlerdi. Dışarıda bir bina yenileniyordu, çalışmalar yaklaşık iki yıldan beri devam ediyordu ve matkapla testere sesleri oturdukları banka, elmalı turtadaki elma ezmesine ve Anna'nın badem tadındaki öpücüklerine hiçbir zaman uzanamamıştı.

O sırada Buffon Caddesi'nde bir şantiye var ve rüzgar vinç gıcırtılarını buraya kadar taşıyor. Stan hayatın devam ettiğinin, şehrin henüz son halini almadığının ve devindiğinin, böylelikle de dünyanın değiştiğinin kanıtı olan bu çelik böceklerini seviyor. Dışarının havası bir camdan içeri sızıyor ve saçlarına doğru üflüyor, tıpkı bir kış başlangıcı gibi serin. Anna çoktan hastaneye varmıştır, kum tanecikleri ayağının altında çıtırdıyor olmalı, belki de hızlı yürüyordur, Stan onun koşuş biçimine bayılıyor; adeta büyük bir su kuşu. Stan şelalenin gürültüsüne, ispinoz kuşlarının yaygarasına kulak veriyor, havuzdaki çin sazanlarına ve hareketsiz kaplumbağalara bakıyor. Seni seviyorum Anna diyor içinden, bunu bugün sana söyleyeceğim, bu akşam, beni dinleyeceksin ve gözlerini kapatacaksın. Gözlerini kapatmanı istiyorum.

	YVES VE THOMAS
Eşi, Estelle Le Gall, Oğlu, Thomas Le Gall, Kızı, Jean ve Danielle Mousseau-Le Gall, Torunları, Esther, Alice, Aurèle ve Just, Acı kaybımız **Pierre LE GALL** Saygıdeğer Milli Eğitim Müfettişi 15 Kasım 2008 tarihinde henüz seksen bir yaşında hayata gözlerini yummuştur. Dini seremoni çok sevdiği yakınları ve ailesinin katılımıyla La Roche-sur-Yon'da Saint Louis Kilisesi'nde gerçekleştirilmiştir. Bu ilan tanıyanlarına vefatını bildirmek ve acımızı paylaşanlara teşekkür etmek için verilmiştir. Eşi, Jeannine Nordmann, Oğlu, André Nordmann,	5, Franciscains Cad. 83600 Frejus **Francis JANVIER** 15 Kasım 2008 tarihinde seksen üç yaşında ebediyete intikal etmiştir. Kendisi Azelay Mezarlığı'nda eşinin küllerinin yakınına defnedilmiştir. **Annie JANVIER** **Kızlık soyadı GUERRIN** Kızı, Lise Janvier-Butel, Oğlu, Yves Janvier Torunları, Julie, François, Eliette, saygılarını sunar bu eşsiz çifte "En karanlık zamanlarımıza onlar ışık tutacaklar." Alfred de Vigny. 12, Herold Cad. 75002 Paris

ANNA VE YVES

Kilisenin avlusunda Yves, büyük ablasının önünde *Le Monde* gazetesinin seri ilanlar eki *Carnet*'yi tutuyor. Lise'in üzüntüsü kıyafetlerinden belli: Tüllü şapka, siyah tayyör ve siyah mont. Gözleri kızarmış ve gürültülü bir şekilde sürekli burnunu çekiyor. Yves dişlerinin arasından sessizce fısıldıyor.

— Lise bu salakça Vigny alıntısı ne demek? "En karanlık zamanlarınıza onlar ışık tutacaklar."

— *Alın Yazısı*'nın bir mısrası, diye cevaplıyor Lise terslercesine. Sen ne beklerdin Desproges'dan ya da Pierre Dac'tan bir alıntı falan mı?

Yves omuzlarını kaldırıp gazeteyi sallıyor.

— Peki, "bu eşsiz çift" bölümünü nereden çıkardın? Bu bahsettiğin çiftin bizimkiler olduğuna eminsin değil mi?

— Kesinlikle, bizimkilerden bahsediyorum, diyor Lise.

Sesi bir fısıltı halinde, ağzı tülün arkasında tükürük saçıyor.

— Ne düşündüğümü biliyorsun Lise. Ne düşündüğümü çok iyi biliyorsun hem de.

— Ah evet. Biliyorum. Hem de çok iyi biliyorum.

Lise kardeşi sussun istiyor, ama sinirini sonuna kadar zorlayacağını

da biliyor, o yüzden sanki babasının Yves'i duymasından korkuyormuş gibi, siyahlar içinde dört adamın kiliseye taşıdığı tabutun yanından uzaklaşıyor. Yves de onu takip ediyor.

— Evet, bizim şu "eşsiz çift" hakkında neler öteceksin bakalım? Hala bizi Disneyland'da falan mı sanıyorsun? Babamı sevmiyordu, onu geri zekalı buluyordu, hatta yüzüne de söylemişti gözümüzün önünde, hayatı boyunca ona çok çektirdi ve öldüğünde yine de babam oturup başında ağladı.

— O annemiz, bunu söylemeye hakkın...

— Her şeye hakkım var benim. Korkunç insanlar da çocuk yapıyorlar.

— Dilediğini söyle. Umurumda değil, çok umurumdaydı sanki.

— Evet dilediğimi söylerim ben.

— Çocukların önünde kısık sesle... konuş...

Lise başka hiçbir şey söylemiyor. Bakışları erkek kardeşinin yanında sessizce duran esmer kadına yakışacak türden değil.

Anna anlıyor. Uzaklaşıyor, içlerinden kimseyi tanımadığı ve kimsenin de onu tanımayı istemediği ufak kalabalığın içine karışıyor. Hiçbir kuzen gelip ona selam vermiyor ya da nedir ne değildir merak etmiyor. Aile, oğullarının partnerine karşı mesafeyi koruyor, evden genç yaşta kopan ve bir daha dönmeyen kötü evlat muamelesi yapılıyor.

Anna yanlış yapmıştı. Bu matem gününde Yves'in yanındaki yerini duyurmak, güzel olmak ve Yves'i onurlandırmak istemişti oysa işler beklediği gibi gitmemişti. Ama bu muhalif ilgisizliğin içinde kendisini haddinden fazla şık ve makyajlı hissetti, işte o an görünmez olmak istedi. Bir de bunların üzerine Yves onu yalnız bırakmıştı. Bir aile istemeyen Yves'deki öfke aslında bir aileye sahip olduğunu belli ediyor, Anna'nın dahil olamadığı bir aile hem de.

Yağmur yağmaya başlıyor. Doğuda, Azelay'ın arduvaz çatılarının üzerinde bir gökkuşağı boyuyor gökyüzünü. Eğer dini bütün kardeşi

David burada olsaydı gözlerini mavi gökteki prizmadan uzaklara çevirir ve Yüce Yaratıcı'nın dünyayı bir başka büyük tufanla sınamamasına duyduğu minnetten ötürü *Zokhere haBrith*[35] duasını ezberinden okurdu. Sonra Rabbi Shimon Bar Yo'hai'nin –tanrı onu kutsasın– Tanrı'yla insanların anlaşmasının simgesi *kechet*'nin, yani gökkuşağının belirişini izlemeyi yasakladığını ve hatta *Zohar*'ın bir bölümünde buna dair el yazması bir not olduğunu hatırlatırdı ona. Ama Anna artık Tanrı'ya inanmıyor, Tevrat'ın bir yerlerinde acaba su kayağına karşı ya da posta pullarının arkasındaki yapışkanın koşer olup olmadığıyla ilgili bir şeyler yazıyor mu umurunda değil. İnancını kaybeden bir Yahudi'ye "sorulara boğulmuş" denilir, zira dünya sorulardan ibarettir. Anna cennete ve meleklerine meydan okumaksızın gökkuşağına bakıyor.

Gotik kiliseye giriyor, topukları döşeme taşlarında takırdıyor, şiddetlice, koyu Katolik azizlerin heykellerine bakıyor, rengarenk vitraylar Hz. İsa'nın çilesini yansıtıyor, Bakire Meryem'in kucağındaki bebek İsa'ya anaç bir bakış attığı büstüne ve nefe baktığında devasa stükodan çarmıha gerilmiş İsa figürünü ve *Iesvs Nazarenvs Rex Ivdaeorvm*[36] yazısını görüyor. Sunağın önündeki, siyah kadifeyle kaplı tabutun üstü zambak demetleriyle, gülle hazırlanmış çelenklerle bezenmiş ve çevresinde beyaz şamdanlar yakılmış. Yves de artık Tanrı'ya inanmıyor, ama inanmadıkları Tanrı tam olarak aynı değil. Anna acı buhur kokusunu ve çiçeklerin insanı kendinden geçiren kokusunu bir arada içine çekiyor, başı dönüyor, nefin arka taraflarına doğru bir sıraya oturuyor, titriyor, bir üşüme alıyor bedenini, çok üşüyor.

Kendini yabancı hissediyor. Buraya gelmemeliydi. Buraya ait değil. Baba için kimse kadiş okumayacak, *Yitgaddal vèyitqaddesh sh'meh rabba, Bè'alma di vèrah khir'outeh,* kimse ne yasından giysilerini yırta-

[35] Yahudilerin gökkuşağını gördüklerinde okudukları bir dua (ç.n.).

[36] Nasıralı İsa, Yahudilerin kralı (ç.n.).

cak[37], ne mezarına bir tek çakıl koyacak, ne de gömülene dek bir mum yakacak babanın odasında. Hayır Anna buraya ait değil, olmak istemiyor, istemeyecek de hiçbir zaman. Yves'e geri dönemez, kollarına sığınamaz. Her şey bir anda çok zor geliyor, hatta neredeyse imkansız. Çok farklılar, Yves kibar, kendisi ise Yahudi.

Ağlamak istiyor. Ayağa kalkıp kilisenin dışına çıkmak istiyor ama ayakları emirlerine itaat etmiyor. Sıcak bir erkek eli elini tutuyor ve dudaklarına götürüyor. Anna Yves'e sarılıyor, kederi çok büyük, dışına taşıyor, kollarında hıçkırarak gözyaşlarına boğuluyor, durmak isterdi ama üstesinden gelemiyor işte.

[37] Yahudi inancında kişi, birinci dereceden bir yakının ölümünde yas tutar ve yas tuttuğu süre boyunca giysilerini yırtar (ç.n.).

THOMAS VE LOUISE

Thomas en ufak bir acı hissedeceğini düşünmemişti. Analist, onun toprağın altında olması düşüncesini kafasına kazıdığı için babasının ölümüne kendini hazırladığını sanmıştı. Ama kırgınlık ve vicdan azabı karışımı dirençli bir üzüntü duyuyor. Yitirdiği babasını sevmezdi, babalık görevlerini nadiren yerine getirmiş bu adama adıyla, yani Pierre diye seslenirdi ve beraber vakit geçirdikleri gün sayısı iki elin parmaklarını geçmemişti. Gençliğinde Thomas soyadını annesinin kızlık soyadı Derenne'le değiştirmek istemişti. Sonra öfkesi üzüntü vermemeye başladı, sorun olmaktan çıktı. En sonunda kin bile duymaz oldu.

Bundan yirmi yıl önce "Pierre" telefonda ona, "Biliyorum acı çekiyorsun, biliyorum beni suçluyorsun..." dediğinde Thomas sırıtmıştı. Babasının duyabileceği şekilde yapmıştı üstelik bunu, genç yaşındaki analist, yüzleşmenin sonunun daha yakın bile olmadığının farkındaydı, "Üzgünüm Pierre. Haklısın: Hep seni suçlu buldum ve hala da seni suçlu buluyorum." demişti.

La Roche-sur-Yon istikametinde direksiyon sallarken Thomas onunla yüzleşmeye gittiğini biliyor. Eğer Stoacılar haklıysa, eğer in-

sanlar arasında aşk, hoşlanma, arkadaşlık hiçbirisi yoksa ve her şey bedense, eğer bütün hisler kendi içimizden doğuyor ve beslenip kök salıyorsa, o halde bu yolculuk ne kadar geç yapılmış olursa olsun boşa değil demekti.

Louise bütün randevularını iptal edip ona eşlik etmek istemişti.

— Burada benimle olduğun için teşekkür ederim Louise.

Louise tek söz söylemeden usulca başını omzuna koyuyor, parfüm kokusunu içine çekiyor. Gözlerini kapatıyor ve belini sarıyor. Üzerinde gösterişsiz siyah bir tayyör var, haritaya bakıyor ve yardımcı pilot taklidi yapıyor.

— Önce 30 numaralı çıkıştan sapmamız lazım, sonra da La Roche-sur-Yon/Noirmoutier istikametindeki ilk çıkıştan çıkıyoruz, diye mırıldanıyor.

— Bir kilometre sonra sola dönün, diyor beş dakikadır ses çıkarmayan navigasyon cihazı.

— Biz ne dedik, deyip iç çekiyor Louise. İtalyancaya ya da İspanyolcaya alamıyor musun dil seçeneğini, hiç yoktan dilimizi geliştirelim.

— Alınır. İstersen erkek sesi de var seçeneklerde.

— Beş yüz metre sonra D347'den sola dönün.

— Birilerinin yaşam için de bir navigasyon cihazı icat etmesi lazım, deyip gülümsüyor Louise.

Sonra hafifçe, genizden robotvari bir ses takınıyor:

— Bir hafta içinde bir sevgili bulun. Bir gün içinde sevgili bulun. Şimdi Thomas Le Gall'dan sola sapın. Bir ay içerisinde eşinizden ayrılın. Bir hafta içerisinde eşinizden ayrılın.

— Şimdi eşinizden ayrılın, diyerek gülümsüyor Thomas.

— Şimdi sola dönün, diyor navigasyon cihazı.

— Gördün mü?, diyor Louise.

Louise haritayı yerine bırakıyor.

— Babanı en son ne zaman gördün?

— Sekiz ay önce, sekseninci yaş gününde. Ondan önce on beş yıldır görmemiştim. Ama kızlarım büyükbabalarıyla tanışsınlar istedim. Öyle bir aile sırrı olarak kalsın istemedim, hayalet bir bağ gibi. İstemediler ama ben ısrar edip anlattım tanışsınlar diye. Ya yarın siz göremeden ölürse ömrünüz boyunca pişmanlık duyarsınız deyince sonunda ikna oldular.

— Bir kilometre içinde sağdan ikinci çıkıştaki dönel kavşaktan sapın.

— Kes be sesini. İşte kızlar kabul ettiler. Porte Maillot'da büyük cafcaflı bir restorandı, adım atmaktan tiksindiğim cinsten. Çok keyifli olmasam da buluşma yeterince mutlu geçmişti. Alice ve Esther babamı çok nazik buldular ve kuzenlerine bayıldılar.

— Ablanın çocuklarına mı?

— Üvey kız kardeşimin çocukları. Aurèle ve Just.

— Just?

— Haklısın, Just biraz garip bir isim. Cenazesine kızlarımın da gelmesini isterdim ama Glasgow'dan gelmeleri çok zordu.

Louise parmağıyla "La Roche-sur-Yon 15 km" tabelasını gösteriyor.

Thomas evet anlamında başını sallıyor.

— Yaşlı kasaba La Rochelle'in sevimli bir otelinde deniz manzaralı bir oda için rezervasyon yaptırdım. Cenazeden sonra hemen oraya geçeriz uyar mı?

— Harika. Gecelik izin aldım. Saint-Martin de Ré cezaevinde uzun sürecek, başa bela bir randevum var dedim. Yalan da sayılmaz.

— Seni nasıl tanıtayım? Louise Blum? Yalnızca Louise? Arkadaşım?

— Evet, Louise iyidir sanırım. "Arkadaşım" da uyar ne de olsa yanında arkadaşlık için bulunuyorum. Üstelik üstümdekiler de siyah, günün anlam ve önemine uygun yani.

— Elbisen çok güzel olmuş.

— Tayyör o öküz...

— D347 üzerinden ikinci sağa dönün, diyor navigasyon cihazı.

— Bak, diye ekliyor Louise.

Bir hareketle eteğini kaldırıyor. Bacaklarının en tepesinde gri işlemeli karmen kırmızısı dantelli külot gözüküyor.

— En seksi iç çamaşırımı giydim. Hatta şeyden... İndirimden aldım.

— Şahane, sevgilim. Babamın tabutunu görür görmez söylerim ona da.

Thomas ellerini onun dizlerine kaydırıyor, bacaklarını okşuyor ve geçişine izin vermek için aralanan bacakların arasından usulca yukarı doğru çıkıyor. Yavaşlıyor, araba da vites küçültüyor.

— Arabayı otomatik vitesli olanından kiralamakla ne de iyi yapmışım.

— Şimdi sağa dönün, diyor navigasyon cihazı.

Thomas cihazın söylediklerini yarım akıl yerine getiriyor. Elini ipeğin altına kaydırıyor ve uslu uslu duran Louise'in kasık kemiğine sürtüyor.

— Seni seviyorum, diyor Louise.

Parmaklar yolunu kaybediyor, Thomas da öyle.

— En yakın yerden U dönüşü yapın, diyor navigasyon cihazı sıkıcı sesiyle.

ANNA VE YVES

Aylardan kasım ve yaz hala Avrupa'nın güneyinde varlığını hissettiriyor. Floransa Fransa Enstitüsü Yves'i İtalyancaya çevrilen ilk kitabının tanıtımına çağırıyor. Yves uzun bir hafta sonu için Anna'yı da yanında götürüyor. Odaları aydınlık, balkon Arno Nehri'ne bakıyor. Anna nehre bakıyor ve bir anda dönüyor.

— Lütfen Arezzo'ya gidelim. Piero della Francesca'nın bir freskini[38] görmeyi çok istiyorum. Hamile bir bakirenin, Bizans usulü çizimlerdeki gibi ayakta, duygusuz, donuk bir ifadesi var. Bir eliyle karnını tutuyor, diğer elini de beline dayamış. Renkler çok canlı ve çizgiler fevkalade. Tarkovski'nin *Nostalghia* filminde kullanıldı. Hatırlasana, şair ve genç sarışın çevirmen yaşlı bir Volkswagen'de gidiyorlar. Gök delinmiş gibi yağmur yağıyor, gök kapkara, yol dolambaçlı ve tapınak bir tepenin doruğunda servilerle çevrili.

Yves filmi izlediğini düşünüyor ama sahneyi hatırladığından emin değil. Anna ısrar ediyor:

— Tapınağa vardıklarında bakire için bir ayin yapılıyor. Kız tek başına giriyor, şair kapı eşiğinde bekliyor. Çatı yıkılmış, Roma mimari-

[38] Piero della Francesca'nın Madonna del Parto freski (ç.n.).

sindeki tonozlar fırtınaya teslim olmuşlar. Yağmur kilisenin içine kadar giriyor, döşeme taşlarına yağıyor ama fresk bir duvar girintisinde, yağmurdan korunuyor ve etrafındaki yüz kadar mumla aydınlatılmış bir halde. Hatırlıyor musun?

Yves hatırlamak istiyor. Arezzo güneydoğu'da Toskana'da, Umbria sınırında, bir araba gerekiyor, kiralıyorlar.

Anna bir Toskana haritası satın alıyor, kilisenin ve freskin yerini bulmaya çalışıyor. Nafile.

Yves ufak bir araştırma yapıyor, bir saate nedir ne değildir öğreniyor.

— Anna sana kötü bir haberim var.

— Kilise mi kapalıymış?

— Yok, o değil. Senin yıkık çatılı kilisen Arezzo yakınlarında değil.

— Değil miymiş?

— Yok değil. Siena yakınlarındaki bir rahibe manastırı, adı San Galgano Manastırı. Öyle romantik bir yer ki *İngiliz Hasta* gibi birçok filmde kullanılmış.

— Uzak mı?

— Siena'nın güneydoğusunda, bir buçuk saatlik bir yol. Ama Tarkovski'nin filmindeki freski göremeyeceksin orada.

— O niye?

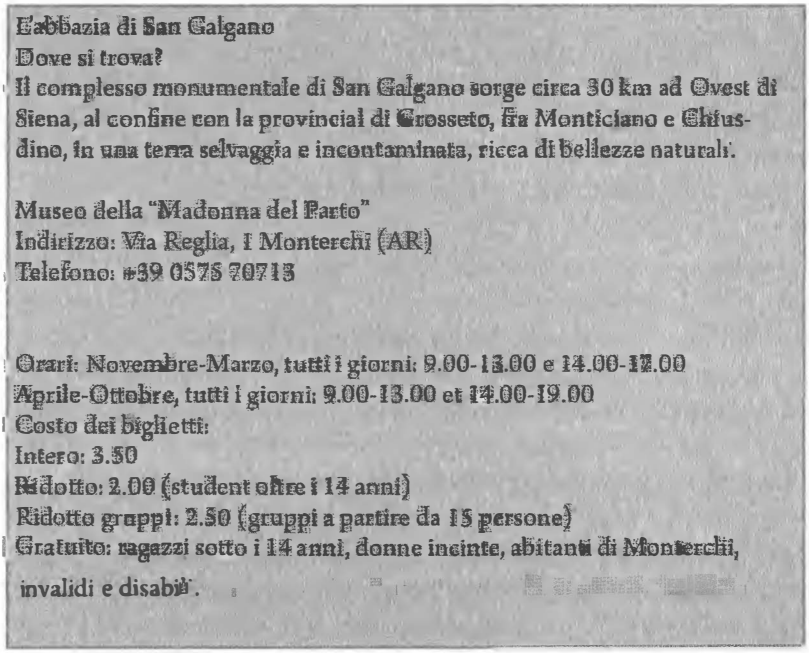
— Çünkü filmde gördüğün bakire hamile *Madonna del Parto.* Eğer onu görmek istiyorsan Museo de Monterchi'ye gitmemiz lazım, o da Arezzo'dan çok uzakta değil. Ayrıca yönetmen bu eserin iyileştirilmiş bir taklidini kullanmış filmde: Nostalghia Virgin'i. Bu bakire de bambaşka bir yerde, Toskana'da, San Pietro adında bir roman kilisesinin mahzeninde.

— Anladım. Hiçbir şey gerçek değil.

— Tarkovski o sahne için bütün bu parçaları birleştirmiş. Sinema dediğin böyle bir şey işte.

Anna bir an sessizce duruyor. Konuştuğunda sesi üzgün.

— Gördün mü, bu hikaye aynı ben. Hayalini kurduğum hiçbir şey aslında yok, gerçekten tam bir sinema.

L'abbazia di San Galgano
Dove si trova?
Il complesso monumentale di San Galgano sorge circa 30 km ad Ovest di Siena, al confine con la provincia di Grosseto, fra Monticiano e Chiusdino, in una terra selvaggia e incontaminata, ricca di bellezze naturali.

Museo della "Madonna del Parto"
Indirizzo: Via Reglia, I Monterchi (AR)
Telefono: +39 0575 70713

Orari: Novembre-Marzo, tutti i giorni: 9.00-13.00 e 14.00-17.00
Aprile-Ottobre, tutti i giorni: 9.00-13.00 et 14.00-19.00
Costo dei biglietti:
Intero: 3.50
Ridotto: 2.00 (student oltre i 14 anni)
Ridotto gruppi: 2.50 (gruppi a partire da 15 persone)
Gratuito: ragazzi sotto i 14 anni, donne incinte, abitanti di Monterchi, invalidi e disabili.

LOUISE VE THOMAS

Judith öyle korkmuştu ki ağlayamıyordu bile. Louise küçük kızını sakinleştirmeye çalışıyor ama Judith korkudan taş kesilmiş, tir tir titriyordu. Teker çocuk arabasına çarpmış, fren sesi yükselmiş, ama Judith'e hiç zarar gelmemişti. Kamyonet biraz ileride durmuştu, çocuk arabası dingilin altında ezilmiş, oyuncak bebek de caddeye uçmuştu. Sürücü hemen fırlamıştı arabanın dışına, siyahi dev gibi bir adamdı, Judith'in önünde diz çökmüş tekrarlayıp duruyordu: "Bir şeyin var mı? Bir şeyin var mı?" Judith'ten çok titriyordu üstelik.

Bir aralık ayı pazar günüydü, Louise'in, Judith ve Maud yanındayken Thomas'la buluştuğu ilk gündü, kızlar daha önce Thomas'ı hiç görmemişlerdi. Maud, Thomas Thomas diye sürekli söylendiğinde "ma tomato ma tomato" olduğunu keşfetmişti. Judith annelerinin arkadaşının babalarından daha çok beyaz saçı olduğunu keşfetmiş ve annesi duymasın diye bunu ablasının kulağına kıkırdayarak fısıldamıştı.

— O fısıldaşma neyin nesi Judith? diye sormuştu Louise.

Judith gülerek koşmaya başlamış ve yolu geçince dönüp ablasının da geçmesi için ona bakmıştı. Thomas bunun olacağını ilk fark eden-

di. Kollarını uzatmış ve çocuğu yakalayıp şiddetlice geri çekmişti. Sonra kolunu çok sıktığı için özür dilemişti. Canını yakmıştı, kız şikayet ediyordu. Kolunda morluk kalacaktı. Sürücü oyuncak bebeği kurtarmaya gitmişti, ezilmiş çocuk arabasını düzeltmeye çalışıyordu. Ama kırık dökük, tamir edilemez durumdaydı:

— Senin adın ne aşkım? Ben yenisini alacağım sana onun, hiç merak etme.

Thomas gerek yok deyip adama kamyonete kadar eşlik ediyor.

Jardin des Plantes'daki Grande Galérie de l'Evolution'a gideceklerdi. Ama Louise'in tüm enerjisi çekilmiş halde, sadece bir yerlere oturup bir kahve içmek istiyor. Thomas kızlara canları ne istiyor diye soruyor: Elbette çikolata. İyi fikir. Dört tane sıcak çikolata.

— Thomas hayatını kurtardı, diyor Maud kız kardeşine.

Ablasının söylediği sözcüklerden büyülenmiş Judith tekrarlıyor:

— Thomas hayatını kurtardı.

— Hayat kurtarmak ne demek anne?, diye soruyor Judith annesine.

Louise cevap vermiyor. Kızını kollarında nefes alamayacağı raddede sıkıyor. Gözlerini Thomas'a doğru kaldırıyor, sonra kapatıyor gözlerini, göz kapağında bir damla yaş parıldıyor.

Thomas sıcak çikolatasını usulca yudumluyor. Judith ve Maud kaşıklarla ve bardaklarında kalan sıcak çikolatayla oynuyorlar. Korku unutuldu; bir süreliğine. Ama korku Louise'in bedeninde daha yavaş yol alıyor. Thomas onun aklından geçenleri tahmin edebiliyor. Ya Judith ölseydi? Kuşkusuz onu terk ederdi. Yas bütün arzuların kökünü kazır, hiçbir aşk bu suçluluğun üstesinden gelemezdi. Bu kederli günleri kendisine ortak olacak Judith'in babasıyla aşabilirdi yalnızca, ondan başkasıyla olsun da istemezdi zaten.

— Teşekkürler, diyor Louise sonunda.

Thomas kafasını sallıyor. Hayatının bu birkaç dakikalık diliminde kaderinin bir yol ayrımına geldiğini fark ediyor. Anna'nın son sean-

sında kullandığı şu cümle aklına geliyor: "Yves kaderimde yazıyor mu bilmiyorum." Anna'nın ağzından çıkan sözcüğün anlaşılması güç, seçim özgürlüğüyle, kısmetin kaçınılmazlığı arasında bir şey.

Thomas kısmete inanmıyor; istiyor ki sözün ve eylemin kudreti varlığı şekillendirsin. Psikanalizin anlamı bu işte; analiz edilen kişiye hayatının başrolünü kapma gücünü katmak. Her şeye rağmen az evvelki kaza gerçekleşmiş olsun isterdi, sırf Louise'in sırtını yaslayabileceği birisi olabilmek, onun hayatındaki yerini sağlamlaştırabilmek için isterdi bunu.

Gençliğinde, değişkenliğini savunurdu kişilerin yazgılarının ve Tarihlerinin; Perec'in dediği gibi, Tarih büyük T ile. Filizlenen Marksist, Hegelciler'le yüz yüze gelmişti. Eğer Hitler 1931 yılında bir kazada ölmüş olsaydı, baştaki kuvvetler savaşçıl ve Yahudi soykırımına yönelik politikalarını ısrarla sürdürür müydüler? Stalinsiz bir Stalinizm hayal edebilir miydik? Troçki'nin yerini kim tutabilirdi ki?

Diğer düşünceler çalkalanıyor kafasında. Louise'in hayatında hangi yeri kaplayabilirdi? Kadınının bu döneminde bir sevgili gibi mi davranmalıydı? Yerine başka birisi konulabilir miydi? Thomas'ın hiçbir fikri yok. Kendisinden gizli planlanmış bir programdan şüphe duyuyor. Bir ayrılık hiçbir zaman yeni biriyle tanışmadan gerçekleşmemiştir. Gereklilikten daha çok rastlantılar ve olayların bir zincir oluşturacak şekilde uç uca bitişmesi vardır. Elbette ki bir ekosistemde aynı yuvayı paylaşmak benzerlikleri doğuruyor: Tüm büyük deniz yırtıcıları birbirine benzer, köpekbalıkları balığa, katil balinalar memelilere, plesiosaurlar da dinozorlara benzer. Ama insan doğal yaşama dahil olmaz, tarih de evrim değildir ve bu yüzden Thomas, materyalist ve bilimsel bir açıklaması olmayan bu soruya yanıt aramaktan vazgeçti. Kendisinin ya da Hitler'in yerleri başkaları tarafından doldurulabilir miydi, yani

ersetzbar'lar mı bilmiyor. Hayat hiçbir zaman bir yediğini bir daha önüne koymuyor diyelim gitsin.

Judith ve Maud sıcak çikolatalarını bitirdiler. Eve gitmek istiyorlar. Louise de öyle. Binlerce kelebeği ve büyük beyaz balinayı görmeye başka bir zaman gidecekler. Louise apartman kapısını açıyor, kızlar koşarak yukarı çıkıyorlar. Thomas'a doğru dönüyor Louise.

— Eğer Judith... Biliyorsun, hiçbir şeye takatim kalmazdı benim. Devam edemezdim. Hayatım dururdu.

— Hayır, işin kötü tarafı durmazdı da işte, diyor Thomas.

ANNA

Anna'nın satın aldıklarının bir kısmı
(8-21 Eylül 2007 arası)

36 beden ipek bir elbise, kenarları fermuarlı, pileli, gümüşi bej rengi, 129 avro.

Kahverengiye boyanmış sahte timsah derisinden bir çift iskarpin, 39 numara, kısa topuklu, 79 avro.

İşlenmiş pamuktan bir tünik, Small, bej ve zümrüt yeşili, boyundan ipli, V yaka, yakası ve göğüs altı işlemeli, esnek kumaş, 49 avro.

Small siyah pamuk bir elbise, navajo motifinde, kolları kısa ve düğmeli, geniş kesim, 99 avro.

Pamuklu kumaştan 38 beden bir elbise, yanardöner renkte, hafifçe daraltılmış, sivri uçlu yaka, "indirimde", 55 avro.

W27 L34 ölçülerinde düşük bel bir kot, Cenova mavisi, düz kesim, birisi bozuk para cebi olmak üzere diyagonal kesim beş cep, deri kemer halkaları, 89 avro.

Bir çift babet, boz kahverengi, ön kısmında ipekten minik bir lale, 39 numara, 69 avro.

İki adet ipek ve polyamid sütyen, 90C, birisi fare grisi diğeri kar-

men kırmızısı, beyaz dantel motifi, push up modeli, balenli, kopçalı, ayarlanabilir askılı, 34 avro. İki adet ipek ve polyamidden işlemeli tül kilot şort, 38 beden, birisi fare grisi diğeri karmen kırmızısı, bel kısmı işlemeli, 28 avro.

Şişe yeşiline çalan siyah bir trençkot, iki iç düğmeli, kuşaklı, siyah deriden geniş klapa, medium, 249 avro.

Siyah deriden bir çift sandalet, başparmak hizasında sahte taşlardan süs, 5 cm topuk, bilekten bağlamalı, 39 numara, 55 avro.

Bir adet tek parça mayo, T 38, karpuz kırmızısı, V şeklinde derin dekolte, göğüs hizasında düğüm şeklinde bağcıklar, 49 avro. Siyah pamuklu kumaştan bir tişört, işlemeli V yaka, *Rock n'Roll Animal* yazılı, 15 avro.

İki adet işlemeli tül külot (biri siyah diğeri grej rengi, 36 beden, % 66 polyamid, % 25 polyester, % 9 elastan, bel kısmı işlemeli, 38 avro. İki sütyen (biri siyah diğeri gri ve bej renklerinin karışımı renkte), 90 C, % 60 polyamid, % 35 polyester, %5 elastan, işlemeli, 48 avro.

Bir çift boz kahverengi deri bot, yuvarlak burunlu, dar ve yüksek boğazlı, diyagonal üst kesim, düz gövdeli ve bağcıksız, 38 numara, 219 avro. Pamuklu kumaştan çikolata rengi ceket, T 36, tek düğmeli, uzun kollu, şerit cepli, deniz mavisi deri apoletli, 99 avro. Bir çift kırmızı süet mokasen, ön kısmı belirgin beyaz dikişli, kısa topuklu, 38 numara, 39 avro.

%100 pamuklu kot etek, small, tebeşir rengi, fermuar üstü tek düğmeli, düğmeli kapaklı yama cep, önden ve arkadan kısa yırtmaçlı, 59 avro.

Kısa düşük belli bir etek, mavi pamuklu kumaştan, lacivert tülden fırfırlı, 36 beden, 119 avro.

ANNA VE YVES

Gece çöküyor. Anna gitmek için gerekli gücü bir türlü bulamıyor kendinde. Düşünceli bir şekilde başını Yves'in omzuna yaslıyor:

— Goy sevdiceğim.

Yves, Anna'nın seslendiği kişinin eşi olduğunu iyi biliyor. İroniyle birlikte sevgiyi de hissediyor.

— Ne var biliyor musun?

"Ne var biliyor musun?" dediğinde Yves gülümsüyor. Anna sorgulamalarında sıklıkla bu kalıbı kullanır. Yves de usanmaksızın her seferinde cevap verir:

— Hayır, Anna, bilmiyorum. Nedir?

— Yahudi olmam da hoşuna gidiyor.

Yves bu tespiti anlamsız bulacak ama Anna ekliyor:

— Yahudi olsan çok hoşuna giderdi.

Bu bir durum tespiti. Yves şaşırıyor:

— Yahudi olmadığım için pişman olduğumu mu söylüyorsun?

— Aynen öyle. Bir pişmanlık duyuyorsun ve bu pişmanlık üzerine temellendirmişsin kendini.

Yves cevap vermiyor. Anna devam ediyor:

— Yahudi olmak bir kimliktir. Eğer bir kimlik seçebilseydin bunu seçerdin.

Anna içtenlikle, herkesin Yahudi olmak isteyeceğini düşünüyor, özellikle de bütün yazarların. Yahudiler bilim, kitap insanıdırlar, tarih aktarıcılarıdırlar. Yahudiler çok sıkı çalışırlar, çocuklarına ellerinde ne varsa aktarmak ve dünyaya kalıcı bir şeyler bırakmak isterler, diyor. Protestanlar da bazen böyledirler, diye itiraf ediyor. Ama Anna arkadaşı Hugues Léger'in kitabını kız kardeşi Nora'ya anlattığında, Nora'dan aldığı yorum daha dün gibi aklında Yves'in. Nora adamın kitaplarının birisinden öylesine etkilenmişti ki ağzından "Adamın Yahudi olmadığına emin misin?" sorusunun kaçmasına engel olamamıştı.

Nora'nın hem istemdışı ırkçılığını keşfetmesi hem de önyargılarının ortaya dökülmüş olmasından duyduğu utançla kızarması için Anna'nın ona şaşkınlıkla bakması gerekmişti. Yves ise başını sallamıştı, sarsılmıştı ve biraz da kızgındı.

İçinde ona sataşma isteği belirmişti:

— Hayır, Nora, Hugues Léger Yahudi değildi. Yahudi olmak iyi bir kitap yazmak için önkoşul değildir. Aynı şekilde yeterli bir koşul da değildir. Sana berbat Yahudi yazarları saymamı ister misin?

Ama Yves Anna'nın kardeşini utandırmıştı. Bunun üzerine en bağışlayıcı renklerle süslediği ironik bakışıyla kendisini de tatmin etmişti.

Gelgelelim Anna hiçbir zaman rastgele konuşmaz. Doğruydu: Yves Yahudi olmak için mükemmel bir aday. Bir filosemit değil; yani Yahudi hayranı bir gayri Yahudi değil, ama Yahudi kültürü ilgisini çekiyor. Judaizm'i iyi tanıyor, birçok ayin, bayram biliyor ve klezmer müziği dinliyor. Almanca konuşabildiği için Yidce'ye de aşina, ama bu dili artık kim kullanıyor ki? Roş Aşana için Yves Anna'ya mesaj yollamıştı: *A gut yor.* Babası Hannover doğumlu olmasına rağmen Anna bunun "Mutlu yıllar" anlamına geldiğini bilmiyordu. Eğer Yves bir troçkist ve militan olduysa, bunun nedeni içgüdüsel antifaşizminden, haklarında etkileyici bir kütüp-

haneye sahip olduğu Yahudi soykırımı suikastçılarına duyduğu kinden kaynaklanmıştır. Bir de birçok Yahudi arkadaşı olduğu gerçeği vardı, Yahudi fıkralarına da düşkündü, en sevdiği fıkra "Alternatif"ti.[39]

Sonuçta Yahudi kadınlara istatistiklerin öngörebileceğinden daha çok aşık olduğunun bilincinde.

"Tamam, hiçbir zaman *Yılın En İyi Yahudi Yazarı Ödülü*'nü alama-

[39] Kitabın akışını bozmadan, bahsi geçen fıkrayı meraklı okurlarına aktarmak için yazar bu notu yazmayı gerekli görmüştür:

Günün birinde Moshe, köyünün hahamına gider ve ona "Haham, anlamını bilmediğim yeni bir sözcük duydum. "Alternatif". Neyin nesidir bu "alternatif", der.

Haham düşünür ve "Moshe yarın elinde şu nehir kıyısındaki ufak arazinin tapusuyla gel, o zaman sorunun cevabını alırsın", der.

Ertesi gün Moshe elinde tapusuyla gelir.

"Bu tamam" der haham. Ardından, "Şimdi de Radom pazarına gideceksin ve elinde bir iştahlı erkek tavşan, bir de ufak dişi tavşanla geri geleceksin." der.

Ertesi gün Moshe kafeste iki tavşanıyla geri gelir.

"Bu da tamam Moshe." der. "Şimdi beni can kulağıyla dinle. O nehir kıyısındaki ufak arazinin etrafını çitle çevireceksin, zaten toprağı yumuşaktır. Çitle çevirdiğin alana tavşanları salacaksın. Birkaç ay içinde yirmi tane tavşanın olacak, bunların yarısını pazarda satacaksın. O parayla hemen bitişiğindeki arazinin parasını çıkarmış olacaksın, onun da etrafını aynı şekilde çitle çevireceksin. Aynen böyle devam edip yıl sonuna kadar köprüye kadarki tüm arazileri satın almış olacaksın ve köyün en zengin adanu olacaksın. Ticaretine, yatırımlarına devam edip Brentsk köyüne kadar nehir kıyısındaki bütün arazileri alacaksın ve bu çevredeki en gözde adamlardan biri olacaksın. Sonra genç Sarah'yla evleneceksin, hiç inkar etme Moshe, ona nasıl baktığını gördüm, ondan bir kız bir erkek iki çocuğun olacak. Tabii bu sırada binlerce tavşanını yetiştirmeye ve onları Radom, Piotkrow ve Kativice pazarlarında satmaya devam edeceksin, zengin olacaksın, hem de çok zengin. Çocukların büyüyecekler, kızın Lublinli bir doktorla görüşmeye başlayacak, oğlun da Lodz'da derslere başlayacak. İşte o zaman Moshe...

İşte o zaman ne haham?

İşte o zaman nehir taşacak, hem de akıl almaz bir taşkın olacak, her şeyini kaybedeceksin, su topraklarını alıp götürecek, binlerce tavşanın boğulacak, kahrolacaksın, eşin bunu öngörememeni mazeret gösterip seni terk edecek, çocukların bile görüşmek istemeyecekler seninle, sonunda kendini içkiye vuracaksın ve meteliksiz bir dilenci olup çıkacaksın.

İyi ya haham. Ben hiçbir şey anlamadım. Bana "alternatif" ne demek onu anlatacaktın."

Haham düşünür ve şöyle der:

"Alternatif nedir biliyor musun Moshe? Alternatif ördektir."

yacaksın, ama hiç yoktan "En İyi Goy Romanı" ödülünü kazanmaya niye çabalamıyorsun?" demişti bir keresinde (Yahudi) arkadaşı.

Bütün bu nedenlerle Yves Yahudi olmadığı için pişman mı? Hayır derse Anna onun kendini inkar ettiğini düşünecek. Yves kendisine daha önce hiç sormadığı bu soruya uygun bir yanıt bulmak istiyor. Kendisi şüphesiz Galyalılar, Vikingler ve Gotların kestirilemeyecek oranlardaki bir karışımı, ama kendisi nereden geldiği belirsiz olana sahip olmanın tedirginliğini asla duymadı, örneğin bir şarabın yapım yerini bilmediğinde, fakat hiçbir zaman da kendisini olmadığı bir şey gibi göstermeye çabalamadı. Hayatını aidiyetin ve aile bağının reddi üzerine kurmuştu. Bazı zamanlar ana dilinin kendisine yabancı gelmesini seviyor. Anna'ya yanıt verirken kesin konuşmak istiyordu. Konuşma, Yahudi ya da daha beteri Filistin ve vadedilmiş (her zaman işgal edilmiş olarak tanımlamadığı bir sözcük) topraklara, terörizme kaydığında her zaman bıçak sırtındadır. Anna bu konuda öylesine hassastı ki bazen bütün yargılama yetilerini kaybediyordu. Bir keresinde ağzından bir "siz Fransızlar"ı kaçırmıştı, bu Yves'i öylesine sinirlendirmişti ki o da ağzından bir "Siz Yahudiler"i kaçırsa Anna onu terk ederdi. Yves atılıyor:

— İçtenlikle söylemek gerekirse Anna, Yahudi olmamaktan gayet mutluyum. Eğer Yahudi doğsaydım mutlu olmamı riske atmış olurdum. Bu bir şey olma yanılsaması fazlasıyla sarhoş edici. Öyle olsaydı başında kipası elinde "Yahudi olmaktan gurur duyuyorum" pankartı olan veletlerden birisi olabilirdim. Yahudi doğmanın gerçekten gurur duyulacak bir şey olduğunu mu düşünüyorsun? Fransız doğmakla gurur duyuyorum demekle aynı bok bu.

— Hayır. Aynı şey değil. Yahudi kültürü beş bin yıllık bir kültür.

— Bu masalları geçelim artık Anna: En fazla 2800 yıl. Üstelik artık Batlamyus ya da Sezar döneminde değiliz.

— Bu çocukların saklanmalarına, utanmalarına gerek yok.

— Konumuz bu değil. Yahudi olsun olmasın herkes Yahudi kültürüyle gurur duyabilir. Herkesin buna hakkı var ve belki de insan, aklının erdiği her şeyle gurur duyduğu gibi bununla da gurur duymalıdır. Misal, ben El Hamra'da dolaştığımda İslam kültüründen gurur duyuyorum.

— Bak sen? Dinlerin hepsini kucaklayan ekümenikliğin yılmaz bir savunucusu olduğunu bilmiyordum.

Haklıydı. Yves dini figürlerden nefret ediyordu, Yahudilere olan ilgisi de ötekilerden farksızdı. Kiliselerde her zaman yolunda gitmeyen bir şeyler vardır demişti Prévert. Ama o Yahudiliğin evrensel niteliklerini bilmek istiyor. Geçenlerde yabancıyla ilgili okuduğu metne bir bilgiyi eklememiş ve başka bir metinde kullanmak üzere özel olarak saklamıştı. İbranicede Yahudi olmak *leitgayer* olarak geçer, yani *ger* olmaktır, karşılığı yabancı olmaktır, çünkü Yahudiler Mısır Krallığı'nda yabancılardı. Yani başkası olma eğilimi Yahudi kültürünün ayrılmaz bir parçasıdır. Kuşkusuz, Anna onun gereksiz felsefe yaptığını, *leitgayer*'in basitçe misafir olmak, Yahudi misafiri olmak anlamına geldiği cevabını yapıştıracaktı. Ama *ger*'in İncil İbranicesindeki anlamı o kadar da tartışmaya açık sayılmazdı, onunla ilgili bir hahamla konuşmuştu: "Yabancı", nokta. Kutsal olan hiçbir şeye bu köksüzlüğün farkında olmaksızın ulaşılamaz. Eğer Levi'nin kabilesi[40] de bir toprağa sahip olma hakkını elinde bulunduramıyorsa, nedeni aynen buydu işte. Zaten din adamı, kendini tam olarak ait olduğu yerde hissetmeyen bir toplumun en canlı simgesidir.

İnançsız olmasına rağmen Yves de dünyayı tam olarak anlamak için bir Yahudi hissiyatıyla düşünmek gerektiğini söylerdi, yani hiçbir yere ait olmayan ve hiçbir şeye sahip olmayan birisi gibi. Lakin bunu Anna'ya daha önce söylediğine neredeyse emin ve kendisini tekrar etmeye hiç niyeti yok.

— Anna demek istediğim en basit şekliyle şu: Annemiz Yahudi diye

[40] Levi Strauss'un yaşayışlarını gözlemlediği kabile (ç.n.).

bizim de tam olarak Yahudi olduğumuzu düşünmek bir yanılsamadır. Yahudi doğmanın hiçbir anlamı yoktur. Çünkü kendi rızamızla Yahudi olma tasarrufumuzu elimizden alır.

— Al, yine safsata. Katliamları, işkenceleri Yahudi soykırımını hiçe sayan bir safsata hem de.

— Hiçbir şeyi hiçe saydığım yok. Ama Einstein'ın ve Freud'un Yahudi bilginler olduklarını söylemek Nazi mantığından farksız.

Yves, öfkelenmesinden Anna'nın hassas bir noktaya parmak bastığını anlıyor ve evet, eğer mitik bir soy tercihi yapması gerekiyorduysa o zaman belki olabilirdi. Ama başka seçenekler de vardı. Anna omuzlarını kaldırıyor, savaş istemiyor:

— Bu arada evet aynen dediğin gibi, Freud ve Einstein Yahudiler. Aman her neyse bunlardan sıkıldım, bunların konumuzla hiçbir ilgisi yok. Hala soruma cevap vermedin.

Yves hiçbir şey söylemiyor, bu kadar net konuşabilmesine şaşırıyor. Önceleri böyle tansiyonu yüksek durumlarda zihni bulanır, parazit görüntülerin istilasına uğrardı. On beş yaşında ailevi tartışmaları esnasında zihninde saçma sapan bir şekilde beliren bir Galapagos kaplumbağasının yumurta bırakması görüntüsü nedeniyle düşüncelerinin ucunu kaçırırdı. Haklı olduğundan emin olsa bile fikrini adam akıllı ortaya koyup savunamıyordu. Bunun bazı şeylerle yüzleşememesinden kaynaklı bir hastalık belirtisi olduğunu anlaması için epey süre geçmesi gerekmişti.

— Anna sana Yahudi olmadığıma sevinmemin son bir nedenini daha söyleyeyim. Eğer Yahudi olsaydım, bugün bir ilişkimiz olur muydu emin değilim.

Anna cevap vermiyor. Bir analiz sırasında Yves'in bir goy olduğunu söylediğinde, Thomas Le Gall'ın kendisine yönelttiği "Eğer Yves bir Yahudi olsaydı, ona yine de aşık olur muydun?" sorusu aklına geliyor.

Sus pus olmuştu. Le Gall taşı gediğine koyacak soruyu sormuştu.

Ama Yves'in goy olduğu gerçeği her şeyi kolaylaştırmıştı. Başka bir Yahudi'nin yatağına girmek ahlaksızca olurdu, sinagogun kutsal birleştirmesine ihanet anlamına gelirdi. Yves başka bir evrendendi, paralel ve egzotik bir evrenden. Onun dünyası kendi dünyasıyla öylesine az noktada kesişiyordu ki bu noktalar birleştiğinde evlilik cüzdanı üzerinde ufacık bir çarpı işareti bile oluşturmuyordu.

LOUISE VE ROMAIN

Süper lir kuşu adındaki kuş cinsi, dizel motorundan kaya matkabına kadar her türlü sesi taklit etme yeteneğine sahiptir. Bu öğle sonrası, Paris'in gürültüsünü kopyalamak için bir düzine süper lir kuşu yeterli olurdu.

Louise kendisini kuş gibi hafif hissediyor, havada asılı duran, aşık bir kuş o. Eğer Romain'i terk ediyorsa bunun sebebi yeniden keşfettiği bu hafiflik. Gökyüzünde sonsuz bir gri renk hüküm sürüyor, bazı bazı arsız güneşi ve bulutların şekillerini gizlemeyi başarıyor. Louise daha açık bir gökyüzü isterdi, Arjantin mavisi renginde. Beş yıl önce Buenos Aires'e gitmişti. Bu isim ona binaların arasından sızan mavi gökyüzünü hatırlatıyor.

Gördüğü birkaç mağazanın tabelalarında şunlar yazıyor: *Geleneksel Fırın, Gazete ve Loto Bayii, Crédit Agricole Bankası.* Taşra kökenli "agricole" sözcüğü hiç de kulağını tırmalamıyor doğrusu. Otobüs durağındaki reklam panolarının birinde Nicole Kidman'ın oynadığı bir Amerikan filmi afişi var, bir diğerinde ise sedan model bir Alman araba markası reklamı kayarak, Kore menşeli bir cep telefonu reklamına bırakıyor yerini. Louise Romain'i terk etmek için Paris'i bir uçtan bir

uca kat ediyor, o sırada da reklam panolarına bakıyor. Gökyüzünün parlaklığından, cıvıl cıvıl yapraklardan ve salınan dallardan güç alıyor. Afişleri, asfaltta çukur kazan işçileri, butikleri, elbiseleri ve yarım botları seyrediyor.

Makyajlı ve üzerinde kendisine çok yakıştığından emin olduğu siyah elbisesi var. Romain'in ona doğum gününde hediye ettiği sarmaşık ve sandal ağacı yağı kokulu parfümden sıkmıştı, bu orman kokulu parfüm onun için çok değerliydi. Hazırlanmak için neden bu kadar çok zaman harcadığını bilmiyor, oysa olabildiğince sade ve gösterişsiz olması daha uygun olurdu. Bütün bunlara onun için mi kendisi için mi katlandığını merak ediyor.

Saint-Germain Bulvarından yukarı istikamete yol alırken kafelerin teraslarından ona bakan erkekler olduğunun farkında. Paris sokaklarındaki bütün kadınlar ona şu anda erkeksi bakışlar fırlatıyor olmalıydılar.

Romain'i terk ediyor şu anda. Onu aslında terk edeli epey zaman olduğunu söyleme cesareti bulacak kendisinde. Ona aralarındaki bağın koptuğunu göstermek için yürüyor Paris sokaklarında, Louise'i Romain'e bağlı tutan tek şey çocuklardı, ama bu elbette ki yeterli değildi. Kendisini daha fazla onun tarafında göremezdi. Kollarındayken duyduğu mutluluğu artık hissedemez olmuştu.

Louise kafasında bir liste tasarladı, çizgiler çizip kolonlar oluşturdu. Bir Amerikan şehri yerleşim düzenine uygun kareler çizdi. Bir sütun *Romain'i terk etmek için.* Bir sütun da buna *karşı. Romain'i terk etmek için* sütununa "seni hala seviyorum" yazdı. Aslında daha çok "onu zamanında sevmiş olmamı seviyorum"du bu, şekerli bir kahvenin bittikten sonra bıraktığı tat misali. *Karşı* sütununa da "seni artık sevmiyorum" yazdı. Ya da "onu sevmeye devam etmeye yetecek kadar sevmiyorum"du bu.

Devamında "bazı zamanlar gülüş tarzın, sıkıldığın zamanlardaki

o İngiliz'i andırışın, kekremsi mizah anlayışın, bazı zamanlar griye dönen yeşil gözlerin, uzun ince ellerin" gibi birçok maddeyi sıralayabilirdi listede. Ama evet ve hayır tarafları aynı sözcüklerle dolardı o zaman; bir zamanlar hoşuna giden ne vardıysa bundan böyle tamamı hoşuna gitmeyen tarafa kaymıştı. Onu baştan çıkarmış bu neredeyse dişi büyü artık hiçbir şey ifade etmiyordu; bundan böyle şiddet bekliyordu. Eskiden onu heyecanlandıran ürkek dokunuşları artık sadece öfke katsayısını artırıyordu; çünkü artık doyumsuzluktu beklediği.

Louise farklılıklarını da kaleme almıştı. Sinemada Romain her zaman en arkada bir yer seçerdi, Louise ise ekranın hemen önünde olmayı severdi. 30, 31, 53, 27 ve 21 no'lu otobüslere binmişlerdi, Romain oturabilecekleri iki kişilik bir yer bulabilmek için akıl almaz stratejiler geliştirmişti. Oysa Louise ayakta olmaktan mutluydu. Franprix'de, Carrefour'da, Monoprix'de alışveriş yapmışlardı, Romain sepeti kusursuz ürünlerle doldurmuştu, tek bir ezik çilek, ellenmiş ekmek almamıştı. Louise bunu hiçbir zaman beceremezdi. Ekmek az mı pişmiş çok mu pişmiş, Irak Savaşı gerekli mi değil mi ve odanın boyası iyi mi kötü mü gibi konularda tartışmışlardı; Romain her seferinde alttan almıştı, ona göre önemi yoktu. Louise ne önemli ne değil bilmiyor.

Evet, Louise listeler hazırladı, bu onun hayatı düzene koyuş biçimi.

Biçilmiş çime alerjisi olmasına rağmen, Romain'le birlikte Lüksemburg Parkı'nın yakınlarındaki biçilmiş çim kokusunu sevmişti. Passerelle des Arts'ın altından süzülen teknenin sirenini, eteğini kaldıran rüzgarı sevmişti. Ne soğuğu ne de Blanche Meydanı'nı sevmesine rağmen, bir sabah Blanche Meydanı'nda esen depresif Sibirya soğuğunu sevmişti. Gözlerini kısarak bakmak zorunda kaldığı, Buttes Chaumont Parkı'nın tepesinde beliren günbatımı pembesini sevmişti. Abbesses Caddesi'nde bir kafede ağzı alev alıncaya dek içtiği sıcak çikolatanın tadını sevmişti. İşte bunları sevmişti, Romain de oradaydı, bütün

bunları severken yanındaydı. Soruyor kendisine, bütün bunları acaba o yanında olduğu için mi sevmişti.

O sıralarda Romain Montmartre Caddesi'nde bir bistroda kahvesini yudumluyor.

Bistro sözcüğünün Rusçada "hızlı" anlamına geldiğini Louise söylemişti ona, sözcüğün Fransızcaya geçiş tarihi 1815 işgaline dayanıyordu, Rus askerleri subayları gelmeden *bistro, bistro* diyerek içecek istemişlerdi. Romain de ona Japonların kahvenin genleriyle oynayıp kafeinsiz hale getireceklerini söylemişti, ya da daha kafeinli hale getireceklerdi, Louise hatırlayamıyor. Louise de ona Paris'teki en eski evin Montmorency Caddesi'nde bulunduğunu ve simyacı Nicolas Flamel'in orada yaşadığını söylemişti, belki de orada ölmüştü sadece, onu da hatırlamıyor. Romain Mouton-Duvernet'nin general, Denfert-Rochereau'nunsa albay olduğunu söylemişti, ya da tam tersiydi. On yılda birbirlerine onca şey anlatmışlardı. Louise çok azını anımsıyordu, Romain ise hatırı sayılır bir bölümünü.

Romain çoktan kahvesini söylemiş olmalıydı.

Muhtemelen çok endişelenecekti, Louise'in yok olan sesinden, daimi olacak yokluğunun belirtilerini hissedecekti. İlk önce dinlemeyi reddedecekti, sonra Louise'in gitmek zorunda olduğu için üzgün olduğunu duymak isteyecekti, bu an uzun sürmeliydi, zaman işte tam bu sırada usulca sahile serilen bir dalga gibi uzamalıydı, ardından Louise dudaklarından firar eden sözcüklerin yerçekimine yenik düşüşünden dehşete kapılmalı ve bir anda gidemeyeceğinin farkına varmalıydı.

Ama Louise ilk sözcükleri bulacak ve devamını da getirecekti. Her şeye karşı hazırlıklıydı, çocuklar, daire, her şeyi düşünmüştü. Romain ondan son bir şans isteyecekti, değişeceğini, her şeye baştan başlayabileceklerini söyleyecekti. Ama Louise, sorun sende değil bende diyecekti.

YVES

Yves tekrar yazmaya başladı. Karadeniz civarında, Abhazya adındaki küçük ve eski bir Sovyet Cumhuriyeti ülkesinde hiçbir yerde oynanmayan bir domino çeşidi oynandığını okudu bir yerlerde. Öncelikle, oyuncu sayısının bir eksiği kadar yirmi sekiz taşlık domino seti kullanılıyor oyunda. İki oyuncuysa tek domino seti, üç oyuncuysa iki domino seti, vs. Ama abhaz dominosunun en önemli özelliği bir oyuncunun elinde oynayabileceği uygun taş kalmadığında, çekilecek taşlardan iki el daha çekip hala oynayacak bir taş bulamamışsa önceden oynanmış bir taşı yerden alıp tekrar oynayabiliyor olması. Yerden taş alındığında birbirine bağlı olarak oynamanız gereken iki oyun dizisi meydana geliyor. Üstelik çift oynayan her oyuncu bunlardan bağımsız başka bir oyun dizisi oluşturma hakkına da sahip. Oyun oldukça karmaşık, blöfe müsait bir oyun ve çekilecek taşlar bitene dek devam ediyor. Bu nedenle ortalama bir el bile oldukça uzun sürüyor.

Yves altı karakterli bir roman yazmak istiyor. Her karakteri bir sayıyla eşleştirecek; sıfır ise ikincil karakterlerin yerini alacak, ama her seferinde bir başkasını. Roman, bir abhaz dominosu elinin akışına göre kurgulanacak: Yere bir çift konulduğunda tek karakterli bir

bölüm başlayacak, iki sayılı bir taş konulduğunda iki karakterli bir bölüm başlayacak, iki sayılı bölümlerde nadiren üçüncü karakter de olacak, ama o, ne bir eylemde bulunacak ne de konuşacak. Çift sıfır oynanması durumu biraz tuhaf: Bu, iki ya da tek ikincil karakterli bir bölüm oluşturacak. Yves 1919 yılında Sohum'da[41] ikişer kişilik iki takımın karşı karşıya geldiği turnuvanın bir elini model alacak romanında. O oyun oldukça meşhur çünkü iki saat sürmüş, oyun süresince 1-3 ve 2-6 taşları yerden alınıp birçok kez oynanmış ve üç ayrı oyun dizisi oluşmuş oyunda. Abhaz yazar Dmitry Iosifovitch Goulia, 20'li yıllarda *Apsny* gazetesinde yazdığı köşesinde o oyunu anlatmış. Yves'in romanının adı *Abhaz Dominoları* olacak, ama kitabın yapısıyla ilgili okura hiçbir şey anlatılmayacak. Ta ki Yves kendisine olan saygısını yitirene dek.

Anna'ya kitabın yapısını anlattığında başını sallamıştı:

— Aşırı karışık. Gereksiz. Benim goy sevdiceğim kitapları satmasın diye çok çaba sarf ediyor belli ki. Bir de kitabın adı hiç akılda kalıcı değil.

— Hiç de bile. Domino çocuksu, abhaz da gayet merak uyandırıcı.

— Katılmıyorum. Basit bir şeyler yap. Aşktan bahsediyor musun kitapta?

— Evet.

— O zaman adında bir "aşk" geçsin.

Yves bir gün kitabevinin birinde, kasanın yanında üst üste yığılmış kendi şiir derlemesini görüyor, önlerinde de elle yazılmış bir kartta "Kitabevi tavsiyesi" yazıyor. Keyiflenip kimseye çaktırmadan Anna'ya işaret ediyor.

— Gördüğün gibi hiç de fena satmıyorum.

Anna'nın çok hoşuna gidiyor. Bir an bile tereddüt etmeden kitabevinin sahibine "önünüzdeki adamın bu kitabın yazarı olduğunu biliyor muydunuz?" diyor.

[41] Abhazya Cumhuriyeti'nin başkenti (ç.n.).

Yves donakalıyor. Gülümseyebilir, ilgisizce, bir şakayla bulunduğu konumdan sıyrılabilir, ama onun tek istediği bir fare deliğine sığınıp ortalıktan yok olmak. Adeta "Kennedy olayını", annesinin boğucu gururlanışını tekrar yaşıyor.

Anna daha sosyal, daha göz kamaştırıcı olsun isterdi. Hatta başarılı olmasını Yves'in istediğinden daha çok istiyor. Bunu utanmadan itiraf bile etmişti:

— Eğer ünlü olsaydın şimdiye çoktan seninleydim.

Yves başını sallamıştı, hevesi kaçmıştı. Eski araba ve nafaka koleksiyoncusu İngiliz arkadaşıyla Anna'yı tanıştırdığında onun dostça ve haşince sarf ettiği sözler geliyor aklına:

— *My dear*, bu kadın bir Bugatti. *A lot of maintenance.*[42]

Bazı günler hiçbir şey doğru değil. Bu duvardaki bir tablo olabilir (Biraz bayağı), raftaki bir kitap olabilir (Ne olursun hoşuma gitti deme), dolaptaki dört kutu spagetti olabilir (olacak iş değil, takıntı bu) ya da Yves'in yoğurt yerken kaşığı ağzında çevirmesi olabilir (anlamsız bir zevk duyuyorsun). Eğlencesine, Yves arabayı bir anlığına hızlı sürse Anna iç çekip "çocuklarımla sana nasıl güvenebilirim ki!" derdi.

Anna, Stan'a, onun bilim gayretine, hastalarına saygısına, "binlerce insanı kurtaracak" (Anna bundan hiç kuşku duymuyordu) retina üzerindeki araştırmalarına hayran olduğu gibi ona da hayran olabilmeyi çok isterdi.

Çünkü Stan hata yapmazdı, doğası gereği yapamazdı. Bu nedenle Stan'ın neden olduğu ufacık bir hayal kırıklığı bile Anna'yı yıkmaya yetmişti. Bir pazar öğle sonrası Stan çocuklarla kek yapıyordu. Dört yumurta 250 gr un, 250 gr yağ ve –ölümcül hata– 250 gr tuz... Fırından çıktığında değişik bir görüntüsü vardı. Anna tadına baktığında suratı ekşimiş ve hemen tükürmüştü, ardından aşırı öfkelenmişti.

[42] Dostum, bu kadın bir bugatti. Sürekli bakım ister (ç.n.).

Yaşananları iki gün sonra bir seansta, olayı gözünde tekrar canlandırdığında gözlerine akın eden gözyaşları eşliğinde anlatmıştı Le Gall'e.

Thomas o gün Anna'nın artık canına tak ettiğini hissetti. Stan'ı terk edeceğinden korktu, artık harekete geçecekti, bir baba figüründen başka bir baba figürüne geçecekti, çünkü hayatında yalnızca babalar ve sevgililere ayrılmış bir yer vardı. Yves bu kategorilerden yalnızca ikincisine dahildi. Alışılmışın tersine, Le Gall onu uyarma gereği duymuştu:

— Anna, bazen hayatındaki adamı değiştirmek hiçbir şeyi değiştirmek olabilir.

Her perşembe sabahında olduğu gibi, Yves dışarıda Anna'nın seanstan çıkmasını bekliyordu. Yves'e hemen Le Gall'in anlattıklarını, ona hak verdiğini, böylesine yüksek bir noktadan atlamak için hazır olmadığını söylemişti. Onu öylesine çok arzulayan Yves de az kalsın onu alıkoyan analiste teşekkür etmeye gidecekti.

Anna'nın istekleri Yves'e sıkça sinir harbi yaşatıyordu. Anna onunla birlikte "sefil olmaktan" korkuyordu. Bunu itiraf ettiği gün, Yves afallamış, yüzüne bakmıştı, bu endişesinin yersiz olduğunu söylemişti –kuşkusuz ona bunu yakıştıramamıştı da–, ama Anna ısrar etmişti, derinden endişe duyuyordu:

— Güvende olmalıyım, yoksa yaşayamam. Sinirsel bir şey bu. Aşmak için çok çaba sarf ediyorum. Yalvarırım kızına bana. Aslında doğru sözcük ne biliyor musun? Sadece senin olursam sönmekten korkuyorum.

Sönmek: "Düşüş", "alçalma". Yves eş anlamlılar sözlüğünün insafsızlığından iç çekiyor.

Hiçbir şeyde tamam değiller. Yves gençliğindeki Troçkistliğinin izlerini taşıyor hala, Anna anti-küreselcilerden nefret ettiğini söylüyor. Bir keresinde Yves yemekte onları savunduğunda, bir anda Anna'nın şartelleri atıyor:

— Hiçbir toplum eşitlikçi olma hedefini güdemez. Bak eşitlik uğruna başlarına neler geldi. İnsanlar eşit değildirler.

Yves kendi üslubunda cevaplıyor: Eşitlik bir amaç değildir, her şeyin daha iyi olması için, şartların iyileşmesi için arzu edilen bir araçtır. Eğer "para bir olmazsa olmaz ise," neden yalnızca sanatçılara, bilimle uğraşanlara ve yazarlara hayrandı? Anna dikleniyor, tartışıyorlar. Onları masadaki diğerleri sakinleştiriyor. Mutfakta bir an eski bir arkadaşıyla yalnız kaldıklarında Yves gülüyor:

— Ulan bu kadınla bunun ne işi var, ya da bu kadının bu adamla ne işi var diyorsundur.

"Yok yahu," diyor donuk bakışlarla, ama bir şeyler düşünüyormuş gibi bir bakış var gözlerinde. "Birbirinizden çok farklısınız sadece. Artı ve eksi kutuplar."

Anna devam ediyor:

— Hiçbir şey yeterince tatmin edici değildir benim için. Bu yüzden benden nefret edeceksin. Bir kadını tam olarak tatmin edememek bir erkek için çok can sıkıcıdır.

Yves'in buna verebileceği bir cevabı yok. Her şeye rağmen, Anna'nın onunla olması durumunda mutlu olacağı şeyler bulmak için hatırı sayılır bir çaba harcıyor.

Yves sinirlendiği bir gün, bağnazca ve kadını küçümseyen şu cümleyi Anna'ya okumak için Drieu La Rochelle'in *Bir Kadının Penceresinden*[43] kitabını kütüphanesinde arayıp bulmuştu: "Kadın, içindeki söküp alınamaz o güçlü realizm nedeniyle bir adamı yalnızca gücü ve prestiji için sevebilir."

— Buyur. İstediğin bu şerefsiz Drieu'yü haklı çıkarmaksa aynen böyle devam et.

— Aynen dediği gibi, diyerek adeta bir tokat indirmişti Anna. Sen

[43] Söz konusu romanın Oktay Rıfat'ın *Bir Kadının Penceresinden* romanıyla ilgisi yoktur (ç.n.).

zor birisisin, kendine bir bak, cebinde birinci sınıf koltuk için bilet var, ama sen ya ikinci sınıfta yolculuk etmeyi tercih ediyorsun ya da peronda kalıyorsun.

— Birinci sınıfta yolculuk eden tipleri hiç sevmiyorum. Eğer beni gerçekten seviyorsan gel ve benimle ikinci sınıfta yolculuk et.

Yves metaforları uzatmayı sevmiyordu. Anna da metaforları tuzaklarla dolu buluyordu. Eğer hayat bir tren ise, birinci sınıftaki biletsiz yolcular kimdi, peki ya biletleri kim kontrol ediyordu? Anna absürtlüğün sınırlarında gezindiğini fark etti, devam ettirmek istemiyordu.

Ama Anna onu değişmeye itiyordu.

Mademki başarılı olmak ya da olmamak umurunda değil, o halde neden başarılı olmasındı? Bunun için gereken profile sahip mi emin değildi. Ne zaman karşısındaki kişide bir hayranlık belirtisi görse, bu onu utandırıyordu. Kirlenmiş hissediyordu kendisini, yağmur sonrası silkinen bir köpek gibi temizlenmek isterdi. Sahtekar gibi hissediyor kendini. Bütün dünya sahtekarlarla dolu gibi hissediyor.

Ama yeniden yazmaya koyuldu, *Abhaz Dominoları* şekillenmeye başlamıştı. Anna elbette ki haksız değildi. Bir kitabın yapısı neden unutulmaya yüz tutmuş tuhaf bir domino maçına göre şekillenecekti ki? Yves gülümsedi. Eskisinden daha da büyük bir azimle inşa etmeye devam etti yapıyı.

THOMAS VE ROMAIN

Randevu defterinde, saat 17 sütununa Le Gall "Fabien Dalloz" yazmıştı, daha önce yüzünü görmediği yeni hastası tam saatinde kapıyı çalıyor. Açtığında doğal bir sesle karşıladı Thomas:

— Bay Fabien Dalloz? Ben Thomas Le Gall. Lütfen buyurun.

Adam itaat ediyor, çok uzun boyuna rağmen Thomas onun Romain Vidal olduğunu ancak koltuğa oturduğunda anlıyor. Romain-Fabien, bu anlaşılabilir kısım, ama Vidal'den Dalloz'a geçmek sözlük gerektiriyor.

Louise'in eşinin karşısında Thomas masaya kuruluyor. Oyununun bozulduğunu bir an söylemeyi düşünüyor, çünkü her geçen dakika daha da zorlaşacağının farkında. Ama bulunduğu yere aşina olmasının ve bir de yaşadığı sürprizin etkisiyle alışılagelmiş sözcükler dökülüyor ağzından:

— Sizi dinliyorum.

Romain başta hiçbir şey demiyor. Thomas bunun bir rastlantı olmadığını biliyor, Vidal'in buraya analiz için gelmediğinden emin. Louise onunla konuşmuştu ve Romain de eşini kendisinden çalmaya yeltenen o adamı görmeye gelmişti. Adını değiştirerek kozları elinde tuttu-

ğunu sanıyordu. Ama er ya da geç Le Gall ve gerçek Romain Vidal'in yüzleşmeleri gerekecekti, gitme vakti geldiğinde sahte Fabien Dalloz maskesini düşürmek zorunda kalacaktı.

Bir sessizlik oluyor, Thomas saygı duyuyor buna. Louise'in eşinin hemen dökülmesini istemiyor.

— Nasıl başlayacağımı bilmiyorum. Nereden başlayacağını bilmiyorum, diyor sonunda Romain.

Her zaman sondan başlayın, demiyor Thomas. Eğer hayatı bir kitap olarak düşünürseniz, sonunu hiçbir zaman göremeyeceksiniz demektir. Aslında göründüğünün aksine bu sıradan bir seanstan çok da farklı değildi. Bir adam, bir başka adamı görmeye geliyor, çok da sır olmayan bir sırrı var ve onu açığa çıkarmak zorunda kalacak, tek özelliği çok konuşmayan bir adam olması.

— Peki, diyor Fabien-Romain ansızın. Özetlemek gerekirse, evliyim, çocuklarımız var, iki tane, eşim bir adamla tanıştı ve beni terk edeceğini söyledi. Yeterince açık. Çok... üzgünüm, ama analizin sonuç vereceğini sanmıyorum. Analiz yıllar sürüyor, değil mi, ama eşim beni şu anda terk ediyor.

Romain susuyor. Thomas bir defter açıyor, soğukkanlı gözükmek bir birkaç şey not alıyor, sonra daha fazla tutamıyor kendini:

— Romain Vidal'siniz değil mi? Beni affedin ama kedi ve fareyi oynamak çok da iyi bir fikir değil.

Romain ona bakıyor, sonra gözlerini kısıyor ve masa lambasının ayağına sabitliyor gözlerini. Tüm suratı kapanıyor, nefes alışı hızlanıyor. Soğuk ve oturan analist tiplemesinden çıkmak için Thomas ayağa kalkıyor. Pencereye kadar yürüyor, usulca bir storun açıp kapatma çubuğunu çeviriyor. Romain'in sinirinin ve üzüntüsünün gün yüzüne çıkmasını bekliyor. Louise'in eşi gibi o da sessizliğe gömülüyor, Fransızcası *jalousie*, yani kıskançlık anlamına gelen storla oynuyor.

— Burada olmanızı anlıyorum. Ben de sizin kim olduğunuzu hep merak ettim. Konferanslarınızdan birine katıldım.

Dışarıda bir ambülans geçiyor, kapı tarafından sesi duyuluyor, usulca. Thomas geçmesini bekliyor, ses azalarak yitiyor.

— Burada, ofisimde olduğunuza göre, bu buluşmadan bir beklentiniz var. Ne olduğu konusunda bir fikrim yok, ama bana Louise'in peşini bırak demeye gelmediniz.

— Ke... sinlikle değil, diye mırıldanırken Romain, çocukluğundaki kekemeliği tekrar beliriyor.

— Buraya sıkıntınızla yüzleşmeye gelmişsiniz. Bu yeterince iyi bir sebep.

Thomas gökyüzüne, bahçedeki ağaçlara bakıyor. Kuşkusuz Romain'in beklediği kişi değildi.

— Anlamıyorsunuz. Burada benimle yüzleşerek Louise'i yeniden elde edecek gücü bulmak istiyorsunuz kendinizde. Ama sizden beş yaş büyüğüm, Louise'den de on yaş, başka bir deyişle, yaşlıyım. Siz parlaksınız, hatta ünlüsünüz. O halde neden ben? Neredeyse en kötüsü.

Romain gözlerini tekrar kaldırıyor. Thomas hala konuşmasını bekliyor, ama Romain güneş ışınlarında parlayan tozlara bakıyor. Analist en ufak gürültüyü emen sessizlikte, sakin bir sesle tekrar konuşmaya başlıyor.

— Yerle bir olan hayatınızı sanki bir başkasının hayatıymışçasına izliyorsunuz. Yaralısınız, gururunuz kırılmış. Kendinize güveninizi kaybettiniz. Bu yaygın bir hissiyattır.

Thomas, Romain araya girebilsin diye bütün cümlelerin arasında ufak aralar vermişti. Ama Vidal hiç söze karışmıyor.

— Biliyor musunuz onlarca insan geçti bu odadan. Acılarla dolu insanlar. Benim işim kendi acı deneyimlerim doğrultusunda onların o acıyla tanıştıkları güne inmeye dayanıyor. Benim acım, Romain, bir matem, çok eskiye dayanıyor.

Thomas sesindeki tüm heyecanı kaybediyor. Romain'e adıyla hitap ederek bir şeyler söyletmeyi hedeflemişti, ama yine tepki vermedi. Thomas devam ediyor:

— Hakkınızda hiçbir şey bilmiyorum. O sebeple anlatacağım şey sizin için geçerli olmayabilir. Bir adam bir kadını istediğinde, bu, kadına başkalarının nezdinde gizemli bir hava katar. Louise'in samimiyetinden hiç şüphe...

— Kes sesini.

Thomas susuyor. Hiçbir şey demeden öylece duruyorlar. Kapı çalıyor. 17.30 randevusu. Romain bugün ona adeta bir fazlalık olarak gelen, katlanmış koca bedenini açıyor. Thomas onu takip ediyor, odanın kapısını açıyor. Son anda Romain arkasını dönüyor. Thomas kendisine uzatılan ele şaşkın gözlerle bakıyor, sonra sıkıyor. Romain'in el sıkması gayet samimi. Tek söyleyebildiği: "Maud her şeyi anlattı, Judith'in kaza olayını." Dev adamın boğazı düğümleniyor. "Teşekkürler" sözcüğünü telaffuz edemiyor bir türlü.

ANNA VE MORAD

— Hayal kırıklığı ne demek?

Ufak bir oğlan çocuğu Anna'ya bu soruyu sordu.

Anna bazen hastane dönüşü istikametinden hafifçe sapıp Yves'e uğruyor, bir ya da iki saat kalıyor. Ona gününü, hastalarını, işlerindeki gelişmeleri anlatıyor. O gün bir kadın beş yaşındaki oğluyla konsültasyona geldi. Onuncu gelişleri, Malili, çok genç, kötü Fransızca konuşan bir kadın. Oğlu Morad çok hareketli, zor konsantre oluyor, anaokulundan demişler bir görünsün diye. Oturuyor, usluca, renkli kalemlerle solgun renklerde ağaç, yol çiziyor. Birkaç seansta bir gerçek ortaya çıktı: Annesi oğluna, babasının iki yıl önce şantiyede öldüğünü söylemeye hiçbir zaman cesaret edememiş. Tek diyebildiği "baban artık burada değil, gitti" olmuş. Bu eksiklik çocuğu tarif edilemez bir utançla kaplamış, babasının dönmesini bekliyor gibi davranıyor, boşuna, hiç kuşku yok gerçeği de anlamış. Güçsüz düşmüş, tükenmiş annesi de bu yalana dört elle sarılmış. Oğlunu koruyacağını, onu bu acıdan uzaklaştıracağını sanmış, ama onun uzaklaştığı tek şey annesi: Morad ıstırabıyla bir başına mücadele ediyor.

Anna, anneyle çocuğa bu keşfin ilk adımlarında eşlik ediyor. Söz-

cükler dillerden beklenmedik bir anda dökülüyor ve Morad şaşkın gözlerle annesine bakıyor. Anna Morad'a "Şimdi hayal kırıklığına uğradıysan, annenle onu konuşabilirsin." dediğinde sormuştu bu soruyu Morad.

— Hayal kırıklığı ne demek?

— Üzüntü. Üzüntü nedir biliyor musun?

Çocuk evet anlamında başını sallıyor. Anna ona bakıyor, gülümsüyor:

— Babanı hatırlıyor musun Morad?

Çocuk yanıt vermiyor. Annesinin gözleri yaşlı. Anna ona doğru dönüyor.

— Ya siz bayan, Morad'ın babası hakkında neler anlatabilirsiniz? Mesela Morad'la ne yapmaktan hoşlanırdı?

Anne düşünüyor, uzunca bir süre, sonra mırıldanıyor:

— Eşim şarkı söylemeyi severdi. Bir şarkı söylerdi, bizim oralardan bir şarkı.

— Peki bu şarkıyı Morad'la söylüyor musunuz hala?

— Yok hayır, ben söylemiyorum. Şarkı söylemeyi beceremem ben.

— Ya sen Morad, sen biliyor musun şarkı söylemeyi?

Çocuk tek kelime etmeden annesine bakıyor, küçük bir ayı çiziyor. Anna ısrar ediyor.

— Rica etsem bu şarkıyı söyler misiniz bayan? En azından melodisini mırıldansanız?

Kadın kabul ediyor, mendilini elinde sıkıyor, sessizce. Eklem yerleri soluyor. Usulca söylüyor şarkıyı, ama ciddi bir çaba sarf ettiği belli.

— *Aandi d'beyyib ya mahleh ya mahleh gannouchou khachmou wateh.*

— Şarkıda neden bahsediyor?

— "Benim yumuşak, tatlı, minik oyuncak ayım var ve onun sevimli mi sevimli bir burnu var." diyor.

— Sen hatırlıyor musun birazcık Morad? Belki üzgün olduğun za-

manlar, sen daha minicik bebekken babanın sana söylediği bu şarkıyı annenle söyleyebilirsiniz.

Çocuk Anna'ya gülümsüyor ve başını evet anlamında sallıyor. Evet, şarkıyı hatırlıyor, "*Aandi d'beyyib ya mahleh*". Annesiyle söyleyecek. Ölen babası için. Her şeyi çok iyi anladı. "*Aandi d'beyyib ya mahleh.*" Onun da hayal kırıklığına uğramaya hakkı var. Artık annesine dönebilir, onunla babasından konuşabilir. Annesi olması gerektiği yerde, bu üzüntüsünde yanında olacak. Artık buna hazır.

Yves Anna'yı dinliyor. Anlattıklarından duygulanıyor ve Anna gözlerine hücum eden gözyaşlarını fark edip onunla dalga geçmeden önce kahve yapmaya içeri gidiyor.

YVES VE STAN

A Peu Près[44] Kitabevi'nde çok kişi kalmadı, Yves imza dağıttığı masadan kalkıp, kasada duran kitabevi sahibinin yanma gitmeye hazırlanıyor. Yves'in daha önce hiç görmediği ve yaklaşmak için son anı beklemiş bir adam yanına sokuluyor, Yves'e *İki Yapraklı Yonca* kitabını uzatıyor.

— Kimin adına diyeyim..., diye soruyor Yves.

— Stanislas ve Anna lütfen. Anna eşimin adı.

Ses çok arkadaş canlısı değil. Yves gözlerini kaldırıyor, hızla adamı süzüyor. Uzun bir adam, kırklı yaşların başında, kemik çerçeveli gözlük takıyor. Kahverengi kadife ceketi üç gün önce Anna'nın satın alması için zorladığı ceketi andırıyor. Bu Stanislas'ın, Anna'nın eşi olduğuna kuşku yok, her şeyi biliyordu, bu anın bir gün yaşanacağını biliyordu. Belki onu Anna'yla birlikte görmüştü, belki de bir arkadaşı çıtlatmıştı.

Yves zaman kazanmak istiyor.

— Anna iki a, iki n, a şeklinde yazılıyor değil mi? Başında h yok sanırım?

[44] Yaklaşık (ç.n).

— H'siz.

"Anna ve Stan'a..." yazıyor Yves.

— Pardon beyefendi, daha önce hiç karşılaştık mı?

— Hayır, daha önce hiç konuşmadığımıza eminim, diyor Stan.

Ses soğuk ve düşmanca. Stan öfkeli bir edayla yumruğunu sıkıp, açıyor. Bir keresinde Anna Yves'e, eğer eşim bizi öğrenirse "gelip ağzını burnunu kırabilir" demişti. O da Anna'yı uyarmıştı: Eğer eşi hakaret ederse, ses çıkarmayacaktı, ama işin içine yumruklar girerse çileden çıkabilirdi.

Yumruk gelmiyor. Yves'in kitaba yazdığı, mülayim ama kurnazca cümle aralarındaki özel duruma daha uygun olamazdı. Platon'un *Şölen* kitabındaki Diotima'dan sıklıkla alıntı yapılan ve Lacan'ın uyarladığı şu cümleyi yazıyor sadece:

"bizde olmasa da başkalarına cömertçe sunduğumuz aşkla bezenmiş bir hikaye.[45]"

Yves Janvier

Kitabı uzatıyor, Stanislas, yazdığına hızla bir göz gezdiriyor. Yves'in hayal ettiği adam bu değil. Anna her şeyini gözünde büyüterek onu bir çocuğun, babasını betimlemesi gibi betimlemişti. Stan "çok uzundu": Yves boyunu gördüğünde gülümsemişti. Aynı boydalardı. Stan bir iskemle çekip yanına oturuyor.

— Daha yeni, bir kitabınızı okudum. *A Suivre*[46], doğru mu hatırlıyorum adını?

Sesi derinden geliyor, Yves oldukça melodik buluyor sesini.

— Evet, kısa bir roman, epey oldu yazalı.

---

[45] Lacan'ın "Aşk bizde olmayan bir şeyi başkasına vermektir." cümlesine gönderme yapılmaktadır (ç.n).

[46] Devam edecek (ç.n).

— Nasıl denir, üslubunuz oldukça sürükleyici.

Yves *A Suivre*'i yazalı on beş yıl oldu. Fazlaca boş vakti olan bir adam, sırf meraktan bir kadını yolda takip ediyor. Her gün arkasında yürüyüp, onu izlemekten büyük bir keyif duyuyor. Kitap adamın tuttuğu notlarla başlıyor. Alışveriş yaparken, eşi ve çocuklarıyla dolaşırken bir casus gibi etrafında geziniyor. Bu şekilde haftalar geçiyor. Adam günden güne abayı yakıyor kadına. Onu baştan çıkarmaya karar veriyor; adam büyüleyici ve zeki birisi. Başarıyor da, kadın da adamdan hoşlanıyor ve aşık oluyor. Kadın eşinden bir daha dönmemecesine ayrıldığında, adam birden korkuya kapılıyor ve kadını terk edip kayıplara karışıyor; kadının hayatını kaydırmış olarak elbette.

Stan'ın konuyu nereye getireceği gün gibi aşikar:

— Her ne kadar sürekli kadından bahsetse de, kitapta çizilen bir kadın portresi değil. Erkeğin bir kadını nasıl gördüğünü anlatıyor. Neydi adamın adı?

— Kostas. Kadının adı da Camille, diye cevaplıyor Yves.

— Kostas, evet. Camille'in bir eşi var, çocukları var, mutlular. Kostas onun yaşamını takip ediyor, kendisinin ne kadar yalnız olduğunu fark ediyor. Adam, kadına değil, onun mutluluğuna aşık oluyor.

— Bilmiyorum, ama öyle galiba.

— Hayır, birisini istemek, onu sevmek demek değildir Bay Janvier. Davranışlarının bu kadının hayatı ve çocukları üzerinde yol açacağı şeyleri ölçüp tartmıyor. Onun umurunda değil bunlar, bencilce düşünüyor. Aşağılık bir adam portresi bu.

— Niçin aşağılık?

— Kostas ne istediğini tam olarak bilseydi, her şeyi yapmaya hakkı vardı. Ama bilmiyor, şüphe duyuyor, tereddüt ediyor ve bunu kendisi de biliyor. Bir çifti ayırmaya, bir kadına ve çocukları-

na acı çektirmeye yeltenmeden önce ne istediğinden emin olmak yapılması gereken en başlıca şey diye düşünüyorum. Sizce de öyle değil mi?

— Evet, belki de. Kostas kendisine rağmen aşağılık bir herif.

Stan yumruğunu sıkıp, açıyor, parmak eklemleri beyaza boyanıyor.

— Kendisine rağmen aşağılık bir herif, hayır dümdüz bir aşağılık o. Camille'de bir kırılganlık, varoluşuyla ilgili bir hoşnutsuzluk var. İyi bir hayat sürüyor. Gereğinden fazla iyi belki de. İçinde derin bir melankoli taşıyor, eşi ona verdiği yoğun sevgiyle bu yükü taşımasında yardımcı oluyor. Kostas ortaya çıktığında, sonunda hayatını yaşayacağını umut ediyor. Kostas onun savunmasız olduğunu hissediyor, onun da kendisini sevdiğini düşünüyor çünkü o umulmayanın vücut bulmuş hali, o kadar zamandır beklediği kişi, ama rüyasını yalnızca onu etkilemek için kullanıyor. Bu her kadının hayallerini süsler, tıpkı Emma Bovary'nin Rodolphe'una kavuşması gibi. Özünde oldukça klasik. Ama Kostas'a karşı fazla anlayışlısınız. Onun bakış açısını işliyorsunuz. Yazabileceğiniz birçok roman vardı; Camille'in, eşinin, çocuklarının romanları örneğin. Esas yazmanız gereken de onların romanıydı.

— Onların romanları trajik olurdu. Ben...

— Neyse, Madam Bovary birden çok yazılamazdı belki de.

Stan'ın sesinde keder var, ama ondan daha çok öfke var. Halen yumruğuyla avuç içini ovuşturuyor, ama konuşmak onu yatıştırmışa benziyor. A Peu Près kitabevi yavaş yavaş boşalıyor, kitabevi sahibi, Yves'e gizlice bir jest yapıyor.

— Çocuğunuz var mı Bay Janvier?, diye devam ediyor Stan.

— Bir kızım var. Julie adında.

Stan başıyla onaylıyor.

— Anna ve benim iki çocuğumuz var, bilirsiniz. *A Suivre*'in her bir sayfasını Anna'yı da bir gün bir Kostas'ın takip ettiğini, onunla tanıştı-

ğını ve kalbini çaldığını hayal ederek okudum. Böylesine çiğ, böylesine güvenilmez bir adamın gelip, hiçbir şey uğruna, sadece ne istediğini bilmediğinden, Anna'mın hayatını alt üst edeceğini, ailemize zarar vereceğini, düşündüğüm için çok üzgündüm.

— Sizi anlıyorum.

— Beni anladığınızı biliyorum. Her kadının içinde bir miktar Camille, her erkeğin içinde ise bir miktar Kostas vardır.

Stan bir an susuyor. Yves dolma kalemi parmaklarında çeviriyor, sonra tersi istikametinde bir kez daha çeviriyor. Açıklama yapmak istemiyor, Stan'ın söyledikleri canını sıktı, hem de umduğundan daha fazla. Anna'nın Stan'a duyduğu saygı ve yakınlık uzun süredir Yves'i tuhaf bir empatiye sürüklemişti. Yves bundan böyle aynı kadına aşık olan iki erkek arasında gizli bir bağ olduğunu düşünüyor; bu bağ ise aşıkların dokunulmazı olan kıskançlığı dahi yasaklıyor.

— Eminim bugün yazsaydım aynı romanı yazmazdım.

— Öyle mi dersiniz? Aksine, bir yazarın her zaman aynı kitabı yazdığı söylenir.

— Bu doğru değil. Kitaplar günler gibidirler. Birbirleri ardına gelirler ve her birinden bir şeyler öğreniriz.

— O halde... Öyle olmasına sevindim.

— Kostas bir daha kimseyi mutsuz etmek istemiyor.

Stan öfkeyle omuzlarını kabartıyor, ayağa kalkıyor. Yves de onunla kalkıyor.

— Bu mümkün değil Bay Janvier. Kostas gibileri mutlu değildirler, kimseyi de mutlu edemezler.

Yves'i bir üşüme alıyor, mantosunu giyiyor. Stan başıyla hafifçe selamlıyor bir adım uzaklaşıyor.

— Sizinle tanışma şerefine nail olduğum için, Kostas'tan ve Camille'den konuşabildiğimiz için çok sevindim Bay Janvier. Umarım sizi sıkmamışımdır.

Yves hayır anlamında başını sallıyor. Stan elini uzatmadan uzaklaşıyor. Kitabevinden çıkmadan kitabı aralıyor, Yves'in yazdığı sayfayı açıyor. Kararlı bir edayla geri dönüyor, yumrukları sıkılı. Bakışlarından Yves birden birbirlerine gireceklerini anlıyor. Kendini hazırlıyor. Aslında iki tarafın da buz kestiği bu soğuk tartışma yerine bunu tercih ederdi. Ama Stan ona imzaladığı yeri gösteriyor.

— Pardon. Stanislas ve Anna yazmışsınız.

— Evet?

— Benim adım Ladislas, Stanislas değil. Ladislas ve Anna olarak düzeltebilir misiniz acaba?

Yves donakalıyor. Özür dileyip başka bir kitap alıp hatasını düzeltiyor. Ladislas mutlu bir şekilde uzaklaşıyor. Kitabevi sahibi yazara gülümsüyor, neredeyse korkmuş bir hali var:

— Kusura bakma Yves, sizi uyarmam gerekirdi. Ladislas hep gelir. O, nasıl derler, farklı bir tip. Bir hafta önce Delcourt'un imza gününde gelip bir saat boyunca adamın kitabını kendisine anlattı. Delcourt'un halini tahmin edebilirsiniz... Bir de şu yumruğuyla yaptığı sinir göstergesi tiki yok mu, sürekli ağzını burnunu dağıtacak diye korkuyorsun.

— Fark etmedim, diyor Yves.

YVES VE ANNA

Yarın Anna kırk yaşına basacak. Yıllar sonra ilk defa bir kutlama hazırlamadı. Yves'siz kutlama yapmayı düşünmemişti, o yüzden kararsızlık içinde bekledi, ta ki birilerini davet etmek için çok geç olana kadar.

Sabırsızlıkla cadde boyunca yürüyor. Yves'le randevusu var. Yves'in ona hediye sözü vardı. Tanışmalarından kısa süre sonra Yves ona bir yüzük hediye etmişti, gümüş, istiridye gibi dönüp açılan bir yüzük, açıldığında içindeki gizem gözler önüne seriliyor: Altın sedef üzerine yerleştirilmiş sarı bir elmas. Ama bu mücevher bir çekmecenin dibinde, ipek bir fular arasına gizlenmiş öylece duruyor.

Tabii ki Yves çoktan kafeye vardı, yavaşça gazetesini okuyor. Anna kendisinin sabırsızlıkla ya da endişeyle beklenmesinden nefret ediyordu, çünkü birisinin ilgi odağı olmayı sevmiyordu. Aslında istediği şey hiç var olmamıştı: Onu deliler gibi sevecek ama ilgisiz bir sevgili.

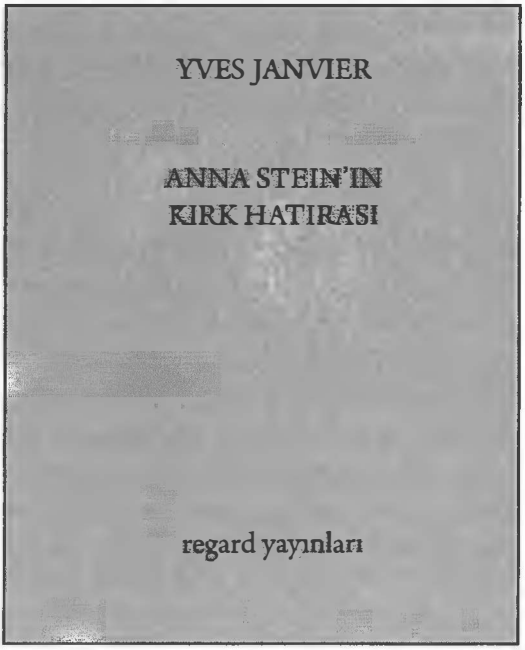
Anna, karşısına oturur oturmaz Yves kırmızı krepon kağıdıyla kaplı ufak paketi ona uzatıyor. Anna açıyor, içinde beş tane kitap var, hepsi de aynı kitap. Küçük formatta, fildişi rengi, altmış küsur sayfa.

Anna gözlerini kaldırıyor. Neredeyse korkmuş görünüyor.

— Endişelenme, sadece on tane basıldı kitaptan. Baskının yarısı önünde duruyor.

— Teşekkürler, diyor Anna. Şimdi okuyabilir miyim?

— Mümkünse, çok uzun değil, diyor Yves.

Hatıralarımız nerede birikiyor? Broca[47], sol serebral yarımkürenin konuşmayı yönettiğini kanıtladı, Penfield[48] ise temporal lobların hafızaya ev sahipliği yaptığını savunur. Nöronlar üzerinde bir düzenlemeyle beyin kimyası, senin hatıraların olarak adlandırdığım görüntüleri, kokuları ve sesleri depolayabilir. Peki ya neden ellerim de teninin hatıralarını taşıyor?

[47] Pierre Paul Broca. Fransız hekim ve antropolog (ç.n.).

[48] Wilder Penfield. Kanadalı beyin cerrahı, beynin işleyişi üzerine çalışmalar yapmıştır (ç.n.).

Senden kırk hatıra istiyorum Anna. Tahmin edebileceğin nedenle. Kırk çok fazla, Ali baba ve kırk haramileri hatırla. Ama aslında çok da az, çünkü çok sen kokan, yani sana özel, içten bir jesti, siluetini sarmalayan bir caddenin görüntüsünü, beni derinden etkilemiş bir sözünü nasıl olsa bir yerlere not aldım diyerek hafızamdan silmek anlamına geliyor.

Eksiksiz olarak betimlemek anlamsız, üstelik aldığım riskin farkındayım; sıradanlık. Evet, bu riski alıyorum çünkü hatıra zaten her zaman risklerin en büyüğüyle karşı karşıyadır, unutulmakla, zira unutulmak hatıraların kaçınılmaz sonudur. Ama şundan da eminim ki eğer her hatıranı sonsuz kılmak için burada sözcükler vasıtasıyla donduruyorsam, bu, imkansızı başarmak içindir: Seni bir daha kaybetmemek için.

BİR

Çok müphem bir hatıra, bir hafıza bulanıklığı. Bir şeyler anlatıyorsun sen, Sen Nehri'nin sol yakasında bir apartmanın devasa girişinin ortasında ayaktasın. "Sen" diyorum ama aslında saçma çünkü o zamanlar henüz senin kim olduğunu bilmiyorum. Hayatımızda rol oynayacak kişiler onlarla tanışacağımız güne kadar bizim için yabancıdırlar ve bunu yazmanın naiflikten çok göz kamaşmasıyla bir ilişkisi vardır.

Ensest ilişki ve tecavüz hakkında konuşuyorsun. Gözlerinde, ender bulunan bir canlılık var, sesin şarkı sözcükleri mırıldanıyor sanki, insanın içine nüfuz ediyor, diksiyonun kusursuz, özgüvenli, anlatış şeklinde konuya değil de varoluş biçimine dair bir acele fark ediyorum. Üzerindeki kıyafetler etrafında uçuşuyor gibiler. Saçların omuzlarına sürtüyor. Sana çok az bakmamın sebebi sana daha çok bakabilmek istemem. Açgözlülüğümün filizlenen arzumu açığa vurmasını istemi-

yorum, sana olan ilgim seni rahatsız etmesin istiyorum. Bugün bile pişmanım, seni o ilk birkaç dakika daha uzun süre gözleyip varlığını aklıma kazımama engel olduğuma.

İKİ

Bunu sen belki benden daha iyi hatırlıyorsundur. Şu Mazarine Caddesi'ndeki *Tagliatelle al pesto ligure* adlı İtalyan restoranında yemekteyiz, kim olduklarını bilmediğim bir yığın insanla çevrelenmişiz. Birbirimizi tanımıyoruz, ilgimi çekiyorsun, afallatıyorsun beni. Eğer bizimle oraya yemeğe gelmeseydin ben eve geçecektim.

Yahudi soykırımından konuşuyoruz, toplama kamplarından, Belzec'ten[49], dayanamıyorum üstelik bu anlattıklarımıza, gözlerimden akan yaşları gizleyemiyorum senden. Sonraları bunun seni çok etkilediğini söyleyecektin. Birden şu sözcükleri söylüyorsun: "eşim, çocuklarım", ben de: ya ne olacaktı ki diye düşünüyorum. Böyle bir kadın yalnız kalacak değildi ya. Aramızda hiçbir şeyin olamayacağını ima ettiğin her an aklımı kaybedecek gibi oluyorum, seninle tanışmadan önceki yalnızlığım aklıma geliyor. Su götürmez gerçek ortaya çıkıyor: Tam bana göre bir kadın olduğundan artık şüphe duymuyorum.

"Yıldırım aşkı" tamlamasını ilk kullanan kişi sen oluyorsun. Ama daha sonraları *Quinzaine*'de yayınlanan bir özgeçmişim için gazeteci hayatındaki on dönüm noktasını sorduğunda sonuncusuna *"Bu yılın eylül ayı. Yıldırım aşkına tutuldum."* yazıyorum.

ÜÇ

Şimdiden belirtmeliyim ki ne bir kronolojik sıralama, ne bir gerçek

[49] Bugünkü Polonya sınırları içerisinde yer alan eski Nazi yok etme kampı (ç.n.).

mantık ne de kesinlikle bir hiyerarşi olacak. En son anlattığım hatıra neyse son hatıramız o olacak. Tıpkı atılmış bir zarın durduğunda gösterdiği yüzü gibi, çünkü atılan her zar bir gün duracaktır. Bu anlatacağım üçüncü hatıraya gelirsek, doğru yerinde değil ama kimin umurunda ki.

Bir sonbahar akşamı, akşama doğru bana geliyorsun ve kızım da evde olduğu için üç tane pasta getiriyorsun: Bir elmalı tart, bir tane armutlu tart ve bir tane de flan. Hepsini paylaştırıyorsun ve pastanın üstünü yiyorsun, ortasıyla tabanını bırakıyorsun. Ben de kızıma bir yere misafir olduğun zaman böyle şeyler yapmamalısın diyerek seni gösteriyorum. Bir kahkaha patlatıyorsun: evinde yaptığın şeyi benim evimde yaptığını fark ediyorsun.

Artık bende bir misafir değilsin.

DÖRT

Yatağın içinde çırılçıplağız, üzerimizde çarşaf var. Sevdiğin şeyleri sıralıyorsun: bir köprüden geçmek, bir manzaraya yüksekten bakmak, doğru sözcüğü bulana dek düşünmek, sevdiğin adamların bakışlarını üzerinde hissetmek... "Giyecek bir şeyler almak" maddesini saymıyorsun. Sana bunu hatırlattığımda nasıl unuttuğuna şaşırıyorsun. Her şeyi hatırlamak isterdim. Geceleri tek yattığın zamanlar başucunda yanan zayıf bir ışığı, tarihi kiliseleri, arzulanmayı, tarafından arzulandığın kişinin sana sahip olmasını ve *Quattracento*'yu[50] seversin hiçbirini birbirinden ayırt etmeksizin.

BEŞ

Uyuyorsun. Sırtüstü uzanmışsın, dizlerin bitişik, bacakların katlan-

[50] İtalyanca dört yüz anlamına gelen ve İtalya'nın 15. yy.'daki kültürel ve sanatsal faaliyetlerini tanımlamak için kullanılan sözcük (ç.n.).

mış ve ayakların ayrık duruyor. Bu kombinasyonla, deviremeyeceğim dengeli bir piramit gibisin. Dolayısıyla kuştüyü yorganın altında hava sirkülasyonu var ama içi bir türlü ısınmıyor. Kimse bu pozisyonda uyuyamaz. Ama sen uyuyorsun, derin uykudasın hem de, bir gıdım dahi kımıldatmak imkansız. Ertesi gün bunu anlattığımda tabii ki bana inanmıyorsun.

ALTI

Bir telefon görüşmesi. Daha bin tane daha yapacağız bu görüşmelerden, çok da abartılı bir sayı değil bence. Bu da beş yüzüncü konuşmamız falan.

TGV Morvan'ı geçiyor, ben trenin büfesinde bir kahve içiyorum, bulanık manzara hızla gözümün önünden akıp gidiyor. Bana "Düğünümüzde kırmızı bir elbise giyeceğim." dediğini duyuyorum. "Ceğim" diyorsun, gelecek zaman. Eğer ne giyeceğini düşünüyorsan, ciddi düşünüyor olmalısın. On dakika boyunca düğün seremonisini kurguluyoruz; düğün yerini, misafirleri, müzisyenleri. Şakasına söylediğini biliyorum, bu oyunun seni eğlendirdiğinin farkındayım, üstelik bizim birlikteliğimizin meşru olduğu tek diyar bu oyunlar.

Bir süre sonra TGV bir kasabanın önünden geçiyor. Bir kilise çanı görüyorum, muhtemelen bir evlendirme dairesi de var burada, ama kesin olan tek şey bir sinagog olmadığı.

YEDİ

Bir tur daha atlı karıncaya bindikten sonra küçük kızın tahta attan iniyor. Gişedeki görevlinin tüm çabalarına rağmen Léa pembe ponponu kapmayı başaramıyor. Daha iyi konumlanmış kızıl saçlı

bir kız her seferinde ondan önce kapıyor. Büfeye oturuyoruz, iki kahve bir sıcak çikolata söylüyoruz. Çünkü Léa trotinetini unutmuş ve sen onu almaya gitmişsin, birbirimizi incelemek için o ve ben yüz yüze oturuyoruz; ben ihtiyatla yüksekten, o muzipçe alçaktan bakıyor.

Bu bizim ilk gerçek tanışmamız. Sarı saçları ve mavi gözlerine rağmen sana benzediğini düşünüyorum. Geri geliyorsun ve Büyük Sera'ya gidiyoruz. Bir anda Léa aramıza giriyor. Elini tutuyor, sürpriz bir şekilde benimkini de tutuyor ve salıncakta sallanır gibi sallanıyor. Bir jestle küçük kızın benim var olmama izin veriyor ve yalnızca onun küçük ellerinin sunabileceği bir konum bağışlıyor bana.

Zıplayıp gülüşen Léa ortamızda Sera'nın merdivenlerinden iniyoruz. Onun sayesinde ilk defa yan yanayız.

SEKİZ

Su sesini duydum, gizlice banyo kapısını açtım ve seni izliyorum. Çıplaksın, duş alıyorsun. Arkadaşlarından birisi eşini aldatıp iz bırakmaman için şu taktiği vermişti sana: "Akşam eve döndüğünde hiçbir zaman sabun kokma." Bazı durumlarda bunun mümkünatı yok, ama en azından kullandığın sabun her zaman kullandığınla aynı olmalı. Ben de eve almışım birkaç tane. Nemli oluşu seni ele vermesin diye kamburunu çıkartıp saçlarının ıslanmasını engellemeye gayret ediyorsun. Kalçanda daha önce hiç fark etmediğim gamzende gölge beliriyor, mat renkli tenin soğukta pütür pütür oluyor, meme uçların hala sertler.

Daha sonra bana, yanma hissi veren kaynar ya da buz gibi sularla alınan duşları sevdiğini söylüyorsun. Arkanda, şehre bakan pencerede gecenin aydınlığı gözüküyor. Seni izlediğimi fark etmiyorsun, yakında başını çevireceksin, şaşırıp hoşnut kalacaksın ve bana gülümseyeceksin.

DOKUZ

Chevalier de la Barre (1743-1760) Sokağı yokuşunu iniyoruz. Her ne kadar Paris şu "tanıdığın insanlar" ile de dolu olsa ve bu nedenle Concorde Meydanı'ndan Marais'ye kadar hiçbir yerde seni öpmeme izin vermesen de, o gün kolumu beline dolamama izin vermişsin. Ama sokağın ortasında kışkırtıcı olduğu kadar da doğal bir tavırla elimi alıp kalçalarının üzerine yerleştiriyorsun. Ellerim halinden memnun gibi, kalçaların da öyleler. Hemen seni arzuluyorum. Bir gün, –hatırladığım kadarıyla– "cinsel arzunun ilişkimizin bütününde kapladığı alan" adında bir formülü uygulamaya koyuyorsun, ben ise gülümsüyorum. Ama şimdilik elimin altında devamlı olarak şekil değiştiren kalçalarını hissetmeyi seviyorum.

ON

Basit bir masa, düzgün hatlı, tarzına bakarsak altmışlı yıllardan kalma gibi. Burada Abbesses Caddesi kaldırımının üzerinde terk edilmiş bir halde duruyor. Hoşuna gidiyor, benim de öyle. Bu tarz şeyleri toplamayı seviyormuşsun, ben sever misin emin değildim. Gidip arabanı getiriyorsun; zar zor bagajına sokuyoruz masayı. Masanın çelik ayaklarını kırmızıya boyamayı düşünüyorsun. Ya da siyaha. Kabul ediyorum. Kimin evine gidecek peki bu masa, Paris'teki evine mi yoksa Burgonya'daki evine mi? Ya da bir gün bizim evimize mi? Ben tercihimi bu sonuncu seçenekten yana kullanıyorum. Sonuçta bizim ilk mobilyamız. Bu mobilya hayatına nerede devam ederse etsin, sana bizi hatırlatacak.

ON BİR

Senin dahil olmadığın seninle ilgili hatıralarım da var benim, onları bilmene olanak yok tabii. Öylesine içimdesin ki, fiziksel yokluğun neredeyse hissedilmiyor. Bu senin, sahilimde bıraktığın ayak izin, varlığının bana bağışladığı sessiz melodin. Bu hatıralardan birinde, bir manastırın kemer altında yürüyorum, Roman tarzında kubbeli tavan beni yağmurdan koruyor. Taş basamaklara oturuyorum, etrafımdan ayak sesleri, konuşmalar, çocuk bağırışları duyuluyor. Sadece seni düşünüyorum. Bir önceki gün seni ilk defa kollarıma aldım ve beni o an istila ettin. Seni anlatan cümleler geliyor aklıma, not alıyorum amaçsızca. Bir efsaneye göre Şostakoviç'in kafatasına saplanan bir şarapnel parçası, eğer kafasını belirli bir şekilde eğerse onun müzik duymasını sağlarmış. Sen benim Şostakoviç'in kafatasına saplanan şarapnel parçamsın. *Şostakoviç'in kafatasına saplanan şarapnel parçası* güzel bir roman adı olurdu. Hayat sonsuz sayıda güzel roman adıyla doludur.

ON İKİ

Tam yerini biliyorum. Tıpkı bir olay yeri inceleme ekibinin cinayet mahallindeki cesedin çevresini çizdiği gibi, ya da bir dans hocasının adım atılacak noktaları belirlediği gibi, beyaz tebeşirle ayaklarının ve ayaklarımın bulundukları noktaları çizebilirim yere. İşte burada, mutfakta, buzdolabıyla ahşap masa arasında. İlk defa benim daireme geliyorsun, önümde yürüyorsun ve bir anda duruyorsun. Seni yakından takip ediyorum ki duramayıp temas edeyim diye. Arkandan sarıyorum seni, göğsüm sırtına değiyor, dudaklarım ensene sokuluyor, kollarımda yüzünü bana dönüyorsun, öpüşüyoruz.

Günün birinde adımlarını yere çizeceğim. Bu senin bir denizkızı olmadığına kanıt olacak, çünkü denizkızlarının ayakları olmaz.

ON ÜÇ

Yorgunluğa yenik düşmüşsün, nefes alışın gittikçe yavaşlıyor, gözlerin yatağın sıcaklığına direnemeyip kapanıyor. Bir anda "tütün çantasından" bahsediyorsun. Söylediklerin tutarsız olsalar da ben bir anlam çıkarmaya çalışıyorum (yakınlarından kimlerin tütün kutusu olduğunu biliyorum); ne cevap veriyorum unuttum ama sen daha az belirgin bir sesle "kutu" ve "kırmızı kağıt" sözcüklerini telaffuz ediyorsun. Henüz uyuduğunun farkında değilim, ama öğreniyorum ki seni bilinçli dünyaya bağlayan ipler arasından en dirençlisi, uyuduktan sonra bile seninle derin uykuna gömülmeyen tek şey sözmüş.

ON DÖRT

Ne yaptığına dikkat etmeden, muhtemelen de ne yaptığının farkında olmadan elini hızla şakağıma koydun ve başımı çarşafın üstüne yaslamaya zorladın. Her halükarda benden faydalanmaya çalıştığın aşikar. Başta şaşırıyorum, hatta öylesine şaşırıyorum ki, vücudumun tüm diğer bölgeleri gibi şaşkın ensem başta direniyor emellerine alet olmaya. Sonra gülüyorum, sen de gülüyorsun üzerinde hiçbir hakimiyetimizin olmadığı vücutlarımızın samimiyetine.

ON BEŞ

Enfant Rouges mağazasının karşısındaki bir giyim mağazasına götürüyorsun beni. Bu daha ilk sefer. Henüz mücevherlerin ve kıyafetlerin hayatında bu kadar önem arz ettiğini bilmiyorum. Dükkana bir müdavim rahatlığı ve yalınlığında girip elbiseleri, tunikleri karıştırıyorsun ve bana fikrimi soruyorsun, fikrimi söylüyorum. Fiyatlar uçukmuş ama benim haberim yok tabii. Önümüzdeki aylarda bir daha

unutmamacasına öğrenecektim. Bir kot elbise denemek için deneme kabinine giriyorsun, aradaki beyaz perdenin aralığından kalçalarını ve kırmızı dantelli külotunu görüyorum. Kafamı içeri sokup seni neredeyse çırılçıplak izlemeye yeltenecek kadar tanımıyorum henüz. Ama sen elbiseni denerken düşünüyorum da, hayat arkadaşın olmayı çok istiyorum ben; çünkü bu kıyafet üzerime tam oturuyor.

ON ALTI

Telefon çalıyor, sensin. Göğüslerin "devasa" –bu senin sözcüğün–, çünkü hamilesin, bir an bile şüphe duymuyorsun: "Ben vücudumu bilirim." diyerek kestirip atıyorsun. Roissy Havaalanındayım, Berlin'e uçmak üzereyim, hamile olduğunu öğrenmek beni bir parça bile korkutmuyor, aksine bir gerçeği gün yüzüne çıkarıyor: Seninle bir yaşam sürmek istiyorum. Telefonu kapatıyorsun, sonraki birkaç saat boyunca ben potansiyel bir bebek Sarah'nın babasıyım, ya da ismi neyse işte, Jude mü yoksa?

Üstelik bir aile dramına, gözyaşlarına, yürek dağlanmalarına gebe bu olaya rağmen nedir biliyor musun? Mutluyum.

ON YEDİ

Nedir biliyor musun? Bu *senin* cümlen. Gençliğinden kalma, kurtulamadığın bir miras, dokunaklı bulduğum dilsel bir zayıflık. Ne vazife görüyor, cümlelerinde nasıl bir rol oynuyor, yoksa aklma gelen bir düşünceyi daha iyi ifade edebilmek için kullandığın bir duraksama mı? Bu sorunun cevabını her seferinde ciddi ciddi düşünüyorum ve sessizce hayır yanıtını veriyorum, bu benim sana olan ilgimi ve sevgimi ihtiyatlı bir şekilde gösteriş biçimim.

ON SEKİZ

Grenelle Caddesi'ne karanlık çökmüş ve sen çocuklarına kavuşmuşsun. Ama ben henüz senden ayrılmamak için bir neden belirtemeden sizi Monoprix'ye kadar takip ediyorum.

Karl ve Léa gondolların arasında, bayrakla bezenmiş iki alışveriş arabasını kuvvetle itiyorlar. Senin komutlarınla mısır gevreği, şeker, peynir vb. yığıyorlar arabaya. Alışveriş angaryasını onlar için eşi bulunmaz bir hazine avına dönüştürüyorsun. Bir an bu çılgınlıkta, gözlerinde, bir gün sen ve çocukların için hayatın parti olmaktan çıkabilecek olmasına dair endişeni okuyorum, sanki sen hayatta bir peri olmak zorundaymışsın gibi.

Özenli bir kadın ve anne oluşundaki ateşliliğin bana dokunan bir hassasiyet arz ediyor ve beni allak bullak ediyor. İçimde alevlenen, büyücüyü kollarımla sarıp, onu rutin ve can sıkıntısı şeytanlarından koruma arzusunu bastırıyorum.

ON DOKUZ

Beni baştan çıkarmak için ne yapman gerektiğini bildiğini sanıyorsun. Biliyorsun da. Ama ellerimin tenine, dudaklarımın dudaklarına susamışlığını nasıl anlatabilirsin? Hareketlerimizi anlatmaya çalışmak, daha binlercesi dururken bir tanesini tasvir etmek ne kadar boş bir çaba. Burada yaptığım da farklı bir şey değil.

Yan yana çırılçıplağız. Çıplak vücuduna bakmayı seviyorum, sen de çıplakken sana bakmamı seviyorsun. Yüz üstü uzanmışsın, arzu uyandırıyorsun, kendini bana sunuyorsun, ama bir erkeğin bedeni cinsel arzularına her zaman tam anlamıyla itaat etmez, sen bunu inkar etsen bile, içten içe bunun böyle olduğunu biliyorsun ve üzülüyorsun.

Yatağın üzerine oturuyorum çıplak vücuduna bakıyorum, kalçaların dönüp bana doğru yükselirken bütün kıvrımları beni yoldan çıkarmaya çabalıyor, teninin tüm yumuşaklığı beni çağırıyor. O sırada gülümsüyorsun, işte bu beni tahrik ediyor, arzu bedenimi sarıyor, benimsin ve benim oluyorsun.

YİRMİ

Geç bir saat, gitmen lazım. Oysa eşin nöbette, çocukların annen ve babanın yanında ama suçluluk duygun geceyi benimle geçirmene engel olup seni eve dönmeye ikna ediyor.

Bir kış vakti, hava soğuk. Her zamanki gibi seninle arabana kadar yürüyorum, seninle evine kadar gidip ardından taksiyle dönmeyi planlıyorum. Bu aramızdaki bir ritüel, birbirimizden ayrı geçen vakitten bir yarım saat fazladan çalma yöntemimiz. Renault Twingo'ya yaklaşıyoruz, donakaldığını görüyorum. Adamın birisi sürücü koltuğunda derin bir uykuya dalmış. Adeta taş kesilmişsin, en ufak bir hareket yapmaktan aciz vaziyettesin. Cama vuruyorum, nafile, kapıyı açıyorum ve adamın omzuna önce hafifçe, ardından da daha şiddetli bir şekilde vuruyorum. Zorla uyanıyor, ondan nazikçe arabadan çıkmasını rica ediyorum.

Evsiz genç bir adam, şüphesiz ki yabancı, ya bir Leh ya da Rus... Utanıyor, birkaç özür sözcüğü söyleyip arabadan çıkıyor, uyku sersemi haliyle gecenin karanlığında uzaklaşıyor. Sırt çantasını yan koltukta unutmuş, peşinden koşuyorum adama vermek için. Sen hala kaldırımdasın, şokta, davetsiz misafirin zorla işgal ettiği arabaya binmeyi reddediyorsun. Miden bulanıyor, titriyorsun. "İstersen ben kullanayım." teklifinde bulunuyorum. Kabul ediyorsun, bilirsin, başını omzuna koyabile-

ceğin erkek konumunda olmayı her zaman sevmişimdir. Daha önce hiç görmediğin farklı bir surat ifademi fark ediyorsun ve bu seni şaşırtmışa benziyor.

Arabayla evine kadar gidiyoruz, yorgunluk bedenini ele geçirmişe benziyor. Bana "Çok iyisin" diyorsun ve her ne kadar nazik olmamdan nefret etsen de bu seferki bir sitem değil. Başımla onaylıyorum, sonra sözlerine devam ediyorsun: "Evet, çok naziksin. O adama karşı çok nazik davrandın. İnsanlardan korkmuyorsun, onlara yaklaşmaktan korkmuyorsun." Nazik olabilmem bir anda seni mutlu ediyor. Bundan böyle senin için nezaket bir zayıflık göstergesi olmaktan çıkıyor.

YİRMİ BİR

Parfümün: *Eau de Lierre.* Bir burun bu kokuyu şöyle tanımlardı: Üst not oldukça yeşil, bitkisel bir hoşluğu var, sarmaşık ilk anda kendini belli ediyor sonra usulca taş ve kuru odun tonlarına bırakıyor yerini. Zarif bir erkeğin üzerindeki cılız bir koku olabilirdi bu, ama senin teninde sıcak baharat ve misk kokusu baskın geliyor. Kuşkusuz koku duyumuz bir hayvanınkiyle boy ölçüşebilecek keskinlikte değil artık, o nedenle gözümü kapadığımda yüzümde canlanan görüntün kadar net hatırlayamıyorum kokunu. Her defasında ensenin renginde kaybolduğum bir gerçek, ama eğer ki seni kaybedersem bu parfüm seni kaybettiğimin hatıratı olacak.

YİRMİ İKİ

Bir aralık akşamında araba, Clichy Meydanı'nın neon aydınlatmalarının altından kayıp kalabalık Batignolles Bulvarı'na geçiyor. Çocuklarını almaya gidiyorsun.

Kaçıncı kez laf ölüme geliyor bilmiyorum ama bir anda "Eğer ölümcül bir hastalığım olsaydı, misal kanser olsaydım sanırım hiç tereddüt etmez, gelir, kalan ömrümü seninle geçirirdim." diyorsun. Muhtemelen söylediğine canım sıkılıyor ve Woody Allen'dan bir alıntı yapıyorum: "Hayat ölümcül bir hastalıktır." Sen o sırada arabayı park ediyorsun ama ben hala söylediklerinin etkisinden çıkabilmiş değilim.

Söylediğin cümlenin nereye vardığını anlamaya gayret ediyorum. Burada vurgu yaptığın nokta durumun aciliyeti değil, her zaman yüzleşmemiz gereken gerçekler daha çok. Sonra birden söylediğin cümlenin derinlerinde saklı başka bir anlamını daha keşfediyorum: Benimle olursan, aldatıcı bir ölümsüzlüğün sükûnetini arkanda bırakacaksın, günlerin hesabının yapılmadığı dünyandan kaç gün süreceği belirsiz bir yaşama adım atacaksın. Zamanın su gibi aktığı bu yeni dünyanda hastalık er ya da geç yakana yapışacak. Sana sunduğum şeyi şimdi anlıyorum, korku.

YİRMİ ÜÇ

Mevsim kış, *Scuola Musica*'nın ön tarafında bir kafe. Léa'yı bana emanet etmişsin, belki de tam tersi; beni ona emanet ediyorsun. Léa krallar ve kraliçeler oyununu oynamak istiyor, sonra ya sıkıldığından ya da bana başka oyunlar göstermek istediğinden oynamayı bırakıyor. Sıcak çikolata içiyor, ben de her zamanki gibi kahve söylüyorum. Léa'nın ve benim kendimize özel zevklerimizin olduğunu görmek hoşuma gidiyor. Kaşığıyla sıcak çikolatasının köpüğünü karıştırıyor, ben de o esnada etrafa sıçratmasın diye uğraşıyorum. Sen Karl'ı solfej dersine götürmüşsün, ama çok geçmeden yanımıza geliyorsun.

Léa için ben Yves'im, annesinin bir arkadaşı, bazen elinde valiziyle geliyor çünkü çok uzaklara seyahat ediyor. Bu soru nereden aklına

geliyor bilmiyorum ama "Kurt hangimiz?" sorusunu soruyorsun. Léa "benim" diye cevaplıyor masumca. Sonra keşfinden hoşnut bir şekilde ekliyor: "Annem, anne kurt, Yves, baba kurt." Şaşırıyorsun, ama aynı zamanda rahatsız da oluyorsun, cümlesini düzeltmek suretiyle gerçek babayı üçgene dahil ediyorsun.

Léa'nın suratında bazen senin de takındığın o muzip ifadeyle gülüşünü hiç unutamam.

YİRMİ DÖRT

Bu seferki, hatıraların hatırası. Beni evine, odana götürüyorsun. Bir dolaptan ayakkabı kutularına benzer büyük karton kutular çıkarıyorsun. Fotoğraflar, bir sürü fotoğraf. Daha rahat gösterebilmek için mutfağa götürüyorsun beni.

Senin hayatın.

Bir Noel ağacının altında minik oğlunla sen varsın. Birisinde küçük kızın bilmediğim bir bahçede koşarken, bir başkasında da yine kızının eşinle çekilmiş bir pozu var. Bir an tereddüt ediyorsun, ardından başka fotoğraflar gösteriyorsun bana, emin olmamakla birlikte sanırım düğün fotoğrafların. Fotoğraf dalgaları tarafından yutulmuş, hiçbir mevcudiyetimin olmadığı geçmişine yelken açıyorum. Bunu neden yaptığını, her şeyi ortaya dökme çabanın nedenini anlıyorum, ama bu görüntü dalgalarında boğulmak üzereyim. Beni fark etmiyorsun ama boğulmamak için kıyıya doğru kulaç atıyorum azgın sularda. Kutuları karıştırmaya devam ediyorsun. Başka fotoğraflarını çıkarıp yere seriyorsun, bana veriyorsun.

Onları kimin çektiğini, kime gülümsediğini biliyorum, ama bütün bunlar bir anda anlamını yitiriyor. Verdiklerin fotoğraf değil, sensin. Hediyeyi memnuniyetle kabul ediyorum.

YİRMİ BEŞ

Birkaç haftadır pazartesileri buluştuğumuz Saint-Ouen bitpazarındaki restorana koşarak geliyorsun, geciktin. Karşıma oturuyorsun, davranışlarından ters giden bir şeyler olduğunu fark ediyorum. Rastgele konuşuyorsun, hastaymışsın, hakkında bir şey bilmediğin bir enfeksiyonmuş, sonra kendine geri zekalı kaltak diyorsun, bunlar normalde hiç kullanmadığın sözcükler üstelik. Bakışlarını kaçırıyorsun, bana karşı artık hiçbir şey hissetmiyorsun, bütün arzun uçup gitmiş. Aşırı sinirli değilsin belki, ama içinde yalnızca kırıntılarım kalmış.

Ayaklarımın dibinde bir uçurum beliriyor. Sana karşı gırtlağıma kadar borca batmış hissediyorum kendimi, benim için yaptıklarını ödeyemez bir haldeyim. Hikayenin sonunu bilirsin, neredeyse gülünçtür, kaygısız ve keyifli ilişkimizin çirkinleşip, çamura bulanması sırasında yaşadığım bu anı, bu baş dönmesini, bu sallantıyı anlatmak için bu hatıra. Bir leke, o gün aklıma gelen kelime bu, ama bizi kirletecek diye korkumdan telaffuz edemiyorum. Ama devamlı dilimin ucuna geliyor, bütün düşüncelerimi kuşatma altına alıyor, konuşmamı dahi engelliyor; tam da konuşmam gerektiğinde.

YİRMİ ALTI

Araba Paris istikametinde ilerliyor, direksiyonda ben varım. Elim çıplak bacaklarının arasına doğru kayıyor, orada mutlu. Daha birkaç dakika önce kot pantolon vardı üzerinde. Ama sırf değiştirebilmen için gireceğimi düşünmediğin bir mola yerinde çıkarıp yerine elbise giydin. Okşamalarım daha kararlı, sağ elim macera peşinde, sol elim ise dikkatlice direksiyon sallıyor. Bacakların sinsice sokulan, halinden hoşnut parmaklarıma yol açmak için aralanıyor. Benimkiyle oynadığın gibi ben de senin arzularınla oynuyorum. Tahrikten çok bir ken-

diliğindenlik, sapıklıktan çok bir şaşkınlık var hareketlerimizde. Bütün bedenin sevinçle benimkine gülümsüyor.

YİRMİ YEDİ

Bon Marché'nin oyuncak reyonundayız. Léa'ya peri kıyafeti, Karl'a da süper kahraman kıyafeti bakıyorsun. Birkaç metre uzaklaşıyorsun benden, Barbie bebeklerin Playmobil garajlarının, lego kutularının ortasındasın, seni izliyorum. Seni takip ediyorum, tereddüt ediyorsun, çocuklarının babasının tavsiyelerini almak için telefon açıyorsun, ama kapatır kapatmaz hemen benim fikrimi soruyorsun. Sana bu kadar yakın bir yabancı olmanın şaşkınlığı var üzerimde, fikrimi söylüyorum. Hayatına açılan kapıyı bana aralık bırakıyorsun, ben de etrafımdaki pelüş oyuncaklara acı-tatlı ama sevecen bir bakış fırlatıyorum.

YİRMİ SEKİZ

"Kendine dikkat et". Bunlar, sonrasında çekip gideceğin sözler. Ama gerçekten gidiyorsun. Gare de l'Est tren istasyonunun karşısında, arabanın yanında ayaktayız, aylardan aralık, güzel bir gün.

Birkaç dakika önce, bir daha önceki gibi rahatça beraber olmamızı imkansız kılacak cümleler telaffuz ediyorsun, beni seni terk ediyorum demek zorunda bırakacak cümleler bunlar. Gereğini yapabileceğimi bilmek istiyorsun. Seni şimdi terk etmem, seni kaybetmem demek, işte bu yüzden terk ediyorum seni; bir gün bir yerlerde tekrar bulabilme ihtimalini saklı tutmak için.

"Kendine dikkat et". Bir babanın bu dünyadan göçüp gitmeden hemen önce oğluna söylediği naif ve acıklı sözlere benziyor. Bundan böyle ihtiyacım olduğunda hiçbir zaman burada olmayacağını anlatıyorlar, sahi sen hiç ihtiyacım olduğunda yanımda oldun mu ki? Re-

nault Twingo'na doğru yürüyorsun sonra arkanı dönüyorsun. Bir tek bakış değiş tokuş ediyoruz, ardından bedenin düşüncelerine başkaldırıp bana doğru atılıyor, sımsıkı sarıyor beni. Bedeninin kokusuyla, ateşiyle doluyorum, çok kısa sürüyor, direniyorsun ve ayrılıyorsun kollarımdan, gerçekten. Acımasız rüzgar parfümünün yumuşak kokusunu alıp götürüyor, araban hareket edip uzaklaştığında hiçbir şey kalmıyor elimde sana dair, beni evime götürecek otobüse dönüyorum yüzümü ve bir robotmuşçasına yürüyorum ona doğru.

Oto pilotu devreye sokup yolu geçiyorum, hızla geçen 31 numaralı otobüse doğru bir hamlede bulunuyorum, ölmeyi hiç istemiyorum, çünkü bu acı beni inanılmaz derecede canlı hissettiriyor.

YİRMİ DOKUZ

İşte bu da yirmi dokuzuncu hatıra. Kısa süren ateşli bir gecede yazıyorum bunu. Hatırla: küçük demir bir kutuydu, çalınmıştı, çünkü çantana saklamıştın. Tanışmamızdan dört gün sonra vermiştim sana onu. İçinde metro biletlerine benzer büyük kağıtlara basılı "*Aramızda geçen yirmi altı kısacık an*" vardı. İçlerinden birisinde şöyle yazılıydı:

Hepsini saydım, karşılaştık birbirimizle
üç defa, inanılır gibi değil.
Düşleyebilir miydik sence,
Gerçek olmayan bu hikayeyi?

OTUZ

İki buçuk milyon Renault Twingo satılmış, bunların bir milyonu Paris ve çevresindenmiş, yine bunların da üçte biri siyah renkteymiş (araştırdım). İşte bu oranda bir tanınma ihtimaliyle Concorde

Meydanı'ndan geçiyoruz. Gecenin bir vakti, yağmur yağıyor, buğu arabaların camlarını kaplıyor. Boynundan öpmeye yelteniyorum. Şiddetle karşı koyuyorsun. "Bu civarlarda herkesi tanıyorum."

OTUZ BİR

Özenle fotokopisini sakladığım bir kaza tespit tutanağı. Paris 17. Bölgede, Pouchet Caddesi'nde Berzelius Pasajı'nın karşısında kazık fren yapıyorsun ve arkandaki araba seninkine bindiriyor. Tutanağın ön yüzünde satır başında "Kaza ayrıntıları" başlığına kazanın da şoku hala üzerindeyken "Aracım (yani A) pestile dönmüş olmalı..." yazmışsın.

Daha sonra bunu bana gösterecek ve yaptığın yazım hatasına gülecektin. Arada sırada, (aslında arada sıradan biraz daha sık) açar okurum onu. Davranışlarında hep doğrucu, sözcük tercihlerinde hep kararlı sen kendini burada hayatın akışına bırakmışsın. Bu tutanakta olan şey "yani pestile dönmüş olmalı" bölümü, senin dünyaya sürtünmenin izi.

OTUZ İKİ

Benim evimde duş (ama çok sıcak suyla) alıyorsun. Ben de yanma ahşap basamağa oturuyorum, sağ elimi suyun altına sokup dirseğine kadar uzanıyorum ve vücuduna dokunuyorum. İçgüdüsel bir hareket, seninleyken hareketlerimi kontrol etmekte zorlanıyorum. Konuşmak bile başlı başına büyük bir konsantrasyon gerektiriyor. Parmaklarımı göğüslerinin, kalçalarının üzerinde gezdirip karnını okşuyorum, ardından cinsel organına iniyorum. Seni öpüyorum ve dudakların aralanıyor, dilin dilimle oynaşıyor, gözlerin kapanıyor. Orta parmağım cesurca ama saygılı bir şekilde

cinsel organını ve kalçalarının arasını okşuyor. Sözcüklerin gücünün anlatmaya yetmeyeceği, duyumsal hafızaya yönelik bu ateşli hatırayla tıka basa dolduruyorum içimi.

OTUZ ÜÇ

Bir kısa mesaj telefonumu titretiyor. Saate bakıyorum, Kennedy Havaalanından kalkacak AF544 sayılı New York-Paris (Charles de Gaulle Havaalanı'na) seferinden önce yazmış olmalısın. Boeing marka uçağa binmeden önce paniğe kapılıp "Başma bişeler gelirse 2007 ajandalrm snn." yazmışsın. Noktalamalar yine de hatasız. Dudaklarıma bir gülümseme yayılıyor, mesajım iletiliyor sonra sana: "Delisn sn. Başına bişeylr gelsn istiyorum."

Virginia Woolf'un bir romanında, bir kadın kazada ölüyor, yoksa intihar mıydı? Günlüğünü kocasına miras (sanırım kitabın adı *Miras*'tı) bırakıyor. Kocası günlükten başka bir adamın varlığını öğreniyor, okudukça ciddiyetini fark ediyor durumun. Adamı aramaya koyuluyor, özellikle de hiç tanımadığını fark ettiği eşinin arayışında aslında.

Eğer ortadan kaybolsaydın bu günceleri nasıl bir bahaneyle isteyebilirdim ki? Hayal edemiyorum, ama eminim yapardım. Bana bir tiyatro oyunu konusu bahşediyorsun adeta: Bir adam yasa boğulmuş başka bir adamın kapısını çalar. Birbirlerini tanımıyorlar. Kapıyı çalan sade bir dille şöyle der: "Sizden, eşinizin bu yıl içinde yazdığı günceleri istemeye geldim. Aşk yaşıyorduk. Onları bana bıraktı."

OTUZ DÖRT

Porte de la Chapelle istasyonunda, bir öğle sonrası dört civarlarında ufak arabana atlıyorum, çocukların okullarına doğru gidiyoruz, tabii ki yine geç kalmışsın.

Bütün bu yolculuklarımız –kaç taneydi sahi, yirmi mi, otuz mu?– kafamda çok renkli bir mozaik gibi birbirlerine eklemlenip, bir şaheser meydana getiriyorlar. Bütün bu aylar boyunca mavi ve gri renklerde birçok gökyüzüne tanık olduk, şiddetli yağmurlar, kavurucu güneşler gördük. Blucinler, siyah elbiseler, beyaz etekler, yünlü kazaklar, ince gömlekler giydin, çok sıcakladığın zamanlar da oldu, soğuktan tir tir titrediğin zamanlar da. Ama Saint-Martin Caddesi her zaman aynıydı; gürültülü ve yoğun. Kağıtlarla ağzına kadar dolu siyah Twingo'nun görünümü de değişmedi hiç. Her şeyden ve hiçbir şeyden konuşurduk.

Bir saat. Her cumaları. Gülümsüyorum.

OTUZ BEŞ

Floransa. Bir kitap tanıtımı için oradayım ve seni de yanımda götürmeyi başarıyorum. Bütün o kartpostal anıları ve daha nice özel hatıralar arasından ben, Floransa şehrinde birçok örneği bulunan mütevazı görünümlü, zarif restoranlardan birinde yediğimiz bir akşam yemeğini seçiyorum.

Yan yana oturuyoruz, Luciana'yla konuşuyorsun, karşında oturan sarışın genç kadınla. Arada sırada sana dönüyorum ve Luciana seni kolladığımı gösteren bu davranışımdan etkilenip gülümsüyor. O bakışlarda, eşinin çalıştığı bankanın müşterileriyle bir araya geldikleri yemeklerde, sırf sıkılmasından çekindiği için kocasının ona fırlattığı sevgi dolu bakışları anımsıyor. Ardından sen de gülüyorsun, aranızda atılan dostluk tohumlarının etkisinden olsa gerek ona eşinden ve çocuklarından bahsediyorsun sonra, şu hiçbir aidiyetimin olmadığı öteki hayatından yani, elimi tutuyorsun birden, bana olan aşkını ve tereddütlerini anlatan anlık bir hareket işte bu.

OTUZ ALTI

Ekim ayının sonlarına doğru bir cumartesi, Père-Lachaise Mezarlığı'nda yürüyorum, turistler mezarların etrafında dolanıp, patikalarda kayboluyorlar. Usulca krematoryuma doğru yaklaşıyorum.

Çinko kubbenin altında Hugues Léger'in naaşı yakılıyor. Bu cümleyi bütün olağandışı şiddetiyle kaydediyorum. Seni tasavvur edebiliyorum, önünde olan bitenle, Hugues'ün ikinci ve son kez yok oluşuyla yüzleşmekten dilin tutulmuş, taş kesilmişsin. Her ne kadar yanında olmamı isteyip istemediğini sormasam da, mezarlığa geldim çünkü yanında olmak istedim. Bu kararı kendi kendime aldım yani, gözüme doğrusu buymuş gibi gözüktü. Bir banka oturuyorum, cep telefonuna bir mesaj yollayıp beklemeye koyuluyorum.

Nedenini hala bilmemekle beraber, kaybettiğimiz Hugues Léger'a karşı katıksız bir yakınlık duyuyorum. Ölümünden etkilendim diyemem, ama intihar etmiş olması dokundu. Hatta kendini beğenmiş biri olduğumdan söylemiyorum, sakın yanlış anlama ama beni bile kahretti. Şu son günlerde kitaplarını okudum, hatta bazılarını ikinci kez okudum. Onunla ne kadar farklı olduğumuzu biliyorum, muhtemelen beni ona bu denli yakınlaştıran da bu farklılıklar zaten. Benim hayatımın en güzel günü de geride kalmış mıdır dersin?

Bu oturduğum bankta şimdi anlıyorum ki gerçek bir dostluğu kaçırmışım, iki adamın, iki yazarın sahici dostluğunu ıskalamışım, oysa arkadaş olmamız ne kadar hoşuna giderdi.

Bu hatırada bir rolün yok gibi, ama senin için, yalnızca senin için buradayım, bu bankta.

OTUZ YEDİ

Sen uyuyorsun ama ben uyumuyorum. Beni tam olarak terk etmeden kollarımda uyuyakaldın ama şu anda çoktan derin uykundasın.

Dirseğim yatağa dayalı, başım ise elimin üzerinde seni izliyorum. Hafif horlama sesini duyuyorum. Gözlerin kapalı, ağzın aralık ve dudakların o çok yumuşak, nadiren takındığın nevi şahsına münhasır – bir klişeyi dillendirmiyorum, gerçekten öyleler– gülümsemeyi ortaya çıkarıyorlar. Güzelsin, özgürsün. Düşünceler uçuşuyor kafamda: Ne rüya görüyorsun acaba? Şu an neredesin? Kimsin ki seni kaybetmekten bu kadar korkuyorum, benim olmanı neden bu kadar çok istiyorum, hiçbir zaman tam olarak benim olmayacağından nasıl bu kadar eminim?

Bu hakim olamadığım sahip olma arzum beni utandırıyor. Kadınların, arzularının bağımsızlığına olan düşkünlüklerinin erkekler üzerinde yarattığı dehşet verici hissi uyandırıyor içimde. Bir gün beni istemeyecek olabileceğin düşüncesinin içimde beslediği kafasız hayvanı sevmiyorum. Huzurlu olmak, bazı şeylerin olduğu gibi kalacağından emin olmak isterdim.

Sırt üstü uzanıyorum, uykum gelmek bilmiyor.

OTUZ SEKİZ

İki dakika daha diyorsun. Bir kez daha, bir daha görüşmemek üzere birbirimizi terk etmiştik. Sonra telefonum çaldı, sendin, konuştuk, kuşkusuz birbirimizin sesini son bir kez daha duyabilmek için. Kapatmak üzereydim ki "İki dakika daha." dedin. Pekala, iki dakika daha. Konuşmuyorum, sen de konuşmuyorsun, arada sırada nefesini duyuyorum sadece. Neredeyse hiçbir söz söylenmiyor ama nefes alışverişin beni allak bullak ediyor. Zaman akıyor, cadde boyunca

yürüyorum, daireme geliyorum, içeri giriyorum ama holde sırtımı duvara yaslayıp öylece bekliyorum. Hala sükûneti koruyoruz, uzunca bir süre. Hiç şüphem yok ki sen de benim gibi bu beraber olduğumuz anın sessizliğini dolduruyorsun ruhuna, ileride beraber olamayacağımız daha uzun sessizlikleri sezinleyerek.

OTUZ DOKUZ

Elbette bu kitap bir son bulacak ve ben bu zamanları özlemle anacağım. Katı olacağıma dair bir karar almıştım, ama bunları hatırlamalısın: dört şey yaptığını yazdığın bir kısa mesaj (birincisi kulaklarını deldirmekti), benim ailenle ilk (ve son) tanışmamda neredeyse bir ergen gibi davranmam, Luc'un konserinde küçük oğlunun beni selamlamak yerine vurmayı tercih etmesi, ilk gün sürücü koltuğundan benim kemer takmadığımı gördüğünde sorduğun birden çok anlama gelebilecek "bağlanmayacak mısın?" sorusunu sorman, senin evinde siyah elbise giyip çifte gizemli yüzüğü takman, Sen Nehri'nin rıhtımında Dorothy Parker'dan sayfalar okuyan sesin, beni mutfakta komşuların göremeyeceği bir soteye götüren elin, Jardin des Batignolles'de bir sundurma altında öptüğüm sen, yazdığım bir şeyleri okuduğum kütüphanenin basamaklarından inerken aşk böceği ve mutlu genel surat ifademi fark eden sen ve her zamanki gibi yalnızca sen.

KIRK

İşte geldik attığım zarın durduğu yüze. Sana hiçbir mantık aramaman gerektiğini söylemiştim ya, aslında bir tane var: Bu son hatıra hayali, onu yazdığım yakın gelecekte geçiyor. Buluşma yeri olarak nereyi seçtik bilmiyorum, ayrıldık mı onu da bilmiyorum, yalnızca tarihi biliyorum; 10 Ocak falan.

Sana bakıyorum, "Sana bir hediyem var. Kırkıncı yaşın için.", diyorum. Bu ufak kitabı çıkartıyorum. Adını okuyorsun, sonra bir an sayfalarını karıştırıyorsun. Kuşkusuz etkileniyorsun, belki de çok etkileniyorsun. En çok ne istediğini biliyorum; çalışmamı. Bu da bir çalışma ve bunun farkındasın. Biliyorsun ki her cümle yazılmış ve ardından tekrar yazılmıştır, yalnızca senin için değil herkes için, ellerinin arasında tuttuğun metnin gelecekteki daha kapsamlı bir metnin bir hammaddesi olacağını düşünüyorsun. Ama bunlardan ayrı olarak elinde tuttuğun şey bir kitap, gerçekten senin için yazılmış bir kitap.

"Daha uzun yazmak isterdim" demeyeceğim, çünkü bu gerçek olmazdı, "yazmak için keşke daha çok vaktim olsaydı" da demeyeceğim, çünkü gereğinden fazla vaktim vardı. Bir haftada yazabilmek isterdim, hikayemizin aksak bölümlerinde takılmayıp yazımına kendimi kaptırmış olmayı dilerdim. Ama bu gerçekleşmedi, o hayal ettiğim kesintisiz hafta hiç var olmadı.

Kuşkusuz, ben de etkilendiğim ve yelkenlerimi suya indirdiğim için, bazı zamanlar sana tek söyleyebildiğim şeyin bu olmasından peşinen pişman olarak, bu sefer de sana sadece bir "seni seviyorum" fısıldamam olası duruyor.

Ve eğer bu kitabı son cümlesine kadar okuduysan, bu sıkı bir kitabın görevini layığıyla yerine getirdiğinin en belirgin göstergesidir.

YVES VE ANNA

Yves gazetesini karıştırıp yazılara odaklanmaya çalışarak Anna'yı *Anna Stein'ın Kırk Hatırası*'nı okumak için kendi başına bırakıyor. Anna gözlerini bir an bile Yves'e çevirmeden yirmi dakika içinde kitabı bitiriyor.

Kitabı elinden bırakıp "Teşekkürler." diyor Anna.

THOMAS VE LOUISE

Şubat ayının son pazar günü. Thomas, Louise'i, Judith'i ve Maud'yu Vincennes Hipodromu'na götürüyor. Hiç arabalı at yarışı izlememişlerdi, hatta herhangi bir at yarışı da izlememişlerdi. Çiseleyen yağmur, rüzgar ve soğuk hava birleşince Louise gidip gitmemekte karar verememiş, ama Thomas'ı kırmak istemediğinden kabul etmişti. Tribündeler, batı cephesinde.

— "İkinci koşu on dakika sonra başlayacaktır" diye duyuruyor hoparlör.

— Yıllardır gelmiyordum. On yaşımdayken babama eşlik ederdim, hep ikinci ve dördüncü ayağa oynardı, küçük meblağlarda.

— Biz de oynayabilir miyiz?, diye soruyor Judith.

Thomas'ın fikri olumlu, ama surat asan Louise'e dönüyor.

— Hiç uğraşmayın, bu dünyaları çok iyi bilirim, kara para aklarlar buralarda, diyor.

— Kara para nasıl oluyor anne?, diye soruyor Maud.

— Sadece bir yarış, buraya kadar gelip bir bahis oynamamak çok yazık olur sonuçta, diye ısrar ediyor Thomas.

— Ne yaparsanız yapın, ama benden tek kuruş çalışmaz, diyerek iç çekiyor Louise.

— Yaşasın, hadi oynamaya gidiyoruz kızlar, diyor Thomas.

Gişeler çok yakında. Çok geçmeden geri dönüyorlar, kızların ellerinde bahis kuponları var.

— Ouragan des Closeries'ye ganyan oynadım anne, bire altmış yedi veriyordu!, diye bağırıyor Judith.

— Ben de Oscar Night'a plase oynadım. Bire otuz sekiz veriyor tam!, diye ekliyor Maud.

Kızların heyecanı Louise'in yüzünde bir gülücük açtırıyor.

— İki attan da bir şey çıkmaz, ama isimleri çok hoşlarına gitti, diyor buruk bir ifadeyle. İkisi de onar avroluk oynadılar. İyi di mi? Makul bir para.

— Toplamda yirmi avro mu yani? Abartmışsın Thomas. Hakikaten saçmalamışsın.

"İkinci koşu bir dakika sonra başlayacaktır." diye duyuruyor hoparlör.

Thomas biraz bilgi veriyor:

— Atlar şu anda orada pistteler, başlangıç için burada önümüzde dizilecekler, silah atışıyla ok gibi fırlayıp şuradan doğu tarafına dönecekler ardından yarışı tamamlamak için önümüzden geçecekler.

— Ouragan des Closeries hangisi?, diye soruyor Judith.

— Bak oradaki 12 numaralı olan. Mor renkli.

Startı işaret eden "pat" sesiyle kızlar önce irkiliyorlar sonra irkilmeleri hoşlarına gidiyor ve ikisi de bahis oynadığı atın adını bağırmaya başlıyorlar. Thomas gülmekten yarılıyor, Louise ise şaşkın.

— Daha sessiz kızlar, bakın herkesi rahatsız ediyorsunuz.

İğdiş edilmiş atlar çoktan geniş kavisi aldılar. Yarış spikerinin dediğine göre Judith'in atı iyi bir konumda. Yarışın favori atı Piet van Dresde'nin toynağında hafif bir sakatlık var bu yüzden çok bekleneni

verebilmiş değil. Rakibi Orus de Bruxelles için ise bu ağır zemin çok uygun değil. Diğer atlar ise vasat bir performans ortaya koyuyorlar. Koşum takımı bağlanmış atlar finişe ulaşınca spiker sıralamayı duyuruyor: "Birinci: 12 numara, Ouragan des Closeries. İkinci: 10 numara, Oscar Night. Üçüncü: 3 numara, Piet van Dresde."

— Kazandılar mı?, diye soruyor şaşakalmış Louise.

Thomas da ondan farksız.

— İnanılacak gibi değil. Evet kızların kazandılar. Üstelik her ikisi de.

Judith ve Maud mutluluktan sıçrayıp dans ediyorlar. Sonra el ele tutuşup dönüyorlar.

— Kazandık! Kazandık!

Kuponunu yırtmakta olan şaşkın bir yabancı soruyor:

— Ouragan des Closeries'ye mi oynadılar? O işe yaramaz ata? Arkadaş bazıları da amma şanslı ha.

— U-ra-gan-de-kloz-ri! U-ra-gan-de-kloz-ri!, diye bağırıyor kızlar.

— Durun! Sakin olun. Peki... Thomas... Ne kadar kazandılar ki?

— Uçuk bir meblağ. İkisinin toplamı yaklaşık bin avro.

— Bi-nav-ro! Bi-nav-ro! Bi-nav-ro!

— Susun, diyor sinirli Louise. Hadi bakalım eve dönüyoruz.

— Anne yaa tekrar oynayamaz mıyız?, diye soruyor Judith.

— Hayır, eve dönüyoruz dedim. Beni dinliyor musunuz siz?

— Anne lütfeen, diye yalvarıyor Maud. Thomas dördüncü ayağa da oynayabileceğimizi söylemişti.

— Hayır dedim. Ayrıca ben karar veriyorum buna, Thomas değil tamam mı?

Louise kızlarının yoğun itirazına rağmen ellerinden tutup tribünden dışarı çıkarıyor. Thomas açıklama yapmıyor. Kazandıkları parayı alacak, sonra onlarla çoktan koltuklarına kuruldukları arabada buluşacak. Louise direksiyonda, sessizce bekliyor, motoru çoktan çalıştır-

mış, çocuklar arka koltukta yaygara modundalar. Thomas elindeki bir tomar parayı gösteriyor.

— Anamızın ak sütü gibi temiz bu parayla ne yapıyoruz şimdi?

Louise cevap vermiyor. Arabayı kaldırıyor, çevre yoluna çıkıyor, asık suratla gözlerini asfalta dikiyor.

— Anlatsana Louise. Neler oluyor? Eğlenceli bir gündü sanki yanılıyor muyum?

— Hiçbir şey anlamıyorsun. Hayır, Thomas, hiç eğlenceli değildi. Kızlar aşırı coşkuya kapıldılar, sanki onlara kokain vermişsin gibi.

— Kokain mi?

— Aynen öyle. Bu bahis işi alışkanlık yapıyor bilmiyor muydun? Kazandıklarını öğrendikleri zaman kızlarımı tanıyamadım resmen. Sana çok kızgınım.

— Çok üzgünüm.

— Üzgün mü... Ama artık çok geç tabii. Tüm parasını, hatta emekli ikramiyesini bile gazinoda yiyen bir sürü tip tanıyorum. Anlatayım mı birkaçını? Al mesela annem. Evet annem. Enghien'de gazinoya giderdi. Bugün bile her fırsatta gider. Bunun benim zihnimde canlandırdığı imgeler hakkında ufacık bir fikrin bile yok.

— Bunu bana söyleyebilirdin...

— Vincennes'e gitmek istemiyordum, ama sen ısrar ettin. Ve işte, kazandın.

Uzunca bir süre susuyorlar. Çevre yolu akıcı değil. Arka koltukta kızlardan artık çıt çıkmıyor. Thomas arkasını dönüp bakıyor. Haşatları çıkmış uyuyorlar. Yakıt göstergesi uzunca bir bip koyuveriyor.

— Haydaa. Benzin bitiyor, diyor sinirle Louise. Üstelik çek defterimi yanıma almadım.

— Bende nakit var, diye fısıldıyor Thomas. Az buz da değil üstelik.

Cevap vermiyor. Thomas yandan ona bakıyor. Louise'in dudakları bir gülücük için geriliyor, gittikçe daha çok. Yavaş yavaş histerik bir

kahkaha tufanına tutuluyor ikisi de, araba bir iki zigzag çiziyor. Kızlar uyanmıyorlar.

STAN

Bir otel odasının penceresinden Stan, Lizbon'un üzerine çöken kış gecesine bakıyor.

Rossio Meydanı'nda çınarların altına sığınmış bir taksi sırası uzanıyor. Akşam yağan sağanak durdu, yayalar artık siyah şemsiyelerinin altına gömdükleri kafalarını gökyüzünün seyrine açıyorlar. Bir sonraki müşteri elleri paketlerle dolu irikıyım bir kadın. Üfleyip püflüyor, yağınura ve rüzgara, hayatta ona zorluk çıkaran her şeye, elindekilere, su geçirmiş yağmurluğuna, fazla kilolarına bela okuyor. Kesin afili bir ismi vardır, belki Madam Costa, evet öyle olmalı, Madam Manuela Costa. Acelesi var, çünkü Bay Costa dönmeden eve gidip aldıklarını dolaplara kaldırması gerekiyor ve muhtemelen bu uğurda taksiye harcayacağı para ona makul bir harcama gibi geliyor. Şimdi gülümsüyor, muhtemelen içinden hayat bazen devasa bir mağaza gibi güzeldir diyor.

Stan'ın arkasında, yorganın altında çıplak, yanağı yastığa gömülmüş bir kadın uyuyor. Bu vaziyette, Stan'ın onu benzettiği Vermeer'in *İnci Küpeli Kız* tablosundaki kıza olan benzerliği uçup gitmiş. Uykudaki kadının adı Marianne Laurent, evli, itiraf ediyor otuz beş ya-

şında, durduk yere gülen bir kadın, Lyon'daki Edouard Herriot Hastanesi'nin Bongrand bölümünde kornealar üzerine çalışıyor ki bu da *Avrupa Göz Araştırmaları Birliği*'nin altıncı kongresinde bulunmasının nedenini açıklıyor. Stan dudaklarının ve göğüslerinin estetik olduğunu biliyor, oral seks konusunda başarılı ve kısa ciyaklama sesleri çıkarmaya eğilimli. Otelin barında Porto şarabı içtiler, çok miktarda. Onu otel odasına götüren kadın olmuştu, yapabileceğini hiç ummadığı öfkeli bir vücut hareketiyle komutayı ele geçirene kadar inisiyatifi kadına bırakmıştı.

Stan alnını cama yaslıyor, çünkü derisi soğuk bir öpücüğe muhtaç. Sırası gelen her taksi meydandaki bronz fıskiyeli havuzun ve Dom Pedro Sütunu'nun çevresindeki turunu yavaşça tamamlıyor. Stan taksi şoförlerinin yüzlerine bakınakla geçiriyor vaktini, muhtemelen tüm hava koşullarında aynı çirkin gri hırkayı giyen şoförü, polo marka kısa kollu tişört giyeni seçiyor gözleri. Hepsinin müşteri kapma stili farklı. Kimi yolda bekleyen müşteriye gülümsüyor, kimisi çekmiş kenara gözlerini direksiyona sabitlemiş, hiç kımıldamadan emir bekliyor. Eğer bir şoförün bagaja eşya yerleştirmesi gerekiyorsa, hepsinin davranışlarındaki rutinlik gözler önüne seriliyor, siyatikleri, keyifsizlikleri, alışkanlıkları, hepsi ortaya dökülüyor. Stan onlara bir hayat bağışlayabilir; bir kadın, bir metres, bir, iki hatta üç çocuk verebilir, köpek bile olur, örneğin sağ ön koltukta uyuklayan bir kaniş ya da bir buldog.

Marianne Laurent ağzı açık, umursamazca horluyor. Anna, erkekler ya da kadınlar cinsel ilişkiye –bu onun lafı– "öylesine" girebilir derdi. Stan bu sözün haklılığı konusunda şüphe duymuyor artık. Duyduğu cinsel açlığın yoğunluğundan dolayı kadının yönlendirmelerine boyun eğdi, onu ne aşkla ne de şefkatle düzdü, içinde korkunç bir yalnızlık, sadece yok olup gitmek peşindeydi. Stan gözlerini kapatıyor. Bu aç ve yabancı dudaklarda kendini ye-

niden unutmak; bir kez daha kaybetmek isterdi kendini arkasında uzanan yumuşak ve arzulu bedende.

Ama taksiler meydanda dönmeye devam ediyorlar ve bu yavaş girdap Stan'ı içine katıp Anna'ya ve onun çırılçıplak bir erkeğin vücudu altında kıvrandığı düşüncesine sürüklüyor, zihninde oluşan görüntünün acımasızlığı altında eziliyor.

THOMAS VE LOUISE

"I remember when rock was young
Me and Suzie had so much fun
holding hands and skimming Stones
had an old gold Chevy and a place of my own
But the biggest kick I ever got
was doing a thing called the Crocodile Rock."[51]

Elton John ve Bernie Taupin'in bu şarkısı 70'li yıllardan kalma, ama Farfisa orgun honky-tonk'u şarkı kadar eskimiş sayılmaz. Louise "Crocodile Rock" şarkısında çok dans etti, rock ona on üç yaşındaki halini hatırlatırdı, ama bugün on üç yaşındaki halini hatırlattığı kadar otuz yaşındaki halini de hatırlatıyor. Üstelik henüz bilmiyor ama ileride dinlediğinde kırk yaşındaki halini de anımsatacaktı ona. Bir Radiohead şarkısından sonra Thomas nefes nefese kalıyor. Louise'i sahnede bırakıp barın yakınlarında bir tabu-

[51] Rock'ın gençliğini hatırlıyorum, ben ve Suzie çok eğlenirdik, el ele tutuşur su üstünde taş sektirirdik, altın sarısı bir Chevy marka arabamız ve kendimize ait bir mekanımız vardı, ama hiç unutmam şu hayatta yediğim en sert tekme timsah rock'ındandı (ç.n.).

reye oturuyor. Louise uzun sarışın bir adamın kollarında dönüyor, eteği açılıyor. Anlaşılan biraz sarhoş.

Uzun sarışın adamın adı Boris ve Thomas'ın duyduğu kadarıyla –çünkü Boris duyması için çok çaba sarf etti– bir televizyon kanalında talk show sunucuymuş. İyi görünümlü bir adam, sportif giyimli, saç kesimi fazlasıyla televizyon dünyasından ünlülerin sahip olduğu tarzda, şüphesiz ortamdan bu gece düşürebilecek en ilgi çekici tip. Louise'le yakından ilgileniyor. Az önce konuşurlarken Boris Thomas'a meydan okumuştu, omuzlarını Louise'e doğru çevirmiş, başını hafifçe eğmiş, gözlerini hızlıca kırpıştırmış ve iki defa gözlerini kısmıştı. Thomas davranış bilimcilerin belirlediği içgüdüsel etkileme davranışlarını kolaylıkla seçebilmişti. Louise'in davranışları da çok farklı şeyler anlatmıyordu. Hatta heyecanlanmasının belirtisi olan şu saç lülesini geriye itme hareketini bile yapmıştı.

Dans ediyorlar ve Boris onu okşayarak sarıyor. Her harekette Louise'in dekoltesi açılıp göğüslerini açıkta bırakıyor ve Boris partnerini döndürmek için elini kalçalarına koyuyor. Thomas daha önce hiç karşılaşmadığı fiziksel bir kıskançlık keşfediyor içinde. *Crocodile Rock* bittiğinde Boris üstelemeksizin bir dans daha teklif ediyor ve o sırada Thomas gülümseyerek araya giriyor:

— Müsaade eder misiniz? Eşimi size yalnızca bir danslık ödünç vermiştim.

Uzun sarışın adam şaşırmışı oynuyor, başını eğip Louise'in eline zarif bir öpücük kondurduktan sonra bara doğru uzaklaşıyor. O kadar danstan sonra Louise'in yanakları kıpkırmızı. Bitkin bir şekilde kendini Thomas'ın kollarına bırakıp başını omzuna yaslıyor.

— Seni hiç bu kadar sahiplenici bir erkeksilikle görmemiştim.

— İtiraf etmeliyim ki seni hırpaladığını görmek canımı sıkmaya başlamıştı. Ayrıca kollarında mutlu bir şekilde öylece kendinden geçmen de hoşuma gitmedi.

Louise bir an kafasını kaldırıyor ve Thomas'ın bakışlarını yokluyor. Şaka yapıyora benzemiyor. Louise karşı çıkıyor.

— Mutlu mu? Üstelik kendimden geçmişim öyle mi?

— Evet. Şunu da rahatlıkla söyleyebilirim ki alkol kokuyorsun aşkım.

— Sen benim babam mısın?

Louise sendeliyor, Thomas onu yakalıyor ve gülüyor.

— Sadece zil zurna sarhoş olduğunu söylüyorum. Ayrıca itiraf etmeliyim ki fena bir tip değildi.

— "Fena bir tipten," daha iyiydi bence. Üstelik çok iyi dans ediyor.

— Kabul. Ama benim stilime göre biraz fazla yakın tutuyordu seni.

— Kıskandın mı?

— Evet kıskandım. Eşin kıskanmıyor muydu?

— Romain benden hiç şüphe etmezdi.

— O zaman bir kıskanan benim demek ki, ne de olsa bir erkeği terk edebileceğini biliyorum.

— Ama seni bir Boris Fern için terk etmeyeceğim kesin.

— Soyadı Fern miymiş?

— Arada sırada televizyonunu açma zahmetinde bulunsaydın bilirdin. Adamı herkes tanır. Ama program sunucusuna aşık olacak biri değilim ben. Ben daha çok at yarışı oynayan psikanalistleri tercih ediyorum. Kavga mı istiyorsun? Kavga mı ediyoruz?

— Seninle hiçbir zaman kavga etmem. Bu aptalca ve yakışıksız olur. Ama kıskandığım zaman bunu sana söylüyorum.

— Seni seviyorum geri zekalı, diyor Louise. Ayrıca çok iyi biliyorsun ki eğer dışarı çıkıyorsam bu kıçımı sergilemek için.

Thomas gülüp, Louise'i ensesinden öpüyor. Onun, her şeye rağmen kıçını sergilemesinden rahatsız değil.

KARL VE LEA

Karl ve Léa mutfak masasının üzerine bir sürü paket koydu. Kırk tane, çünkü Anna bu sabah kırk yaşında. Türlü biçimlerde, türlü renklerde, krepon kağıdına, kadife kağıdına, ipek kağıda sarılı paketler. Gerçek bir sürpriz. Anna senaryoda ona ayrılan bölümü oynuyor.

— Hadi aç anne, açsana, diye bağrışırken Karl ve Léa, Stan yan tarafta Anna'nın mumlarını üflediği küçük pastayı dörde bölmekle meşgul.

Anna sırasıyla bir büyük bir küçük olmak üzere paketleri açıyor. Bu açtığı pakette canlı bir kırmızı renge boyanmış ve üzerine altın renginde bir A yazılmış çakıl taşı var. Anna'nın özenle açtığı bir başkasında Léa'nın çizdiği bir resim var. Hemen bir zencefilli kurabiye atıveriyor ağzına. Saçları için eflatun rengi bir bandana. Hemen bardağa koyduğu kırmızı bir gül. Karl'ın çizdiği bir kupa kızı... Anna yıldız şeklinde ufak bir paketi açmak istiyor ama Karl ve Léa onu en son açması için diretiyorlar. Anna gülüyor. Çay içmek için küçük bir bardak. Plastik bir şövalye, "onu korumak için" diye açıklama yapıyor Léa...

Bir paket diğer tüm paketlerden daha farklı, daha küçük, daha

özenli ve daha pahalı bir hediye ambalajıyla kaplı. Onun farkında, onu daha sonra açmak istiyor ama Stan hediyeyi parmağıyla ona doğru itiyor.

"Açsana," diyor. "İyi ki doğdun sevgilim."

Anna içinde bir mücevher olduğundan emin, muhtemelen bir yüzük, muhtemelen çok güzel, muhtemelen paha biçilemez. Eşine bakıp başıyla onaylıyor, gözleri parlıyor.

— Teşekkürler, diyor Anna. Bunu yapmamalıydın Stan, bunu neden yapmamalıydın çok iyi biliyorsun. Bunu kabul edemem, beni tuzağa düşürmeye çalışıyorsun. Bunu yapmamalıydın.

— Şşş. Altı üstü bir yüzük, ne bir zincir ne de bir asma kilit. Seni satın almıyorum, bunu çok iyi biliyorsun.

— Babanızın hediyesini birazdan açacağım çocuklar.

Paketleri açmaya devam ediyor. Karl ve Léa'yı hayal kırıklığına uğratmamak için yavaştan alıyor ama bütün keyfi kaçtı, her geçen saniye sırtına daha çok yük bindiriyor. Acaba bu ailesiyle kutlayacağı son doğum günü partisi miydi? İki ay sonra Karl sekiz yaşına girecek. Ondan doğum gününü babası ya da annesi olmadan kutlamasını isteyebilir miydi? Anna'nın elleri titriyor.

"En sonuncusu en önemlisi" diye bağırıyor çocuklar. Kıpkırmızı bir zarfı açıyor, içinde beyaz bir sayfa var.

Léa kenarlarını süslemiş, Karl ise renkli keçeli kalemle yazmış.

Mektup "Benim canım anneciğim." ile başlıyor. Sıradan bir çocuk mektubu bu ama her sözcük Anna'yı delip geçiyor. Onu usulca okuyor, yüksek sesle başlıyor, kısık sesle devam ediyor, sonunu içinden okuyarak getiriyor. Bittiğinde çocuklarını kollarına alıyor. Mektupta bir soru var. Gözyaşları içinde cevaplıyor:

— Tabii ki sizi hiçbir zaman terk etmeyeceğim aşklarım benim. Siz benim hayatımın aşkısınız. Hayatımın aşkı.

THOMAS VE JUDITH

Rüzgar Louise'in sarı ve artık direnmeyi bıraktığı beyaz saçlarına doğru esiyor. Normandiya Kıyısı'nda yumuşak bir kış günü.

— Gel bize yardım et anne, Judith'le suya ulaşana kadar çukur kazacağız, diyor Maud.

Thomas güneşten gözlerini kısıyor. Louise kumda kızlarıyla debeleniyor. Üçü birden el sallıyorlar. Thomas, hayretle, Louise'in her hareketinde, daha önce hiç rastlamadığı yaramaz genç kızı görüyor.

Judith ona doğru koşuyor, canı waffle istemiş, Thomas'ın elinden tutuyor ve waffle dükkanına götürüyor. Çünkü Thomas "onun hayatını kurtardı"; ufak kız, mantığı muzipçe tersyüz ederek onu artık kendi mülkiyetinde görüyor. Waffle şekerli olacak.

Maud ve Louise onlara katılınca Judith soruyor:

— Thomas annemle nasıl tanıştınız?

Judith etrafa bakmıyor, öğrenmekte kararlı. Yanağı şekere banmış, bembeyaz, Thomas peçeteyle siliyor. Maud da dikkatle onları dinliyor.

— Hadi anlat bakalım, diyor Louise. Her şeyi anlattığından emin ol. Birazdan geliyorum ben. Bir de bana bir çay söyler misin lütfen?

Thomas anlatıyor, kendi tarzında. Anlaşılır olmaya özen gösteriyor, ilk gecelerinden ilk mailleşmelerinden bahsediyor, hatta besin kaynağı azaldığında iskeleti küçülen Galapagos deniz iguanasını bile anlatıyor. Ancak Judith sürüngenlerle pek de ilgili sayılmaz.

— Ve sonra anneme hemen aşık mı oldun?

— Sanırım, deyip gülümsüyor Thomas dediğini düzeltmeden önce. Yani öyle oldu evet.

— Ve babamın olduğunu biliyordun yani?

— Evet, diye cevaplıyor Thomas sorunun tüm açıklığına yaraşır bir açık sözlülükle.

Louise döndüğünde, Thomas'ın elinden tutuyor:

— Biliyorsunuz bebeklerim, size daha önce de söylediğim gibi babanızla benim aramda bazı şeyler artık eskisi gibi değil. Çok mutluyduk ve ikinizin varlığı bunun en açık kanıtı, ama her ne kadar göstermesek de birkaç yıldır eskisi gibi değildik. Sonra Thomas'la tanıştım, ona çok çok aşık oldum –evet, beyaz saçlarına rağmen– ve benim için her şey çok açıktı.

— Babamla aranızda eskisi gibi olmayan ne anne?

— Mesela babanız daha fazla çocuk istemiyordu. Ama ben bir çocuk daha istiyordum.

— Bir çocuk daha mı istiyorsun anne?, diye ikiliyor Judith.

— Evet, çok istiyorum. Babanız beş yıl ya da on yıl sonra bir çocuk daha yapabilir. Ama ben bir kadınım ve aynı değil. Kırk yaşındayım ve yakında yapmazsam bir daha hiç yapamayacağım, çünkü çok yaşlı ve üzgün olacağım. Anlıyor musunuz çocuklar?

— Anlıyoruz anne, diyor Judith pür dikkat.

Maud başını evet anlamında sallıyor. Louise bir bardak çay içiyor.

— Thomas ve ben galiba başardık. Yakında hep beraber daha büyük bir eve taşınacağız. Ben hamileyim. Karnımda bir bebek var.

Thomas Louise'e bakıyor, şok içerisinde. Ona bundan hiç bahsetmemişti. Thomas'ı şakağından öpüyor ve Judith'i kucağına alıyor.

— Üç dakika önce öğrendim ben de. Eczaneye hamilelik testi almaya gittim.

— Peki test kız bebek mi erkek bebek mi olduğunu söylüyor mu?, diye soruyor Maud.

— Yok, aşkım, sadece hamile olup olmadığını gösteriyor. Çok mutluyum. Bebek yedi buçuk ay sonra doğacak.

— Eylül ayında mı?, diye soruyor Thomas.

Louise başıyla onaylıyor.

— Anne, diyor Judith endişeli bir sesle.

— Efendim bebeğim. Söyle.

— Anne bir şekerli waffle daha yiyebilir miyim?

ANNA

Karl ve Léa'nın odasının duvarında ejderhalar ve cadılar, kayan yıldızlar ve gezegenler dönüyor. Diğer hayvan ve çiçek desenli gece lambaları arasından Léa bunu seçti. Anna ilk başta karşı çıkmıştı, ama Léa ejderhalar ve cadıların var olmadığını dolayısıyla korkulacak bir şey olmadığını söylediğinde açıklama kafasına yatmıştı.

— Uyumanız lazım çocuklar, diyor Anna.

Ama Karl ve Léa'nın hiç uykusu yok. Léa yatağında zıplayıp masal istiyor. Anna resimli, büyük *Alice Harikalar Diyarında* kitabını raftan alıyor. Birkaç dakika okuyor. İlk Léa uyuyor, huzurlu bir hali var. Karl için bir süre daha okumaya devam ediyor. Sayfanın ortasında büyük kırmızı bir kedi gülümsüyor.

Anna yumuşak bir sesle devam ediyor:

— Alice yol ayrımına geldiğinde ağacın birine tünemiş bir kedi görmüş. Ona sormuş: Yardım eder misin hangi yoldan gitmeliyim?

— Nereye gitmek istiyorsun?, diye sormuş kedi.

— Bilmiyorum, demiş Alice.

— O zaman hangi yolu seçtiğinin önemi yok, demiş kedi.

Karl uyuyakalıyor. Anna ışığı söndürürken süpürgesinin üzerinde mavi bir cadı kapının üzerine doğru hücum etmekte.

Evet, diye düşünüyor Anna, kedi haklı, nereye gideceğimizi bilmediğimizde hangi yolu seçtiğimizin hiçbir önemi yok.

ROMAIN

Kimden: romain.vidal@parisdescartes.fr
Kime: danielreynolds@stanford.edu
Konu: associate professor

Pr. Daniel P. Reynolds
Leland Stanford Junior University
Dept of Evolutionist Biology

Sevgili Daniel,

Bu maili Stockholm'de konuştuğumuz üzere altı aylığına Associate Professor olarak *HumanL@nguage* projesini yürütmeyi büyük bir zevkle kabul edeceğimi bildirmek için yazıyorum.

Sana en kısa zamanda Fransa'ya dönüş tarihlerimi bildireceğim, sen de böylece üniversite programını ona göre ayarlarsın. John'la konaklama işini ayarladım, önümüzdeki hafta gelip ilk konferans için gerekli düzenlemeleri yapmayı düşünüyorum.

Sen, John ve Marina'yla aynı ekipte çalışmak benim için büyük bir zevk olacak.

En içten dileklerimle,
Romain VIDAL

YVES VE ANNA

Yves'in gözleri Rennes metro istasyonunun girişinde Anna'yı arıyor. Ortalıklarda yok. Oysa Anna yolun karşısında kaldırımda öylece duruyor. Kendisini görmemiş olmasına şaşırıyor. Gözleri eskisi kadar iyi görmediğinden olsa gerek; en azından öyle olduğuna inanmak istiyor.

Bir kafeye gelene kadar yürüyorlar, dışarıda bir masaya yerleşiyorlar. Yves dışarıda oturmayı sevmiyor, nedeni Anna'nın gelip geçenlerin meraklı bakışlarını bahane edip mesafeli ve dokunulmaz oluşu. Daha söylenmemiş sözler var, bu ortada, ikisi de şunun çok iyi farkında ki bugün daha söylenecek çok söz var. Ama hepsinden önce Anna dün akşam arkadaşının evinde olanları anlatıyor. İlkel komünizmden, çocukların eğitimi için yazılması gereken bir kitaptan bahsediyor, Yves ise dinlemekten çok izliyor onu. Onu izliyor ve bir yandan da kendi hislerini, kendi arzularını sorguluyor, gerçeği göz yanılgısından ayıran şeyin ne olduğunu anlamaya çalışıyor. Her şey açıklığa kavuştuğunda Anna'nın kendisini terk edeceğini anlıyor.

Anna eşinden, kendisini ona bağlayan bağlardan bahsediyor, –"yadsınamaz", kullandığı sıfat bu–, ardından şu cümleyi koyuveriyor:

— Yves, hiçbir zaman terk etmeyi başaramayacağım Yves'i.

Yves, Freudcu dil sürçmesine gülüyor, ama aslında içinden Anna'nın kendisini terk etmeyi başarabileceğini düşünüyor.

Yves daha önce bin kere söylediği şeyleri tekrarlamıyor. Belki bu seferkinde onları daha iyi ifade edebilirdi, ama bu neyi değiştirirdi ki? Aynı şeyleri tekrar ederek bütün ömrümüzü harcayamayız ya.

Her şeye rağmen şunları söylüyor:

— Beni terk ediyorsun çünkü bizi gelecekte hiçbir zaman beraber tasarlamadın. Bu, sürekli çakıldığın görünmez bir duvar oldu, tıpkı bir kelebek ve cam ikilisi gibi. Geleceğinde bir yerim olmadığından emindim çünkü cümlelerin her zaman şart kiplerinden oluşuyordu.

Anna'dan çıt çıkmıyor, Yves devam ediyor:

— Benimle yaşaman gerektiğini gösterecek bulutlardan bir işaret, bir gök parıltısı ya da buna benzer bir şeyler bekledin durdun. Bu işaret gelmedi, hiçbir zaman da gelmeyecek. O işareti göklerde aramak hataydı. O işaret hiçbir zaman gelmeyecek, işte bu yüzden gitmek zorundayım, her şey bu kadar basit.

Ayağa kalkıyor, dram peşinde değil, hiçbir zaman da olmadı. Oturdukları kafenin adı Horizon.[52] İsimdeki ironiyi vurguluyor. Ve bir de zarf uzatıyor Anna'ya.

— Al. Sana bir villanelle yazdım.

— Bir ne yazdın?

— Birinci ve üçüncü dizelerin tekrarlanıp durduğu bir şiir çeşidi... Daha sonra okursun.

Anna zarfı özenle çantasına yerleştiriyor. Anna, tek bir sözcükle bir kadının yazgısını sonsuza dek değiştirebilecek bir adam hayal ediyor. Ama Yves'in bu umudu beslemeye hiç niyeti yok. Her ne kadar birbirlerini az sonra terk edecek olsalar da Anna'nın arabasına doğru beraber yürürlerken, onun yanında olmanın verdiği mutluluk hissi

[52] Ufuk (ç.n.).

öylesine kudretli ki Yves'in o son ana kadar tamamıyla üzgün olmasını önlüyor. Elini son bir kez okşayışı, yanağına kondurduğu son bir öpücük ve yine parfümü. Bu Anna Stein ile olan son tensel hatırası olacaktı. Ona arkasını döndüğünde, ondan uzaklaştığında duyduğu keder yüreğini parça parça edecek ve içinde bir daha yamanamaz bir delik açacaktı.

Truman Capote, *Soğukkanlılıkla* kitabını Perry Smith ve Dick Hickock idam edilmeden önce tamamlayamamıştı. Yves de *Abhaz Dominoları* kitabını ilişkileri sona ermeden bitiremiyordu. Onları anlatan bu kitabı şimdiki zamanda yazacaktı. Şimdiki zaman hiç kuşku yok onların zamanıydı. Şimdiki zamanın Fransızcası *présent*'dır. *Présent* aynı zamanda hediye anlamına da gelir. Zaten kitabın kendisi de bir hediyeydi.

Yves farkında değil ama Anna arkasından ona bakıyor. Uzaklaşıp gitmesini izliyor. Kendisine iki adım ötede bir vitrinde kısa ve güzel bir elbise var, dar, mavi renk pamuklu ipten, kolları büzgülü ve lacivert tülden fırfırlı. Yves köşeyi dönüyor, Anna gözyaşlarını koyuvermek üzere, butiğe giriyor. Elbiseyi deniyor. Tam ona göre.

THOMAS VE PIETTE

Thomas'ın sakladığı Piette'in tek fotoğrafında bacakları uzun ve bronz. Thomas, Piette'in çekilirken çok keyif aldığı çıplak olanlar dahil bütün fotoğrafları şöminede yakmıştı. Her birini ateşe atarken alçak bir sesle hepsini tasvir etmişti: "Piette taştan bir banka oturmuş, çıplak, ayaklarının ucuna basıyor, kalçaları aralık, cinsel organını saklamak için hiçbir çabası yok, dirsekleri dizlerinin üzerinde, başını el ayasına yaslamış, objektife gülerek bir bakış atıyor."... Ya da yine: "Piette küvette, çenesini sırlanmış seramiğin kenarına dayamış, kalçaları ve tek ayağı köpüklerin arasından su üstüne çıkmış."

Ateşler geriye hiçbir şey bırakmadılar. Thomas'ın yakmamakta direndiği bu fotoğraf bütün Piette'leri kendi çatısı altında toplamak istiyor. Yatağa uzanmış, üzerinde beyaz pamuklu kumaştan bir elbise var, tek ayağı havada bir arkadaşının nişanları için yazdığı bir cümleyi okuyor. Eğlencesine bir nişandı, ama Piette önemli bulmuş ve ailesinin çiftlik evine elli arkadaşını davet etmişti.

Yaz erken başladı, ılık bir meltem esiyor ve gökyüzü olması gereken renkte; masmavi. Büyük masa üzerine meyve sepetleri dizildi, kayısılar, kirazlar ve ilk mahsul şeftaliler.

Kahveler servis edilirken Piette, Thomas'ın kulağına fısıldıyor:

— Gelsene.

Provence'da birkaç gün geçirdikten sonra derisi güneşe doymuş, saçlarının rengi açılmış, burnunda ve omuzlarında güneş lekeleri oluşmuştu. Hamileydi: Elbisesinin altındaki küçük göğüsleri ağırlaşmış ve sertleşmişti, meme uçları ise genişlemişti, yalnız kaldıklarında Thomas onları özenle okşuyor. Cinsel organı ve göğüsleri olan bir melek adeta.

— Gelsene, diyor yeniden Piette.

Thomas'ın elini tutup serviler arasında uzanan bir patikaya sürüklüyor. Patika onları kireçtaşından yatağı üzerinde kurumaya yüz tutmuş bir nehre çıkarıyor. Atkuyrukları, şebboylar ve fırça çalıları arasında uzun süre yürüyorlar. Bitkilerin adlarını bilen Piette oluyor. Dönüşte çay Roma tarzında, kiremitle döşenmiş bir havzaya dökülüyor.

Piette:

— Küçüklüğümde her zaman buraya gelirdim. Sulu boya resimler yapardım. Yalnızca tırtıl, kırkayak ve bok böcekleri çizerdim, buna inanabiliyor musun?

Evet, Thomas şüphe bile duymuyor. Dünyada Piette'ciğinden daha tuhaf bir kız yoktu. Thomas sonraları Piette'in on üç yaşında resmettiği bir geyik böceğini fotoğraflayacaktı.

— Mutlu olacağımıza inanıyor musun Thomas? Anlat hadi hayatımız nasıl olacak, anlat.

Thomas anlatıyor. Daniel'in (ya da Claire'in) doğumunu, loş ışıkta sabahlara kadar oturup konuşmalarını, sevişmelerini, çocuğa biberon tutma sırası tartışmalarını, çocuğun ilk adımlarını, ilk sözcüklerini ve tabii yaşlanmayı; birlikte ve korkusuzca. Büyük mimar Piette'in Londra'da, Berlin'de ve Tokyo'da inşa edeceği camdan ve çelikten "buildingler"i anlatıyor. Piette: "Metrolar da Thomas, metrolar inşa etmeyi de çok istiyorum." Peki metrolar da olsun.

Piette kuru otların üzerine serilmiş, Thomas'ın alçak ve sıcak sesinden önlerinde uzanan hayatı daha iyi duyabilmek için gözlerini kapamıştı. Thomas devam ediyor: "Seyahat ederiz, çocukları Yunan adalarına götürürüz." Piette soruyor: "Onlara Homeros'u okuyacak mısın?", "Yunusları ve uçanbalıkları gösterecek misin?", "Acaba Claire'e yüzmeyi Ege Denizi'nde mi öğreteceğim?". Evet, evet diye cevaplıyor her birini Thomas.

Ardından Piette ayaklanıyor, havzanın etrafını turluyorlar, Thomas'a sarılıyor. Su kıyıdan birazcık taşmış, çayı gariglere ve taştan Pont du Gare'ın ufak bir taklidi olan su kemerine ulaşana kadar takip ediyorlar.

Su kemeri bir taşkın giderini aşıp Saint-Anselme de Montaîgu'ye kadar uzayıp gidiyor. Köprü dar ve altındaki beyaz kayalardan altı ila yedi metre yükseklikte.

Piette köprünün korkuluklarına birkaç metre uzaklıkta. Thomas biraz geride kalmış, elini uzatıyor ama uzakta.

— Dur, Piette yaptığın çok tehlikeli.

Arkasını dönüyor, taş köprünün kenarında ayakta, ayakları boşluğa çok yakın. Yumuşak bir sesle konuşuyor ve bu yumuşaklık Thomas'ın ödünü koparıyor.

— Çocuğumuzu, çocuklarımızı büyütebileceğimize inanıyor musun? Hastayım, biliyorsun.

— Biliyorum Piette.

Thomas tabii ki biliyor. Manik depresif psikoz, bipolar bozukluk, hipomani, siklotimi, bütün bu terimleri Piette'le öğrendi. Ayrıca onunla her yeri gezen küçük kutuda yazılı her etiketi de biliyor: Lityum nitrat, lamotrijin, benzodiazepin ve daha birçokları.

"Geri gel Piette, lütfen."

"Kirlenmişim ben Thomas, kirlenmişim. Bütün bu karışıklığımın içinde, bir yanım düzgün, başkalarının hayat düzenlerine özenmeyen bir yanım; ama lanet olsun ki bir başka yanım da özeniyor bu hayatlara. Neden bazı zamanlar bu kadar yaşamak isterken, bazı zamanlar ölmeyi bu kadar çok istiyorum ki? Neden?"

— Seni seviyorum Piette, beni korkutuyorsun.

— Ölmek istemiyorum, yemin olsun ki bunu istemiyorum.

Piette Thomas'ın elini tutuyor, Thomas onu kendine doğru çekiyor, kollarıyla sarıyor. Boşluktan uzaklaşıyorlar. Gözyaşları ıslatıyor yanaklarını. Piette hala titriyor.

— Eğer bu hastalık beni bitirirse Thomas, çocuklarla ilgileneceksin değil mi?

— Öyle deme, Piette. Bu su kemerini elli yıl sonra çocuklarla ve torunlarımızla birlikte görmeye geleceğiz.

— Peki ya torunlarımızın çocukları?

Piette ürperip susuyor. Çiftlik evine doğru yürüyorlar, dansın çoktan başlamış olduğu festival alanına. Thomas arkasını dönüyor, su kemerine, vadiye ve güneş altındaki zeytin ağaçlarına bakıyor; neredeyse bir Cézanne tablosu. Bu manzarayı son görüşü.

Bütün bu aşkı, Piette'i kurtarmaya ya da melankolisini yenmeye yetmeyecekti. Önündeki yirmi beş yıl boyunca katettiği tüm yollar, bütün bilimsel ve sanatsal çalışmaları, ölü ve genç bir kadının hayatını kurtarmak adına olacaktı. Analizle hayata dönmüştü, ama kabullenmiş miydi? Asla.

Thomas fotoğrafı masaya bırakıyor. Eğer Piette şu anda ona bakıyor olsaydı Thomas'ının dudaklarına yayılan gülücüğü görürdü. Zamanla bir şeyler değişti, çünkü onu artık gülümseyerek anabiliyor.

SON SÖZ

Olanların üzerinden zaman geçti. Bir yıl, belki de iki yıl. Her derde devadır zaman.

Paris'te *New Morning*'de bir parti olacak. Yves Janvier adını değiştirdiği *Abhaz Dominoları*'nı tamamladı. Anna'nın tavsiyelerine uyup adında aşk sözcüğünü kullandı. Bu kitap ya da başka bir tanesi onu –yeni editörü böyle söyleyecekti– *gerçek okuruyla* buluşturacak. Parti de kitabın basılması şerefine.

Diğerleri de orada olacaklar. Alfabetik sırayla verelim çünkü liste biraz kabarık: Anna, Louise, Romain, Stan, Thomas. Hepsinin orada olması için iyi birer nedeni olacak.

Anna'nın davetiyesi Erasme Caddesi'ne bir hafta erkenden bir cumartesi sabahı ulaşacak. Üzerinde Anna'nın adı ve adresi yazılı anonim mektubu Stan alışkanlıktan açıverecek. Yves Janvier adını görünce allak bullak olacak ama davetiyeyi Anna'ya vermeden önce çaktırmamak için kendini toplayacak. Anna fincanını bırakacak, okumaya başladığında Stan o anda aynı etkiyi onda da görebilmek umuduyla onu izleyecek. Sonra Anna'ya düşünceli yalanı için büyük bir minnet duyacak. Anna şöyle diyecek: "Yves Janvier mi? Arkadaşım ya. Gideceğim."

Ama ismini söylemek Anna'yı ürpertecek.

Stan bir gazla:

— Ben de seninle geleceğim. Çocukları birilerine bırakırız.

Anna hiçbir şey demeyecek. Başka şeylerden konuşacak. Bir dakika sonra elinden fincanını düşürecek.

Louise ise Thomas'a eşlik edecek. Thomas Yves'le bir önceki sene kitap tanıtımı sonrasında ondan bir imza isterken tanışacak. Adını duyar duymaz yazar bakışlarını ona dikecek ve dudaklarında ironik bir gülüş belirecek:

— Arkadaşımın analistisiniz değil mi?

— Artık analizi bıraktı, olacak Thomas'ın yanıtı.

İki adam bundan böyle arkadaş olacaklar, gerçek arkadaş. Ama Yves Anna'dan, yani bitmek bilmeyen pişmanlığından her bahsedişinde Thomas ketum davranacak.

Romain'e gelince orada olmasının nedeni çok da karmaşık değil. Partiden kısa bir süre önce Yves'in yayıneviyle popüler bilim serisini yönetmeye başlayacak. Louise'i bu partide gördüğüne şaşıracak. Yeniden evlenmeyi düşünecek. Müstakbel Bayan Vidal yirmi dokuz yaşındaki Natalia Vassilievna olacak. Louise tanımamasına rağmen onu itici bulacak. Gelecek de ona kısmen hak verecek.

Planlanmış konuşmaların ardından, Yves'in arkadaşları olan klezmer müzisyenleri sahneye çıktığında Anna affını isteyecek ve bir süreliğine ortalıktan kaybolacak. Etrafında kimsenin olmadığından emin olduğunda elini çantasına atacak ve yıpranmış bir zarfı açacak. Elinde tekrar tekrar okuduğu bir şiir var:

İstedim yazmayı bir villanelle
İz bırakmaksızın akıp giden zaman hakkında,
Anna'ya, varlığı çorak kalbime gelgeç bir sel

Keder ve zaman bazen dolanır birbirine bir güzel
Naif ve fani aşk da katılır onlara,
İstedim yazmayı bir villanelle

Önümde uzanan yaşam için yok elimde bir model
İçimde bulmalıyım cesareti bu yaşamı hakkıyla yaşamaya
İstedim yazmayı bir villanelle

Aydınlıktan, ateşten korkmam ne olursa olsun bedel
Değmez bir kalkanın ardına sığınmaya
İstedim yazmayı bir villanelle

Yaşama sadakattir dayandığımız temel
Arzulara da kulak vermelidir insan oysa
Anna'ya, varlığı çorak kalbime gelgeç bir sel

Dikenlidir yollar, çökebilir tünel
Dylan Thomas'ın çizdiği yolda
İstedim yazmayı bir villanelle
Anna'ya, varlığı kurak kalbime gelgeç bir sel

Gel gör ki aşktan bu kadar.

Çevirmenin Son Sözü

Yeterince aşktan bahsedilmiş bir kitabı çevirirken yeterince kitaptan bahsetmemiş olma ihtimalimize karşılık kitaptaki kurgusal bazı detaylar ve çeviride karşılaştığım zorluklar hakkında bir son söz yazmak gerekir diye düşündüm. Öncelikle şunu belirtmeliyim ki Hervé Le Tellier'nin bu kitabı bir *Oulipo* kitabıdır. Açılımı *Ouvroir de Littérature Potentielle*, yani Gizil Edebiyat İşliği olan bu edebi akıma, Georges Perec, Raymond Queneau, İtalo Calvino vb. yazarları okuyanlar aşinadır kuşkusuz. Bu akım kimi zaman Georges Perec'in *Kayboluş*'unda "e" harfinin yoksunluğu şeklinde, kimi zaman Raymond Queneau'nun *Zazie Metroda* kitabındaki neolojist bir prensiple, kimi zaman da İtalo Calvino'nun *Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu* kitabındaki iç içe geçmiş öyküler kurgusuyla karşımıza çıkar. Bu kitapta "e" harfinin olmamasına benzer harf oyunları yoktur ama başka türlü Oulipo oyunları söz konusudur.

Aslında kitaptaki Oulipo kurgusu okuyucuya kitap içinden aktarılmaktadır: anlaşılacağı üzere, yazar, kitabın başkahramanlarından Yves Janvier, yazdığı Abhaz Dominoları kitabını Anna'ya anlatırken aslında "aşktan bu kadar"dan, elinizdeki yapıttan bahsetmektedir. Tıpkı

Yves Janvier gibi Hervé Le Tellier de kitabının başlıklarını bir Abhaz Dominosu oyununa göre kurgulamıştır. Kitabın altı ana karakterinin her biri domino taşındaki sayılardan birine karşılık düşerken, yardımcı karakterler ise dominodaki boşlukla, yani sıfırla karşılık bulmuştur. Dolayısıyla kitabın bölümlerini temsil eden isimler de oynanan domino taşındaki rakamlara göre şekillenmiştir.

Bu kitabı çevirmek gerçekten ilginç bir deneyimdi. Bir aşk romanında alışılageldiği üzere aşk dolu cümleler vardı, ama o cümlelerin bazıları matematik terimleri içeriyordu. Ayrıca kitabın içine serpiştirilmiş, beni bir hayli uğraştıran dil genetiği, göz hastalıkları vb. uzmanlık alanları için (varolmayan) bir çeviri ofisine danışmak gerekiyordu.

Kitaptaki bilimsel ve matematiksel başvurular, edebiyata uyarlanmış teknik ifadeler, dipnotlarla kısmen verilmeye çalışıldı. Bunca terimin, metinler arası göndermenin, İngilizce, Almanca, İtalyanca cümlenin, film, tablo, şarkı adları ve sanatçılarının adlarının geçtiği yoğun bir "bilimsel aşk romanının" hazmı için bu dipnotlar zorunluydu.

Son olarak kitapta geçen ve çevirisi hayli zorlu şiirlerden bahsetmek gerekiyor. Özellikle kitabın finalindeki beş üçlük ve bir dörtlükten oluşan villanelle oldukça zorlayıcıydı. *Villanelle* Türkiye'de çok da bilinmeyen –tıpkı Oulipo akımının kendisi gibi– bir şiir biçimi. İki uyağı var. Hem uyağa hem de anlama sadık kalabilmek için epey uğraşmak gerekti. Çünkü boş sayfada tek cümle olarak görülen şiirin son cümlesinde kitabın adı yer alıyordu ve yazar bu şiire önemli bir rol biçmişti...

Gizil başka edebiyat işliklerinin açığa vurulabileceği başka deneyimlere kapı aralayacağı için ve elbette aşk için dikkat kesilmeli bu yapıta...

Senin dahil olmadığın seninle ilgili hatıralarım da var benim, onları bilmene olanak yok tabii. Öylesine içimdesin ki, fiziksel yokluğun neredeyse hissedilmiyor. Bu senin, sahilimde bıraktığın ayak izin, varlığının bana bağışladığı sessiz melodin. Sadece seni düşünüyorum. Bir önceki gün seni ilk defa kollarıma aldım ve beni o an istila ettin. Seni anlatan cümleler geliyor aklıma, not alıyorum amaçsızca. Bir efsaneye göre Şostakoviç'in kafatasına saplanan bir şarapnel parçası, eğer kafasını belirli bir şekilde eğerse onun müzik duymasını sağlarmış. Sen benim Şostakoviç'in kafatasına saplanan şarapnel parçamsın. Şostakoviç'in kafatasına saplanan şarapnel parçası güzel bir roman adı olurdu. Hayat sonsuz sayıda güzel roman adıyla doludur.

onu: HueBucket

24 TL